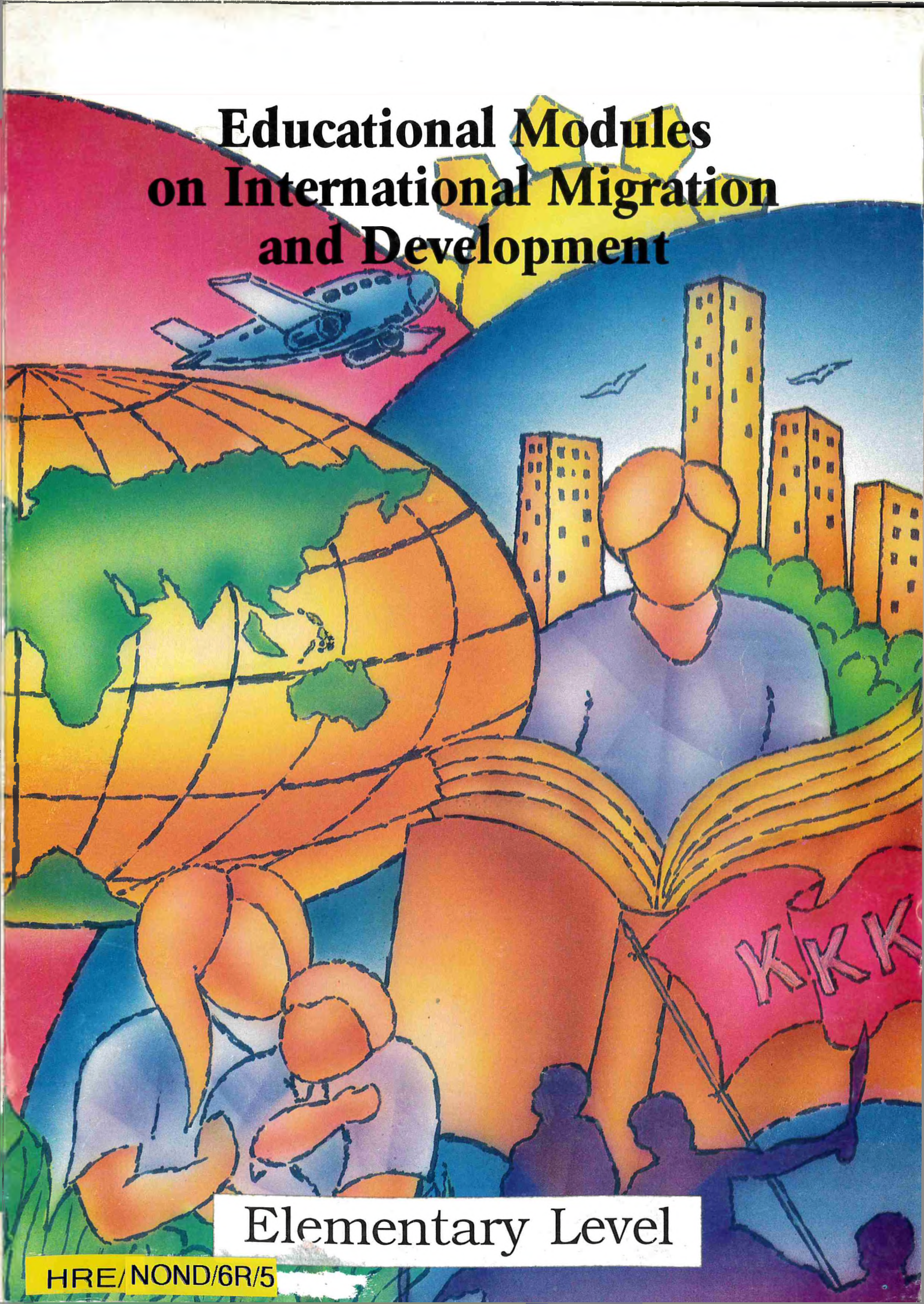

Educational Modules on International Migration and Development

A vibrant, stylized illustration. In the background, a large globe with orange and yellow segments and green landmasses is visible. Above the globe, a blue airplane flies against a pink and yellow sky. To the right, a city skyline with several tall, yellow buildings is shown under a blue sky with a few birds. In the foreground, a person with orange hair, wearing a blue shirt, is holding a large, open book. The book's pages are yellow and orange, and one page features the letters 'KKK' in a stylized font. Below the person, there are silhouettes of other people, suggesting a group or community.

Elementary Level

HRE/NOND/6R/5

Educational Modules
on
International Migration
and Development

*(para sa Kababang
Saaralan)*

FOREWORD

The partnership forged among the Department of Foreign Affairs, Department of Education, Culture and Sports, Department of Labor and Employment, Philippine Overseas Employment Administration, and the Commission on Filipinos Overseas in February 1997 has resulted in the completion and publication of the *Educational Modules on International Migration and Development*.

The *Educational Modules on International Migration and Development* is envisioned to address the need for a systematic and comprehensive educational program on the realities of international migration. It contains forty six (46) individual lesson plans, which will be integrated by teachers into values education and social science subjects in both the elementary and high school curricula, beginning school year 1988-1989. The effort is aimed at promoting the understanding of students on issues and concerns on international migration at the earliest possible stage of education so that they may be capable of making sound and informed judgements on migration. More importantly, it is expected that these lessons will reinforce the positive Filipino values of nationalism, love of country, and pride in the Philippines.

The development of the educational modules on international migration went through several stages:

- (1) Preparation of core messages by the Commission on Filipinos Overseas (CFO) and the Philippine Overseas Employment Administration (POEA) through a series of consultations with other government agencies and representatives of non-government agencies and the academe;
- (2) Development of lesson plans during a seven-day workshop by sixteen teachers and school supervisors from the Department of Education, Culture and Sports (DECS);
- (3) Pilot testing of lesson plans in public schools in Mandaluyong and Pasay City in Metro Manila; Laoag City in the Luzon area, Bacolod City in Visayas, and Cagayan de Oro City in Mindanao; and
- (4) Rewriting of lesson plans by curriculum specialists from DECS, in cooperation with CFO and POEA, based on the comments of practice teachers and results of the validation exercise during the pilot-testing.

Prior to the opening of classes for school year 1998-1999, a regional trainers' training and in-service training for teachers on the use of the modules will be held nationwide. Efforts are also being initiated for the conduct of continuing activities to maintain the currency of information contained in the lesson plans.

It is hoped that the *Educational Modules on International Migration and Development* will respond to the needs of our young students for information, which will help them make informed choices that will contribute to their well-being and to the country, as well.

Department of Foreign Affairs
Department of Education, Culture and Sports
Department of Labor and Employment
Philippine Overseas Employment Administration
Commission on Filipinos Overseas

Manila, Philippines
December, 1997

MGA NILALAMAN

Pahina

GABAY SA PAGGAMIT NG MGA ARALIN

1

ARALIN PARA SA MABABANG PAARALAN

A. Edukasyong Kabutihang Asal at Wastong Pag-uugali (EKAWP)

Baitang IV

- Ipagmalaki at Isabuhay ang Kulturang Pilipino 4
- Tao: Sa Kanyang Kultura, Tradisyon at Batas 8
- Katangian ng Pilipinong Mandarayuhan 13

Baitang V

- Illegal Recruiter, Naglipana 16
- Hoy Pinoy, Alamin Mo.... 19

Baitang VI

- Alam Mo Na Ba? 23
- Pilipino, Kahanga-hanga Ka 26
- Pananagutan: Kakambal ng Karapatan 31

B. Heograpiya, Kasaysayan at Sibika (HEKASI)

Baitang IV

- Kulturang Pilipino, Alamin at Ipagmalaki Mo 35
- Pandaigdigang Paglalakbay ng mga Pilipino: Isang Realidad 40
- Ang Kulturang Pilipino 46

Baitang V

- Ang Kababaihang Pilipino 50

Baitang VI

- Pananagutan Mo, Pananagutan Ko 55
- Pandarayuhan, Kailangan Kaya? 59
- Mag-ugnayan Tayo 63
- Kailangan Kita 68
- Ang Pagsubok sa Kakayahan ng Mandarayuhang Pilipina Ngayon 72
- Mag-asawa'y Di Biro 77
- Ito Ako 81
- Na Wan-Tu-Tri Ako 85
- Saan Ka Man Naroroon 89

GABAY SA PAGGAMIT NG MGA ARALIN SA

EDUCATIONAL MODULES ON INTERNATIONAL MIGRATION AND DEVELOPMENT

Ang modyul na ito ay para sa mga guro. Ito'y magsisilbing gabay nila sa pagtuturo ng *International Migration at Pre-Employment Orientation* sa mga batang nasa Elementarya at Sekundarya.

Ang bawat lebel/antas ay may gawain batay sa inaasahang kakayahan para sa iba't-ibang asignatura. Ang nilalaman ng modyul ay hango sa 24 na *core messages* na binuo ng mga sektor na nagmamalasakit para sa kapakanan ng mga Pilipinong nandarayuhan bilang mga manggagawa o emigrante sa ibang bansa.

Pagtuturo ng International Migration at Pre-employment Orientation

Ang mga paksa ay ituturo bilang integrasyon sa EKAWP at HEKASI 4-6, at sa Araling Panlipunan at Edukasyong Pagpapahalaga I-IV. Mayroong *point of entry* sa *Learning Competencies* na siyang dapat pagpasukan ng mga *core messages*. Magkakaroon ang modyul ng sapat na impormasyon, pagtalakay, datos at mga paglalahad upang mapagkunan at mapaghanguan ng mga gawaing paksa. Lalo marapat na magdulot ito ng aktibong pakikilahok ng mga bata. Mas makabubuti kung masasangkot ang pangkat at hindi isa o dalawa lamang. Tandaan na napakahalaga ng pagbuo ng desisyon. Magagawa lamang ito pagkatapos ng maayos/mayamang pagpapalitan ng opinyon, kuro-kuro at ideya ng mga kasapi sa pangkat.

Nilalaman ng Modyul

Ang modyul ay may sumusunod na bahagi:

1. Maikling paliwanag, tala at datos tungkol sa paksa. Ito ang magsisilbing batayan ng modyul.
2. Pangkalahatang Layunin - Batay ito sa *Learning Competencies*
3. *Point of Entry* - saan sa *Learning Competencies* pwedeng ipasok ang *core message*.
4. Takdang Panahon - bilang ng oras/minuto na nakalaan sa bawat paksa.
5. Mga Gawain - iba't-ibang gawain upang matamo ang mga layunin.
6. Ang bawat gawain ay may:

a. Mga Layunin

Ang mga layunin ay binubuo ng panlahat (*general*) at mga tiyak (*specific*). Ito'y marapat na gawing balanse sa tatlong *domain*: ang kognetibo o pangkaisipan, apektibo o pandamdamin at saykomotor o aksyon, kaugnay ng paksa. Bagamat hindi sa lahat ng pagkakataon ay maaaring makita ang tatlong uri ng layunin, inaaasahang bago matapos ang paksa ay naisakatuparan ang mga layuning ito.

b. Mga Paksa

Ang bawat gawain ay may mga paksang nakalaan, mga tala ng sanggunian at batayan. Sa bahagi ring ito makikita ang mga mungkahing kagamitan para sa inihandang gawain.

c. Pamamaraan

Sa bahaging ito nakapaloob ang mga gawaing pagtalakay o paglinang ng aralin. Marapat na may pagganyak na nakalaan upang maging masigla ang mga gawain. Ang mga pagganyak ay angkop sa kakayahan ng bata, kahandaan ng guro at mga kagamitan. Marapat na iba-iba ang estratehiyang gagamitin ng guro upang hindi mainip/magsawa ang mga bata. Makikita rin sa bahaging ito ang pagbubuo ng aralin, pagpapahalaga sa pamamagitan ng mga sitwasyong ilalahad at ang ebalwasyon o pagtaya sa natutuhan.

d. Takdang Aralin/Kasunduan

Ito'y maaaring sa pamamagitan ng mga tanong o pagtatakda ng mga pangkatang gawain para sa susunod na araw. Maaari ring ito'y pagpapayaman ng aralin (*enrichment*) o muling pagtuturo (*remedial*) depende sa resulta ng pagtaya/ebalwasyong isinasagawa ng guro.

Mga Dapat Tandaan

Sa lahat ng gawain ay marapat na:

- * Mabibigyang diin ang kakayahang suriin ang kalagayan ng pamayanan at bansa.
- * Mabibigyang diin ang epekto nito sa indibidwal at taong-bayan.
- * Matatamo ang pakikilahok ng mga mag-aaral sa paraang angkop sa lebel ng mga mag-aaral sa pagbuo ng konsensus at sa pagkilos tungo sa pagkakaroon ng tamang impormasyon kaugnay ng pandarayuhan.

Sa Paggamit ng mga Aralin sa Modyul

Dahil ang modyul ay isang gabay, maaari itong baguhin, dagdagan, pagyamanin o bawasan ayon sa kakayahan ng klase at sa *availability* ng mga mungkahing kagamitan. Ang nakalaang oras ay maaari ring iangkop sa kakayahan ng mga bata. Halimbawa: Sa halip na tatlong paksa ang mungkahing gawain, maaaring isa o dalawa lamang ang piliin ng guro.

Mapapansin na may mga nakalaang impormasyon, datos at dagdag na kaalaman para sa mga guro. Ito ang magsisilbing batayan upang lalo pang mapagyaman ang talakayan sa klase. Maaari ring ang mga guro ay gumawa ng panibagong banghay na angkop sa paksa at sa *Learning Competency* ng paksang tinatalakay.

Ipasok ang mga gawain sa modyul sa panahong tatalakayin na ang *Learning Competency* sa asignaturang sangkot.

Dito ipapasok ang para sa bawat modyul (4):

Taon/Baitang	Pamagat ng Modyul	<i>Point of Entry</i> (LC)

Ang mga impormasyong kakailanganin ng mga guro upang ilahad ang paksa at isagawa ang mga pagtatalakay ay matatagpuan sa modyul na ito. Lalo pa itong mapapayaman kung makapagbabahagi ng mga karanasan ang mga batang may kaanak na nangibang bayan o nasa ibang bansa pa sa kasalukuyan.

Hangad namin ang matagumpay na paggamit ninyo ng mga modyul na ito. Marahil sa pamamagitan nito'y matatanim sa murang isipan ng ating mga kabataan na hindi lahat ng mabuting kapalaran ay nasa ibang bansa.

Dapat rin nilang maunawaan na dito man sa sariling bayan ay may pagkakataon silang umunlad kung pag-iibayuhin lamang nila ang kanilang pagsisikap, maging matiyaga at magkaroon ng disiplina sa sarili. Sa tulong ng mga guro, marahil ay madarama ng mga bata na ang kanilang talino, kakayahan at kasanayan ay kailangang ibigay sa bansang ito at hindi sa iba. Na kung sakali mang hindi maiwasa'y magkakaroon sila ng pagkakataong mandayuhan, sa mga damdamin nila'y naroon ang diwang Pilipino, pagmamalaki at pagmamahal sa lahing kinagisnan.

E
K
A
W
P

IPAGMALAKI AT ISABUHAY ANG KULTURANG PILIPINO

Core message: *Ang mabuting mamamayang Pilipino ay ipinagmamalaki ang kanyang sariling kultura at kalinangan bilang kasapi ng sangkatauhan.*

learning competency: *Naipagmamalaki ang minanang kultura*

Ang kulturang Pilipino ay ang nagbubukod-tangi sa atin bilang isang lahi. Ang kulturang ito ay napakayaman at Apuno ng mga magagandang kaugalian, at tradisyon na maaaring ipagmalaki sa buong mundo. Ilan sa mga natatanging kaugalian at tradisyon na nagpapakilala sa atin bilang mga Pilipino ay ang mga sumusunod:

1. Ang kaugaliang bayanihan, kung saan ang isang pamayanan ay sama-samang tumutulong sa isang miyembro nito sa panahon ng pangangailangan;
2. Ang pagbibigay galang sa mga magulang at nakatatanda sa pamamagitan ng pagmamano at paggamit ng mga salitang tulad ng po at opo, at mga katawagang Ate, Ditse, Kuya, Diko, Kaka, at iba pa;
3. Ang pagpapatuloy at pagmamagandang loob sa mga bisita;
4. Ang pag-aalala sa mga mahahalagang okasyon tulad ng pista ng mga poon, ng mga bayaning Pilipino, at iba pang makasaysayang kaganapan sa Pilipinas;
5. Ang pagiging maalalahanin at maarugain sa pamilya at kaanak; at
6. Ang pagpapadala ng pasalubong sa mga kamag-anak kapag naglalakbay.

1. Ang pagmamahal sa magulang
Ilan lamang ang mga kaugaliang ito sa mga dapat na ipagmalaki at patuloy na isabuhay ng mga mamamayang Pilipino, kahit na sila ay nasa ibang bansa. Ang pagsasabuhay ng mga magandang kaugaliang ito ang siyang magpapanatili ng damdamin at kaisipang Pilipino. Ang patuloy na pagsasabuhay ng mga kaugaliang ito ay hindi lamang pinatitibay ang pagka-Pilipino ng isang mamamayan, kundi naipapakita rin niya sa mamamayan ng bansang kanyang dinayo ang kagandahan at kabutihan ng kulturang Pilipino.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Naipagmamalaki ang minanang kultura

B. Tiyak

1. Nasasabi ang mga mabubuting kaugalian at tradisyon
2. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng mga mabubuting kaugalian at tradisyon
3. Nakikilahok nang buong kasiglahan sa mga gawaing pangkultura
4. Nasasabi ang kahalagahan ng pagsasabuhay ng mga kaugaliang Pilipino ng mga Pilipinong nasa ibang bansa

II. Paksa: Ipagmalaki at Isabuhay ang Kulturang Pilipino

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Kagamitan	:	Mga binilot na piraso ng papel na kinasusulatan ng numero ng kaugalian at tradisyon na nakalista sa teksto.
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-Aral

1. Ibigay ang kahulugan ng kultura at tradisyon.
2. Ibigay ang mga aspetong bumubuo sa kultura.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

- a. Magpakanta ng isang awit tungkol sa ating kultura.
- b. Maaaring magparinig ng kahit anong katutubong awitin.
- c. Tanungin ang mga mag-aaral kung ano ang mahalagang mensahe ng awit (ang kahalagahan ng kultura).

2. Paglalahad

- a. Sabihin: "Sa araw na ito ay titingnan natin ang ilan sa ating mga natatanging kaugalian at tradisyon na ipinagmamalaki natin sa buong mundo."
- b. Hatiin ang klase sa anim na pangkat at ibigay sa pamamagitan ng palabunutan ang anim na kaugaliang nakalista sa teksto upang isadula ng bawat pangkat.
- c. Ibigay ang gawaing ito ilang araw bago ang araw ng leksyon upang makapaghanda ang mga mag-aaral.
- d. Pagkatapos ng pagsasadula ng bawat pangkat, itanong: "Ano ang ipinakitang kaugalian ng unang pangkat?" (Ilista sa pisara).
- e. Ulitin ang pagtatanong at pagsusulat sa pisara tuwing matatapos ang isang pangkat. (Gawin ito upang matiyak na naunawaan ng mga mag-aaral ang ibig ipahatid ng dula).
- f. Pagkatapos ng pagsasadula ng lahat ng pangkat, itanong ang mga sumusunod:
 - f.1 Ano ang naramdaman ninyo habang pinanonood ang mga pagtatanghal o habang gumaganap kayo sa inyong papel? (natutuwa, nasisiyahan) Bakit? (dahil magaganda po at nakatutuwa ang mga ipinamalas na mga kabutihang-ugali ng mga Pilipino).
 - f.2 Bilang isang Pilipino, ano ang dapat na maging damdamin ninyo kung sinasabi nating ang ating mga kaugalian ay nagpapakita ng mabuting ugali? (nagagalak, lubos na ipinagmamalaki ang pagiging isang Pilipino).
 - f.3 Ano ba ang kahalagahan ng patuloy na pagsasabuhay ng mabubuting kaugalian at tradisyon sa atin, laluna sa mga nasa ibang bansa? (Ito ang nagpapanatili sa atin ng damdaming Pilipino at ito rin ang nagpapakita sa mundo ng kagandahan at kabutihan ng kulturang Pilipino).

C. Paglalahat

Batay sa mga ginawa at pinag-usapan, gabayan ang mga mag-aaral na makabuo ng Paglalahat tungkol sa mga sumusunod:

1. dapat ipagmalaki at isabuhay ang minanang kultura
2. ang kahalagahan ng ating magagandang kaugalian at tradisyon
3. ang kahalagahan ng patuloy na pagsasabuhay ng mga kaugaliang Pilipino ng mga Pilipinong nasa ibang bansa

D. Paglalapat

Magpalista ng magagandang kaugaliang patuloy na isasabuhay ng mag-aaral.

E. Pagtataya

Panuto:

1. Isulat ang P kung kulturang Pilipino at H kung Hindi ang sinasabi ng pangungusap:
 - a. Paghalik sa pisngi ng matatanda bilang pagbibigay galang
 - b. Pagiging maalalahanin at maarugain sa pamilya at kaanak
 - c. Pagdadala ng pasalubong sa mga kamag-anak kapag naglalakbay

2. Sagutin ang mga sumusunod na tanong:

- a. Magbigay ng dalawang bagay na dapat gawin ng isang Pilipinong mandarayuhan upang mapahalagahan ang mga mabubuting kaugalian at tradisyon na minana niya. (Sagot: Ipagmalaki at isabuhay)
- b. Ano ang kahalagahan ng mga mabubuting kaugalian at tradisyon ng mga Pilipino? (Sagot: Ipinakikita nito ang kagandahan at kabutihan ng kulturang Pilipino na nagbubukod tangi sa atin bilang isang lahi.)

F. Pagpapayaman ng Aralin

Magpalista ng iba pang magagandang kaugalian at tradisyon ng kulturang Pilipino.

IV. Takdang Aralin

Magtanong sa mga nakatatandang kamag-anak o kakilala kung anu-ano ang mga magagandang kaugalian at tradisyong Pilipino na madalang nang isabuhay ngayon. Ilista ang mga ito.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow*

1. Paglalahat: Dagdagan pa ang mga halimbawa at pagtatalakayan. Puwedeng gamitan ito ng mga larawan para maibigay ang Paglalahat lalo na sa mahihinang bata.
2. Paglalahad:
 - a. Magpadala sa mga mag-aaral ng mga larawan na nagpapakita ng anim na kaugaliang nakalista sa teksto. Pagkatapos maipakita ang mga larawan, itanong kung anong kaugalian ang ipinakikita ng isang larawan. Isulat sa pisara. Ulitin ang pagtatanong at pagsusulat sa pisara. (Gawin ito upang malinaw na maunawaan ng mga mag-aaral ang ibig ipahatid ng bawat larawan).
 - b. Pagkatapos, itanong ang mga sumusunod:
 - Ginagawa ba ninyo ang lahat ng ipinakikita sa mga larawan?
 - Bilang isang Pilipino, natutuwa ba kayo sa tuwing ginagawa ninyo ang kaugaliang ito?
 - Ano sa palagay ninyo, dapat din bang gawin ang mga kaugaliang ito ng mga Pilipinong nasa ibang bansa? Bakit?
3. Pagtataya:
 - a. Ang mga sumusunod ay mga maaaring gawin ng mga Pilipinong mandarayuhan sa ibang bansa sa mga mabubuting kaugalian at tradisyon na iniwan nila. Lagyan ng tsek (✓) ang sa palagay mo ay dapat nilang gawin:

_____ ipagwalang bahala ang mga ito
_____ ipagmalaki at isabuhay ang mga ito
_____ kalimutan muna ang mga ito
 - b. Lagyan ng tsek (✓) ang pinakamagandang maaaring mangyari kung isasabuhay ng mga Pilipino sa ibang bansa ang mga kaugaliang Pilipino:

_____ pagtatawanan ang mga kulturang Pilipino ng mga dayuhan.
_____ maipakikita ang kagandahan at kabutihan ng kulturang Pilipino.
_____ maihahambing ng mga dayuhan ang kanilang kaugalian at tradisyon.

4. Maaaring maisakatuparan ang layunin 1 hanggang 4 pero kailangang bigyang linaw ang mga paksa na tatalakayin sa loob ng 2 sesyon.
5. Magbigay ng mga halimbawang tanong at papiliin ang mga bata ng tamang sagot sa pamamagitan ng pagsulat ng titik T kung ito ay tama at titik M kung ito naman ay mali.

Halimbawa:

- _____ 1. Magmano sa mga nakatatanda sa atin.
- _____ 2. Mangutang upang mayroong maihanda sa pista.
- _____ 3. Magsuot ng damit ayon sa okasyon o pagkakataon, atbp.

B. Middle

1. Kailangang dagdagan pa ang mga halimbawa at gumamit ng mga larawan sa Paglalahat.
2. Pagpapayaman ng aralin: Maaaring magkaroon ng dula-dulaan tungkol sa paghaharana, kasalan, at binyagan o kaya ay pagpapakita ng iba't-ibang damit ng Muslim, Filipiniana, at Maria Clara.
3. Magkaroon ng malayang talakayan ukol sa sariling kultura. Papagbigayin ang mga bata ng halimbawa at ipaliwanag ang kahalagahan nito.
4. Gabayan ang mga mag-aaral sa paggawa ng dula-dulaan o piping palabas (*pantomime*) ukol sa mga kaugalian at tradisyon ng mga Pilipino.

C. Bright

1. Maaaring maisakatuparan ang layunin 1 hanggang 4.
2. Magpasagawa ng pagsasadula at paglalahad ng mga natutunan at naramdaman sa aralin.
3. Magpagawa ng mga *scrap book*, *interview scheme* at *checklist* para sa araling natapos.

TAO: SA KANYANG KULTURA, TRADISYON AT MGA BATAS

core message: Bawat bansa ay may sariling kultura, tradisyon at mga batas na dapat igalang at sundin.

learning competency: Napahahalagahan ang kultura ng iba't-ibang pangkat ng tao

Ang paghahanapbuhay ay isang responsibilidad. Ang responsibilidad na ito ay mas mabigat kung sa ibang bansa magtatrabaho. Kailangang malaman ng indibidwal ang kanyang sariling kultura, tradisyon at batas kumpara sa ibang bansa.

Ang kultura ay ang paraan ng pamumuhay ng tao. Ito ay binubuo ng mga sumusunod: edukasyon, pamahalaan, balangkas ng lipunan, pagsamba at paniniwala, hanapbuhay, pananahanan at tradisyon. Ito ay patuloy na nagbabago. Tungkulin ng mga mamamayan na ang mga ito ay paunlarin, tangkilikin at ipagmalaki.

Ang tradisyon ay binubuo ng mga paniniwala at kaugaliang kinamulatan ng isang tao. Dahil sa edukasyon at nagbabagong pananaw ng tao, ang mga tradisyon at paniniwala ay unti-unting nagbabago. Mayroong mga tradisyon na dapat panatilihin, may dapat na baguhin at may dapat na iwaksi.

Bahagi ng maunlad na lipunan at mabuting pamahalaan ang mga pinaiiral at pinatutupad na mga batas. Ang mga batas ay ang mga patakaran na dapat sundin ng lahat - mahirap man o mayaman, may kapangyarihan man o wala, bata man o matanda.

Ang kultura, tradisyon at batas ng mga Pilipino ay may mga pagkakahawig at pagkakaiba sa ibang bansa. Kaya't nararapat lamang na alamin ng mandarayuhang Pilipino ang kultura, tradisyon at batas ng bansang kanyang patutunguhan upang matiyak sa sarili ang kanyang kahandaan at kawastuhan ng kanyang pasiya na mangibang bayan.

Napahahalagahan ang kultura ng iba't-ibang bansa sa pamamagitan ng paggalang, pag-akma at pagsunod sa mga ito habang naninirahan o nagtatrabaho ang manggagawa sa bansang iyon. Nararapat lamang na bawat isang nagnanais na mangibang bansa ay alamin ang kultura ng bansang patutunguhan.

KULTURA, TRADISYON, BATAS

Paghahanapbuhay sa ibang bansa,
Laging may nakaumang na banta,
At upang ito'y masawata,
Pag-aralan: kultura ng bansa.

Pamumuhay ng tao,
Ang tawag ay kultura,
Patuloy sa pagbabago,
Lumalago, nagbabago.
Edukasyon, pamahalaan,
Paniniwala at pagsamba,
Pati balangkas ng lipunan,
Kultura ang kahihinatnan.
Paniniwala't kaugalian,
Tradisyon ang tamang paraan,
Unti-unting nag-iiba,
Sa pananaw ng balana.

Bahagi nitong lipunan,
Batas na pinaiiral,
Gabay ng pamahalaan,
Paghugis sa pamayanan.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Napahahalagahan ang kultura ng ibat-ibang pangkat ng tao

B. Tiyak

1. Natatalakay ang ilang pagkakaiba at pagkakatulad ng kultura ng ilang bansa
2. Napahahalagahan ang kultura ng ibang bansa sa pamamagitan ng paggalang dito

II. Paksa: Tao: Sa Kanyang Kultura, Tradisyon at mga Batas

Sanggunian	:	<i>Overseas Filipino Workers Handbook, Teksto ng Aralin</i> <i>MAIN (Migrants' Advisory and Information Network) Reference Manual</i>
Kagamitan	:	Mga titik na bumubuo sa mga salitang KULTURA, TRADISYON at BATAS (ang bawat titik ay nakasulat sa isang piraso ng papel) ISKRIP Mga label (tingnan ang ISKRIP) Kopya ng tulang "Kultura, Tradisyon, Batas"
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Piliin kung ano na ang napag-aralan kaugnay ng leksyon.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

- a. Pangkatin ang mga bata sa tatlo at atasan ang bawat pangkat na bumuo ng salita sa mga titik na matatagpuan sa kani-kanilang upuan. (Ang mabubuo ng bawat pangkat ay isa sa tatlong salita - KULTURA, TRADISYON, BATAS)
- b. Kapag nabuo na ang mga salita, pasalamatan ang mga mag-aaral at sabihin habang ipinapaskil ang tula:
"Nais kong basahin ninyo ang tula at piliin ng bawat pangkat kung aling taludtod ng tula ang nagbibigay kahulugan sa nabuo ninyong salita. Isusulat ng bawat pangkat ang napiling taludtod sa pisara. Ipapaliwanag ninyo kung ano ang pagkakaintindi ninyo sa inyong napiling taludtod."
(Tulungan ang mga mag-aaral na maunawaan ang tunay na kahulugan ng tatlong kataga sa bahaging nagpapaliwanag na sila. Pagkatapos ng mga pagpapaliwanag, itanong sa mga mag-aaral kung ano ang mensahe ng tula. Inaasahang sagot: pag-aralan ang kultura ng bansa.)

2. Paglalahad

Maaaring sabihin:

"Pag-aralan natin ngayon ang kultura hindi lamang ng ating bansa kundi pati na rin ng ibang bansang karaniwang pinupuntahan ng ating mga kababayang mandarayuhan. Titingnan natin ang mga pagkakaiba at pagkakatulad ng ating kultura sa kultura ng ibang bansa."

Hayaang isadula ng bawat pangkat ang iskrup na nagpapakita ng kultura ng mga sumusunod na bansa:

Pilipinas
Japan

Singapore
Saudi Arabia

Itanong kung ano ang ipinakitang kultura ng bawat bansa sa dula-dulaan. Ilista tulad ng nasa ibaba:

Mga Katangiang Nakita	Pilipinas	Hapon	Singapore	Saudi Arabia
wika	maraming dialekto	maraming dialekto	maraming lenguahe	<i>Arabic</i> at Ingles
relihiyon	maraming Katoliko	Buddhism/Shintoism	maraming relihiyon	Islam

Tanungin ang mga mag-aaral kung may alam pa silang ibang aspeto ng kultura hindi lamang ng mga bansang nabanggit kundi pati na rin sa mga iba pang bansa. Idagdag sa listahan. (Maaaring magdagdag ng hindi mababanggit ng mga mag-aaral.)

Itanong kung ano ang napansin o masasabi ng mga mag-aaral sa mga naisulat sa pisara. (Inaasahang sagot: may mga kulturang nagkakatulad at mayroon ding nagkakaiba.) Hayaang magkaroon ng malayang talakayan.

Itanong pagkatapos ng talakayan: Mahalaga bang malaman natin ang mga pagkakaiba at pagkakatulad ng kultura ng mga bansa? Bakit? (Hal. sagot: Oo, upang maunawaan at maigalang ang kultura ng ibang tao; upang ang mga Pilipinong mandarayuhan ay handang makibagay sa kultura ng bansang pupuntahan.) Paano ba natin maipakikita ang paggalang sa kultura ng ibang bansa na iba sa ating kultura? (Hal. sagot: huwag pagtawanan, huwag piliting sumunod sa ating kultura, huwag piliting gumawa ng mga bagay na hindi ayon sa kanilang paniniwala, atbp.)

3. Paglalahat

Batay sa mga ginawa at mga naisulat sa pisara, tulungan ang mga mag-aaral na makagawa ng Paglalahat tungkol sa mga sumusunod:

- mga pagkakaiba at pagkakatulad ng kultura ng ilang bansa
- pagpapahalaga sa kultura ng ibang bansa

4. Paglalapat

Magpasabi sa mga mag-aaral kung paano nila igagalang ang relihiyon ng isang kakilalang iba ang relihiyon kaysa kanila.

5. Pagtataya

Panuto: Isulat ang W kung wasto ang pangungusap at M kung mali.

M	1. Walang pagkakaiba ang mga kultura ng mga bansa sa mundo.
M	2. Ang mga babae at lalaki sa Saudi Arabia ay pantay ang katayuan sa lipunan.
W	3. Ang Hapon ay marami ring diyalekto tulad ng Singapore at Pilipinas.
W	4. Ang mga pagkaing dapat ihain sa isang taga-ibang bansa ay iyon lamang mga naaayon sa kanyang pananampalataya o paniniwala.
W	5. Hindi dapat banggitin sa isang tao ang kapintasan o kamalian ng kanyang kultura o ang kultura ng iba.

6. Pagpapayaman ng Aralin

Magdagdag ng gawain kung kailangan ayon sa resulta ng Pagtataya.

IV. Takdang Aralin

Magpasulat sa mga mag-aaral ng mga kultura (kaugalian at batas) ng ibang bansa na mahirap nilang masunod. Maaaring gamitin ang mga naisulat sa pisara.

ISKRIP

PILIPINAS

1. Maraming Diyalekto
Magpakita ng ilang pangkat ng mga nag-uusap (maaaring 2 sa bawat pangkat) na may leybel (nakasulat sa kapisang papel at nakadikit sa dibdib) tulad ng BISAYA, ILOKANO, KAPAMPANGAN. Kung may nakapagsasalita ng mga diyalektong ito, pasalitin sila. Kung wala naman, ipaliwanag na lang ng isa sa pangkat na ang leybel ay tumutukoy sa diyalektong ginagamit ng 2 nag-uusap.
2. Maraming Katoliko
Magpakita ng isang pangkat na may kasamang pari o madre at hindi kukulangin sa 5 ang kasapi. Lagyan ng leybel na KATOLIKO ang pangkat o ang bawat isa sa pangkat. Ipakitang 2-3 lamang ang nasa pangkat ng ibang relihiyon. Lagyan ng leybel na IBA'T-IBANG RELIHIYON.
3. Malaya sa Pananamit
Magpakita ng mga babaing nakasuot ng shorts at pants

HAPON

1. Maraming Diyalekto
Ipakita ang pagkakahalintulad sa Pilipinas. Para sa iba't ibang diyalekto, gamitin ang mga sumusunod: KYUSHU DIALECTS, HONSHU DIALECTS, RYUKYU DIALECTS.
2. Punong Relihiyon
Magpakita ng 2 pangkat na may pantay na bilang. Lagyan ng leybel na SHINTOISM o BUDDHISM.
3. Malaya sa Pananamit
Ipakita ang pagkakahalintulad sa Pilipinas.

SAUDI ARABIA

1. Salita - *Arabic* at Ingles
2. Iisang Relihiyon ang kinikilala. Ito ay ang Islam.
Ipakita ang pangkat na may leybel na ISLAM na nananalangin at ipakita sa isang bahagi ang iba't-ibang relihiyon na ayaw papasukin at itinatayo. Lagyan ang mga ito ng leybel na IBA'T-IBANG RELIHIYON.
3. Istrikto sa Pananamit
Bawal magsuot ng *shorts* o damit na walang manggas sa publiko ang mga kalalakihan. Bawal namang magsuot ng maiikling damit ang mga babae, at kailangan din nilang gumamit ng *abaya*, isang uri ng saplot na ipinantatag sa ulo at bahagi ng mukha.

SINGAPORE

1. Maraming Wika
Ihalintulad sa Pilipinas at Hapon. Gamitin ang mga leybel na: MALAY, MANDARIN CHINESE, ENGLISH, TAMIL
2. Malaya sa pananamit.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Ipaliwanag ang kahulugan ng tula bago piliin ang taludtod ng tula na nagbibigay kahulugan sa mga salitang kultura, tradisyon at batas. Sa tula, maaaring magpakita ng mga larawan tungkol sa nilalaman nito. Magbigay ng sitwasyon at magtanong tungkol dito.
2. Balik-aral: Papiliin ang mga bata ng larawan ng iba't-ibang kultura at tradisyon.

3. Pagpapayaman ng aralin: Magpadala sa klase ng iba't-ibang larawan na magpapakita ng iba't-ibang kultura, tradisyon at batas sa klase.
4. Kailangang linangin mabuti kung ano ang kahulugan ng salitang "kultura" upang higit na maintindihan ng mga bata.
5. Maaaring talakayin ang aralin sa loob ng tatlong (3) sesyon.
 - a. Unang araw: Pagganyak, Paglalahad sa pamamagitan ng iskrip
 - b. Ikalawang araw: Paglalahad, Pagsasadula, Paglalahat
 - c. Ikatlong araw: Paglalapat, Pagtataya
6. Ang pagbubuo ng Paglalahad at pagbigay ng tula ay maaaring gawing takdang aralin.
7. Maaaring habang ipinakikita ang ginagawa ng mga tauhan sa dula-dulaan, may isang batang nagsasalaysay at nagpapaliwanag kung ano ang ipinakikita ng mga ito. Maaari ding dagdagan ang pangkat na magsasagawa ng dula-dulaan kung saan ang pangkat na ito ay magpapakita ng paggalang o di paggalang sa ginagawa ng ibang pangkat.

B. Middle

1. Magpakita ng mga larawan tungkol sa kultura ng ating bansa at ipasabi sa mga bata kung anu-ano ang mga ito.
2. Magpadala ng mga *clippings* ng iba't-ibang kultura, tradisyon at batas ng mga bansa na napag-aralan sa klase.
3. Kailangang pag-isaisahin muna ang pagtatalakay ng kultura ng isa o dalawang bansa, ang pagkakatulad at pagkakaiba ng dalawang ito. Hindi dapat pagsabayin ang kultura ng apat na bansa.
4. Maaaring talakayin ang aralin ng dalawang sesyon.
 - a. Unang araw: Pagganyak, Paglalahad
 - b. Ikalawang araw: Paglalahat, Paglalapat, Pagtataya
5. Ang Paglalahad ng tula at pagbubuo ng tatlong salita, kultura, tradisyon at batas ay maaaring ipagsamang gawain ngunit ang iba ay gawing karagdagan sa takdang aralin.
6. Maaaring magbigay ng ilang sitwasyon kung saan ang mga mag-aaral ay nakapagbibigay ng kanilang pagpapahalaga sa relihiyon at ibang kulturang naiiba kaysa kanila.

C. Bright

1. Magdagdag ng babasahin tungkol sa kultura, tradisyon at mga batas na hindi natalakay sa klase.
2. Ang mga gawaing dula-dulaan, pagbubuo ng salita, pagbigkas ng tula, at pagdagdag ng iba pang kaalaman tungkol sa kultura, tradisyon at batas ng iba't-ibang bansa at ang iba pang gawain ay tugma sa mga *bright learners*.

KATANGIAN NG PILIPINONG MANDARAYUHAN

core message:

Ang paghahanapbuhay sa ibayong dagat ay kailangang paghandaang mabuti ng sinumang nagnanasang mangibang bansa, tulad ng kalusugang pisikal at pang-kaisipan, talino at taglay na kakayahang angkop sa posisyong ninanasa, matatag na kalooban at matibay na pananalig sa Diyos, upang mapaglabanan ang anumang pagsubok na kaakibat ng paghahanapbuhay sa ibayong dagat.

learning competency: *Napaglalabanan ang kahinaan upang maipakita ang angking kakayahan*

Maraming paghahanda ang kailangang gawin ng isang nagnanais mangibang-bansa at makapagtrabaho doon. Una, kailangang tiyakin niya sa kanyang sarili kung ito nga ba ang kanyang hangarin at layunin sa buhay.

Pagkatapos niyang mapagpasiyahan na lisanin ang sariling bansa, kailangang tiyakin niya na siya ay may malusog na pangangatawan na hindi maaaring igupo ng naiibang panahon na aabutan, mga trabahong pisikal at mga paghihirap ng kalooban at kaisipan. Dapat din niyang isaalang-alang ang kanyang katatagan sa pagharap sa mga sitwasyon na nangangailangan ng mabilisang pagpapasya at matalinong pamamaraan upang maiwasan ang mga di-kanais-nais na pangyayari.

Ang sinumang tao na nagpasiyang maghanapbuhay sa ibayong dagat na may taglay na tamang impormasyon at may kahandaan ay makakayang mapaglabanan ang anumang pagsubok na darating sa kanya habang naghahanapbuhay sa ibayong dagat.

Ang pangunahing kahinaan ng mga taong mangingibang-bansa ay ang pangungulila sa mga kaanak. Isabay pa rito ang kawalan/kakulangan ng libangan lalo't higit kung ang pinuntahan ay ang mga bansang nasa Gitnang Silangan. Isa pa sa nagiging suliranin ng nandarayuhan ay ang pagkakaiba ng kultura at tradisyon ng lupang sinilangan at ng bansang pinuntahan.

Upang mapaglabanan ang mga nabanggit na kahinaan, kailangan ang patuloy na pakikipagtalastasan sa mga kaanak. Ang patuloy na pagtitiwala at pakikipag-ugnayan sa Diyos ay isang napakabisang paraan upang malampasan ang mga pagsubok.

Dapat ding isaisip ng mga nangingibang-bansa na may mga ahensiyang nakahandang tumulong sa kanilang mga pangangailangan. Ang mga ahensiyang ito ay ang mga sumusunod: *Department of Foreign Affairs (DFA)*; *Department of Labor and Employment (DOLE)*; *Philippine Overseas Employment Administration (POEA)*; *Overseas Workers Welfare Administration (OWWA)*; *National Bureau of Investigation (NBI)*; *Commission on Human Rights (CHR)* at ang *Commission on Filipinos Overseas (CFO)*.

Ang mga nabanggit na ahensiya ay may kani-kaniyang programa na ipinagkakaloob para sa mga nangingibang bansa. Ang mga ito ay ang mga sumusunod: pagbibigay ng *counselling* at *orientation* bago umalis; pagpapautang sa mga naiwang pamilya; pagsasanay sa mga nangibang bansa upang magtayo ng negosyo; pagpapatnubay kung saan nila maaaring ipundar ang kanilang pera, at pagbibigay ng pansamantalang tahanan.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Napaglalabanan ang kahinaan upang maipakita ang angking kakayahan

B. Tiyak

1. Naitatala ang mga ahensiya at kagawaran na tumutulong sa mga taong nandarayuhan
2. Natutukoy ang mga tulong na ginagawa ng mga ahensiya o kagawarang naitala

II. Paksa: Katangian ng Pilipinong Mandarayuhan

Takdang Panahon	:	1 sesyon
Sanggunian	:	<i>Handbook for Filipinos Overseas</i>
Kagamitan	:	Mga larawan, <i>manila paper</i> , <i>pentel pen</i>

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Isalaysay ang kuwento:

Si Cora ay panganay sa limang magkakapatid. Ang kanyang ina ay nagtitinda ng gulay sa palengke na limang kilometro ang layo mula sa kanilang bahay. Ang kanyang itay naman ay dalawang taon nang nasa ibang bansa, namamasukan bilang driver. Nasa ikaapat na baitang si Cora. Bago siya pumasok sa eskuwelahan ay kailangang mag-asikaso siya ng kanyang mga nakababatang kapatid, magligpit ng kinainan, magpaligo ng kapatid, at tumulong sa pagbibihis para magsabay-sabay silang magkakapatid na pumasok sa iskuwela -- mga gawain na hindi natapos ng kanyang ina dahil sa kailangang magtungo ng palengke ng maaga.

Ipasagot ang mga tanong:

Kung ikaw si Cora, ano ang mararamdaman mo? Ano sa palagay mo ang mga katangian ni Cora bilang isang anak? Bilang isang mag-aaral?

B. Paglinang ng Gawain

1. Alam ninyo ba na ang pamahalaan ay nangangalaga sa kapakanan ng mga kababayan nating nasa ibang bansa? Anu-anong ahensiya at kagawaran ng pamahalaan ang sa palagay ninyo ay tumutugon sa pangangailangan ng mga Pilipinong nasa ibang bansa?
2. Paglalahad
 - a. Anu-ano ang maaaring harapin ng isang mandarayuhan sa bansang patutunguhan?
 - b. Anu-ano ang mga katangian ng Pilipinong mandarayuhan?
 - kailangang tiyak ang sarili sa layunin o hangarin
 - may sapat at tamang kaalaman/impormasyon tungkol sa bansang pupuntahan at trabahong gaganapin
 - may malusog na pangangatawan na hindi maaaring igupo ng naiibang panahon at klimang aabutan, trabahong pisikal at mga paghihirap ng kalooban at kaisipan
 - matatag sa harap ng situwasyong kailangan ng mabilis na pagpapasya
 - angkop ang edukasyon at kakayahan sa papasuking trabaho

C. Pagtatalakay

Ipabuo : May mga ahensiyang handang tumulong sa mga Pilipinong nasa ibang bansa na nangangailangan ng tulong. Ito ay ang _____.

Ang paghahanapbuhay sa ibayong dagat ay kailangang paghandaang mabuti ng sinumang nagnanasang mangibang bansa, tulad ng kalusugang pisikal at pangkaisipan, talino at taglay na kakayahang angkop sa posisyong ninanasa, matatag na kalooban, at matibay na pananalig sa Diyos, upang mapaglaban ang anumang pagsubok na kaakibat ng paghahanapbuhay sa ibayong dagat.

Sub-concepts:

1. Ang mga naghahanapbuhay sa ibang bansa ay kailangang may malusog na kaisipan at pangangatawan, talino at kakayahan, matatag na kalooban, makabayan at may pananalig sa Diyos.

2. Ang kahinaan ng taong nandarayuhan ay malalabanan sa pamamagitan ng pakikipagtalastasan sa pamilya at patuloy na pananalig sa Diyos.

D. Pagpapahalaga

Ang pagsasaliksik at pagkakaroon ng tamang impormasyon ay isa sa mga katangiang dapat taglayin ng sinuman hindi lamang ng mga taong nangingibang bayan. Sa palagay ninyo, dapat bang matutunan ng isang mag-aaral pa lamang ang tamang impormasyon at kung saan maaaring makakuha nito?

E. Pagtataya

Ipalarawan ang taong pinag-uusapan at kung anong mga katangian ang dapat niyang taglayin sa mga sumusunod na sitwasyon:

Sitwasyon 1: Si Pedro ay pumunta sa Saudi Arabia. Subalit pagdating doon ay nalaman niya na iba kaysa inaasahang trabaho ang kailangang gawin at mas mababa pa ang suweldo. Ano ang dapat niyang gawin?

Sitwasyon 2: Si Lilia na isang taon nang nagtatrabaho sa Hongkong ay hira na hira na. Siya ay sinasaktan at inaabuso/binabastos ng kanyang amo. Ano kaya ang dapat gawin ni Lilia? ng kanyang mga kaanak? Anu-anong mga ahensiya ang maaaring tumulong sa kanya?

Sitwasyon 3: Si Aling Azon ay nasa Estados Unidos dahil pinetisyon ng kaisa-isang anak. Pagdating doon, sumulat siya sa iyo at sinasabing hindi niya makayanan ang lamig ng panahon. Nag-iisa siya sa bahay dahil nasa opisina ang anak, at hindi naman siya makakalabas ng bahay dahil hindi siya marunong sumakay ng pampublikong sasakyan (hal. *subway* at *train*) patungo sa pupuntahan. Sulatan si Aling Azon at pagpayuhan.

IV. Takdang-Aralin

Magkaroon ng pagsisiyasat ng sarili. Itanong: Kilala ko ba ang aking sarili? Anu-ano ang aking mga katangian? Bigyang katwiran.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istratehiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow*

1. Maaaring hatiin ang aralin sa 4 o 5 sesyon at magdagdag ng ibang materyal upang lalo pang maintindihan at mapahalagahan ng mga mag-aaral.
2. Subaybayan ang mga mag-aaral sa pagsagot sa mga tanong.

B. *Middle*

Maaaring talakayin ang aralin sa tatlong (3) sesyon.

C. *Bright*

1. Ibigay ang buod ng kuwentong binasa sa aralin.
2. Pagtataya: Magkaroon ng maikling dula-dulaan (*group work*) sa mga sitwasyon at pagkatapos ay magtanungan ukol dito.

ILLEGAL RECRUITER, Naglipana

core message: *Mag-ingat sa ilegal na nangangalap ng mga manggagawa para sa ibang bansa.*

learning competency: *Naipakikita ang katapatan sa pakikitungo sa kapwa*

May mga pribadong ahensiya o indibidwal na nagsasamantala sa mga Pilipinong nagnanais na makapag-*abroad* o naghahanap ng trabaho sa ibang bansa. Ang mga ito ay nanghihikayat o nangangalap ng mga Pilipinong manggagawa para sa ibang bansa kahit na sila ay walang lisensiya o aprubadong pahintulot mula sa *Philippine Overseas Employment Administration* (POEA). Karaniwan, sila ay nagpapanggap na ahente ng isang ahensiya, ngunit wala namang awtorisasyon o kaya'y pinapaniwala nila ang mga tao na sila ay makakaalis bilang *direct hire* kung kaya't hindi kailangang dumaan sa POEA ang mga papeles.

Ang mga mapagsamantalang gawaing ito ay pinaparusahan ng batas bilang krimen na tinaguriang *illegal recruitment*. Ito ay nagtataglay ng parusang 6 taon at 1 araw hanggang 12 taon, at multa na P200,000.00 hanggang P500,000.00. Subalit kung ang panlilinlang ay sabwatan ng tatlong tao o higit pa ito ay itinuturing na *economic sabotage*. Sa pagkakataong ito ang krimeng ito ay may karampatang parusa na panghabambuhay na pagkabilanggo at multa na hindi kukulangin sa P500,000.00 hanggang isang milyong piso (P1,000,000.00).

Upang maiwasang mapabilang sa mga biktima ng *illegal recruiter*, nararapat ang ibayong pag-iingat tulad ng pagbeberipika ng mga dokumento sa POEA bago magbayad sa indibidwal o ahensiya.

Dapat sanang tandaan na lahat ng manggagawang mandarayuhan ay kailangang magpatala sa POEA kung saan sila ay mabibigyan ng *Overseas Employment Certificate* (OEC), sila man ay may ahensiya o tinuturing na *direct hire* lamang.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Naipakikita ang katapatan sa pakikitungo sa kapwa

B. Tiyak

1. Nakalalahok sa aktibong talakayan ng pangkat
2. Natutukoy ang mga paraan upang di maloko ang kapwa
hal. *illegal recruiter*
3. Makapagbuo ng kaisipang naaayon sa aralin

II. Paksa: Illegal Recruiter, Naglipana

Sanggunian : Teksto ng Aralin
Takdang Panahon : 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Magbigay ng maikling balik-aral sa nakaraang aralin.

Ipasagot : Ano ang ibig sabihin ng pagiging matapat?
 Kailan ka nagiging matapat?

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Itanong ang mga sumusunod:

- a. Naranasan mo na bang maloko?
- b. Ano ang iyong naramdaman?
- c. Ano ang naging reaksiyon mo?

2. Paglalahad

- a. Pagkatapos maitala ang mga sagot na may kaugnayan sa aralin, pag-usapan ang katapatan sa pakikitungo sa kapwa.
- b. Ibigay ang halimbawa ng *illegal recruiter*. (Basahin ang teksto upang mapaunlad ang kaalaman).
- c. Talakayin ang kahalagahan ng pagiging matapat sa pakikitungo sa kapwa at ang mga naidudulot nito.

C. Paglalahat

Gabayan ang mga bata na mabuo ang konseptong :

Ang *illegal recruitment* ay isang gawaing taliwas sa pakikitungo ng matapat sa kapwa, kaya naman ang mga *illegal recruiter* ay narapat lamang na iwasan at huwag tularan.

D. Pagpapahalaga/Paglalapad

Sa kahirapan ng buhay, makatwiran ba na manloko ng kapwa upang kumita ng malaking pera?
Bakit?

E. Pagtataya

Si G. Senando Alibasbas ay dumating sa Barangay Kamatsile upang manghikayat ng mga manggagawa para magtrabaho sa ibang bansa. Ahente raw siya ng isang lisensiyadong ahensiya ngunit wala naman siyang maipakitang papeles galing sa POEA upang patunayan ang kanyang sinabi. Magaling siyang magsalita kaya marami siyang nakumbinsing mangibang bansa. Sa pagsasalita ni G. Alibasbas ay binibigyang diin niya na madali siyang makapagpapaalis ng aplikante kung makababayad agad ng *processing fee* na P20,000.00. Walang opisyal na resibong ibinibigay si G. Alibasbas sa mga unang nagsipagbayad. Ayon pa kay G. Alibasbas, maibabalik daw niya agad ang ibinayad na *processing fee* ng mga aplikante dahil dolyar ang sasahurin nila at napakadali ang kumita kung nasa ibang bansa na. Maraming taong naakit si G. Alibasbas. Ang iba ay naisipang ipagbili ang kanilang mga ari-arian tulad ng lupain, inaning palay at maging angking kalabaw upang makapagbayad ng *processing fee* kay G. Alibasbas.

Ipasagot ang mga sumusunod na tanong base sa kuwentong babasahin:

1. Ano ang masasabi mo kay G. Senando Alibasbas?
2. Kung ikaw ay isa sa mga nakapakinig sa pang-aakit ni G. Alibasbas, ano ang iyong gagawin para makatulong sa iyong mga kababayan?
3. Kung sakaling may kamag-anak ka na gustung-gustong makapagtrabaho sa ibang bansa, ano ang maaari mong gawin upang makatiyak na tulong nga ang makukuha niya at hindi luha at pagsisisi dahil sa naloko lamang pala siya?
4. Sa mga pagkakataong tulad ng nasa kuwento, ano ang maaaring gawin upang maiwasan ang panloloko at pagsasamantala ng mga taong kauri ni G. Alibasbas?

IV. Takdang Aralin

Magbigay ng mga pangkaraniwang pangyayari na tahasang nagsasaad ng di matapat na pakikitungo sa kapwa.

Hal. *Illegal Recruiter*, pagbebenta ng mga *fake* na paninda, at iba pa. Pagtibayin at pangatwiran.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

Maaaring gawin ang aralin sa tatlong sesyon:

a. sa Paglalahad:

- Dagdagan ang mga gawain.
- Pag-alis ng sagabal.
hal. *illegal recruitment, illegal recruiter*, matapat na pakikitungo sa kapwa, taliwas
- Gumamit ng *role play*.

b. sa Pagtataya:

- Maaaring palitan ang istrategya. Sa halip na ang mga bata ang bumasa ng kuwento sa Pagtataya, basahin ang kuwento upang ito ay mapakinggan ng mga bata.
- Gamitin ang istilo ng pilian (*Multiple choice*).
hal. Ano ang masasabi mo kay G. Alibasbas.
a. Makatao b. Manloloko c. Matulungin
- Maaaring ibahin ang mga tanong:
 - Sino ang nanghikayat sa mga manggagawa para magtrabaho sa ibang bansa?
 - Ano ang masasabi mo tungkol kay G. Alibasbas?
 - Tama kaya ang ginawa ng ilang nakinig na ipagbili ang kanilang mga ari-arian? Bakit?

B. Middle

1. Maaaring gawin ang aralin sa dalawang sesyon. Masyadong mahaba ang leksyon at hindi kayang tapusin sa loob ng 30 minuto.
2. Gumamit ng *role play*.
3. Maaaring sa unang sesyon ay alamin muna ang kuwento at talakayin ang kaisipan na naaayon sa aralin. Sa mga sumusunod na sesyon ay talakayin na ang mga paraan upang di maloko ang kapwa at ang kahalagahan ng katapatan sa pakikitungo sa kapwa.
4. Pagtataya: Palitan ang mga tanong bilang 2, 3 at 4 sa mga sumusunod:
 - Kung ikaw ay isa sa mga nakinig, maniniwala ka ba agad sa pang-aakit ni G. Alibasbas?
 - Ano ang dapat mong gawin upang malaman mo ang tamang paraan para hindi ka mabiktima ng mga *illegal recruiter* kung nagnanais kang mandayuhan?

C. Bright

1. Dagdagan ang gawain tulad ng:
 - a. Pagsasadula ng mga iba't-ibang sitwasyon
 - b. Pagguhit ng mga larawan na may kapsyon (*comics form*)
 - c. Pagbibigay ng mga salawikaing Pilipino na kaugnay ng aralin
2. Sabihan ang mga bata na mag-*role playing* sila upang maipakita kung paano makakaiwas na maging biktima ng *illegal recruitment*.

HOY PINOY, ALAMIN MO...

core message: *Ang manggagawang Pilipinong nandarayuhan ay may mga karapatan at mga tungkulin o pananagutan bilang mamamayang Pilipino at bilang banyaga sa bansang kanilang pinaroroonan.*

learning competency: *Naisasagawa ang pakikitungo ng matapat sa kapwa*

Ang paghahanapbuhay sa ibang bansa ay may mga taglay na responsibilidad bilang Pilipino at bilang banyaga sa bansang kinaroroonan. Ang isang Pilipino ay may anging karapatan na gumawa ng mga bagay na ikauunlad ng sarili at mga kaanak. Isa rito ang maglakbay para makapagtrabaho at nang sa gayon, mapaganda ang antas ng buhay. Subalit tungkulin niyang kumilos bilang isang maipagmamalaking mamamayang Pilipino, tumutupad sa mga batas ng Pilipinas at hindi nagpapabaya sa mga pampamilyang pananagutan.

Ilan pa sa mga karapatang pantao na taglay ng isang mamamayan ay ang mabuhay ng mapayapa, magsalita ng malaya, magkaroon ng edukasyon, at gawin ang ano mang makabubuti sa kanya. Dapat lamang isaisip na ang mga karapatang ito ay nagagawa kung ito'y hindi nakakaperhuwisyo sa kapwa.

Bilang isang manggagawang nasa ibang bansa, karapatan niyang ipatupad ang mga kasunduan na nakalahad sa kontratang pinirmahan, kagaya ng tamang sahod, oras ng trabaho, karapatang bakasyon at iba pang benepisyo. Katapat nito ay ang pananagutan niya na gampanan ang mga pangangailangan ng trabahong pinasukan ng buong husay at ayon sa isinasaad ng kontrata, mga batas at pampublikong moral sa ilalim ng pangangasiwa at direksyon ng *employer* at ayon sa kanyang bilin. Siya ay mayroon ding tungkuling sumunod sa batas ng bansang paroroonan, at magbigay respeto sa kultura ng iba.

May benepisyo ding dapat matanggap ang isang manggagawa na nakatalaga sa tinatawag na *Master Employment Contract* tulad ng:

1. Benepisyo mula sa *Worker's Compensation* para sa sakit, kapansanan o pagkamatay na may kinalaman sa trabaho, ayon sa batas ng Pilipinas o ng bansang pinagtatrabahuhan;
2. Proteksiyon sa mga *war hazards* sakaling magkaroon ng digmaan sa bansang pinagtatrabahuhan;
3. Bayad na *vacation leave* na hindi kukulangin sa 15 araw bawat taong serbisyo o kaya'y ang katumbas na halaga nito; at
4. Bayad na *sick leave* na hindi kukulangin sa 15 araw bawat taong serbisyo o kaya'y ang katumbas na halaga nito.

Dapat malaman ng mga mandarayuhang Pilipino ang mga alituntunin ng bansang pupuntahan. Sa pangkalahatan, kailangang iwasan niya ang mga sumusunod:

1. Ang paggawa ng krimen gaya ng pagpatay o anumang krimen na maaaring parusahan ng batas ng Pilipinas o ng bansang pinagtatrabahuhan;
2. Pagkagumon o *possession* o pagbebenta ng ipinagbabawal na gamot;
3. Pag-abandona o pag-iwan sa pamilya;
4. Pagsusugal lalo na sa bansang ipinagbabawal ito;
5. Paglalasing lalo na sa bansang bawal ang mga nakalalasing na inumin;
6. Pamumuno o pagsali sa *mutiny* (para sa mga *seamen*) o paghihikayat sa manggagawa na sumali sa *welga* o *work stoppage* sa bansang ipinagbabawal ito;
7. *Smuggling* o paglabag sa *customs regulations* ng Pilipinas o ng bansang kinaroroonan;
8. Pamumuno ng gulo sa lugar na pinagtatrabahuhan;
9. Paglulustay sa pondo ng kompanya o pera na pag-aari ng kapwa manggagawa na ipinagbilin para sa kamag-anak sa Pilipinas;
10. Pagnanakaw;
11. Prostitusyon;

12. Bandalismo o pagsira ng ari-arian ng kompanya; at
13. Pagmamay-ari ng nakamamatay na sandata.

Bukod sa parusa ng Pilipinas at ng bansang pinagtatrabuhan, ang *Philippine Overseas Employment Administration* (POEA) ay nagpapatay rin ng kaukulang parusa sa mga Pilipinong nagkasala. Ito ay ang mga sumusunod:

1. Pagbayad ng halaga ng *repatriation* o ang pagpapabalik sa manggagawa sa Pilipinas; at
2. Suspensiyon o permanenteng diskwalipikasyon sa paghahanap ng trabaho sa ibang bansa.

Paalala: Huwag kalimutan ang “paggalang” sa karapatang pantao na palaging may kakambal na tungkulin/ pananagutan.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Naisasagawa ang paggalang sa karapatang pantao

B. Tiyak

1. Natatalakay ang kahulugan ng karapatang pantao, tungkulin at pananagutan
2. Naipaghahambing ang mga karapatang pantao, tungkulin at pananagutan bilang Pilipino sa banyaga o ibang bansa
3. Naipadarama sa pamamagitan ng pagsasadula ang kahalagahan ng kaalaman sa karapatang pantao, tungkulin at pananagutan

II. Paksa: Hoy Pinoy, Alamin Mo...

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Kagamitan	:	Mga larawan, kuwento, tsart
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Magbigay ng maikling balik-aral tungkol sa mga katangian na dapat taglayin ng isang nangingibang bayan sa nakaraang aralin.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Magpakita ng larawan ng dalawang tao. (Isang masaya't matiwasay ang mukha at isang malungkot na nasa kulungan.) Hayaan ang mga bata na magbigay ng pananaw kung bakit ang isa'y nakakulong habang ang isa naman ay masaya.

C. Paglalahad

Pag-usapan ang larawan. Pagbigayin ang mga bata ng mga tiyak na sagot.

1. Bakit siya nakakulong?
2. Anyayahan ang mga bata na suriin ang mga larawan at *captions* sa tapat o sa pisara. (Larawan tungkol sa karapatang pantao, tungkulin at pananagutan.) Hal. larawan, nagsisimba, nagsasalita, at

captions tulad ng: Igalang ang karapatang mabuhay, ang trabahong lampas sa oras ay may *overtime pay*, atbp.)

3. Gumawa ng tatlong kolum para sa:
 - a. karapatang pantao
 - b. tungkulin
 - c. pananagutan
4. Sabihin sa mga bata na ipangkat ang larawan o *captions* ayon sa hinihingi ng bawat kolum at ayon din sa kanilang palagay o pagkakaunawa. Ipasuri ang kanilang pagpapangkat. (Kung may pagkakamali sa kolum, sikapin itong maitama sa tulong ng teksto at ng mga bata.)

Sa resulta ng kanilang pagpapangkat, itanong sa kanila ngayon kung ano ang kahulugan ng karapatang pantao, tungkulin at pananagutan.

5. Pangkatin sa dalawa ang mga bata. Bigyan ang bawat pangkat ng ganitong direksiyon:
Basahin at unawain ang katanungan. Magkaroon ng talakayan o *brainstorming* sa pangunguna ng inyong lider. Isa sa inyo ang kukuha ng mga tala. Iulat ang mapagkakasunduan ng pangkat.
 - a. Bilang Pilipino, anu-ano ang inyong karapatang pantao, tungkulin at pananagutan? Gamitin ang mga *captions* at larawan. Magsadula ng isat iulat ang ibang datos.
 - b. Bilang Pilipino na nasa ibang bansa, anu-ano ang inyong karapatang pantao, tungkulin at pananagutan? Gawing pantulong ang nasa tsart o nasa larawan (na inihanda ng guro). Iulat ang inyong kasagutan.
6. Bigyan muli ng pangkatang *brainstorming* at pag-uulat ang bawat pangkat.
Sa inyong palagay:
 - a. May pagkakaiba ba ang mga karapatang pantao, tungkulin at pananagutan sa ating bansa at sa ibang bansa? Ipaliwanag.
 - b. Kung ikaw/kayo ay mapupunta sa ibang bansa, ano ang nararapat gawin?
Paalaala: Habang nag-uulat ang mga bata, makikita sa pisara ang mahahalagang impormasyon na magagamit sa paghahalaw.

D. Pagpapahalaga

Bigyan diin o bigat ang mahahalagang kaisipan. Dagdagan ng *lecturette*. Kumuha sa teksto at ibang sangguniang nabanggit.

E. Paglalahat

Gabayan ang mga bata na makabuo ng Paglalahat. Ang mga karapatang pantao maging sa sariling bansa o sa ibayong dagat ay may katumbas na tungkulin at pananagutan. Anu-anong magagandang ugali ang natutuhan natin ngayon?

F. Paglalapat

Gumawa ng listahan ng (3) karapatang pantao at tugunan ito ng tungkulin o pananagutan.

1. bilang Pilipino
2. bilang banyaga

G. Pagtataya

Basahin ang tula at sipiin ang kaisipan na natutuhan sa aralin.

Karapatan ko'y aking ginagawa
Ngunit sa paraang di nakasisira
Tungkulin ko ito, bilang mamamayan
May ginintuang puso at pagmamahal
Karapatan at tungkulin, kung ito'y isinasagawa
Pananagutan ko'y di ko tinatatwa,
Kapwa Pilipino, mahal ko ding sadya
Ganyan ang Pilipino, huwaran ng bansa.

IV. Takdang Aralin

Magtukoy ng karagdagang 5 karapatang pantao, tungkulin at pananagutan: bilang Pilipino bilang banyaga.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Maaaring talakayin ang aralin sa loob ng limang sesyon.
2. Gumamit ng iba't-ibang istilo sa pagtatalakay ng leksyon tulad ng pagkakaroon ng *resource person*, paggamit ng *dramatization*, *group games*, *pantomime* at paggamit ng *flash card* na naglalaman ng karapatang pantao, tungkulin at pananagutan.
3. Pagpangkat-pangkat ang *flash cards* na naghahambing ng karapatan, tungkulin at pananagutan bilang Pilipino/banyaga.
4. Ang ibang gawain sa aralin ay gawing takdang aralin para sa mga batang mahihina at talakayin sa susunod na sesyon.
5. Gawing sanggunian para sa mga bata ang tsart kung saan nakasulat ang nilalaman ng teksto tungkol sa paksa.
6. Pagtataya: Isulat ang karapatang ipinakikita ng bawat larawan at ang katumbas na tungkulin o pananagutan nito.

B. Middle

1. Maaaring talakayin ang aralin sa loob ng tatlong sesyon.
2. Dapat ding gamitan ng *role playing*, *interview*, pag-uulat, *group discussion* at *panel discussion* tungkol sa paksa.

C. Bright

1. Gumamit ng *role playing*, *brainstorming*, at *debate*.
2. Sa Pagtataya, tanungin ang mga mag-aaral ng mga kaisipan na natutuhan sa nasasaad na tula sa banghay-aralin.

ALAM MO NA BA?

core message: *Ang malawak na kaalaman ukol sa paghahanapbuhay sa ibayong dagat at mapanuring kapasiyahan ukol sa pangingibang bansa ay huhubog ng mga manggagawang makapangyayari at di pwedeng alipustahin.*

learning competency: *Nagbibigay ng mga tamang desisyon para sa kabutihan ng nakararami batay sa ginawang pagsusuri*

Ang paghahanapbuhay sa ibayong dagat ay di gawang biro. Maraming preparasyon o paghahanda ang kailangang agawin ng isang nagnanais na mangibang bansa at makapagtrabaho doon. Kailangang tanungin at tiyakin ang kanyang sarili kung ito nga ba ay kanyang hangarin at layunin sa buhay. Kailangang paghandaan ang kakayahan na maaari niyang gamitin sa pagtatrabaho. Kailangang magkaroon siya ng katangiang mapanuri at matalinong pagpapasya, kaalaman sa kanyang karapatan at tungkulin upang matatag niyang maharap at malutas ang mga suliranin na kanyang kakaharapin upang sa gayon ay maipagmamalaki niya ang kanyang sarili at maipagmamalaki siya ng kanyang pamilya at buong bansa.

Bahagi ng ating kultura bilang mga Pilipino ang ipaglaban ang ating mga karapatan, tulad ng karapatang mabuhay, manirahan at makapagsuot ng disenteng kasuotan. Karapatan na ipaglaban kung ano ang paniniwalaan. Gayundin, alam natin na bawat karapatan ay may katumbas na tungkulin tulad ng pagbabayad ng buwis at pagsunod sa mga batas.

Bilang matalinong mandarayuhan, kailangan malaman ang hakbang sa pag-aaplay kasama ang mga dokumentong kailangan sa pag-alis.

Gabay sa Pag-aaplay:

1. Alamin sa *Philippine Overseas Employment Administration* (POEA) *Action Center* kung lisensiyado ang ahensiya o kung ito ay kanselado o suspendido. Mag-apply lamang sa lisensiyadong ahensiya. Alamin din kung ito ay may lehitimong *job order* para matiyak na may trabaho nga sa ibang bansa.
2. Mag-apply lamang sa *address* ng ahensiya na nakasaad sa listahan ng mga lisensiyadong ahensiya.
3. Magbayad ng takdang halaga kung tapos nang pumirma ng kontrata at humingi ng nararapat na resibo.
4. Bago umalis patungong ibang bansa, tiyaking mayroong mga sumusunod na dokumento:
 - a. *Overseas Employment Certificate* (OEC) na inisyu ng POEA
 - b. *Valid passport* (kung paano malalaman na *original* na *passport*)
 - c. *Entry visa* o di-kaya *No Objection Certificate* (NOC)
 - d. Orihinal na kopya ng kontratang pinirmahan
 - e. *Pre-Departure Orientation Certificate* (PDOS)
 - f. *Artist Record Book* (para sa mga *entertainers*)
 - g. *Valid Seafarers Identification* at *Record Book* (para sa mga marino)

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Nagbibigay ng tamang desisyon para sa kabutihan ng nakararami batay sa ginawang pagsusuri

B. Tiyak

1. Naipaliliwanag na ang karunungan ay dapat gamitin sa ikauunlad at ikabubuti ng nakararami
2. Natutukoy ang importansiya ng wastong kaalaman sa desisyon na mangibang bansa.

II. Paksa: Alam Mo Na Ba?

Sanggunian : Teksto ng Aralin
Takdang Panahon : 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-Aral

Magbigay ng pagsasanay: Anu-ano ang mga katangian na kailangang taglayin ng isang taong mandarayuhan? Magbigay ng lima at pangatuwiran.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Itala ang mga sagot sa balik-aral. Itanong: Sa palagay ninyo, bukod sa mga katangiang binanggit ninyo, ano pa ang nararapat na taglayin ng isang taong nagnanais mangibang bansa, lalo na kung siya ay magtatrabaho doon? (sagot na inaasahan: Kailangang may wastong kaalaman o karunungan tungkol sa regulasyon sa pandarayuhan.)

2. Paglalahad

Magbigay ng isang sitwasyon kung saan makikita ang proseso na kailangang pagdaanan ng mga pag-iingat o paghahanda na dapat isaalang-alang ng isang maghahanapbuhay sa ibayong dagat. (Sundin ang teksto.)

Matapos makapaglahad, pag-usapan ang kahalagahan ng mga karunungan at kaalamang ipinaliwanag. Pagtibayin ang mga opinyon ng mga bata upang malinawan ang importansya ng mga nasasaad na teksto.

C. Pagpapahalaga

Bilang isang mag-aaral na nakakaalam at may karununganang taglay tungkol sa paghahanapbuhay sa ibayong bansa, ano ang maaari mong magawa upang makatulong sa isang kaibigan o kakilala na patungo sa ibang bansa?

D. Pagtataya

Bakasyon noon nang mapagpasyahan ng ama ni Ronnie na magtrabaho sa ibang bansa kasama ng kumpare niya. Ilang araw ang nakalipas, nag-iintindi at nag-aayos ang itay niya ng mga kinakailangang papeles. Naisipan ni Ronnie na sumama sa kanyang itay habang ito ay naglalakad ng mga papeles na kakailanganin sa pag-alis. Dahil sa nag-iisang anak si Ronnie at upang makapiling ang anak ng mas matagal, nagpasya ang ama ni Ronnie na isama siya habang wala pang eskwela.

Pre-departure seminar ng POEA ang unang pinuntahan nina Ronnie. Habang hinihintay nito ang kanyang ama, narinig niya na nag-uusap ang magkumpare. Pagkatapos daw ng *seminar* ay aalis na sila dahil sa kumpleto na ang kanilang papeles.

Gabay na tanong:

1. Sa palagay ninyo, makaaalis na ba kaagad ang dalawang lalaki?
2. Kung nalalaman mong hindi pa nila tapos ang mga kinakailangang proseso bago makaalis ng bansa, ano ang maaari mong ipayo sa kanila?

IV. Takdang Aralin

Gumawa ng isang liham sa isang taong naghahangad maghanapbuhay sa ibang bansa. Ipaalam sa kanya ang mga hakbang sa pag-aaplay at ang mga dokumentong kailangan sa pag-alis.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istratehiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Balik-Aral:
 - a. Magkaroon ng pag-alis ng sagabal.
 - b. Dapat may karagdagan na mga teksto o ibang impormasyon upang maging mabisa ang leksyon.
2. Maaaring palitan ang layunin at mga gawain sa mungkahing banghay-aralin dahil ang mga ito ay mahirap at sobrang malawak para sa mga mahinang pangkat ng mga mag-aaral.
3. Ang mga tiyak na layunin ay hindi maaaring malinang sa isang sesyon lamang. Kinakailangan itong talakaying mabuti sa dalawang sesyon.
4. Pagtataya:
Gawing *multiple choice* o *checklist* ang tanong upang masukat ang kaalaman ng mga bata.
5. Maglahad na may kasamang mga larawan sa mga proseso na kailangang pagdaanan upang lalong maunawaan ng mga mag-aaral.
6. Kailangang magbigay ng dalawa o tatlong sitwasyon upang mas lalo nilang maintindihan ang paksa.

B. Middle

1. Ang kaya ng pangkat na ito ay isang layunin na may karagdagang pagbabago sa paglalahad ng leksyon o aralin sa loob ng isang araw.
2. Mas mabuti sana kung makapagpapakita ng mga *sample* o halimbawa ng bawat dokumento na kailangang gamitin bago umalis patungong ibang bansa.
3. Maaari ding mag-*fill-up* ng isang *sample* na dokumento na ginagamit sa aktuwal na pag-aaplay patungo sa ibang bansa para lalong masanay ang mag-aaral para isabahagi nila sa kamag-anak at kakilala.

C. Bright

Ang dalawang layunin ay kaya ng pangkat na ito ngunit dahil malawak ang nasabing layunin, maaaring hatiin ang aralin sa dalawang sesyon ng pagtuturo.

PILIPINO, KAHANGA-HANGA KA!

core message: Ipagmalaki natin ang mga Pilipino sa ibang bansa na naging matagumpay at tanyag sa kanilang sariling larangan o linya ng gawain.

learning competency: Napahahalagahan ang mga taong matagumpay

Ayon sa estadistika ng gobyerno noong 1997, may 2.15 milyong Pilipino ang kasalukuyang naninirahan nang permanente sa ibang bansa. Malaking porsyento ng mga Pilipinong ito ay nasa Estados Unidos. Ang mga Pilipino ay bumubuo ng humigit-kumulang sa 20 porsyento ng mga tinatawag na Asian Americans sa Estados Unidos. Sa bansang ito, kinikilala na ang katalinuhan at kakayahan ng mga kababayan nating Pilipino.

Ang kasalukuyang henerasyon ng mga Pilipino sa Estados Unidos ay nagmula sa mga una pang Pilipino na nandayuhan at nanirahan sa bansang ito noong 1600. Bagamat sila ay matagal nang napawalay sa Inang Bayan, nananatiling marami sa kanila ang mga Pilipino sa isip, salita at gawa.

Maraming Pilipino rin ang nagtagumpay sa kanilang mga piniling larangan o gawain sa Estados Unidos. Hindi ito nakapagtataka sapagkat taglay nila ang sipag, determinasyon at tatag ng kalooban upang harapin ang anumang pagsubok na kanilang daranasin patungo sa landas ng tagumpay.

Ang mga Pilipino na nagtagumpay at kinilala sa ibang bansa ay bahagi ng yamang-bayan ng Pilipinas. Bukod sa pagiging tanyag ng mga taong ito, napararangalan din ang Pilipinas sapagkat ipinagkakapuri nilang sila ay Pilipino. Naipapakita nila sa buong mundo na ang Pilipino ay maaaring makipagsabayan kaninuman sa galing at husay sa larangan ng medisina, pulitika, komersyo, sining at literatura, isports, at iba pa.

Ngunit ang higit na mahalagang ambag nila sa bansa, bukod sa parangal na mula sa kanilang tagumpay, ay hindi nila nalilimutan na tumingin sa kanilang pinanggalingan, ang kanilang kahandaang tumulong sa kapwa Pilipino sa ibang bansa at ang kanilang partisipasyon sa pagpapaunlad ng ekonomiya at kabuhayan ng Pilipinas at ng mga kababayan nilang Pilipino. Sila ay aktibong lumalahok sa iba't-ibang sosyo-ekonomiko at makataong proyekto na pinakikinabangan ng milyon-milyong kababayang Pilipino. Ito ay isang patunay na kahit sila ay nasa rurok na ng tagumpay, hindi nila kinakalimutan ang kanilang tinubuang lupa.

Ang mga Pilipinong ito ay tumatayong huwaran para sa lahat.

Ilan sa mga tanyag na Pilipinong nagmarka ng kanilang kahusayan sa iba't-ibang larangan ay ang mga sumusunod:

Mga Huwang Pilipinong Nandarayuhan sa Pamahalaan at Paglilingkod sa Madla

1. Peter Aduja	Unang Pilipinong naging kinatawan sa Hawaii. Tubong Vigan, Ilocos Sur. Unang abogado Pilipino sa Hawaii. Naging hukom sa Wahiawa at Honolulu District Courts. Naging <i>Deputy Attorney</i> ng Hawaii.
2. Joshua Castro Aghalud	Naging <i>Most Outstanding Filipino Overseas in Government Service</i> noong 1981. Anak ng mag-asawang tubong Pangasinan at Ilocos Norte. Naging miyembro ng Gabinete ni Gobernador Ariyoshi ng Hawaii noong 1981.
3. Hernando G. Caampued	May-ari ng <i>H.G. Caampued and Associates</i> . Naging <i>Commissioner</i> ng <i>Presidential Commission on Minority Business Development</i> sa ilalim ng administrasyon ni US President George Bush.
4. Romy M. Cachola	Naging kinatawan ng ika-39 Distrito ng Hawaii. Sa kasalukuyan ay kinatawan ng bagong tatag na ika-30 Distrito ng Hawaii.
5. Michael Patrick Guingona	Unang Pilipino na naging konsehal ng Daly City, California.
6. Ma. Luisa Mabilangan-Haley	<i>Special Assistant</i> ni US President Bill Clinton. Miyembro ng <i>Board of Directors</i> ng <i>US Export-Import Bank (Eximbank)</i> .

7. Ramon A.D. Hermano	Isang <i>International Development Administrator</i> . Kasapi ng <i>United Nations System in Development Planning and Management</i> .
8. Benjamin Menor	Ipinanganak sa San Nicolas, Ilocos Norte. <i>Associate Justice</i> sa <i>Court of Appeals</i> ng Hawaii.
9. Eduardo Malapit	Unang Pilipinong naging punong bayan ng Kauai, Hawaii.
10. Gloria M. Ochoa	<i>Senior Adviser for International Affairs</i> , U.S. Department of Energy.
11. Rey D. Pagtakhan, MD	Unang Pilipinong kinatawan sa <i>Canadian Parliament</i> . Naging Direktor ng <i>Cystic Fibrosis Centre</i> , isang ospital para sa sakit ng mga bata.
12. Velma Veloria	Dalawang beses na nahalal bilang kinatawan sa ika-11 Distrito ng Washington State.
13. Teresita B. Sagun	Isang inhinyera. Naging <i>Commissioner</i> ng <i>Department of Sewers</i> sa Illinois noong 1987.

Mga Huwarang Pilipinong Nandarayuhan sa Larangan ng Negosyo at Pamamahala

1. Lilia Calderon Clemente	Tubong Nueva Vizcaya. Pangulo ng <i>Clemente Capital Inc.</i> , isa sa pinakamalaking <i>investment consultancy firm</i> sa Estados Unidos.
2. Loida Nicolas-Lewis	Pinuno ng <i>Transnational Corporate Food Company</i> .
3. Josie Cruz-Natori	Kilalang <i>fashion designer</i> sa buong daigdig. Pangulo at nagtatag ng <i>Natori Co.</i>
4. Manuel Pangilinan	<i>Managing Director</i> ng <i>First Pacific Ltd.</i> sa Hongkong.

Mga Huwarang Pilipinong Nandarayuhan sa Larangan ng Siyensya at Teknolohiya

1. Diosdado Banatao	Isa sa mga nagtatag ng <i>S3 Incorporated</i> , isang <i>computer company</i> sa California.
2. Jorge Garcia, MD	Isang kilalang manggagamot at ispesyalista sa puso. Nagbibigay ng libreng serbisyo sa mga Pilipinong kapus palad.
3. Angelita Castro Kelly	<i>Mission Operations Manager</i> , <i>National Aeronautics and Space Administration</i> . Isang eksperto sa <i>Telemetry Data Processing</i> . Tubong Isabela.
4. Dr. Lupo T. Carlota	Pangalawag Punongbayan ng Lakeland, Tennessee. Imbentor ng <i>Meridian Regulator Acupuncture</i> at sumulat ng aklat na <i>Theory of Acupuncture</i> .
5. Rodolfo de Guzman, Ph.D.	Tubong Maynila. Isang Direktor ng <i>Technical Cooperation</i> ng <i>World Meteorological Organization (WMO)</i> . <i>Special Assistant to the Secretary General</i> ng WMO.
6. Ernani G. Meñez	Isang <i>Physiology expert</i> . Direktor ng <i>Oceanographic Sorting Center</i> .
7. Rosendo K. Palis, Ph.D.	Tubong Los Baños, Laguna. Isang <i>Agronomist</i> sa <i>International Rice Research Institute</i> sa Myanmar.

Mga Huwarang Pilipinong Nandarayuhan sa Larangan ng Visual Arts

1. Anita Magsaysay-Ho	Unang Pilipino na nagpakilala ng <i>modern art</i> sa Pilipinas. Nagpasimula sa <i>egg tempera</i> o <i>oil painting</i> .
2. Romeo Tabuena	Kilalang Pilipinong pintor na nakatira sa Mexico. Tubong Iloilo City.
3. Manuel Rodriguez, Sr.	Kilalang <i>printmaker</i> at pintor. Tubong Cebu.
4. Juvenal Gerritt Sanso	Tumanggap ng prestihiyosong <i>Rothschild Award</i> sa Paris. Isang kilalang pintor at <i>printmaker</i> .

Mga Huwarang Pilipinong Nandarayuhan sa Larangan ng Literatura at Kasaysayan

1. Carlos Bulosan	Sumulat ng <i>Voice of Bataan</i> at <i>America is in the Heart</i> .
2. Fred Cordova	Isang <i>Historian</i> at taga-tala ng kasaysayan ng mga Pilipino sa Estados Unidos.
3. Jose Garcia-Villa	<i>National Artist</i> sa Literatura.

Mga Huwaring Pilipinong Nandarayuhan sa Serbisyong Pampamayanan

1. Jose Evangelista	Kilalang manggagamot at tumutulong sa mga mahihirap na pook sa Pilipinas. Tubong Pampanga.
2. Larry Dulay Itliong	Nakapagpataas sa kalagayan ng mga nandarayuhang Pilipino na nagtatrabaho bilang mga manggagawa sa bukid.
3. Ramon Antonio Paterno	Isang <i>international finance lawyer</i> at <i>crisis leader</i> . Sumusuporta sa mga proyekto ng bansa.
4. Reuben S. Seguritan	Abogado, lider ng pamayanan at komentarista.
5. Philip Vera Cruz	Kauna-unahang pinuno ng <i>United Farm Workers</i> sa California.

Mga Huwaring Pilipinong Nandarayuhan sa *Performing Arts*

1. Evelyn Mandac-Bahttacharya	<i>World-class Lyric Soprano.</i>
2. Maniya Barredo	<i>Prima ballerina</i> ng <i>Atlanta Ballet</i> . Miyembro ng <i>Bayanihan Philippine Dance Company</i> .
3. Bolipata Trio	Magkakapatid na <i>World-class Cellist, Pianist</i> at <i>Violinist</i> . Miyembro ng <i>Folklorico Filipino Dance Company</i> .
4. Jake Concepcion	Hari ng <i>Saxophone</i> sa Asya. Tubong Nueva Ecija.
5. Cecile Licad-Meneses	Pianista na nakamit ang <i>Leventritt Gold Medal</i> .
6. Lisa Macuja	<i>Classical Ballerina</i> .
7. Marlene dela Peña	<i>Top Jazz Vocalist</i> .
8. Lea Salonga	<i>International World Class Artist</i> . Aktres at mang-aawit sa teatro. Nakilala sa buong mundo sa pagkakaganap sa <i>Miss Saigon</i> . Unang Pilipinong tumanggap ng <i>Sir Lawrence Olivier Award</i> sa London at ng <i>Tony Award</i> sa New York.

Mga Huwaring Pilipinong Nandarayuhan sa Isports

1. Victoria Manalo-Draves	Dalawang beses na nakamit ng medalyang ginto sa <i>Olympics</i> sa larangan ng <i>Diving</i> .
2. Lizbeth Masakayan	<i>Volleyball World Champion</i> .

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Napahahalagahan ang mga taong matagumpay

B. Tiyak

1. Natutukoy ang mga pambihirang katangiang taglay ng mga Pilipinong nasa ibang bansa
2. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng mga kontribusyon ng mga Pilipinong nasa ibang bansa ayon sa kanilang linya at gawain
3. Nasasabi ang bunga ng pagkakaroon ng pambihirang katangian sa sarili, sa pamilya at bansa

II. Paksa: Pilipino, Kahanga-hanga ka!

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Kagamitan	:	Iarawan, istrip ng papel na kinasusulatan ng mga katangian
Takdang Panahon	:	2 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Magbigay ng gawain bilang balik-aral sa nakaraang araling kaugnay ng paksang tatalakayin.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Ipakita ang larawan ni Jose Rizal o ni Lea Salonga. Hayaang makilala ng mga mag-aaral at makapagsabi sila ng ilang bagay tungkol sa kanya at kung paano siya nagtagumpay. Itanong: Sa inyong palagay, bakit kaya siya naging matagumpay? (Hal. sagot: masipag, matiyaga, etc.)

2. Paglalahad

Sabihin: Ngayon ay ating pag-uusapan ang mga katangian ng mga taong matagumpay sa ibang bansa.

Ipamahagi ang mga pinutol na piraso ng papel na kinasusulatan ng iba't-ibang katangian. Haluan ng mga ugaling di-kanais-nais. Ipasuri sa mga bata kung ang naibigay sa kanilang katangian ay makatutulong sa pagtatagumpay o hindi. Tulungan silang makapagbigay ng kaunting paliwanag. Ilista ang mga babanggiting pambihirang katangian.

Itanong: Kung kayo ay pipili, alin sa mga naisulat nating katangian ang nais mo? Bakit?

- Ano ang ibubunga nito sa iyong sarili? sa iyong pamilya? sa bansa?
- Bukod kay Lea Salonga, sinu-sino pa ang alam ninyong mga katangi-tanging Pilipino na ipinagmamalaki natin? Bakit? (Maaaring magdagdag. Tingnan ang teksto.)

3. Paglalahat

Itanong: Batay sa ating mga ginawa, pinag-usapan at mga naisulat sa pisara, anu-ano ang mga mahalagang natutuhan natin sa leksyon?

Inaasahang sagot:

- mga pambihirang katangiang taglay ng mga Pilipinong nasa ibang bansa;
- mga mahahalagang kontribusyon ng mga Pilipinong nasa ibang bansa
- mga bunga ng pagkakaroon ng pambihirang katangian sa sarili, sa pamilya at bansa
- dapat ipagmalaki ang mga Pilipinong naging matagumpay sa kanilang sariling larangan o linya ng gawain

4. Paglalapat

Magpalista sa mga mag-aaral ng mga sumusunod:

- mga kanais-nais na katangian nilang ipagpapatuloy
- mga di kanais-nais na ugaling babaguhin

5. Pagtataya

Panuto:

- Magbigay ng 3 pambihirang katangiang taglay ng mga Pilipinong nasa ibang bansa na nagdulot sa kanila ng tagumpay.
- Magbigay ng 2 Pilipinong nasa ibang bansa at ang kanilang linya ng gawain. Sabihin ang kahalagahan nito.
- Paano mo bibigyang halaga ang mga Pilipinong nagtatagumpay sa ibang bansa?

6. Pagpapayaman ng Aralin

Maglista ng mga Pilipinong nangibang-bansa at nagtagumpay sa kanilang linya ng gawain.

IV. Takdang Aralin

Atasan ang mga mag-aaral na mag-interbyu ng isang kilalang tao sa komunidad na nagtagumpay sa ibang bansa at alamin ang dahilan ng kanyang tagumpay.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Maliban sa larawan ng mga bayani na ipapakita, dapat may nakasulat na mga katangian ng nasabing bayani sa ibaba ng larawan. Ang mga katangiang ito ay babasahin ng mga bata sa pamamagitan ng guro.
2. Magdagdag ng *brainstorming/sharing of experiences*. Itanong sa mga estudyante kung sila ay may mga kamag-anak/kakilala silang nagtagumpay sa ibang bansa?
3. Gumamit ng *role playing, story telling, picture analysis*.

B. Middle

1. Ilahad ang aralin sa pamamagitan ng *simulated games, pantomime, values clarification strategies, group/work discussion, group dynamics, film showing, speech balloons o interviews*.
2. Pagpangkat-pangkat ang mga Pilipinong may pambihirang katangiang taglay na nagtatrabaho sa ibang bansa ayon sa larangang kanilang kinabibilangan.

C. Bright

1. Para sa matatalinong mga bata, nararapat na sa halip na bigyan pa sila ng mga *strips* na naglalaman ng mga katangian na nagpapabayani sa Pilipino ay larawan na lamang ng bayani ang ipakita at ang mga katangian ay magmumula sa sagot ng mga bata sa pamamagitan ng sinaliksik na kaalaman sa ibinigay na takdang-aralin.
2. Maaaring mapalagom ang aralin sa paggamit ng *panel discussion, debate, poem, song, slogan making, experiential reading, o lecturette*.
3. Bilang takdang aralin, atasan ang mga estudyanteng lumikom ng mga datos ukol sa mga katangiang taglay ng mga matatagumpay na Pilipino na naninirahan at nagtatrabaho sa ibang bansa.

PANANAGUTAN: KAKAMBAL NG KARAPATAN

core message: *Karapatan ng tao ang maglakbay, magtrabaho o mamalagi sa ibayong dagat, bagaman ang mga karapatang ito ay may kaakibat na pananagutan.*

learning competency: *Naipakikita ang kamalayan at pagpapahalaga sa batayang kalayaan at ang kaukulang limitasyon nito*

Ang tao ay may mga karapatang hindi maaaring ipagkait sa kanya tulad ng karapatang mabuhay, ipagtanggol ang sarili, makapagsalita nang malaya, maglakbay at manirahan saan mang lugar, at iba pa. Subalit ang lahat ng karapatang ito ay may kaakibat na pananagutan o responsibilidad tulad ng pagsunod sa mga batas at alituntunin, pagbayad ng buwis at pagtanggol sa bansang tinubuan sa harap ng mga panlabas na banta at panganib.

May mga batas at mga unibersal na kaugalian ang tao na dapat sundin bilang miyembro ng sangkatauhan. Ang mga batas sa lipunan ay isang paraan upang mapangalagaan ang mga karapatan ng lahat ng mga mamamayang naninirahan dito. Samakatuwid, kailangan sumunod ang mamamayan sa batas upang maging mapayapa at maayos ang pamumuhay sa lipunan. Ang pananagutang ito sa lipunan ay kakambal ng kanilang mga karapatan bilang tao at miyembro ng lipunan.

May mga batas at alituntunin din na dapat sundin ang mga Pilipinong mandarayuhan, maging sila man ay magtatrabaho o maninirahan nang permanente sa ibang bansa. Ang mga batas na ito ay ipinaliral ng pamahalaan upang tiyakin na mapangangalagaan ang kanilang kapakanan kapag sila ay naninirahan o magtatrabaho na sa ibang bansa.

Higit dito, kinakailangang malaman rin ng isang Pilipino na nagnanais na manirahan o magtrabaho sa ibang bansa ang mga batas at alituntunin ng bansang kanyang pupuntahan. Ang kaalamang ito ay makatutulong ng malaki sa kanyang mapayapa at maaliwalas na pamumuhay at pagtatrabaho doon.

Mga Dapat Gawin Bago Umalis Patungo sa Ibang Bansa Bilang Isang Manggagawang Pilipino

Kinakailangan ng manggagawang Pilipino ang pirmadong *contract of employment*, ang *work permit*, ang *Overseas Employment Certificate* na inisyu ng POEA, *Visa o Visa Certificate* o di kaya ay *No Objection Certificate* mula sa bansang kanyang pagtatrabahuhan, ang tiket niya sa eroplano o *airline booking certificate*, ang kanyang pasaporte at dalawang 2x2 litrato. Hindi maaaring makaalis ang manggagawang Pilipino patungo sa ibang bansa kapag kulang o palsipikado ang anuman sa mga dokumentong ito.

Kailangan ay dumaan sa ligal na proseso ang lahat ng mga papeles at dokumentong kinakailangan ng manggagawang Pilipino bago siya tumungo sa ibang bansa. Ang *Philippine Overseas Employment Administration* at ang *Overseas Workers Welfare Administration* sa ilalim ng *Department of Labor and Employment* ang mga ahensiya ng gobyerno na direktang sineserbisyuhan ang mga manggagawang Pilipino upang matiyak na ang kanilang mga karapatan ay mapangangalagaan at mapoprotektahan. Ang POEA ang ahensiya ng gobyerno na nagpapatupad ng mga batas hinggil sa pagtatrabaho sa ibang bansa, samantalang ang OWWA naman ang nangangasiwa sa mga benepisyo at iba pang tulong na maaaring ibigay ng pamahalaan sa mga manggagawang Pilipino sa ibang bansa.

Mga Dapat Gawin Bago Umalis Upang Permanenteng Maninirahan sa Ibang Bansa, o Bilang Kasintahan o Asawa ng Dayuhan

Kinakailangang mayroong *visa* ang sinumang nais na pumunta sa ibang bansa. Para sa mga aalis bilang kasintahan o asawa ng dayuhan, ang Estados Unidos at Germany ay nagbibigay ng kaukulang *visa* para sa mga kasintahan ng Amerikano at Aleman.

Kailangan din na mayroong isang ligal na pasaporte ang isang mandarayuhan na makukuha lamang mula sa *Department of Foreign Affairs Passport Division*. Depende sa bansang patutunguhan, kinakailangan din na mayroon nang nabiling *round-trip* tiket sa eroplano ang mga aalis ng bansa bilang kasintahan o asawa ng dayuhan.

Ang lahat ng mga Pilipinong aalis patungong ibang bansa bilang mga emigrante, asawa o kasintahan ng isang dayuhan, ay kinakailangang dumaan sa opisina ng *Commission on Filipinos Overseas* upang dumalo sa isang oryentasyon o *guidance and counselling seminar*. Ang CFO ay isang ahensiya ng *Department of Foreign Affairs* na siyang namamahala sa pagrerehistro at pagtingin sa interes ng mga Pilipinong nandarayuhan bilang mga emigranteng pinetisyon ng kaanak at bilang mga asawa/kasintahan ng dayuhan. Ang CFO ay nagbibigay ng *guidance and counselling* (para sa mga asawa o kasintahan ng dayuhan) at *orientation seminar* (para sa mga emigrante) upang maihanda nila ang kanilang mga sarili sa bagong buhay nila sa ibang bansa. Ipinaalam din ng CFO sa kanila ang kultura ng dayuhang bansa, mga batas na dapat nilang malaman hinggil sa pandarayuhan, at mga ahensiya ng Pilipinas o mga *non-government organizations* na nasa ibang bansa na maaaring makatulong sa kanyang maayos at maaliwalas na integrasyon.

Kung mag-aasawa ang Pilipino ng dayuhan at maninirahan sa ibang bansa, kailangan munang pumunta sa CFO upang dumalo sa *guidance and counseling session*. May *certificate* na ibibigay pagkatapos nito. Ang *CFO certificate* ay isang rekisito bago makakuha ng pasaporte ang isang taong pupunta sa ibang bansa bilang asawa o kasintahan ng isang dayuhan.

Sa pagkakarerehistro ng mga Pilipinong emigrante sa CFO, patuloy na makikipag-ugnayan ang opisina sa kanila upang kamustahin ang kalagayan nila sa bansang kanilang tinitirhan, matulungang mapabilis ang integrasyon sa bagong tinitirhan, at makapagbigay impormasyon sa mga ahensiyang maaaring tumulong sa kanila sa oras ng pangangailangan. May *sticker* na inilalagay ang CFO sa pasaporte ng Pilipino bilang patunay na siya ay nakarehistro sa CFO bilang isang emigrante o asawa/kasintahan ng isang dayuhan.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Naipakikita ang kamalayan at pagpapahalaga sa batayang kalayaan at ang kaukulang limitasyon nito

B. Tiyak

1. Naiisa-isa ang mga karapatan at pananagutan ng isang nangingibang bansa
2. Napahalagahan ang bawat karapatan

II. Paksa: Pananagutan: Kakambal ng Karapatan

Sanggunian	:	<i>Overseas Filipino Workers Handbook, Teksto ng Aralin</i>
Kagamitan	:	mga larawan na nagpapakita ng mga karapatan o larawan ng isang nangingibang bansa
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-Aral

Magbalik-aral sa nakaraang leksyon na kaugnay sa paksang tatalakayin. Magbigay ng pagsasanay sa mga salitang sumusunod:

karapatan
pananagutan
tutupad
mariwasa
katamtaman
lubos

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak:

- a. Papiliin ang mga mag-aaral sa mga larawan na nagpapakita ng mga karapatan ng mga mamamayan at ipasasabi kung ano ang mga karapatang ito.
- b. Magpakita ng larawan ng isang taong mangingibang bansa o maglalakbay.

Itanong:

Ano ang masasabi ninyo sa larawan? (mangingibang-bansa, maglalakbay, atbp.)

Sinu-sino sa inyo ang may mga kamag-anak na nasa ibang bansa?

Alam ba nila o alam ba ninyo ang kanilang mga karapatan at pananagutan bilang isang nangingibang bansa?

2. Paglalahad

Sabihin:

Kanina ay pinag-usapan natin ang mga karapatan bilang isang mamamayan. Sa ating leksyon ngayon ay pag-uusapan naman natin ang mga karapatan at pananagutan ng isang nangingibang bansa.

- Hatiin ang klase sa tatlong pangkat at paglistahin ng mga karapatan ng isang nangingibang bansa at mga katapat na pananagutan sa pagtatamasa ng mga karapatang ito.
- Papiliin ang bawat pangkat ng isang mag-aaral na magsasalita para sa pangkat. Habang ang bawat pangkat ay nag-uulat, ilaran sa pisara ang mga karapatang mababanggit at ang makikitang katapat na pananagutan.
- Suriin mabuti ang mga nailistang karapatan at pananagutan sa pamamagitan ng isang talakayan. Maaaring magdagdag kung makikitang may hindi nabanggit na mahalagang karapatan at pananagutan. (tingnan ang teksto).

Itanong:

Mahalaga ba ang mga nailista nating karapatan at pananagutan?

Bakit?

Mahalaga bang malaman ng mga nangingibang bansa ang kanilang mga karapatan at pananagutan? Bakit?

C. Paglalahat

Ayon sa mga ginawa at naisulat sa pisara, gabayan ang mga mag-aaral na makagawa ng paglalahat tungkol sa mga sumusunod:

- Mga karapatan at pananagutan ng mamamayan at mga nangingibang bansa
- Kahalagahan ng mga karapatan at pananagutang katapat nito
 - Ano kaya ang mangyayari kung hindi igagalang ng ibang tao ang mga karapatan ng nangingibang bansa?
 - Ano naman ang mangyayari kung ang mga nangingibang bansa ay hindi tutupad sa mga pananagutang katapat ng kanilang mga karapatan?

D. Paglalapat

Magpasabi sa mga mag-aaral kung alin ang pipiliin

- mariwasang pamumuhay ngunit limitado ang karapatan
- katamtamang pamumuhay na lubos ang karapatan

E. Pagtataya

Panuto:

- Ano ang kahulugan ng karapatan?
- Magbigay ng 3 karapatan ng isang nangingibang bansa at mga katapat na tungkulin.
- Ano ang kahalagahan ng karapatang makapaglakbay?

F. Pagpapayaman ng Aralin

Magpalista ng mga karapatan at pananagutan ng isang nangingibang bansa.

IV. Takdang Aralin

Sabihin: Isa-isahin ang inyong mga kamag-anak o kakilalang nagpunta na sa ibang bansa at tanungin kung alam nila ang kanilang mga karapatan at pananagutan bilang isang mandarayuhan.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Pagtataya: Dapat ay isaalang-alang ang kakayahan ng bata sa *comprehension phase*. Bigyan ng pagpipilian. Ipasulat ang Pagtataya.
2. Pagtataya: Pagtambalin ang pananagutan at mga karapatan.

Halimbawa:

A
Pandarayuhan

Pananampalataya

B

a. Idaan sa ligal na proseso ang pag-alis o pandarayuhan sa ibang bansa.

b. igalang ang pananampalataya ng mga mamamayan ng ibang bansa

B. Middle

1. Sa unang araw ng leksyon magpakita ng mga sumusunod na larawan:
 - a. mga OFW na nagsisimba o naglililiwaliw sa parke. Ito ba ay karapatan?
 - b. mga tao na nasa *BIR office* na nagbabayad ng buwis. Ito ba ay pananagutan?
 - c. pamilyang nasa *abroad* na matiyaga. Ito ba ay karapatan o pananagutan?
2. Pagtataya: Sa mga *average* na mga bata, puwede ang tama o mali o pwede ring ibigay ang ibinigay na panuto.
3. Idagdag ang gawaing pagpapaliwanag upang mahamon ang kaugalian/kaisipan ng mag-aaral.
4. Takdang Aralin: Ipalista rin ang mga binabanggit na karapatan at pananagutan ng lahat ng mga nakapanayam, kung hindi naman, ibahagi o banggitin ang mga natutunan sa paaralan.

C. Bright

1. Sa mga mungkahing pamamaraan itong nakasaad rito ay *best strategies* kaya nga lang kulang ang tatlumpong minuto sa *whole class session*. Dapat sa Paglalahad mga 15 minutos ang magagamit, 5 minuto sa Balik-aral at Pagganyak at mga 10 minuto sa Paglalapat, Pagtataya at Takdang Aralin.
2. Sa Pagtataya, ang mga tanong na ito ay mabisa para sa *bright pupils*. Maaaring pasalita ang Pagtataya.

HEKAS—

KULTURANG PILIPINO, ALAMIN AT IPAGMALAKI MO

core message: Ang mabuting mamamayang Pilipino ay ipinagmamalaki ang kanyang sariling kultura at kalinangan bilang kasapi ng sangkatauhan.

learning competency: Naipagmamalaki ang mga materyal at di-materyal na bahagi ng kultura

Ang mga Pilipino ay may sariling kultura o pamamaraan ng pamumuhay. Ito ay natutunan at nagpasalin-salin mula sa ating mga ninuno at napaunlad pa sa pagdating ng mga dayuhan sa bansa. Ang yaman ng kulturang Pilipino ay nakikita sa ating wika, likhang-sining, musika, kaugalian, pamamahala, pagkain, kasuotan, arkitektura, laro at iba pa.

Bago pa man dumating ang mga Kastila sa Pilipinas noong 1521, nakikipag-ugnayan na ang ating mga ninuno sa mga taong buhat sa ibang lahi upang makipagkalakalan. Kabilang na rito ang mga Intsik, Hindu at Arabong Muslim na malaki ang naging impluwensiya sa ating kultura. Marami rin sa mga kaugalian at paniniwala ng mga Pilipino ay nagmula sa mga Kastila, Amerikano at Hapon dahil sa matagal na panahon ng kanilang pananakop at pamumuno sa ating bansa.

Ang mga bagay at paniniwala na dulot ng mga kulturang banyaga ay binago at iniangkop ng Pilipino sa sariling kultura upang ito ay magsilbing tatak ng kanyang pagkakakilanlan. Maaari nating masabi na ang kulturang Pilipino ay hinubog ng makasaysayang panahon at pinayaman ng dayuhang kultura.

Mayaman ang ating kultura. Bilang mabuting mamamayang Pilipino, dapat ipagmalaki natin ang ating sariling kultura at kalinangan saan man tayo naroroon.

AKO AY PILIPINO

I. Ako ay Pilipino	II. Ako ay Pilipino
Ang dugo'y maharlika	Ako ay Pilipino
Likas sa aking puso	Isang bansa isang diwa
Adhikaing kayganda	Ang minimithi ko
Sa Pilipinas na aking Bayan	Sa bayan ko't bandila
Lantay na Perlas ng Silangan	Laan buhay ko't diwa
Wari'y natipon ang kayamanan	Ako ay Pilipino
ng Maykapal	Pilipinong totoo
Bigay sa 'king talino	Ako ay Pilipino
Sa mabuti lang laan	Ako ay Pilipino
Sa aki'y katutubo	Taas noo kahit kanino
Ang maging mapagmahal	Ang Pilipino ay ako!

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Naipagmamalaki ang mga materyal at di-materyal na bahagi ng kultura

B. Tiyak

1. Naiisa-isa ang mga materyal at di-materyal na bahagi ng kultura
2. Napahalagahan ang mga materyal at di-materyal na bahagi ng kultura
3. Nakagugupit ng mga larawan ng mga materyal at di-materyal na bahagi ng kultura

II. Paksa: Kulturang Pilipino, Alamin at Ipagmalaki Mo

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Mga Kagamitan	:	Mga larawan ng iba't-ibang kasuotan, tirahan, kagamitan, awitin, sayaw, atbp., mga larawang nagpapakita ng iba't-ibang pananampalataya, tradisyon at kultura
Takdang Panahon	:	1 Sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-Aral

Pagbalik-aralan ang bagay na minana sa mga magulang, lolo at lola. Banggitin din ang mga kaugalian at paniniwalang galing sa mga Kastila, Amerikano, Hapon, at iba pa.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Ipasabi sa mga bata ang mga bagay na mayroon sila sa kanilang tahanan na nagpapakita/naglalarawan ng mga kaugalian o tradisyong Pilipino.

Hal.: Altar/pook dalanginan. Ipakita rin ang mga halimbawa ng kultura ng mga pangkat-etniko. Maaaring magsagawa ng *field trip* sa mga museo.

2. Paglalahad

- Gamitin ang artikulo "Kulturang Pilipino, Alamin at Ipagmalaki Mo".
- Gamitin ang stratehiyang *Story Telling*.
- Gumamit ng larawan sa pagkukuwento (mga larawan ng uri ng panahon noon at ngayon, mga larawan na nagpapakita ng pagbabago ng ating kultura sa larangan ng sining ng musika, paglililok, sayaw, atbp.)

3. Pagtatalakay

Ibigay ang kahulugan: kultura, kalinangan, materyal na kultura, kulturang banyaga. Magbigay ng halimbawa sa bawat isa.

- Anu-ano ang materyal at di-materyal na bahagi ng ating kultura?
- Paano mo maipagmamalaki ang mga katutubong awitin at sayaw ng mga Pilipino?
- May nakita ka bang pagkakaiba sa mga materyal at di-materyal na bahagi ng ating kultura?
- Alin sa mga ito ang higit na nakaakit sa iyo?
- Paghambingin ang mga kulturang materyal at di-materyal.

C. Paglalahat

Ang mabuting mamamayang Pilipino ay ipinagmamalaki ang kanyang sariling kultura at kalinangan bilang kasapi ng sangkatauhan.

D. Pagpapahalaga

Nasa ibang bansa ka at nahilingan ka na maghandog ng bilang para sa isang palatuntunan, anong materyal na bahagi ng kultura ang maaari mong itanghal?

E. Pagtataya

Panuto: Basahin ang mga pangungusap o tanong at sagutan sa sagutang papel. Titik lamang ang isulat.

1. Isa ito sa materyal na bahagi ng ating kultura.

- pant suit*
- baro't saya
- amerikana
- bathing suit*

2. Ang _____ ay isang halimbawa ng di-materyal na bahagi ng ating kultura.
 - a. pagkain
 - b. tirahan
 - c. kagamitan
 - d. pananampalataya
3. Ito ay isang paraan ng pagmamalaki sa mga materyal na bahagi ng ating kultura.
 - a. pagkain ng mga kakaning banyaga
 - b. paggaya sa gawain ng mga banyaga
 - c. paggamit ng mga bagay na yari dito sa Pilipinas
 - d. pagtangkilik sa mga bagay na yari sa ibang bansa
4. Naipagmamalaki ng isang Pilipino ang mga di-materyal na bahagi ng kanyang kultura kung:
 - a. tumatanaw siya ng utang na loob
 - b. itinutuloy niya ang ugaling *mañana*
 - c. magsasayaw siya ng *lambada*
 - d. magbibigay pugay siya sa bandila ng dayuhang bansa
5. Matagal na nangibang bansa ang kapatid mo. Isinama ka niya sa isang handaan na dinaluhan halos ng maraming mga banyagang tao. Ang iba naman ay mga Pilipinong balikbayan. Hiniling nilang umawit ang kapatid mo. Umawit siya ng isang kundiman. Ano kaya ang mararamdaman mo?
 - a. pagkainis
 - b. pagkapahiya
 - c. pagkayamot
 - d. pagmamalaki

IV. Takdang Aralin

1. May mga katibayan na mayaman ang ating kultura sa sining ng musika, pagpipinta, pagsisilbi, sayaw, panitikan at arkitektura. Isulat ang mga halimbawa na maaaring matagpuan sa inyong rehiyon/lugar.
2. Magtipon ng mga larawan o bagay na bahagi ng ating kultura.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow*

1. Gumamit lang ng isang layunin.
2. Bawasan ang mga gawain sa Paglalahad.
3. Hindi maipapahayag ang tunay na damdamin sa pamamagitan ng pagtingin ng mga larawan lamang. Dagdagan ang mga kongkretoong kagamitan sa Paglalahad ng aralin upang lalong mapagtibay ang kagalaman ng mga bata.
4. Gawing tatlong sesyon na tig-40 minuto ang aralin.
5. Magkuwento muna bago maglahad ng mahalagang paksa.
6. Baguhin ang Pagtataya na puwedeng sagutin lamang ng tama o mali.
7. Pagtataya: Tukuyin kung ang mga halimbawa ay isang tungkulin o pananagutan ng/bawat mamamayan:

- a. paglilinis ng bakuran
 - b. pagtitipid ng enerhiya
 - c. pakikipaglaban para sa bayan
 - d. paggalang sa watawat
 - e. kumita ng pera ng wastong pamaraan
 - f. pagpapalaral ng mga anak/kapatid
 - g. pagpapanatili ng mga makasaysayang pook
 - h. pag-aaral ng mabuti
8. Iparinig ang mga awiting Pilipino, pag-awit ng kundiman.
 9. Magpaguhit ng dalawang halimbawa ng materyal at di-materyal na kultura.

B. Middle

1. Gawing dalawang sesyon na tig-40 minuto bawat aralin.
2. Ipasadula ang mga materyal at di-materyal na bahagi ng ating kultura.
3. Ipalista sa isang talahanayan ang mga materyal at di-materyal na bahagi ng ating kultura.
4. Magplano ng isang *field trip* o di kaya ay magpalabas ng mga dokumentaryo hinggil sa kulturang Pilipino.
5. Balik-aral: Ano ang kahulugan ng materyal na kultura? Di-materyal na kultura? Magbigay ng ilang mga halimbawa ng materyal at di-materyal na kultura.
6. Pagganyak: Paglalakbay-aral sa pamamagitan ng mga larawan tungkol sa tungkulin at pananagutan ng isang mamamayan.
7. Hatiin ang mga mag-aaral sa dalawang pangkat. Ang isang pangkat ay magtatala ng mga materyal na kultura at ang isa naman ay ang di-materyal na kultura.
8. Magkaroon ng malayang talakayan tungkol sa kahalagahan ng dalawang kultura.
9. Gawing dalawang sesyon sa halip na isa ang takdang panahon. Sa unang sesyon, ang unang layunin ay iukol muna sa mga materyal na bahagi ng kultura gayundin sa ikalawang layunin. Sa ikalawang sesyon, pagtuunan ng pansin ang di-materyal na bahagi ng kultura.

C. Bright

1. Dagdagan ang mga gawain at mga tanong sa Pagtatalakay.
2. Ipasalaysay ang kanilang nararamdaman hinggil sa pagsasabuhay ng ating kultura at bakit.
3. Layunin: Para sa mga *bright students*, mainam kung ang mga layunin ay nakapaghahamon sa kanilang kakayahan.
4. Sa Paglalahad, mas makabubuti kung ito'y isasadula ng mga mag-aaral.
5. Takdang-aralin: Makipanayam sa mga nakakatanda ukol sa iba't-ibang kultura.
6. Ipaghambing ang kultura ng Pilipinas sa isang dayuhang kultura.
7. Magsagawa ng *pantomime* at *simulation* ng di-materyal na bahagi ng kultura.
8. Pagdebatihan o magsagawa ng *panel discussion* tungkol sa pagpapanatili/pagsasabuhay ng ilan sa mga di-materyal na bahagi ng kultura.
9. Magsagawa ng isang *panel discussion* hinggil sa paksang: Kulturang Pilipino, Alamin at Ipagmalaki Mo.
10. Mag-imbita ng isang *resource speaker*.

11. Magkaroon ng malayang talakayan tungkol sa kahalagahan ng mga materyal at di-materyal na kultura.
12. Pangkatin ang mga mag-aaral sa dalawa at magkaroon ng debate tungkol sa paksang: Alin ang mahalaga: materyal o di-materyal na kultura?

PANDAIGDIGANG PAGLALAKBAY NG MGA PILIPINO: ISANG REALIDAD

core message: *Ang pandaigdigang paglalakbay ay likas na pangyayari sa mundong kinabibilangan ng iba't-ibang bansa.*

learning competency: *Nagagamit ang time line sa pagkilala ng ilang mahahalagang pangyayari sa kasaysayan ng bansa*

Ang paglalakbay ay likas na sa tao. Bago pa man natuklasan ni Magellan ang Pilipinas, maraming tao mula sa mga karatig isla ng Pilipinas ang pumunta sa Pilipinas upang makipagkalakalan. Maging ang mga katutubong Pilipino ng panahong iyon ay dumarayo rin sa mga sentrong kalakalan ng mga bansa sa Asya, lulan ng kanilang mga sasakyang pandagat at dala-dala ang kanilang mga katutubong produkto.

Noong panahon naman ng kolonyalismong Kastila, naitala na may ilang Pilipinong sakay ng San Pablo Galleon na tumulak mula sa Cebu patungong Mexico noong Hunyo 1565. Ang mga Pilipinong ito ay mga mahuhusay na mandaragat at sila ay naging mga manggagawa sa barkong pangkalakal ng mga Kastila. Subalit sa labis na paghihirap sa kamay ng mga Kastila, napilitang iwanan ng mga Pilipino ang mga *galleon* nang ito ay dumaong sa Acapulco noong Pasko ng 1565.

Ito ang unang tala ng mga Pilipinong nakarating sa kontinente ng Timog Amerika. Mula nang iniwan ng mga Pilipino ang *galleon* sa Acapulco, sila ay nagsimulang makisalamuha sa mga Mexicano, at ipinakilala ang ilang katutubong gawi ng Pilipinas tulad ng paggawa ng tuba o *coconut wine*. Mula sa Mexico, ang mga Pilipino ay dumayo sa Hilagang Amerika at nanirahan sa estado ng Louisiana. Itinayo nila ang pamayanan ng St. Malo, na kinikilala bilang pinakamatandang pamayanan ng mga Pilipino sa Hilagang Amerika. Matatagpuan naman sa Baratoria Bay sa Mississippi Delta ang pinakamalaki at pinakatanyag na pamayanang Pilipino sa Hilagang Amerika noong panahong iyon na tinawag na *Manila Village*. Ito ay itinatag ni Jacinto Quintin de Cruz.

Ang mga sumusunod ay talaan ng mga panahon at pangyayari na naglalarawan ng pandaigdigang paglalayag ng mga Pilipino:

1565	- pagdating ng mga unang Pilipinong mandarayuhan sa tinatawag na <i>New World</i>
1763	- may mga <i>Manila Men</i> na nagsimulang manirahan sa mga baybaying ilog ng Louisiana
1781	- isa sa 46 na nagtatag ng Lungsod ng Los Angeles sa California ay si Antonio Miranda, kilala na tubong "Manila"
1846	- dalawang lalaki mula sa "Manila" ang humiling kay Haring Kalakawa na tanggapin sila bilang mga mamamayan ng Honolulu
1850	- ang mga Pilipino ay ilan sa mga manggagawa sa mga barko ng Alaska at namuhay kasama ng mga <i>Inupiat Eskimos</i>
1870	- ang unang asosasyong sosyal ng mga Pilipino sa ibang bansa, ang <i>Sociedad de Beneficiencia de los Hispanicos Filipinos de Nueva Orleans</i> ay itinatag
1883	- ang unang nakilalang Pilipino sa Washington ay isang manggagawa sa lagarian sa Port Blakely
1906-1934	- maraming mga Pilipinong tinawag na <i>pensionado</i> ang pumunta sa Amerika upang mag-aral
	- nagsimulang mangalap ang Estados Unidos ng mga manggagawang Pilipino para sa mga plantasyon ng pinya at tubô sa Hawaii
1924	- ang mga Pilipinong nandayuhan sa Estados Unidos ay nagtrabaho bilang mga manggagawa sa mga <i>hotel, restaurant, lagarian, construction sites</i> at mga sakahan sa California, at sa pabrika ng mga delatang salmon sa Alaska

- 1945 - ang mga Pilipinong nagsilbi bilang sundalo ng *US Armed Forces* noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig at mga kaanak nila ang naglakbay patungong Estados Unidos
- 1950 - ang mga Pilipino ay nagsimulang dumayo sa North Borneo bilang mga barbero, musikero at mga manggagawa
- 1960 - maraming mga Pilipino ang nagsimulang magtungo sa Malaysia at Thailand bilang mga manggagawa
- 1970 - maraming Pilipino ang nagsimulang magtungo sa Gitnang Silangan (*Middle East*)
- ang mga Pilipino ay naglakbay din sa Japan, Hongkong, Brunei at Singapore
- 1989-1993 - maraming mga Pilipinong kababaihan ang nagsimulang magtungo sa ibang bansa bilang mga asawa o kasintahan ng banyaga

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN 1

I. Layunin

A. Panlahat

Nagbibigay ng tamang ulat o tunay na dahilan ng mga pangyayari

B. Tiyak

Nagagamit ang *time line* sa pagkilala ng mga mahahalagang pangyayari sa pandarayuhan ng mga Pilipino

II. Paksa: Pandaigdigang Paglalakbay ng mga Pilipino: Isang Realidad

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Kagamitan	:	<i>Time line</i> , larawan ng mga makasaysayang kaganapan sa Pilipinas (kung mayroon) at mapa ng daigdig
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Paano natuklasan ni Magellan ang Pilipinas?

B. Paglinang ng Aralin

1. Pagganyak

Anu-ano ang mga kaganapan o mga sumunod na pangyayaring naganap matapos matuklasan ang Pilipinas?

2. Paglalahad

- a. Ikuwento ang nilalaman ng teksto. Gumamit ng mga larawan at mapa ng daigdig.
- b. Gumamit ng *time line*. Ipalagay ang mga tiyak na panahon ng paglalakbay ng mga Pilipino. Bigyang pansin ang pagkakatatuklas ng Pilipinas at ang paglalakbay na naganap bago pa man ang panahong ito (taong 1521).
- c. Gabay na Tanong
 - Anu-ano ang mga pangyayari na inihanay sa artikulo o teksto?
 - Anu-ano ang mga dahilang nag-udyok sa mga Pilipino upang mandayuhan?

3. Paglalahat

Maliban sa paglalakbay ni Magellan sa Pilipinas at ng mga Pilipino sa ibang bansa, sa palagay ninyo may mga paglalakbay din bang naganap sa iba pang mga bansa noong unang panahon? Ano ang naging impluwensiya ng pagtungo ng mga dayuhan sa Pilipinas?

Kung gayon, ano ang masasabi ninyo sa paglalakbay ng mga tao? (Ibibigay ng mga bata ang mga sumusunod na kaisipan.)

- a. Ang paglalakbay ay likas sa tao.
- b. Ang mga tao ay nagpupunta sa iba't-ibang bansa.
- c. Ang pandaigdigang paglalakbay ay likas na pangyayari sa mundong kinabibilangan ng iba't-ibang bansa.

4. Pagpapahalaga

- a. Saan sa *time line* mo gustong mapabilang? Gagawin mo rin ba ang ginawa ng mga Pilipino sa panahong iyon?
- b. Sa kasalukuyang panahon, kung ikaw ay mabibigyan ng pagkakataon na makapangibang bansa, gugustuhin mo ba? Bakit?

5. Pagtataya

- a. Magpagawa ng *timeline* batay sa sanaysay na nasa ibaba.
- b. Ipatala ang mga naging bunga ng bawat pangyayari.

Makatapos ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig (1945), isang grupo ng mga Pilipino ang lumikas para magtrabaho bilang mga mason, karpintero, inhinyero, at iba pang mga trabahong teknikal sa mga base militar ng Estados Unidos.

Noong 1970 nangailangan ng maraming manggagawa sa mga bansa sa Gitnang Silangan, kagaya ng Saudi Arabia. Taong 1985 nang umabot sa 185,837 ang bilang ng mga migranteng Pilipino sa bansang ito. Taon-taon ay patuloy na lumalaki hanggang sa umabot ng 260,112 noong 1992.

Tunay na ang paglalakbay ay likas sa tao at ang pagpunta sa iba't-ibang bansa ay di na mapipigilan. May mga Pilipinong sa umpisa'y nais magtrabaho lamang sa ibang bansa ngunit kinalaunan ay doon na rin naninirahan. Simula 1989 hanggang 1993 maraming mga kababaihang Pilipino ang nagtungo sa ibang bansa bilang asawa o kasintahan ng banyaga.

Marami ring mga Pilipino sa panahong ito ang mga nagsilbing mga sundalo at ang mga kaanak nila ay naglakbay patungo rin ng Estados Unidos.

IV. Takdang-Aralin

Magtala ng mga natutuhan sa mga pangyayaring isinalaysay ng guro/pinag-usapan ng klase.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN 2

I. Layunin

A. Panlahat

Nabibigyang halaga ang mga naging epekto sa kasalukuyan ng mga natutuhan sa nakaraan

B. Tiyak

1. Natutukoy ang mga natutuhan sa mga pangyayari sa nakaraan
2. Naiuugnay ang kasalukuyang kaganapan sa mga nakaraang pangyayari

II. Paksa: Pandaigdigang Paglalakbay ng mga Pilipino: Isang Realidad

Sanggunian : Teksto ng Aralin
Takdang Panahon : 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Ilahad ang mga unang paglalakbay ng mga Pilipino sa pamamagitan ng pagbasa ng *time line*. (Ang *time line* na ginamit sa unang aralin ay ihahandang muli ng guro).

B. Pagganyak

Kung hindi naganap ang mga unang paglalakbay ng mga Pilipino, ano kaya ang maaaring nangyari? Ano kaya ang kinahinatnan ng Pilipinas ngayon?

C. Paglalahat

Ang paglalakbay ay likas at patuloy na pangyayari sa mundong kinabibilangan ng iba't-ibang bansa. Ito ay nagdudulot ng mga kaisipang nakakaapekto sa pangkasalukuyang pamumuhay ng mga Pilipino.

D. Pagpapahalaga

Sa mga epektong dulot ng mga nakaraang pangyayari, paano natin masasabi na ito ay para sa ikabubuti ng mga Pilipino? Gabayan ang mga bata upang makagawa ng ugnayan hinggil sa pandarayuhan at pamumuhay ng mga Pilipino. Itala ang mga binanggit na mga pangyayari sa nakaraan at ilagay ang epekto sa kasalukuyang panahon.

E. Pagtataya

Isulat kung tama o mali ang mga sumusunod na pangungusap:

- _____ 1. Ang pandaigdigang paglalakbay ay isang likas na pangyayari sa tao.
- _____ 2. Nagsimulang maglakbay at makipagkalakan ang mga Pilipino sa ibang bansa mula lamang sa panahon ng pagsakop ng mga Kastila sa Pilipinas.
- _____ 3. Walang epekto ang pandarayuhan sa mga buhay ng mga Pilipino at sa bansa.
- _____ 4. Ang pakikisalamuha sa ibang kultura ay nakatulong sa pagpapaunlad ng kulturang Pilipino.
- _____ 5. Malaki ang naging bahagi ng pagsakop ng Espanya at Amerika sa Pilipinas sa pandarayuhan ng Pilipino sa kasalukuyang panahon.

IV. Takdang Aralin

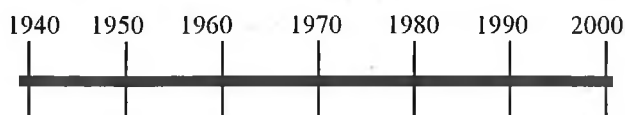
Kapanayamin ang isang taong nangibang bansa na at alamin ang naging buhay niya sa ibang bansa.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Sa Paglalalahad, ipabasa sa mga estudyante ang teksto.
2. Ang pagtatalakay ay dapat gawin bago ang paglalalahad.
3. Sa layunin A at B: Magsimula sa kaalaman ng mag-aaral. Halimbawa, tanungin kung may mga magulang o kakilala na lumipat at nanirahan sa ibang lugar sa Pilipinas. Tapos ay idirekto ang talakayan sa mga pumupunta sa ibang bansa.
4. Pagtataya: Pasalita
Maghanda ng mga *strips* ng *manila paper* kung saan nakasulat ang pangyayari na naglalarawan ng pandaigdigang paglalakbay ng mga Pilipino - at mga *strips* ng *manila paper* kung saan nakasulat ang taon kung kailan ito naganap. Pagtatapatin ito ng mga mag-aaral.
Punan ang nagawa nang *time line*.
5. Takdang Aralin:
Magtala ng dalawang pangyayaring natutuhan mula sa leksyong tinalakay.
6. Talakayin ng husto ang paksa para sa mga mabagal matutong mag-aaral.
7. Banghay Aralin 2:
(Pamamaraan letter B): Talakayin ayon sa pagkakasunod-sunod ng mga kaganapan.
(Pamamaraan letter C): Gabayan ang mga mabagal matutong mag-aaral.
8. Balik-aral: Ikuwento sa kanila ang pagkatuklas ni Magellan sa Pilipinas. Taluntunin sa mapa ang mga pook na narating nito.
9. Pagganyak: Gamitin ang mga larawan sa pagpapakita ng mga kaganapan sa pagtuklas ng Pilipinas.
10. Paglalalahad: Ayon sa mga nakita sa larawan, ano ang masasabi ninyo tungkol sa pandarayuhan?
11. Pagpapahalaga: Ituro sa *time line* kung saan ninyo gusto mapabilang.
12. Isulat ang mga nalikom na pangyayari na tinalakay ng dalawang pangkat.
13. Gamitin ang halimbawang ito sa Pagtataya:
Panuto: Ilagay sa *time line* na ito ang mga pangyayaring nakatala sa ibaba. Isulat lamang ang titik.

- a. 1945 - Pagtatapos ng ikalawang digmaang pandaigdig
- b. 1970 - Pangangailangan ng mga migranteng manggagawa sa Gitnang Silangan.
- c. 1985 - Pagdami ng bilang ng mga migranteng Pilipino sa Saudi Arabia na umabot na sa 185,837.
- d. 1992 - Patuloy na paglaki ng bilang ng mga migranteng Pilipino sa Saudi Arabia.

B. Middle

1. Ang Pagtatalakay ay dapat gawin bago ang Paglalahat.
2. Magpatala ng limang pangyayaring natutuhan mula sa leksyong tinalakay.
3. Banghay Aralin 2:
(Pamamaraan *letter B*): Balik-aralan ang mga aralin sa pamamagitan ng pag-alala sa ginamit na *time line*.
4. Banghay Aralin 2:
(Pamamaraan *letter E*): *True or False*. Baguhin ang pangungusap kung ito ay mali.
5. Balik-aral: Ituro sa mapa ang mga pook na napuntahan ng ating mga ninunong Pilipino.
6. Pagganyak: Ibigay ang mga pook na napuntahan ng ating mga ninuno.
7. Paglalahat: Sa tulong ng mapa, taluntunin ang mga paglalakbay ng ating mga ninuno. Ano ang masasabi ninyo?
8. Pagpapahalaga: Aling panahon sa *time line* ang gusto ninyo? Bakit?
9. Pagtataya: Ilagay sa *time line* ang mga pangyayari.
10. Tumulong sa paggawa ng *time-line* pagkatapos ng pagtatalakayan sa pamamagitan ng *guide questions*, sabay ang pagpapaliwanag ng mga mag-aaral sa mga pangyayaring ito.
11. Pagsunod-sunurin ang mga mahahalagang pangyayaring nakasaad ng teksto. (Pasalita o pasulat)
12. Baguhin ang istrategiya sa Pagtataya na nakabatay sa mungkahing nakasaad sa ibaba.
Panuto: Iayos ang mga pangyayari sa *time-line*. Iayos lamang ang mga titik:
 - a. 1945 - Pagtatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig.
 - b. 1992 - Patuloy na paglaki ng bilang ng mga migranteng Pilipino na pumupunta sa Saudi Arabia.
 - c. 1970 - Pangangailangan ng mga manggagawa sa Gitnang Silangan.
 - d. 1985 - Pagdami ng bilang ng mga migranteng Pilipino sa Saudi Arabia na umabot na sa 185,837.

C. Bright

1. Bago ang Paglalahat, Pagtatalakay muna ang gawin.
2. Magtala ng sampung pangyayaring natutuhan mula sa leksyong tinalakay.
3. Banghay Aralin 2 (Pamamaraan *letter B*): Gumamit ng mga malalalim na tanong.
4. Banghay Aralin 2 (Pamamaraan *letter E*): Gumawa ng mga *test items* upang sila ay makapagbigay ng halimbawa ng epekto ng mga kaganapan sa nakaraan.
5. Sanaysay: Ano kaya ang kinahinatnan ng Pilipinas noon at ngayon?
6. Balik-aral: Taluntunin sa mapa ang karaniwang ruta patungong Pilipinas. Ipaliwanag kung bakit ibang ruta ang sinunod ni Magellan.
7. Pagganyak: Ibigay ang mga kaganapan matapos matuklasan ang Pilipinas.
8. Paglalahat: Ibigay ang mga Paglalahat ayon sa napag-aralan sa artikulo.
9. Pagpapahalaga: Sabihin ang mga pangyayari at ibigay kung saan ninyo gustong mapabilang at bakit. Ipaliwanag ang sagot.
10. Gumawa ng *time line* at itala ang naging bunga ng pangyayari.
11. Ipaayos ang mahahalagang pangyayari ayon sa pagkasunod-sunod.
12. Pagtapat-tapat ang mga mahahalagang pangyayari sa tamang taon sa pamamagitan ng laro.

ANG KULTURANG PILIPINO

core message: *Ang ating kultura at mga kaugaliang Pilipino ay nagbubuklod at nagpapakilala sa atin bilang isang lahi na dapat ipagmalaki, saan man tayo naroroon.*

learning competency: *Natatalakay ang tungkulin at pananagutan ng mamamayan sa pagpapanatili at pagpapaunlad ng sariling kultura*

Ang Pilipinas ay matatagpuan sa timog silangan ng Asya kasama ng Brunei, Malaysia, Indonesia, Thailand, Singapore, Vietnam, Cambodia, Laos at Myanmar. Ang mga bansang ito, tulad ng Pilipinas, ay may kanya-kanyang kultura o pamamaraan ng pamumuhay na namumukod tangi sa mga ito bilang isang bansa at isang lahi.

Ang Pilipino ay kilala na likas na masipag, magiliw tumanggap ng mga bisita, masayahin at maasikaso. Nakikilala rin siya kahit sa ibang bansa dahil sa kanyang kultura at pamamaraan ng pamumuhay na nakikita sa kanyang ugali, likhang-sining, pagdiriwang, libangan at pagkain.

Dahil ang kultura ay nagpasalin-salin mula pa sa ating ninuno hanggang sa mga sumunod na henerasyon, malaki ang nagagawa ng bawat Pilipino sa pagpapanatili ng ating kultura kahit siya ay nasa ibang bansa na. Kabilang na rito ay ang hindi pagkalimot sa paggamit ng sariling wika at patuloy na pagsasagawa ng mga mabuting pamamaraan tulad ng pagsasabi ng “pô” at “opô” sa mga nakatatanda at pakikipagkapwa-tao. Maaari rin na maipalaganap ang ating tradisyon at kultura sa pamamagitan ng pagtatanghal ng ating katutubong dula, awit at sayaw, pagbabasa ng ating kuwentong bayan, alamat, at iba pa.

Ang kulturang Pilipino ay nagbubuklod at nagpapakilala sa atin bilang isang lahi. Samakatuwid, nasa bawat mamamayang Pilipino ang tungkuling magmalasakit at tumulong upang patuloy na umunlad at maipagmalaki ang kulturang ito kahit saan mang dako ng daigdig siya naroroon.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Natatalakay ang tungkulin at pananagutan ng mamamayan sa pagpapanatili at pagpapaunlad ng sariling kultura

B. Tiyak

1. Natutukoy ang mga tungkulin at pananagutan ng mga mamamayan sa pagpapanatili at pagpapaunlad ng sariling kultura
2. Napahalagahan ang tungkulin at pananagutan ng mga mamamayan sa pagpapanatili at pagpapaunlad ng sariling kultura
3. Nasasabi kung paano maisasagawa ang pagpapanatili at pagpapaunlad ng sariling kultura habang nasa ibang bansa bilang isang mag-aaral

II. Paksa: Ang Kulturang Pilipino

Sanggunian	: Teksto ng Aralin
Mga Kagamitan	: mga larawan ng makasaysayang pook, katutubong sayaw, <i>diorama</i> ng mga kaugaliang Pilipino tulad ng pagmamano at atbp., <i>tapes</i> ng mga katutubong awitin, <i>sand table</i> na nagpapakita ng ating kultura at kaugaliang Pilipino
Takdang Panahon	: 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

1. Isa-isahin ang mga materyal at di-materyal na bahagi ng kultura.
2. Magsabi ng isa o dalawang pangungusap tungkol sa mga institusyong tumutulong sa pagpapaunlad ng ating kultura tulad ng: Sentrong Pangkultura ng Pilipinas, Sentro ng Disenyo, Sentro ng Katutubong Sining, Pundasyon para sa mga Artista, atbp.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

- a. Ipamasid ang mga nakapaskil na larawan ng mga makasaysayang pook, sayaw at mga larawan ng mga materyal at di-materyal na bahagi ng kultura.
- b. Dalawin ang mga makasaysayang pook, mga museo, atbp.
- c. Itanong sa mga bata kung ano ang nararamdaman nila kapag nakikita nila ang mga larawan ng mga makasaysayang pook, atbp.

2. Paglalahad

- a. Ipabasa ang artikulong "Ang Kulturang Pilipino".
- b. Tulungang maunawaan ng mga bata ang kahulugan ng mga salitang tungkulin at pananagutan. Ipagamit sa pangungusap ang bawat isa na may kaugnayan sa paksa.
- c. Itanong:
 - Anu-ano ang mga kulturang Pilipino sa sipi ng artikulong pinabasa?
 - Anu-ano ang mga kulturang alam ninyo?
 - Anu-ano naman ang dapat nating gawin upang mapanatili at mapaanlad ang mga ito? Bakit?

3. Paglalapat

Bilang isang mag-aaral, paano mo maisasagawa o maisasakatuparan ang mga tungkulin at pananagutan nating mga Pilipino na panatilihin at pagyamanin ang ating kultura kung ikaw ang nasa ibang bansa?

C. Paglalahat

Ang ating kultura at mga kaugaliang Pilipino ay nagbubuklod at nagpapakilala sa atin bilang isang lahi na dapat ipagmalaki saan man tayo naroroon. Dahil dito, dapat na maisagawa ng bawat mamamayang Pilipino ang kanyang tungkulin at pananagutan sa pagpapanatili at pagpapaunlad ng sariling kultura.

D. Pagtataya

Panuto: Piliin at isulat sa sagutang papel ang titik ng tamang sagot.

1. Ang pagpapanatili at pagpapayaman ng ating kultura ay ipinag-uutos ng _____.
 - a. barangay
 - b. ating ninuno
 - c. Saligang Batas
 - d. Pangulo ng Pilipinas
2. Ang Gantimpala sa Pambansang Alagad ng Sining (*National Artist*) ay nakatutulong sa pag-unlad ng _____.
 - a. musikang Pilipino
 - b. pinturang Pilipino
 - c. sining at panitikan
 - d. lahat ng bahagi ng kultura
3. Tungkulin at pananagutan ng mga mamamayang Pilipino ang _____.
 - a. ikahiya ang pagsasalita ng Pilipino
 - b. pagkain ng mga banyagang kakanin

- c. ikahiya ang sariling kultura
 - d. pagpapanatili at pagpapayaman ng kultura
4. Kung bukas sa mga dayuhan ang isang bansa, _____.
- a. lalawak ang kultura nito
 - b. gugulo ang buhay nito
 - c. mag-aaway ang mga tao
 - d. mawawala ang katutubong kultura nito
5. Ang pagmamano at pamumopô sa nakatatanda ay _____.
- a. kalimutan na pagdating sa ibang bansa
 - b. dapat ipagpatuloy bilang tanda ng paggalang
 - c. dapat ikahiya dahil hindi ito ayon sa kultura ng ibang bansa
 - d. hindi likas sa kulturang Pilipino

IV. Takdang Aralin

Magdala ng mga bagay na nagpapakita ng kulturang Pilipino tulad ng mga sumusunod:

- 1. larawan ng mga katutubong sayaw
- 2. larawang guhit ng mga bantog na pintor ng Pilipinas
- 3. sipi ng mga sarswela, tula, balagtasán, dula, kuwentong bayan, salawikain, atbp.
- 4. kasuotan ng mga Pilipino sa iba't-ibang panahon
- 5. sulatin o larawan na nagpapakita ng buhay-Pilipino sa iba't-ibang panahon (hal. buhay o istilong Kastila, Amerikano, Hapon, atbp.)
- 6. larawan ng
 - a. mga simbahan
 - b. mga kagamitan at sandata
 - c. mga instrumentong pang-musika
 - d. mga palamuti sa katawan
 - e. mga kaugaliang Pilipino tulad ng Santacruzán, pista sa nayon

*Maaaring gamitin ang *sandtable* sa pagtatanghal ng mga ito o di kaya ay magsulat ng maikling sanaysay hinggil sa mga ito (2 hanggang 3 talata).

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow*

- 1. Ang tatlong tiyak na layunin ay ituro sa dalawang sesyon. Magkaroon ng pangkatang gawain na angkop sa bawat pangkat. (*cooperative learning*)
- 2. Sa paglalapat, magbigay ng dalawa o higit pang mga sitwasyon upang maipahayag ng mga mag-aaral ang pagpapahalaga sa kulturang Pilipino.
Halimbawa: Binigyan ka ng bilang sa isang palatuntunang nauukol sa kultura. Ano ang inyong gagawin?
 - a. liliban ka
 - b. taos-pusong tatanggapin
 - c. iiyak ka
 - d. hindi tatanggapin
- 3. Maghanay sa *chart* o pisara ng iba't-ibang bahagi ng kultura at piliin na lamang ang nabasa o nakita sa artikulo.

4. Balik-aral: Idikit sa paskilan ang *strips* na may nakasulat na mga halimbawa sa di-materyal at materyal na bahagi ng kultura.

Halimbawa:

Di-Materyal na bahagi ng kultura

awit
sayaw
Lupang Hinirang

Materyal na bahagi ng kultura

bahay
tulay
simbahan

- a. Pag-aawit tungkol sa mga tungkulin at pananagutan ng isang mamamayan
- b. Paglalahad tungkol sa nilalaman ng awit na nilikha
- c. Pagtutukoy kung alin ang tungkulin at alin ang pananagutan
- d. Pagbibigay ng iba pang halimbawa ng tungkulin at pananagutan
- e. Pagpipili sa hanay kung alin ang mga tungkulin at alin ang pananagutan ng isang mamamayan

B. Middle

1. Sitwasyon: Gusto mong makinig ng mga awitin. Ano ang mga nais mong pakinggan?
 - a. awiting banyaga
 - b. awiting kundiman
 - c. lahat ng mga ito
2. Pagbigayin ang mga mag-aaral ng mga kulturang Pilipino na hindi nabanggit sa artikulo.
3. Pagtatalakay tungkol sa mga larawan. Sa hanay ng mga larawan, anu-ano ang mga tungkulin ng isang mamamayan? pananagutan ng mamamayan?
4. Paglalahat/Pagbubuo ng kaisipan: Ano ang kahulugan ng tungkulin ng mamamayan? Pananagutan ng mamamayan? Anu-ano ba ang kaibahan nitong dalawang konsepto?
5. Magbigay ng inyong sariling halimbawa ng tungkulin at pananagutan.
6. Anu-ano ang inyong tungkulin bilang isang mabuting mamamayan sa Pilipinas kung kayo ay nasa ibayong dagat? Anu-ano ang inyong pananagutan bilang isang mabuting mamamayan kung kayo ay nasa ibayong dagat?
7. Pagtataya: Alin ang tungkulin at pananagutan sa mga sumusunod:
 - a. pagmamahal ng watawat ng Pilipinas
 - b. pag-aasikaso ng kapwa Pilipino lalo na kung may sakit
 - c. pagbibigay ng abuloy
 - d. pagtulong sa biktima ng kalamidad

Magbigay ng tig-isang halimbawa ng iyong tungkulin at pananagutan kung ikaw ay nasa ibayong dagat.

8. Isadula ang mga positibong kaugaliang Pilipino.

ANG KABABAIHANG PILIPINO

core message: *Ang kababaihan ay may pantay na kakayahan na makatutulong sa pag-angat ng pamumuhay at pag-unlad ng bayan.*

learning competency: *Natatalakay ang bahaging ginagampanan ng kababaihan sa panahong ito*

Naipaghahambing ang mga tradisyunal at di-tradisyunal na bahaging ginagampanan ng babae

Iba't-iba ang ginagampanang papel ng mga babae sa kasalukuyan. Siya ay maaaring isang butihing maybahay o kaya ay isang halal na pinunong pambayan. Sa kasalukuyang lipunan, ang babae ay may sariling papel na nakalaan at hindi maikakaila na ang kanyang kabuhayan at karapatan ay pantay sa mga kalalakihan.

Ang likas na talino at kagandahang asal ng Pilipina ay nagpapakita ng kanyang pagiging maka-Diyos, makatao, makakalikasan at makabansa. Nababatid din na ang Pilipina ay hindi lamang sa loob ng tahanan namamayani. Mayroon din siyang kahandaang kapantay ng mga kalalakihan tulad ng pagtatapos sa mga kursong inhinyero, medisina, at pagtuturo. Tinitingala rin siya bilang isang mamamayan na may kakayahang kumita o magtrabaho maging sa labas ng bansa.

Malayang nakakapamili ang Pilipina ng uri ng kanyang hanapbuhay – sa sariling bayan man o sa ibayong dagat. Hindi maikakaila ang naiaambag ng manggagawang Pilipina lalo na yaong mga nasa labas ng bansa o ang mga tinatawag na *migrant workers*. Sa katunayan, mahigit sa kalahati ng kabuuang bilang ngayon ng mga *migrant workers* ay mga kababaihan na malaki ang naitutulong sa ekonomiya ng bansa sa pamamagitan ng pagpapadala ng kanilang kinikita o *remittance*.

Maraming Pilipina sa mga bansa kung saan may pinakamaraming Pilipinong *migrant workers* – narses sa Amerika at Saudi Arabia, *domestic helpers* sa Hongkong, Taiwan at Saudi Arabia rin, at mga *entertainers* sa Japan. Ang mga nabanggit na bansa ay kabilang sa sampung bansang may pinakamataas na naitalang pinagmumulan ng *dollar remittance* sa bansa.

Sa kabilang banda, malaki ang panganib na hinaharap ng mga Pilipinang manggagawa sa ibayong dagat. May mga bansang hindi pa gaanong mulat sa kaisipang pagkakapantay-pantay ng mga kasarian. May mga bansang mababa ang pagtingin sa mga kababaihan o itinuturing silang mas mahinang kasarian dahil ito ang kanilang kinamulang kaisipan sa kanilang kultura o paniniwala. Ang ilan sa mga pangyayari o balita na kung saan ang mga Pilipina na naninilbihan sa ibang bansa ay sinasaktan, pinalihirapan o pinagsasamantalahan ay bunga ng ganitong kaisipan.

May mga bansang itinuturing na tagasunod lamang o “alipin” ang isang babae lalo’t siya’y namasukan bilang katulong sa bahay. Dahil sa ganitong kaisipang ang “alipin” ay maaaring saktan, ikulong at ipagbili, nagiging biktima ng karahasan ang kababaihang manggagawa.

Maraming kaugalian at pagkilos ang isang Pilipina na sa ibang lipunan o kultura ay pangkaraniwan lamang ngunit ipinagbabawal naman sa ibang mga bansa. Halimbawa dito ay ang pakikihalubilo at pakikipag-usap ng babae sa mga lalaki o pananamit ng naaayon sa moda o uso. Ang mga bagay na ito na bunga ng pagkakaiba ng pananaw hinggil sa mga kababaihan ay kailangang isaalang-alang ng mga Pilipinang gustong maghanap-buhay sa ibang bansa.

May isinusulong na pagbabago ang pamahalaan ngayon upang itaguyod ang pag-unlad ng mga kababaihan. Ito’y naglalayong bigyan ng mas higit na pansin ang kapakanan at proteksyon ng mga kababaihan lalo na sa usapin ng paghahanapbuhay. Ang *Department of Labor and Employment* ay may mga programang isinasalang-alang ang kasariang pandamdamin o *gender sensitivity* ng mga kababaihan tulad ng pagpapalakas ng pakikilahok ng mga kababaihan sa samahan sa paggawa (*unionism*), paglinang ng kasanayan sa mga gawaing sinasabing panlalaki lamang (katulad ng *pagwe-welding*) at pagsasagawa ng mga *seminar* o pagpapalaganap ng kaalaman tungkol sa idinudulot na kabutihan at mga hindi magandang ibinubunga ng paghahanapbuhay sa ibayong dagat.

Kailangan bigyang pansin ang kalagayan ng mga kababaihang manggagawa. Dapat magkaroon ng lubos na kaalaman at pagbabago ng pananaw hinggil sa konsepto ng kababaihang Pilipino dahil sa malaking papel na kanyang ginagampanan tungo sa pag-unlad – ang kakayahan na mamuhay para sa sarili, sa pamilya at sa bayan.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

1. Natatalakay ang bahaging ginagampanan ng kababaihan sa panahong ito

B. Tiyak

1. Natatalakay ang mga bahaging ginagampanan ng mga kababaihan sa pagtulong sa pag-angat ng pamumuhay at pag-unlad ng lipunan
2. Napahalagahan ang mga kontribusyon ng kababaihan sa pag-angat ng pamumuhay at pag-unlad ng lipunan
3. Nasasabi ang mga bagay na dapat isinaalang-alang ng mga Pilipinong nais mangibang bansa

II. Paksa : Ang Kababaihang Pilipino

Sanggunian	: Teksto ng Aralin, <i>Handbook for Overseas Filipino Workers</i>
Kagamitan	: Mga larawan ng mga makabagong Pilipina (senadora, manggagamot, bayani, guro, artista, manlalaro, atbp.)
Takdang Panahon	: 1 sesyon

III. Pamamaraan

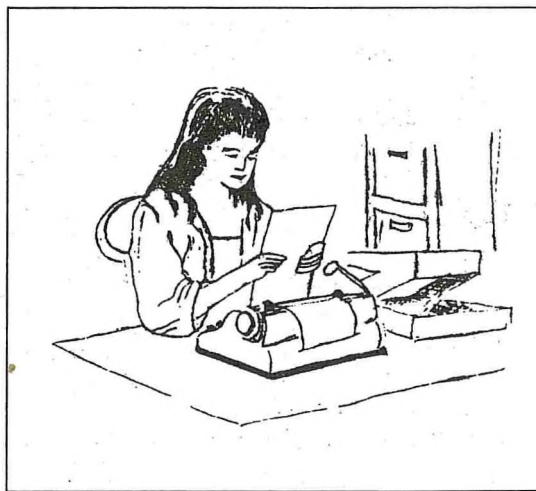
A. Balik-Aral

Ipakita ang mga larawan ng babae noon at ngayon at itanong kung ano ang pagbabagong nakita.

Ang Babae Noon

Ang Babae Ngayon

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

- Ipakita ang mga makabagong Pilipina (maaaring isang senadora, kinatawan, manggagamot, guro, mga bayaning babae, atbp.)
- Ipaawit ang "Ang Dalagang Pilipina".
- Itanong: Paano inilalarawan ang Pilipina sa awitin?

2. Paglalahad

Magpasabi sa mga bata ng mga kababaihan kanilang hinahangaan at ang mga hanapbuhay o gawain ng mga ito. (Maaaring magbigay ng sariling hinahangaan).

Itanong kung bakit siya ang napili o hinahangaan.

3. Mga Gabay na Tanong sa Pagsusuri

- Ano ang masasabi ninyo sa mga babae ngayon?
(Inaasahang sagot: Malaki na ang pinagbago ng mga babae ngayon.)
- Anu-ano ang mga pagbabagong ito? Bakit nagbago ang mga kababaihan?
- Paano nakakatulong ang mga kababaihan sa kanilang mga pamilya? sa pag-unlad ng lipunan?
- Sinu-sino ang mga kilalang babae na nakatulong sa pag-unlad ng lipunan? Paano sila nakapagbigay-dangal sa bayan?

C. Paglalahat

- May pantay na kakayahan at kontribusyon ang babae at lalaki sa pag-angat ng pamumuhay at pag-unlad ng lipunan.
- Mga pagbabago sa katayuan ng mga babae sa pamilya at lipunan:
 - nagtatrabaho ang babae sa isang larangan na dati ay para sa lalaki lamang
 - nakikilahok sa gawaing pampulitika
 - nakakakuha ng puwesto sa pamahalaan
 - may karapatang makapag-aral at makapamilya ng kurso
- Maraming dahilan kung bakit nagbago na ang katayuan ng mga babae. Tumaas ang pagtingin sa kanila ng pamilya at lipunan. Dahil dito, mas kinikilala at pinahahalagahan na ang kanilang ginagampanan o kontribusyon sa pag-angat ng pamumuhay at pag-unlad ng lipunan.
- Iba-iba ang pananaw ng mga bansa sa bahaging ginagampanan ng mga kababaihan. Ito ay kailangang isaalang-alang ng mga Pilipinang nais mangibang-bansa.

D. Paglalapat

Bakit sinasabing pantay na ang babae at lalaki sa panahon ngayon?

E. Pagtataya

Lagyan ng ekis (x) ang nagpapakita ng bahaging ginagampanan ng kababaihan sa pag-angat ng pamumuhay at pag-unlad ng bayan.

- _____ 1 Parehong naghahanapbuhay ang tatay at nanay. Pagkagaling sa trabaho, tinutulungan ni tatay si nanay sa paghahanda ng pagkain.
- _____ 2. Pinarangalan si Lea Salonga dahil sa dangal na ibinigay niya sa bayan.
- _____ 3. Hindi tinanggap sa trabahong pinapasukan si Susan. Ang napili ay ang kasabay niyang aplikante sa dahilang ito ay isang lalaki.

- _____ 4. Ayaw payagang magtrabaho si Aling Flor ng kanyang asawa dahil siya raw ay babae at nararapat na nasa bahay lamang.
- _____ 5. Ang babaeng Pilipina ay may kakayahang makatulong sa pagbuo at paghubog ng bansa.

IV. Takdang Aralin

Gumawa ng isang liham sa isang kaibigang babae na mangingibang bansa. Banggitin ang mga bagay na dapat niyang isaalang-alang sa kanyang pangangibang bansa.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow*

1. **Balik-Aral:**
Gumamit ng larawan at tanungin ang mag-aaral kung ano ang kanyang nakikita.
2. **Pagganyak:**
Gamitin lang ang pagganyak sa titik a.
3. **Paglalahad:**
Gumamit ng pagsasadula.
4. Dahilan sa 40 minuto lang ang HEKASI, maaring hindi maabot ang 3 layunin na nabanggit para sa *slow learner* sa loob ng isang sesyon. Dapat isa o dalawa lamang ang pangkalahatang layunin sa isang leksyon upang makamitan ang layunin ng aralin. Ang leksyon ay maaari ring mahati sa tatlong (3) banghay aralin.
5. **Karagdagan sa Paglinang ng Gawain:**

Magpakita ng maraming larawan ng iba't-ibang gawain ng mga kababaihan na Pilipino noon at ngayon. Sa pamamagitan ng mga larawang ito, madali nilang maipaghahambing ang mga kababaihang Pilipino noon at ngayon.
6. Kumuha ng isang babaeng *resource speaker* na may karanasang manirahan o magtrabaho sa ibang bansa.
7. Gumamit ng *video tapes* na magpapakita ng buhay ng isang babaeng nagtatrabaho sa ibang bansa upang lubos na maunawaan.
8. Maaaring gawing simple ang aralin sa pamamagitan ng isang *movie roll*. Isa-isahin ang mga babaeng may mga hanapbuhay, may tungkulin sa pamahalaan, mga bayaning babae at iba pa. Pag-usapan ang bawat isa ayon sa kanilang ginawa. Magkaroon ng talakayan dito.
9. Maaaring gumamit ng *webbing* para sa pagbubuo ng Paglalahat.
10. Gawing payak ang panuto sa Pagtataya upang maunawaang ganap ng mga mag-aaral.
Hal. Panuto: Alin sa mga sumusunod na pangungusap ang nagpakita ng mahalagang ginampanan ng mga kababaihan? Pumili ng tatlo.
11. Sa Paglalahad, magpakita ng mga larawan ng mga babaeng may ginagawa para madaling maibigay ng mga bata ang mga gawain/hanapbuhay.

B. *Middle*

1. Maaaring mahati sa dalawang banghay-aralin. Ang tatlong tiyak na aralin ay ituro sa tatlong sesyon.
2. Kumuha rin ng isang *babaeng resource person* na makapagbibigay ng maganda at hindi mangandang karansan sa pagtatrabaho sa ibang bansa.

3. Gumamit ng *movie roll* na nagpapakita ng buhay ng isang babaeng nagtatrabaho sa ibang bansa upang lubos na maunawaan ng mga mag-aaral.
4. Maaaring baguhin ang ilang katanungan na abot sa pagkaunawa ng mga bata. Siguruhin lamang na di mababago ang buod ng tanong. Sa pagbubuod ng kaisipan, maaaring gumamit ang guro ng *webbing* upang maibigay ng mga bata ang Paglalahat.

PANANAGUTAN MO, PANANAGUTAN KO

core message: *Ang manggagawang Pilipinong nandayuhan ay may mga karapatan at mga tungkulin/ pananagutan bilang mamamayang Pilipino at bilang banyaga sa bansang kaniyang pinaroroonan.*

learning competency: *Natatalakay ang mga ahensiya ng pamahalaang nakatutulong sa pagtugon sa mga pangangailangan ng mga mamamayan at ang bahaging ginagampanan ng isa't-isa*

Ang mga Pilipinong manggagawa ay kilala sa buong mundo. Sa nakalipas na dekada ay marami sa kanila ang naghangad na makapagtrabaho sa ibang bansa. Kabilang sa mga nangingibang bansa ay mga *skilled, semi-skilled* at propesyonal na Pilipinong manggagawa na nagpakita ng kahusayan at kagalingang maipagkakapuri. Marami sa kanila ang naging matagumpay subalit mayroon ding nakararanas ng mga di kanais-nais na suliranin. Dahil dito, nararapat lamang na sila ay magkaroon ng mga kaalamang magbibigay ng sapat na pagkaunawa sa kanilang mga karapatan, tungkulin at pananagutan bilang mamamayang Pilipino at bilang banyaga sa kanilang bansang pinaroroonan.

Ang pamahalaan, sa pamamagitan ng *Philippine Overseas Employment Administration* (POEA) ay nagbabalangkas at nagpapatupad ng mga alituntunin at mga patakaran ukol sa paghahanapbuhay sa ibayong dagat. Ang karapatan at tungkulin ng isang manggagawa ay nakapaloob sa kanyang *employment contract* o kasunduan sa paggawa. Ilan sa mga karapatang nakasaad dito ay ang pagkakaroon ng sapat na sahod, araw ng pahinga, at iba pang kapakinabangan para sa manggagawa tulad ng *medical at insurance benefits*. Nakasaad din ang mga tungkulin sa paggawa tulad ng pagsunod sa batas at alituntunin ng bansang pinagtatrabahuhan, pagbigay galang at katapatan sa *employer* o pinaglilingkurang kompanya, at gampanan ang trabahong kinakailangan sa maayos na paraan at sa abot ng kanyang kakayahan.

Ang *Overseas Workers Welfare Administration* (OWWA) ang nangangalaga sa interes, kapakanan, at karapatan ng manggagawang Pilipino habang siya ay nagtatrabaho sa ibang bansa. Binibigyan siya ng tulong pinansyal at ligal upang maipaglaban niya ang kanyang mga kaso o suliranin bilang OFW sa ibang bansa. Ang OWWA ay maraming mga programang pangkabuhayan, pabahay, at pangkalusugan upang matulungan ang OFW sa kanyang muling pagbabalik sa Pilipinas. Marami ring mga benepisyong maaaring makuha ang OFW bilang kapalit ng kanyang mga kontribusyon sa OWWA tulad ng *insurance benefits, educational scholarships*, at iba pa.

Ang Kagawaran ng Ugnayang Panlabas o *Department of Foreign Affairs* (DFA), sa pamamagitan ng mga embahada o konsuladong nakatalaga sa labas ng bansa, ay may mga nakalaang programa para sa mga manggagawang nasa labas ng bansa.

Habang malayang nakapaghahanapbuhay ang isang Pilipino sa ibayong dagat, kailangan niyang panatilihin sa isipan na siya ay kumakatawan sa sariling bansa. Nararapat lang na bigyang pansin ang kanyang gawi at kilos upang iwasan na siya ay mapulaan dahil siya ay nagsisilbing salamin ng kanyang lahi. Ito ang kanyang pananagutan bilang isang Pilipinong manggagawa sa buong mundo.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Nasusuri ang ilang paraang nakatutulong sa pangangalaga ng mga karapatan

B. Tiyak

1. Natatalakay ang mga obligasyon at karapatan ng mga manggagawa ayon sa Batas sa Paggawa o *Labor Code*

2. Nagkakaroon ng kamalayan sa mga benepisyong dapat matanggap ng isang manggagawa
3. Napahalagahan ang mga obligasyon at karapatang natutuhan

II. Paksa: Pananagutan Mo, Pananagutan Ko

Sanggunian	: Teksto ng Aralin, <i>Overseas Filipino Workers Handbook</i> (Tingnan ang <i>Module Annex</i>)
Kagamitan	: Mga larawan ng manggagawang nandarayuhan Titik ng awiting "Babalik Ka Rin" ni Gary Valenciano
Takdang Panahon	: 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Isulat ang mga salitang karapatan at obligasyon sa pisara. Ipasabi ang kahulugan ng mga ito. Pagbigayin din sila ng kanilang mga karapatan at obligasyon bilang-aaral.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Awitin o basahin ang ilang linya sa awiting "Babalik Ka Rin" ni Gary Valenciano. Ipaalala na ito ay nausong awitin at *commercial*.

*Kay tagal mo nang nawala
Babalik ka rin (2x)
(Ulitin)
Babalik at babalik ka rin.*

Sino ang tinutukoy sa awitin? (Inaasahang sagot: *overseas Filipino workers*)
Hingan ng opinyon ang mga bata tungkol sa mga *overseas Filipino workers*.

2. Paglalahad

Ipasuri ang mga larawan na nagpapakita ng mga karapatan ng mga *overseas workers*:

- a. Isang *overseas worker* na pasakay ng eroplano (karapatang maglakbay at magtrabaho saan man)
- b. Mga *domestic helpers* na nagpapahinga sa isang parke sa Hongkong (karapatang magkaroon ng araw ng pahinga mula sa trabaho)
- c. Mga *factory workers* na nasa isang ligtas at malinis na pagawaan (karapatan na magkaroon ng maaliwalas at ligtas na kondisyon sa paggawa)

Ipatukoy ang mga karapatang ipinakikita sa mga larawan.

Ipasabi rin ang mga kaukulang obligasyon sa mga karapatang nabanggit.

Hal. Karapatan ng mga katulong na magkaroon ng *day-off* sa isang linggo.
Obligasyon naman nilang maglingkod nang mahusay sa kanilang pinagsisilbihan.

3. Talakayan

- a. Anu-ano muli ang mga karapatan at obligasyon ng mga *overseas workers* na nabanggit?
- b. Bakit mahalaga ang karapatan ng mga manggagawa sa kanilang kapakanan?
- c. Bakit dapat na may kaukulang obligasyon sa mga karapatang ito?
- d. Bakit mahalagang malaman ng isang *overseas worker* ang Batas sa Paggawa?
- e. Paano matutulungan ng kaalaman sa Batas sa Paggawa ang ating mga manggagawa?
- f. Anu-anong mga ahensiya ng pamahalaan ang tumutulong na pangalagaan ang kapakanan ng mga manggagawa?

C. Paglalahat

Magbigay ng pagbubuo tungkol sa mga natalakay at idagdag ang mga sumusunod:

1. Ang mga manggagawa ay may mga karapatan saan man sila naroroon upang sila'y mapangalagaan at mabigyan ng proteksyon.
2. Bawat karapatan ay may kaukulang obligasyon upang maiwasan ang di pagtugon sa kontratang pinirmahan at pang-aabuso sa paggamit ng mga karapatan.
3. Ipaliwanag ang ilan sa mga karapatan ng mga manggagawa.
4. Magbigay ng ilang impormasyon tungkol sa mga ahensiyang nangangalaga sa kapakanan ng mga *overseas workers* tulad ng POEA, DFA, at OWWA.
5. Ipabuo ang sumusunod na konsepto: Ang manggagawang Pilipinong nandarayuhan ay may mga karapatan at mga tungkulin/pananagutan bilang mamamayang Pilipino at bilang banyaga sa bansang kanilang kinaroroonan.

D. Paglalapat

Kung ikaw ay may tinanggap na paanyaya o aplikasyon sa isang trabaho sa ibang bansa, paano mo aalamin ang iyong mga karapatan, pananagutan at benepisyo bilang manggagawa sa ibang bansa?

F. Pagtataya

Basahin ang mga sumusunod na pangungusap. Isulat sa sagutang papel kung ang mga ito ay karapatan o tungkulin ng isang *overseas Filipino worker*.

- _____ 1. Magkaroon ng maayos na tirahan sa pook na pinagtatrabahuhan.
- _____ 2. Pangalagaan nang buong ingat ang mga makinarya at kasangkapan ng kumpanya.
- _____ 3. Sumunod sa mga tuntunin ng pagawaan.
- _____ 4. Ginagawa ang mga kailangan ayon sa nilalaman ng kontrata.
- _____ 5. Kumikilos sa lahat ng sandali ayon sa kagandahang asal at pag-uugali.
- _____ 6. Kusang loob na tumutulong sa kapwa manggagawa.
- _____ 7. Gumagalang/sumusunod sa batas sa paggawa ng bansang pupuntahan.
- _____ 8. Magkaroon ng sapat na pahinga at paglilibang.
- _____ 9. Kumain nang sapat.
- _____ 10. Mapangalagaan ang sarili laban sa pang-aabuso o *harassment*.

IV. Takdang Aralin

Gumawa ng isang interbyu. Itala ang pangalan ng manggagawa, pook na pinagtatrabahuhan at mga halimbawa ng mga karapatan o benepisyon natamo.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istratehiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Balik-Aral: Gawing mas simple sa pamamagitan ng pagkilala sa karapatan at obligasyon batay sa *checklist* sa pisara.
2. Paglalahat:
Hikayatin ang mga batang bumuo ng isang simpleng konsepto tungkol sa karapatan at obligasyon.
3. Ang paksang aralin ay lubhang mahaba at maaaring hindi makaya sa isang sesyon lamang. Ang mga layunin ay dapat hatiin sa 3 hanggang 4 sesyon.
4. Ipaalam ang mga karapatan at obligasyon ng mga *overseas workers* sa pamilya at pamayanan.

5. Dapat angkop ang mga larawan sa leksyong nabanggit sa sitwasyon, sa nakikita at sa kalabasan ng panayam.

B. Middle

1. Gawing 2 hanggang 3 sesyon ang aralin para sa *average* na mag-aaral. Maaaring ihiwalay ang paksa tungkol sa karapatan sa isang sesyon at isang sesyon naman ang tungkol sa mga pananagutan.
2. Ang *core message* ay maaaring isama sa pagtuturo ng ibang asignatura para sa lubos na pagkatuto ng kaisipan.

C. Bright

1. Kapanayamin ang mga bumabalik na Pilipinong nandayuhan sa sariling komunidad.
2. Magtanong/manghingi ng babasahin ukol sa Batas sa Paggawa sa malapit na tanggapan ng POEA sa inyong lugar.
3. Gumawa ng isang *reaction paper* para sa mga karapatan at obligasyon ng manggagawa.

PANDARAYUHAN, KAILANGAN KAYA?

core message:

Ang paglalakbay ng mga tao sa iba't ibang bansa ay isang pandaigdigang penomenon at reyalidad na nagaganap sa lipunan.

Maraming mga bagay na nakapagpapabago sa antas ng pangingibang-bansa ng mga mamamayang Pilipino. Higit pa sa umiiral na sitwasyong lokal, ang mahalagang bagay na nag-iimpluwensiya ng mga migranteng Pilipino sa ibang bansa ay ang mga alituntunin ng mga bansang dinarayo nila.

learning competency:

Naiisa-isa ang dahilan ng pandarayuhan

Naibibigay ang epekto ng pandarayuhan sa pook na nilisan at pook na nilipatan

Ayon sa pinagsanib na estadistika ng *Commission on Filipinos Overseas* at *Philippine Overseas Employment Administration*, sa taong 1997 ay may tinatayang halos pitong milyong Pilipino ang nasa ibang bansa bilang manggagawa at permanenteng naninirahan.

Anu-ano ang mga dahilan kung bakit nandarayuhan ang ating mga kababayan?

Maraming dahilan kung bakit ang Pilipino ay dumarayo sa ibang bansa. Isang pangunahing dahilan ay upang umunlad ang sarili o ang pampamilyang kabuhatan. Ang iba ay nais makapag-aral o kaya ay magkaroon ng karagdagang kasanayan para sa ikauunlad ng kanyang propesyon. Maaaring personal rin ang dahilan, tulad ng pagnanais na makapiling ang mga mahal sa buhay na naroon na at naninirahan sa ibang bansa. Maaari rin na dahil sa siya ay nakapag-asawa o may kasintahan na dayuhan, at nais nang manirahan sa ibang bansa. Mayroon ding umaalis upang makipagsapalaran, upang maranasan ang kakaibang kultura at upang makita ang mga magagandang tanawin at lugar sa ibang bansa.

Ang mga nabanggit na kadahilanan ay tumutukoy sa mga pansariling pangangailangan at mga kalagayang umiiral sa sariling bansa. Ang pangingibang-bansa ay naaayon din sa alituntunin ng mga bansang tumatanggap ng mga dayuhang migrante. May mga bansang mahigpit sa pagtanggap ng mga manggagawang dayuhan at permanenteng maninirahan at mayroong mga bansang maluwag naman ang pagtanggap. Ang pagtanggap sa isang mandarayuhan ay nakasalalay sa pasya ayon sa alituntunin ng bansang patutunguhan.

May mga mabubuting bagay na naidudulot ang pandarayuhan sa ibang bansa. Kadalasan ay kumikita ang nandarayuhan nang higit na malaki kaysa sa dating trabaho dito sa Pilipinas. Sila ay nakapagpapadala ng salapi sa kanilang mga kamag-anak at nakapag-iipon para sa pagpapatayo ng sariling negosyo. Nakatutulong din sa bansa ang ipinadadalang dolyar ng mga mamamayang nandarayuhan dahil tumataas ang mga reserbang dolyar ng ating kabang yaman. Idagdag pa rito ang pagkabawas sa bilang ng mga walang trabaho sa bansa.

Ang mga Pilipinong nasa ibang bansa na nagpakadalubhasa sa kanilang mga linya ng gawain o kasanayan ay nakikilala at nagiging tanyag. Ang pagkilala sa kanilang kahusayan ay nagbibigay dangal sa Pilipinas. Ang mga siyentipiko at ispesyalistang Pilipino ay bumabalik sa Pilipinas upang ibahagi ang kanilang kaalaman lalo na sa linya ng agham at teknolohiya. Ang kanilang paglipat ng kaalaman sa mga lokal na siyentipiko ay may malaking ambag sa pagpapaunlad ng lipunan.

Ang pandarayuhan ay may kasama ring mga sagabal at suliranin. Sa pambansang kalagayan, ang pagliit ng populasyon ay nakababawas sa mga taong maaaring makapagpaunlad sa lugar na nilisan. Ito ay dahil sa marami sa mga nandarayuhan ay mga propesyonal o nakatapos ng kolehiyo na sa halip na magtrabaho at maging aktibong kalahok sa pagpapaunlad ng lipunang Pilipino sa ibang bansa sila magiging produktibong pwersa.

Mabigat din ang epekto ng paglisan ng isang Pilipino sa kanyang pamilya. Nakapagdudulot ito ng kalungkutan at pangungulila sa naiwan at gayundin sa lumisang kaanak. Sa kabilang dako, dahil sa kakaibang kultura at kapaligiran, kawalan nang sapat na kaalaman sa bansang pupuntahan at kakulangan sa paghahanda, ang Pilipinong nandayuhan ay nakararanas ng hirap sa pag-angkop sa kanyang bagong kapaligiran.

Ang paglalakbay ng tao ay lalong pinadadali sa pamamagitan ng mabilis na pag-unlad at pagbabago sa larangan ng telekomunikasyon, transportasyon, pangangalakal at iba pang aspeto ng makabagong panahon. Ang pagkakaroon ng mga kamag-anak, kaibigan, at kakilala na nagtagumpay sa pakikipagsapalaran sa ibang bansa at ang mabilis na pagdating ng mga balita ay nagbibigay ng magandang pagtingin sa pandarayuhan. Ang mga ito ay nagsisilbing dahilan kung bakit ang pangingibang-bansa ay isang hindi mapigil na pangyayari at pandaigdigang penomenon. Ito rin ang mga dahilan kung bakit ang pandarayuhan ay isang katotohanang dapat harapin ng anumang bansa.

Ang pagsusuri sa mabuti at di-mabuting epekto ng pandarayuhan ay nakasalalay sa indibidwal na pagpapasya. Kailangan ba ito? O higit kayang makabubuti ang pamamalagi na lang sa sariling bansa? Ang sagot sa mga tanong na ito ay nasa sariling desisyon ng bawat isa. Ang mahalaga ay kailangang maging handa ang Pilipinong mandarayuhan sa anumang kanyang kahihinatnan sa ibang bansa at napag-isipan niyang mabuti ang desisyong magtungo sa ibang bansa ayon sa kanyang kakayahan at tamang impormasyon.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Naisa-isa ang mga epektong dulot ng pandarayuhan sa pook na nilisan at pook na nilipatan

B. Tiyak

1. Natatalakay ang mga dahilan ng pandarayuhan ng mga Pilipino
2. Naiisa-isa ang mga mahahalagang bagay na maaaring makaimpluwensya sa pandarayuhan ng mga Pilipino
3. Napahalagahan ang epektong dulot ng pandarayuhan sa pook na nilisan/nilipatan
4. Naituturo sa mapa ang mga pook na nilipatan/nilisan ng mga Pilipinong mandarayuhan.

II. Paksa: Pandarayuhan, Kailangan Kaya?

Sanggunian	: Teksto ng Aralin
Kagamitan	: Mapa ng daigdig Mapa ng Pilipinas
Takdang Panahon	: 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

1. Ano ang pandarayuhan?
2. Anu-ano ang mga dahilan ng pandarayuhan?
3. Anu-ano ang mga bagay na maaaring makaimpluwensya sa pandarayuhan?

B. Paglinang ng Gawain

1. Tanungin ang mga mag-aaral kung sa loob o sa labas ng bansa nagtatrabaho o naninirahan ang mga magulang o kapatid. Itala sa pisara ang mga pook na binanggit.
2. Gamiting lunsaran sa talakayan ang mga sagot na naitala sa pisara tungkol sa lugar na pinagtatrabahuhan ng mga magulang, kapatid o mga kakilala.

Halimbawa: Germany, K.S.A., Australia, Japan, USA, Korea, Taiwan

Tanungin ang mga bata ng ibang mga bansa na hindi nabanggit sa itaas na karaniwang dinadayo ng Pilipino para mamasyal, magtrabaho o manirahan ng permanente. Saka lamang idagdag ang mga lugar na nabanggit sa talaan.

3. Pangkatin ang mga bata at atasan ang bawat pangkat na mag-ulat tungkol sa mga sumusunod:
- Mga dahilan ng pandarayuhan
 - Epektong dulot ng pandarayuhan sa pook na nilisan/nilipatan
 - Mga karapatan/tungkulin ng mga mamamayang Pilipino sa mga bansang nilipatan
- *Maaaring gamitin ang mga naitalang bansa.

4. Pagtatalakay

- Ipaturo sa mapa ang mga bansang nabanggit.
- Itanong ang mga sumusunod:
 - Anu-ano ang mga bagay na maaaring makaimpluensya sa pandarayuhan?
 - Anu-ano ang mga epekto ng pandarayuhan sa pook na nilisan? nilipatan?
 - Anu-ano ang mga karapatan/tungkulin ng mga mamamayang Pilipino sa pook na nilisan? nilipatan?

(Sa pagsagot sa dalawang katanungan, gamitin din ang mapa upang maging malinaw/maayos ang talakayan.)

C. Paglalahat

Gabayan ang mga bata sa pagbuo ng mahalagang kaisipan.

Halimbawa:

May mga batas ang iba't-ibang bansa na nauukol sa pagtanggap o pagbabawal ng mga banyaga sa paninirahan o pagtatrabaho sa kanilang bansa.

May mga epekto ang pandarayuhan sa pook na nilisan at pook na nilipatan.

D. Pagpapahalaga

Ikaw ay isang magaling na inhinyero ng *National Power Corporation* at tumatanggap ng mataas na suweldo. May asawa ka at dalawang anak. Narinig mo sa iyong mga kaibigan na maaari kang magpunta sa Canada kasama ng iyong pamilya at doon makipagsapalaran. Wala kang daratnang tiyak na trabaho doon, pero maaari kang kumita ng dolyar. Ano ang iyong magiging pasiya? Bakit?

E. Pagtataya

Isulat ang X sa patlang kung ang pangungusap ay tama at O kung ang pangungusap ay mali.

- _____ 1. Isang pangunahing dahilan ng pandarayuhan ay ang pagananais na umunlad ang sarili o pampamilyang kabuhayan.
- _____ 2. May mga bansang mahigpit sa pagtanggap ng mga manggagawang dayuhan at may mga bansang maluwag naman ang pagtanggap.
- _____ 3. Ang isang Pilipinong mandarayuhan ay maaaring pumunta na lamang sa Estados Unidos kahit na ito ay walang pahintulot mula sa bansang ito.
- _____ 4. Lalong natutugunan ang mga pangangailangang pang-ekonomiya ng mga mamamayan sa mga pook na nilisan.
- _____ 5. Karaniwang lumiliit ang *labor force* ng mga pook na nilisan ng mga manggagawang Pilipino kapag sila ay mandarayuhan sa ibang bansa.

IV. Takdang Aralin

1. Magsagawa ng isang interbyu. Itala ang mga bansang dinayo o nilipatan gayundin ang mga magaganda/di-magandang karanasan ng mga taong nandayuhan.
2. Gumupit ng mga lathalain o *clippings* ng mga taong nandayuhan sa iba't-ibang bansa.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istratchiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Ilahad ang leksyon upang magkaroon ng kaalaman ang mga bata tungkol sa gagawing pagtuturo.
2. Kinakailangan ang *sub-tasking* ng mga layunin.
3. Sa iyong patnubay, ipaisa-isa ang mga dahilan o bagay na naka-impluwensiya sa pandarayuhan ng mga Pilipino.
4. Gumamit ng *movie roll* at sabayan ito ng kuwento (maaaring guro o lider) tungkol sa mga dahilan at epekto ng pandarayuhan.
5. Gumamit ng *projector or slides* at mga makukulay na larawan.

B. Middle

1. Ilahad ang leksyon bago gawin ang mga gawain.
2. Sa pamamagitan ng mga karanasan o kaalaman ng mga bata, talakayin ang iba't-ibang dahilan sa pandarayuhan ng mga Pilipino.

C. Bright

1. Ang mga layunin na nakatakda sa banghay aralin ay naaayon lamang sa mga *fast learners*. Kinakailangan ang kaunting rebisyon sa mga gawaing pagtuturo.
2. Sa gagawing pagtuturo, maaaring gumamit ng *inquiry approach, panel discussion, at brainstorming*.

MAG-UGNAYAN TAYO

core message: *Ang Pilipinas ay kasapi ng pandaigdigang sambayanan ng mga bansang nagtutulungan at nakikipag-ugnayan sa isa't-isa upang matamo ang kaunlaran.*

learning competency: *Nasasabi ang kabutihang dulot ng pakikipag-ugnayan ng Pilipinas sa mga bansang maunlad at papaunlad*

Nabibigyang halaga ang kabutihang dulot sa Pilipinas ng pagsapi sa mga samahang pang-rehiyon (ASEAN at APEC) at pandaigdig (UN)

Walang bansang maaaring matuhay nang nag-iisa. Kailangan nitong makipag-ugnayan sa iba. Gaya ng ipinahihiwatig nito, ang Pilipinas ay hindi maaaring mag-isa o kaya'y umasa sa iisang bansa sa habang panahon. Ngayon, higit kailanman, ay pinahalalagaan ng mga bansa ang pakikipagkasundo at pakikipag-ugnayan upang magkaroon ng kapayapaang pandaigdig.

Isinasaad sa ating Saligang Batas na pangunahing patakaran ng Pilipinas ang pagtakwil ng digmaan bilang kasangkapan sa pagtataguyod ng patakarang pambansa. Sa halip, itataguyod nito ang mga simulain ng batas pandaigdig na kinikilala ng mga bansa tulad ng kapayapaan, pagkakapantay-pantay, katarungan, kalayaan, pakikipagtulungan at pakikipagkaibigan.

Nakikipag-ugnayan ang Pilipinas sa mga bansang maunlad at papaunlad para magkaroon tayo ng makatarungan at pantay-pantay na pagkakataon sa pandaigdig na kalakalan, tulong na pangkabuhayan at agham at teknolohiya.

Naranasan din ng Pilipinas ang labis na hirap na dinulot ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Laban man sa kagustuhan nito, maaari siyang madamay muli sa anumang kaguluhan. Dahil dito, sumapi ang Pilipinas sa *Association of South East Asian Nations (ASEAN)* at *United Nations (UN)*, mga pormal na organisasyon ng mga bansa na ang layunin ay mapanatili ang kapayapaan at kaayusan sa rehiyon at maging sa

sa buong daigdig. Ang Pilipinas ay kasapi rin sa *Asia Pacific Economic Cooperation (APEC)*, isang di-pormal na kalipunan ng mga bansa sa *Pacific Rim* sa layunin na maging maayos ang pandaigdigang kalakalan ng mga bansa.

Sagisag ng ASEAN

Sagisag ng United Nations

Bilang kasapi sa ASEAN, nakikiisa ang Pilipinas sa pagtataguyod ng mga sumusunod na mithiin:

1. makapagtatag ng isang rehiyong matahimik, maunlad at matatag
2. matamo ang ganap na pagtutulungan ng mga kasapi sa larangan ng kabuhayan, kultura, panlipunan, agham at teknolohiya
3. makiisa sa mga pangrehiyon at pandaigdig na samahang ang layunin ay katulad ng sa ASEAN

Layunin nito na matamo ang ganap na kooperasyong pangkabuhayan ng mga kasapi sa ASEAN at mga bansang kausap nila.

Isa rin ang Pilipinas sa unang 51 bansang lumagda sa Karta ng Samahan ng mga Bansang Nagkakaisa o *United Nations (UN)* na pinagtibay noong Oktubre 24, 1945. Ang Pilipinas ay masigasig na tagapagtaguyod ng mga pangunahing layunin ng UN tulad ng mga sumusunod:

1. panatilihin ang mabuting pagkakaibigan ng mga bansa
2. linangin ang mabuting pagkakaibigan ng mga bansa
3. magtulungan sa paglutas ng mga suliraning pandaigdig
4. itaguyod ang paggalang sa karapatan ng tao na walang pinipiling lahi, kasarian, wika o relihiyon
5. maging sentro ng mga gawain ang samahan upang matamo ang mga layunin.

Ang pagsali ng Pilipinas sa APEC (*Asia Pacific Economic Cooperation*) ay nakatulong nang malaki sa pagkakaroon natin ng matatag na kabuhayan. Ilan sa mga layunin ng APEC ay:

1. pagtutulungang pangkabuhayan, pangkultura at pang-teknolohiya
2. pagpapalitan ng kasanayan sa pamamagitan ng *technology transfer*
3. maayos na pagkakaunawaan at pagkakasundo sa mga kasunduang pang-diplomatiko

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Naipaliliwanag ang kahalagahan ng mga pakikipag-ugnayan ng Pilipinas sa ibang bansa at mabigyang halaga ang mga kabutihang dulot sa Pilipinas ng pagsapi sa mga samahang pang-rehiyon at pandaigdig

B. Tiyak

1. Natutukoy ang mga bansang papaunlad at maunlad na may kaugnayan sa Pilipinas
2. Natatalakay ang mga kabutihang dulot ng pakikipag-ugnayan sa mga bansang maunlad at papaunlad
3. Naiisa-isa ang mga kabutihang dulot sa Pilipinas ng pagsapi nito sa ASEAN, APEC at UN
4. Nabibigyang halaga ang mga kabutihang dulot ng pakikipag-ugnayan sa mga bansang papaunlad, maunlad, at sa pagsapi sa ASEAN, UN, APEC
5. Naituturo sa mapa ng daigdig ang mga bansang papaunlad at maunlad na kasapi sa ASEAN, APEC, UN

II. Paksa : Mag-ugnayan Tayo

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Kagamitan	:	mapa ng daigdig, tsart, sagisag ng UN, ASEAN, APEC at mga lathalain/ <i>clippings</i>
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-Aral

1. Paano nakipag-ugnayan ang mga sinaunang Pilipino sa mga dayuhan?
2. Anong tanggapan ang nangasiwa sa ugnayang panlabas ng Pilipinas noong panahon ng:
 - a. Kastila
 - b. Amerikano
 - c. Ikatlong Republika

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Ilatag ang mapa ng daigdig. Ipahanap sa mapa ang mga bansang papaunlad at maunlad na malimit na kaugnay ng Pilipinas. Itala ito.

2. Paglalahad

- a. Gawing lunsaran sa talakayan ang mga nakatalang bansa na may kaugnayan sa Pilipinas.

Maunlad	Papaunlad
USA	Philippines
Canada	Indonesia
Japan	Thailand
France	
Great Britain	
Germany	
Italy	

- b. Itanong kung bakit nakikipag-ugnayan ang Pilipinas sa mga bansang nabanggit. Itala sa pisara ang mga inaasahang sagot.
- c. Pag-uulat ng mga piling mag-aaral tungkol sa mga sumusunod:
- Kabutihang dulot ng pakikipag-ugnayan ng Pilipinas sa mga maunlad at papaunlad na bansa
 - Kahalagahan ng pagsapi ng Pilipinas sa mga samahan ng ASEAN, APEC, UN

3. Pagtatalakay

- Anu-ano ang mga kabutihang dulot ng pakikipag-ugnayan natin sa mga bansang papaunlad? maunlad?
- Anu-ano ang mga pangunahing layunin ng UN, ASEAN, APEC?
- Anu-anong mga bansa ang kasapi sa ASEAN, UN, APEC?
- Anu-ano ang mga kabutihan ang naidudulot sa atin sa pagsapi natin sa:
 - ASEAN
 - APEC
 - UN
- Balikan ang mga haka-hakang itinala sa pisara at patunayan kung ang mga ito'y tama ayon sa paksang iniulat.

C. Paglalahat

Gabayan ang mga bata sa pagbuo ng mahalagang kaisipan batay sa araling tinalakay.

Halimbawa:

Maraming mahalagang dulot ang pakikipag-ugnayan ng Pilipinas sa mga bansang maunlad at papaunlad at sa pagsapi nito sa mga samahang pandaigdig at pangrehiyon tulad ng UN, ASEAN at APEC.

D. Pagpapahalaga

Kaugnay ng pandarayuhan ng mga Pilipino, paano kaya makakatulong dito ang aktibong partisipasyon ng Pilipinas sa APEC, ASEAN, at UN?

E. Pagtataya

Piliin ang titik ng tamang sagot. Isulat sa patlang.

- ____ 1. Ang mga bansang dati ay nasa ilalim ng pamamahala ng mauunlad na bansa ay mga bansang papaunlad. Alin sa mga sumusunod na bansa ang papaunlad?
- USA
 - Great Britain
 - Japan
 - Philippines
- ____ 2. Ano ang pangunahing dulot ng pakikipag-ugnayan natin sa mga bansang maunlad?
- Bumaba ang presyo ng langis sa bansa.

- b. Dumami ang dolyar sa bansa.
- c. Nadagdagan ang pamilihan ng mga produktong iniluluwas ng bansa.
- d. Bumaba ang GNP ng Pilipinas.

- _____ 3. Ang ASEAN ay samahan ng mga bansa sa Timog Silangang Asya. Alin sa mga sumusunod na bansa ang hindi kasapi sa ASEAN?
- a. Canada
 - b. Thailand
 - c. Philippines
 - d. Indonesia
- _____ 4. Ano ang kabutihang dulot ng pagsapi ng Pilipinas sa UN?
- a. Naging ganap ang kalayaan ng Pilipinas.
 - b. Bumaba ang halaga ng bilihan.
 - c. Nakilala ang Pilipinas sa mundo.
 - d. Nakiisa ang Pilipinas sa layunin na magkaroon ng kapayapaan sa mundo.
- _____ 5. Ang pagsapi ng Pilipinas sa APEC ay isang paraan ng pakikipag-ugnayan natin sa mga bansang kasapi nito sa ating rehiyon. Ano ang kabutihang dulot nito sa ating kabuhayan?
- a. Bumaba ang GNP.
 - b. Bumaba ang halaga ng dolyar.
 - c. Malayang nakakapasok sa mga bansang kasapi ang ating mga kalakal.
 - d. Darami ang mga Pilipinong magkakaroon ng hanapbuhay sa ibang bansa.

IV. Takdang Aralin

Sumipi sa mga pahayagan o *magazine* ng mga balita tungkol sa mga kasunduang nilagdaan na nakabubuti sa kabuhayan ng Pilipinas.

MGA MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow*

1. Ang layunin ay hindi maaabot o angkop para sa iisang sesyon kaya dapat ito ay gawin ng apat na sesyon upang maabot ang mataas na *achievement level*.
2. Baguhin ang pamamaraan ng pagturo para sa grupong ito ng mga bata sa pamamagitan ng sumusunod:
 - a. Bigyan ng sapat na babasahin ukol sa paksa.
 - b. Habaan ang panahon sa pagtatalakay ukol sa paksa.
 - c. Ipaturong ang mga bansang papaunlad at maunlad sa paskilan o sa *globe*.
 - d. Magpakita ng mga larawan ng mga proyekto sa ASEAN, APEC at U.N.
 - e. Magpatala ng mga kabutihang naidulot sa pakikipag-ugnayan natin sa mga samahang panrehiyon at pandaigdigang.

B. *Middle*

1. Ang pagtuturo ng aralin ay dapat gawin sa loob ng dalawang sesyon upang maabot ang minimithi na layunin. Gawing takdang aralin ang layunin na hindi pa naituro.
2. Magpainterbyu ng mga OFW, mga kapitbahay o kamag-anak na nakapunta na sa ibang bansa para sa pagpapayaman ng kaalaman.
3. Iugnay ang mga kabutihang makukuha kung kasapi sa isang organisasyong lokal tulad ng *Boy Scout/Girl Scout/Student Government* at sa mga organisasyong tulad ng U.N., ASEAN at APEC.

C. Bright

1. Ang aralin ay puwedeng gawin sa loob ng isa o dalawang sesyon.
2. Magiging angkop at kaaya-aya ang aralin kung ito ay gagawin sa pamamagitan ng dula-dulaan o *role playing*.

KAILANGAN KITA

core message: *Itinataguyod ng pamahalaan ang kagalingan at kalagayan ng mga Pilipino sa ibang bansa.*

learning competency: *Natatalakay ang mga ahensiya ng pamahalaan na nakatutulong sa pagtugon sa pangangailangan ng mga mamamayan at ang bahaging ginagampanan ng bawat isa*

Ang tao ang pinakamahalagang yaman ng bansa. Kabalikang ang tao sa pag-unlad, kung kaya't kailangang siya ay may mga kasanayan na magagamit sa pagpapaunlad ng bansa. Ang ating pamahalaan ay may mga sangay na tumutugon upang malinang ang mga kasanayan ng kanyang mamamayan.

Isa ang *Department of Education, Culture and Sports (DECS)* sa mga ahensiya ng gobyerno na lumilina sa mga kasanayan ng mamamayan. Hindi lamang ito nakatuon sa akademiko, ngunit maging sa bokasyonal man kung kaya't sa mga pampublikong paaralan ay mayroong mga *non-formal education classes*. Ang mga mag-aaral dito na walang partikular na gulang at baitang ay tinuturuan ng pananahi, pagluluto, pagma-manicure at pedicure, pagkukulot, at *electronics*. Bukod sa *non-formal education classes* ng DECS ay nandiyan din ang *Technical Education and Skills Development Authority (TESDA)* na dating kilala bilang *National Manpower and Youth Council (NMYC)*. Ang TESDA ay isang ahensiya rin ng pamahalaan na siya namang nangangasiwa sa pagsasanay ng mga mamamayan upang makapaghanapbuhay at makatulong sa pagpapaunlad ng bansa.

Ang taong may kasanayan ay maaari nang makahanap ng trabaho sa loob o labas man ng bansa. Bilang isang manggagawa, may mga ahensiyang nangangalaga sa kanyang kapakanan at kagalingan.

Ang *Department of Labor and Employment (DOLE)* ang isa sa mga ahensiyang tumutulong sa mga manggagawa. Ito ang ahensiyang nangangalaga at nagbibigay ng hanapbuhay sa mamamayan. Ang DOLE ay hindi lamang nakasentro sa mga manggagawa sa loob ng bansa. Tinutulungan din nito ang mga Pilipinong manggagawa na nasa ibang bansa. Ang *Philippine Overseas and Employment Administration (POEA)*, isang ahensiya sa ilalim ng DOLE ay nangangasiwa sa pagpapadala ng mga manggagawa sa ibang bansa at tinitiyak na napangangalagaan ang karapatan ng mga Pilipinong manggagawa na nagtatrabaho sa ibang bansa.

Ang *Overseas Workers Welfare Administration (OWWA)* ay isa ring ahensiya sa ilalim ng DOLE na tumutulong sa mga manggagawa sa ibang bansa na biktima ng pagmamaltratong pisikal o berbal, pagkaantala sa pagbibigay ng pasahod, paglabag sa pinagkasunduang kontrata, *sexual harassment* at iba pang pang-aabuso. Itinataguyod din ng OWWA ang mga programang nakatutulong sa mga OFW sa kanilang pagbabalik at para sa pamilyang kanilang iniwan sa bansa. Mayroon din silang ipinagkakaloob na *family assistance loan* para sa pamilya ng OFWs. Kung ang OFW naman ay uuwi nang may kapansanan, pisikal man o mental, siya ay tinutulungan ng OWWA. Mayroon ding OWWA *Hostel* na maaaring tirahan pansamantala ng mga OFWs kung sila ay dumarating sa Pilipinas.

Ang *Department of Foreign Affairs (DFA)* ang siya namang nangangalaga at tumutulong sa paglutas ng mga suliranin ng mga kababayan nating naninirahan sa ibang bansa. Ang *Commission on Filipinos Overseas (CFO)*, isang sangay na ahensiya ng DFA, ay partikular na tumutulong sa mga kababayan nating pumupunta sa ibang bansa na pinetisyon ng kanilang mga kamag-anak sa *abroad*, mga Pilipino na nakakapag-asawa ng dayuhan, o aalis bilang mga kasintahan o *fiancee* ng mga dayuhan. Mayroon silang *pre-departure orientation seminar* na siyang nagbibigay sa mga emigranteng ito ng impormasyon tungkol sa kultura at mga batas ng bansang kanilang darayuhin, mga ahensiya na maaaring tumulong sa kanila doon at ang kanilang pananagutan bilang mamamayang Pilipino. Sila ay inihahanda upang maging maluwalhati ang kanilang paninirahan doon.

Para sa mga mag-aasawa o may asawang banyaga, ang CFO ay may *guidance and counselling session* kung saan ginagabayan ang mga Pilipino hinggil sa kanilang desisyon na makapag-asawa ng dayuhan, o ang permanenteng paninirahan sa bansa ng kanyang dayuhang asawa. Sila rin ay pinapaliwanagan sa mga epekto ng pag-aasawa sa isang dayuhan na nakilala sa sulat o penpal, o sa pag-match sa pamamagitan ng mga *marriage bureaus*, o sa porma ng advertisement. Ang CFO rin ay nagbubukas sa isipan ng mga kababaihang Pilipina tungkol sa kahalagahan ng sapat na paghahanda at pagkilala sa kanilang mapapangasawa at sa kultura ng bansang kanilang darayuhin.

Ang *Department of Social Welfare and Development* (DSWD) ay ahensiya ng pamahalaan na tumutulong sa mga manggagawa na bumalik na sa Pilipinas. Isa sa tulong na ipinagkakaloob ng DSWD sa mga manggagawang babae na nagnanais na magtayo ng negosyo sa pagbabalik nila sa bansa ay ang pagtatayo ng mga *productivity centers* sa iba't-ibang panig o rehiyon ng bansa. Naglalayon ang mga programang ito na turuan ang kababaihan ng pananahi, paggawa ng mga bagay na mapagkakakitaan tulad ng laruan, pagpoproseso ng pagkain at seramiko. Nagbibigay rin sila ng *job counselling*, *business referral* at pagpapahiram ng kapital upang makapagtayo ng maliit na negosyo. Sa paraang ito, binabawasan ng DSWD ang pagnanais ng kababaihan na mangibang-bansa upang maghanapbuhay at binibigyan sila ng pagkakataon na makapaghanapbuhay rito sa bansa. Ang DSWD ay may tinatawag na "Bahay-Tuluyan" na siyang nagsisilbing pansamantalang tuluyan ng mga kababaihan na nagiging biktima ng pang-aabuso sa ibang bansa ngunit walang matitirahan sa kanilang pagbabalik.

Ang mga nabanggit na ahensiya ay ilan lamang sa mga nangangalaga sa kapakanan ng manggagawang Pilipino sa loob at labas ng bansa para matugunan ang kanilang pangangailangan. May mga organisasyong lokal at internasyunal, kabilang na rin ang mga tinatawag na *non-government organizations* o NGO, na nagbibigay rin ng mga serbisyo upang makatulong sa mga Pilipinong mandarayuhan.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Natatalakay ang ahensiya ng pamahalaang nakatutulong sa pagtugon sa pangangailangan ng mga mamamayan at ang bahaging ginagampanan ng bawat isa

B. Tiyak

1. Natutukoy ang mga ahensiya ng pamahalaan na tumutugon sa mga pangangailangan ng mga mamamayang naghahanapbuhay sa ibang bansa
2. Naiisa-isa ang mga gawain ng nasabing ahensiya
3. Napahalalagahan ang mga ahensiya ng pamahalaan na tumutugon sa mga pangangailangan ng mga mamamayang naghahanapbuhay sa ibang bansa
4. Nakalalahok nang buong sigla sa talakayan

II. Paksa: Kailangan Kita

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin, <i>Overseas Filipino Workers Handbook</i> (Tingnan ang <i>Module Annex</i>)
Kagamitan	:	pisara, <i>chalk</i> , <i>posters</i> ng iba't ibang kagawaran/ahensiya
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Balikan ang nakaraang aralin tungkol sa mga ahensiya/ kawanihan ng pamahalaan.

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Tanungin ang mga bata tungkol sa mga ahensiya ng pamahalaan na tumutugon sa pangangailangan ng mamamayang naghahanapbuhay at naninirahan sa ibang bansa. Isulat sa pisara ang mga kasagutan ng mga bata.

Hal.	DECS	OWWA	CFO	POEA
	DSWD	DOLE	DFA	TESDA

2. Paglalahad

- a. Gawing lunsaran sa talakayan ang mga nabanggit na ahensiya at pagtuunan ng pansin ang ahensiya na nangangalaga sa mga manggagawa.
- b. Pag-ulatin ang mga bata bilang kinatawan ng mga sumusunod na ahensiya:
 - POEA
 - TESDA
 - DECS
 - OWWA
 - DSWD
 - CFO

3. Pagtatalakay

- a. Paano tinutulongan ng mga sumusunod na kagawaran/ahensiya ang mga mandarayuhang Pilipino?
POEA TESDA DECS
OWWA DSWD CFO
- b. Ano ang bahagi ng DECS sa pagtulong sa mga manggagawa?
- c. Natutugunan ba ng mga nabanggit na ahensiya ang mga pangangailangan ng mga Pilipinong nandarayuhan?
- d. Bakit kailangang may mga kagawaran/ahensiya na dapat mangalaga sa kapakanan ng mga Pilipinong nasa ibang bansa?

C. Paglalahat

Gabayan ang mga bata na makabuo ng isang mahalagang kaisipan batay sa araling tinatalakay.

Hal.: Ang pamahalan ay may mga ahensiyang nakatutulong sa pagtugon sa pangangailangan ng mga mamamayang naghahanapbuhay at naninirahan sa ibang bansa.

D. Pagpapahalaga

Paano mo tutulongan ang isang kaibigang may amang nagtatrabaho sa ibang bansa na may suliranin sa hanapbuhay?

E. Pagtataya

Piliin ang titik ng tamang sagot. Isulat sa sagutang papel.

- ____ 1. Ang POEA ay _____.
 - a. nangangasiwa sa pagpapadala ng mga manggagawang Pilipino sa ibang bansa
 - b. nangangalap at nagbibigay ng hanapbuhay
 - c. nagkakaloob ng *assistance loan* para sa pamilya ng OFW.
 - d. isang ahensiya sa ilalim ng *Department of Foreign Affairs*.
- ____ 2. Ang CFO ay isang ahensiya ng pamahalaan na _____.
 - a. nagrerehistro at tumutulong sa Pilipinong pinetisyon ng kanilang kamag-anak upang manirahan na ng permanente sa ibang bansa.
 - b. nasa ilalim ng *Department of Labor and Employment*
 - c. tumutulong sa mga manggagawang Pilipino
 - d. nagbibigay impormasyon ukol sa mga trabaho sa ibang bansa
- ____ 3. Nagkakaloob ng *family assistance loans* sa mga OFWs ang _____.
 - a. TESDA
 - b. DSWD
 - c. OWWA
 - d. DECS

- _____ 4. Tumutulong sa mga manggagawang nagsasampa ng kaso sa paggawa sa ibang bansa.
- a. DFA
 - b. POEA
 - c. OWWA
 - d. DSWD
- _____ 5. Nagbibigay payo sa mga Pilipinong kasintahan o asawa ng dayuhan.
- a. CFO
 - b. POEA
 - c. OWWA
 - d. TESDA

IV. Takdang Aralin

Gumupit ng artikulo mula sa babasahin na naglalahad ng mga manggagawang Pilipino na nagkaroon ng mga suliranin sa ibang bansa na natulungan ng mga ahensiya ng pamahalaan.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istratehiya na maaaring isalang-alang ng guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow*

1. Imungkahi ang *story-telling* at samahan ng larawan o *posters* sa Paglalahad.
2. Sa Pagtataya, maaaring itambal ng mga mag-aaral ang mga larawan sa angkop na ahensiya ng pamahalaan.
3. Gawing dalawang sesyon ang pag-aaral ng araling ito. Tatlong ahensiya sa bawat sesyon.
4. Maaaring mag-imbita ng *resource speakers* na tatalakay sa mga ahensiyang pag-aaralan.
5. Magpakita ng mga larawan (*poster*) o tsart ukol sa mga ahensiyang nabanggit at saka talakayin.

B. *Middle*

1. Gawing pang-dalawang sesyon ang aralin.
2. Maaaring mag-*tape* ng isang panayam at iparinig sa mga bata.
3. Maaari ding kumuha o pumili ng anim na bata na tatalakay sa bawat ahensiya at ibigay o iulat ito sa pamamagitan ng alinman sa mga sumusunod: *radio broadcast, panel discussion*.
4. Bigyan ng babasahin ang mga bata tungkol sa mga ahensiya pagkatapos sagutin ang mga gabay na tanong na ibinigay.

C. *Bright*

1. Sapat na matatalakay ang aralin sa isang araw.
2. Pag-ulatin ang mga bata bilang kinatawan ng mga sumusunod na ahensiya:
 - POEA
 - TESDA
 - DECS
 - OWWA
 - DSWD
 - CFO

MGA PAGSUBOK SA KAKAYAHAN NG MANDARAYUHANG PILIPINA NGAYON

core message: *Ang sektor ng kababaihang mandarayuhan ay nasa bingit ng pagsasamantala dahil sa taglay na mga panganib ng mga hanapbuhay na bukas sa kanila.*

learning competency: *Nakapagbibigay ng reaksiyon sa mga isyung may kaugnayan sa karapatang pantao*

Marami na ngayon sa ating mga kababaihan ang nandarayuhan bilang mga manggagawa o di kaya, ay bilang mga kasintahan o asawa ng mga dayuhan. Ayon sa datos ng *Philippine Overseas Employment Administration* (POEA), higit sa singkuwenta porsiyento (50%) ng bilang ng mga manggagawa na lumalabas ng bansa ay mga babae. Ayon naman sa *Commission on Filipinos Overseas* (CFO), higit sa siyamnapung porsiyento (90%) ng mga 347,802 Pilipino na lumabas ng bansa noong 1989 hanggang 1997 bilang asawa ng mga dayuhan ay pawang mga kababaihan.

Ito ay isang realidad ng pandarayuhan na hinaharap ng ating lipunan ngayon. Ang realidad na ito ay may kaakibat na mga pagsubok sa kakayahan ng mandarayuhang Pilipina.

Sa panig ng mga manggagawang Pilipina, tayo ay nakakabasa sa mga pahayagan ukol sa kalupitan na dinaranas nila sa kanilang mga pinagsisilbihan tulad ng panghahalay, pananakit, di pagbigay ng suweldo, at di pagpayag na magkaroon ng oras para sa sarili (*day-off*).

Sa kabilang panig, ang mga Pilipinang nagpapakasal sa dayuhan ay nakakaranas din ng mga pagsubok. May mga nakakaranas ng pananakit mula sa asawa. May mga hindi pinapayagang makihalubilo sa kapwa Pilipino, ikinukulong sa bahay at walang gagawin kundi pagsilbihan ang dayuhang asawa. Sa kabila nito, hindi rin sila binibigyan ng perang pantustos para sa sariling pangangailangan. Hindi rin naging madali para sa ibang Pilipina ang pakikibagay ng sarili sa klima, wika, kultura at pamamaraan ng pamumuhay sa ibang bansa.

Bago pa man umalis ng bansa, may ilan din sa mga kababaihan ang napapahamak na dahil sa mga nangangalap ng mga magtratrabaho sa ibang bansa (*illegal recruiter*) at mapapangasawa ng mga dayuhan (*mail-order bride scheme*) o ilan sa mga ito ay walang sapat na paghahanda at kaalaman tungkol sa paghahanapbuhay.

Dahil dito kinakailangang pag-isipang mabuti ng mga kababaihang Pilipino ang anumang desisyon tungkol sa pangingibang-bansa. Upang mapaglabanan at makayanan ang anumang pagsubok na maaari nilang kaharapin, kailangan ng Pilipino ang masusing paghahanda sa sarili at tamang kaalaman tungkol sa bansang patutunguhan. Ilan sa mga kababaihang nag-aasawa ng dayuhan ay hindi pa lubusang nakikilala ang kanilang mapapangasawa. Dahil dito, hindi malayo na sila ay mapariwara.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Nakapagbibigay reaksiyon sa mga isyung may kaugnayan sa karapatang pantao

B. Tiyak

1. Natatalakay ang mga panganib na nararanasan ng mga Pilipina at mga paglabag sa kanilang karapatang pantao
2. Nakapagbibigay ng reaksiyon tungkol sa katayuan ng kababaihan sa ibang bansa
3. Nasasabi kung paano sila matutulungan

II. Paksa : Mga Pagsubok sa Kakayahan ng Mandarayuhang Pilipina Ngayon

Mga Kagamitan : Mga larawan na nagpapakita ng iba't-ibang kalagayan ng kababaihan sa ibang bansa
Sanggunian : *Overseas Filipino Workers Handbook, Teksto ng Aralin*
Takdang Panahon : 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

Hingin ang opinyon ng mga mag-aaral tungkol sa mga *Overseas Filipino Workers*. Paano sila nakatutulong sa bansa?

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Itanong sa mga mag-aaral kung sila ay may kakilalang babaeng manggagawa na nagtatrabaho sa ibang bansa o kaya ay mga babaeng nagpakasal sa dayuhan. Ano ang kanilang mga saloobin tungkol dito? May panganib bang kinakaharap ang mga kababaihang ito? Anu-ano ang mga panganib na ito?

2. Paglalahad

- Ipaskil ang mga larawan ng:
 - Pilipinang may kasamang dayuhan at kanilang anak
 - Pilipinang kumakanta sa isang Japanese bar
 - Pilipinang nars na nag-aalaga ng matandang pasyente
 - Isang *domestic helper* sa Hongkong
- Ipatukoy ang isinasaad ng mga larawan.
- Hatiin ang klase sa apat na pangkat. Bawat pangkat ay bigyan ng sipi ng mga isyu tungkol sa mga kalagayan ng kababaihang nagtatrabaho sa ibang bansa at hingan ng reaksiyon tungkol sa nabasa. Itatala nila ang mga datos sa ganitong pormat.

Ipaulat sa bawat pangkat ang kanilang naitalang datos.

Biktima	Dahilan ng pag-alis	Kalagayan o Pang-aabusong naranasan	Paano matutuhungan
Flor Contemplacion	upang mapag-aral ang mga anak	kinulong dahil inakusahang pinatay ang batang inaalagaan	patay na; tinulungan ng <i>Overseas Workers Welfare Administration</i> (OWWA) na makakuha ng benepisyo
Sarah Balabagan	upang makatulong sa pamilya	bibitayin dahil pinatay ang amo na tinangka siyang gahasain	nabigyan ng abogado at pinatawad ng Korte ng United Arab Emirates (UAE)

Ilan sa Mga Sitwasyon ng Kababaihan sa Ibang Bansa

Si Fely ay napilitang magpakasal sa matandang dayuhan sa utos na rin ng kanyang mga magulang. Sa kamay ng asawa, kanyang natikman ang sampal at pisikal na pananakit. Seloso ito at ayaw na ayaw nitong makihalubilo si Fely sa mga Pilipino roon. Ikinukulong ito sa kuwarto kasama ang kanilang nag-iisang anak. Ni hindi siya makapagpadala ng pera sa Pilipinas.

Ang pinasukang trabaho ni Juanita sa Japan ay bilang isang mang-aawit lamang. Ito na marahil ang pinakamabilis na paraan upang mapagtapos niya ang kanyang mga kapatid. Nung umpisa ay talagang pagkanta lamang ang ginagawa niya subalit napilitan siyang maging *prostitute* nang may Hapon na umabuso sa kanya. Ito rin ang nagsilbing bugaw sa kanya sa mga Hapon.

Iniwan ni Cara ang dalawang anak sa kanilang tatay at namasukan bilang nars sa isang malaking ospital sa Chicago. Matagal nang pangarap ni Cara ang makarating sa Amerika at makapagtrabaho. Dito raw higit na mas malaki ang kikitain bagamat maganda rin naman ang iniwan nitong hanapbuhay sa Pilipinas. Mas maganda ang *offer* ng ospital kung kaya't hindi rin ito napigil ng asawa. Maganda sa simula ang kanyang mga karanasan subalit dumating ang araw na hindi na tinutupad ng ospital ang nakasaad sa kontrata. Kulang na kulang ang kanyang sahod, ni hindi siya makaipon ng pamasahang pauwi. Lalong nadagdagan ang hinagpis ni Cara nang mabalitaan niya na huminto sa pag-aaral ang isang anak dahil sa barkada at may ibang babae na ang kanyang asawa.

Napakaliit ng sinasahod ni Lumen bilang katulong sa Hongkong. Kakaunti ang kanyang naipapadala sa pamilya. Pati pasaporte niya ay naisasanla upang magkapera. Hindi rin sapat ang pagkain at pahinga na kanyang natatanggap kahit na ang kanyang katawan ay patang-pata na sa dami ng trabaho. Minsa'y muntik pa siyang mahulog mula sa ikalimang palapag dahil sa hilo at pagod sa kapupunas ng mga bintana. Wala itong *day-off* at bibihirang may makausap na ibang Pilipino sa lugar nila.

Si Marie ay isang *sales lady* sa isang *department store*. Nang makakita siya ng isang *advertisement* na naghahanap ng asawa ang isang lalaki sa Estados Unidos, nag-aplay siya dahil na rin sa pag-uudyok ng kanyang mga kamag-anak na gusto siyang makarating sa ibang bansa. Dumating ang dayuhang Amerikano at wala pang isang buwan silang magkakilala ay nagpakasal na sila. Isang taon matapos siyang magtungo sa Amerika, nakatanggap ng balita ang mga kamag-anak ni Marie na siya ay pinatay ng kanyang asawa. Isa palang kriminal ang napangasawa ni Marie. Ang lalaking ito ay hindi na makita dahil nagtatago siya sa mga alagad ng batas.

3. Pagtatalakay

- a. Anu-anong mga karapatang pantao ang nalabag sa mga sitwasyong nabasa?
- b. Bakit sila umaalis gayong may panganib ang magtrabaho at tumira sa ibang bansa nang walang sapat na paghahanda at impormasyon?
- c. Paano sila matutulungan at sino ang makatutulong sa kanila?

C. Paglalahat

1. Magdagdag ng paliwanag tungkol sa karapatang pantao ng mga Pilipino na inaabuso:

- a. Karapatang maging malaya at makapagbigay ng sariling opinyon
- b. Karapatang magpahinga o magkaroon ng *day-off*
- c. Karapatang mapangalagaan ang sarili laban sa pamomolestiyang sekswal o panggagahasa
- d. Karapatang magkaroon ng ligtas na lugar na pinagtatrabahuhan
- e. Karapatan sa sapat at masustansiyang pagkain
- f. Karapatang mapanatili ang dangal bilang Pilipina at tao
- g. Karapatan sa pantay na pagkakataong umunlad sa gawain

2. Mga dahilan ng pangingibang-bayan:

- a. laki ng populasyon sa sariling bansa
- b. kakulangan sa pera
- c. kawalan ng trabaho
- d. pang-eengganyo ng mga kamag-anak dito at sa ibang bansa na mangibang bayan
- e. mga patakaran sa pangingibang-bayan
- f. pangarap, ilusyon o maling *expectation* tungkol sa pangingibang-bayan

3. Mga ahensiyang nakatutulong:

- a. POEA
- b. CFO
- c. DFA
- d. OWWA

4. Pagbigayin ang mga mag-aaral ng pagbubuo sa aralin.

D. Paglalapat

Kung ikaw ay magkaroon ng pagkakataong makapagtrabaho o makapunta sa ibang bansa, anu-ano ang mga bagay na iyong isasaisip at pakatatandaan?

E. Pagtataya

Magtala ng mga:

1. paglabag sa karapatang pantao o pang-aabusong ginagawa sa mga Pilipina sa ibang bansa
2. ahensiyang nakatutulong sa kapakanan ng mga kababaihang manggagawa at mga Pilipinang kasintahan o asawa ng dayuhan

F. Pagpapayaman ng Aralin

Magsagawa ng pananaliksik hinggil sa mga kababaihang nagtrabaho sa ibang bansa sa inyong pamayanan. Itanong sa kanila kung sila'y nakaranas ng pang-aabuso sa kamay ng kanilang mga amo o kaya'y may nakatagpo silang mga Pilipina na may di mabuting karanasan. Isama sa ulat kung paano sila natulungan. Itala ang datos sa pormat na ginamit sa talakayan.

IV. Takdang Aralin

Magpakuha ng mga balita sa pahayagan tungkol sa mga pang-aabuso sa mga Pilipina. Itala ang datos sa pormat na ginamit sa talakayan.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Mas madaling makuha ang mensahe kung gagamitin ang pamamaraang pagpapasadula/paggamit ng *comic strip*.
2. Interesado ang mga batang makinig ng mga kuwento bago pag-usapan ang aral na natutunan mula sa kuwentong napakinggan.
3. Kailangan ng 3 sesyon sa pagtalakay ng aralin.
4. Kailangan ang mga *reference materials* tulad ng mga *newspapers*, *comic strips* o mga aklat tungkol sa aralin.
5. Ang *dimensional approach* ang dapat gamitin upang madaling matutunan ng mga bata at upang lalong maging makabuluhan ang tinatalakay na leksyon at sa ganoon magagamit ang mga natutunan sa tunay na buhay. Hindi lamang sa sariling kapakanan gayundin sa kanyang kapwa.
6. Mag-imbita ng mga *resource persons* upang makapagpaliwanag at makapagtalakay ng mga kaalaman tungkol sa mandarayuhang Pilipino upang maiwasan ang mga panganib sa pagpunta o pagtrabaho sa ibang bansa.

B. Middle

1. Gumamit ng *role playing* upang ipakita ang mga sitwasyon ng mga kababaihan sa ibang bansa.
2. Gawing 1 o 2 sesyon ang aralin.
3. Magbigay ng mga payak na sitwasyon sa buhay patungo sa pinaka-kumplikadong pangyayari nang mahikayat silang magbigay ng sariling opinyon o reaksiyon upang mabigyan lunas ang problema at magamit nila sa tunay na buhay ang napag-aralan kung sila'y tutungo sa ibang bansa upang magtrabaho. Maisabahagi ang nalalaman sa kapwa upang maiwasan ang mga di-kanaish-na pangyayari sa pagpunta sa ibang bansa.
4. Ipakita ang mga larawan ng mga manggagawang babae na nagtatrabaho sa ibang bansa. Anu-anong trabaho ang makukuha nila sa ibang bansa? Maayos kaya ang kalagayan o may panganib ba silang hinaharap?

C. Bright

1. Magagawa ang aralin sa 1 sesyon.
2. Gumamit ng *role playing* upang ipakita ang mga babaeng nagtatrabaho sa ibang bansa na:
 - a. inaabuso/sinasaktan ng mga *employer*
 - b. tinatratong mabuti ng mga *employer*

MAG-ASAWA'Y DI BIRO

core message: *Mag-ingat sa mga taong nagpapakana tungkol sa "mail-order bride".*

learning competency: *Nakapagbibigay reaksiyon sa mga isyung may kaugnayan sa karapatang pantao*

Madalas nating naririnig sa ating matatanda na "ang pag-aasawa ay di tulad ng kaning isusubo na iluluwa kapag napaso". Ang kasabihang ito ay nagsisilbing aral at gabay sa mga kabataan na ang pag-aasawa ay kailangang paghandaan at pag-isipang mabuti. Itinuturing ng kulturang Pilipino na banal ang kasal at ang napiling kabiyak ay kasama habang buhay. Makikita natin na sa kaugaliang Pilipino, ang kahalagahan ng tagumpay ng pagsasamahan ng mag-asawa ay nakasalalay sa tamang pagpili ng magiging asawa.

Isa sa mga lumang kaugalian nating Pilipino ay ang paninilbihan ng binatang nanliligaw sa pamilya ng dalagang nililiyag. Ito ay ginagawa bilang pagsubok sa kataimtiman at katapatan ng pagmamahal ng binata. Inaasahan na sa pamamagitan nito ay lalong makikilala ng dalaga at ng kanyang mga magulang ang tunay na pag-uugali ng binatang nanliligaw. Sa pamamagitan ng pagtitiyaga at pagiging tapat, inaasahan ng binata na mapapaibig niya ang dalagang napupusuan.

Sa paglipas ng panahon, bagamat hindi na ginagawa ang ganitong paninilbihan ng binata sa pamilya ng dalagang nililigawan, naroon pa rin ang layon ng kinagisnang kaugalian na kailangang makilalang mabuti ang mapapangasawa. Kaugalian pa rin na ipakilala ng babae ang kasintahan sa mga magulang upang hingin ang kanilang bendisyon. Gayunpaman, unti-unti na ring nagbabago ang mga pamamaraan ng panliligaw pati na ang pagpapakasal.

Dulot ng makabagong panahon, lumawak na ang daigdig na pagpipilian ng mapapangasawa. Nababalitaan na lang natin na isa sa ating mga kamag-anak o kapitbahay ay nakapag-asawa ng dayuhan. Kung tutuusin, ang kaibahan ng lahi o pagiging dayuhan ng kabiyak sa puso ay hindi dapat maging sagabal sa dalawang nais magpakasal. Wala itong kaibahan sa pag-aasawa ng kapwa Pilipino. May mga dagdag na konsiderasyon at suliranin lamang kung makapag-asawa ng dayuhan ang Pilipino dahil sa kakaibang kultura at kaugalian nito. Idagdag pa kung ang Pilipino at ang kasintahang dayuhan ay magpasya na manirahan sa ibang bansa. Ang Pilipino ay kailangang matutong makiangkop sa banyagang kultura at bagong kapaligiran. Sa ganitong kalagayan, ang Pilipino ay lalong kailangan magkaroon ng higit na paghahanda, malalim na pagkilala sa kasintahang dayuhan bago magpakasal, at ang pagkakaunawaan sa kani-kanilang kultura at kaugalian.

Ngunit sa kasawiang palad, may mga ahensiya o indibidwal na nagsasamantala at ginagamit sa pangangalakal ang mga babaeng Pilipina at ang pagpapakasal sa dayuhan sa pamamagitan ng *mail-order bride scheme*. Ito ang nangyayari kapag ang mga dayuhan o kahit ang Pilipino ay nagbabayad sa mga ahensiya/indibidwal upang ihanap sila ng Pilipinang mapapangasawa. Pinagpares ang larawan ng babae at dayuhang lalaki at kung magustuhan siya ng dayuhan, siya ay pakakasalan. Nagagawa rin ang sistemang *mail-order* sa pakikipagsulatan sa mga dayuhan bilang tugon sa mga anunsiyo ng mga *penpal* o *friendship clubs*. Mayroon ding tuwirang *nagrecruit* ng mga babae na maging *mail-order bride*. Papupuntahin sila ng *recruiter* sa bansa ng lalaki bilang *fiancee* o kasintahan ng dayuhan. Ginagamit na rin ngayon ang *internet* sa paghahanap ng mapapangasawa.

Marami sa ating mga kababaihan ang dapat mag-ingat sa ganitong pamamaraan. Dapat pag-isipang mabuti ang mga kahihinatnan at huwag gawing kasangkapan ang pagpapakasal sa dayuhan upang makaalis lamang ng bansa at makipagsapalaran sa ibayong dagat.

May isang batas, ang R.A. 6955, na nagbabawal sa pagpares ng Pilipina at dayuhan sa pamamagitan ng *mail-order bride scheme*. Ipinagbawal na rin ang pag-aanunsiyo sa mga pahayagan/publikasyon tungkol sa paghahanap ng mapapangasawa. Mayroong karampatang parusa sa napatunayang nagsasagawa ng mga ito.

Mayroon ding mga programa at serbisyo ang ating pamahalaan para sa kapakanan ng mga Pilipinong mag-aasawa ng dayuhan. Ang *Department of Foreign Affairs* ay nagpalabas ng *Department Order* Blg. 15-89 na nagsasaad na ang lahat ng Pilipinong magpapakasal o mag-aasawa ng mga dayuhan ay kinakailangang magtungo sa *Commission on Filipinos Overseas* (CFO) upang magparehistro at dumalo sa kanilang *guidance and counselling*. Ito ay isang rekisito (*requirement*) sa mga Pilipinong kasintahan o asawa ng dayuhan bago sila mabigyan ng pasaporte. Ito ay isinasakatuparan ng CFO upang mabigyan ng sapat na impormasyon at kaukulang payo ang mga kababaihan o sinumang Pilipino ukol sa mga isyu na napapaloob sa pangingibang-bansa at pag-aasawa ng dayuhan. Sa pamamagitan ng

pagkakaroon ng tamang impormasyon tungkol sa pag-aasawa ng dayuhan, inaasahan na makakatulong ito sa pagpapasya ng Pilipino kung siya ay handang magpakasal sa isang dayuhan.

Tulad ng pinahihiwatig ng awiting "Maging Sino Ka Man", hindi mahalaga kung saang bansa ka manggagaling at anuman ang iyong lahi pagdating sa pag-ibig. Sinasabing ang mahalaga sa pag-aasawa ay ang pagmamahal sa isa't-isa. Ngunit paano mo mamahalin ang balak mong makapiling sa habang buhay kung hindi mo pa siya lubos na nakikilala? Akmang-akma ang kasabihan sa pag-aasawa, na bago isubo ang kanin ay tantyahin muna natin kung ito ay mainit upang hindi iluwa kapag napaso ang ating dila. Dahil isang mahalagang desisyon sa buhay ang pag-aasawa, dapat na pag-iisipang mabuti ito, magpakasal ka man sa dayuhan o sa kapwa Pilipino.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Nakapagbibigay ng reaksyon sa mga isyung may kaugnayan sa karapatang pantao

B. Tiyak

1. Naipaliliwanag ang kahulugan ng *mail-order bride scheme*
2. Natatalakay ang di-kabutihang dulot ng paggamit ng *mail-order bride scheme* sa pakikipagkilala sa mapapangasawa
3. Naipaliliwanag ang ilang batas ukol dito
4. Naipahahayag ang sariling reaksyon ukol sa isyung tinalakay
5. Nakalalahok nang buong sigla sa talakayan

II. Paksa: Mag-asawa'y Di Biro

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Kagamitan	:	Larawan ng isang <i>mail-order bride</i> o poster mula sa CFO, liham ng isang naging biktima ng <i>mail-order bride scheme</i> , RA 6955 (Tingnan sa Module Annex)
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

1. Ano ang *mail order bride scheme*?
2. Bakit may mga nabibiktima nito?

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Ipakita ang larawan ng isang babaeng nakasuot ng damit-pangkasal na napapaloob sa isang sobre. Tanungin ang mga bata kung ano ang masasabi sa larawan. (Itala sa pisara.)

Tanungin kung may mga kakilala sila o kamag-anak na babaeng nakapunta sa ibang bansa dahil sa pagpapakasal sa dayuhan. Paano nagkakilala ang babaeng Pilipina at dayuhan?

2. Paglalahad

Sabihin sa mga bata na makinig mabuti sa isang liham na babasahin ukol sa isang naging biktima ng *mail-order bride scheme*.

a. Pagbasa sa sulat

Mahal kong Ate Helen,

Bata pa po ako ay pinangarap ko nang makaaalis ng bansang Pilipinas para magkaroon ng maraming pera at guminhawa ang aming buhay. Isang araw, sa aking pagbabasa ng pahayagan, nakita ko ang isang anunsiyo tungkol sa isang dayuhan na naghahanap ng mapapangasawang Pilipina. Sabi sa anunsiyo, gusto niya ng isang Pilipinang tahimik at mahusay sa gawaing bahay. Hindi na ako nagdalawang-isip at agad akong tumugon sa kanilang anunsiyo.

Isang Aleman ang aking naging kasulatan at di naglaon, ipinahanda niya sa akin ang aking papeles para makapunta sa kanilang bansa. Tutol ang aking mga kaibigan at magulang noong ito ay kanilang nabatid. Subalit hindi ako nagpapigil at ako'y nakaalis ng bansa at nagpakasal sa Alemanya.

Sa unang buwan ng aming pagsasama ay puro kabutihan ang kanyang ipinakita sa akin kahit kami ay hindi gaanong nagkakaintindihan dahil wala akong alam sa salitang Aleman. Siya ay nagtatrabaho sa pabrika at ako naman ay nasa lahay lamang.

Subalit nagbago siya ng pag-uugali. Lagi na siyang lasing at kadalasan ay sinasaktan niya ako sa tuwing umuwi siya ng bahay. Hindi na rin niya ako pinalalabas ng bahay at di niya ako binibigyan ng pera. Ayaw naman niya akong paghanapin ng trabaho, kaya't wala akong sariling pera na magagastos ko. Hindi ko na kaya itong tiisin. Sumulat ako sa aking nakilala sa Commission on Filipinos Overseas na kumausap sa akin bago ako umalis papunta sa Alemanya. Pinayuhan niya ako na maaari akong humingi ng tulong sa ating embahada doon. Ako naman ay natulungan ng aking nakausap na Pilipino doon at gumawa sila ng paraan upang ako ay makabalik sa Pilipinas. Umuwi ako ng ating bansa na hindi nakamtan ang pinakamimithi kong pangarap bagkus ako ay umuwing luhaan.

*Dahil sa aking karanasan, nalaman ko na hindi pala panay kasarapan sa ibang bansa. Alam ko rin na kailangang makilalang lubos ang mapapangasawa. Huwag magtitiwala nang basta-basta sa mga anunsiyong nababasa sa mga diyaryo na karaniwang ginagamit sa tinatawang na **mail-order bride scheme** upang makapangalap ng mga Pilipinong ipapakilala sa mga dayuhan para mapangasawa.*

Nawa'y ang sulat kong ito ay magsilbing aral sa kapwa ko babae na nangangarap mangibang bansa o makapag-asawa ng dayuhan.

*Lubos na gumagalang,
Ana*

b. Talakayan ukol sa sulat

- b.1. Ano ang pangarap ni Ana mula sa kanyang pagkabata?
- b.2. Paano siya naging biktima ng *mail-order bride scheme*?
- b.3. Ano ang kanyang naranasan bilang asawa ng dayuhan?
- b.4. Paano siya natulungan?

3. Pagtatalakay

- a. Ano ang mga paraan ng *mail-order bride scheme*?
- b. Paano ito maiiwasan?
- c. Anu-ano ang mga batas at panukala na ipinalabas ng pamahalaan ukol sa isyung ito?

C. Paglalahat

Gabayan ang mga bata na makabuo ng isang mahalagang kaisipan batay sa araling tinalakay.

Halimbawa:

1. Ang *mail-order bride scheme* ay hindi isang kaaya-ayang paraan upang makilala ang inyong mapapangasawa.
2. Kinakailangang makilala ng Pilipina ang kanyang magiging asawa, laluna kung ito ay isang dayuhan.
3. Hindi lahat ng Pilipinong nag-asawa ng dayuhan ay nakilala ang kanilang kabiyak sa paraan ng *mail-order bride scheme*. May mga nag-aasawa ng dayuhan na nakilala nila sa kanilang pinagtatrabahuhan o opisina, at may mga ipinakilala naman ng mga kamag-anak na nasa ibang bansa.
4. Mahalagang mabatid ng lahat ang nilalaman ng RA 6955.

D. Pagpapahalaga

Matapos mong marinig ang liham ni Ana, magpapakasal ka ba kaagad sa isang dayuhan nang hindi mo lubos na nakikilala? Bakit?

E. Pagtataya

Isulat ang titik T kung tama ang isinasaad ng pangungusap at titik M naman kung hindi tama.

- ___ 1. Ang CFO ang tumutulong at nagbibigay payo sa mga Pilipinong kasintahan o asawa ng dayuhan.
- ___ 2. Ang *mail-order bride scheme* ay isa sa mga paraang ginagamit upang mapakilala ang babaeng Pilipina sa dayuhang upang maging asawa nito.
- ___ 3. May mga kaukulang parusa ang sinumang mahuli na nagre-*recruit* ng mga babaeng Pilipina upang ipareha sa mga dayuhan bilang asawa.
- ___ 4. Kinakailangan munang dumalo sa CFO *guidance and counselling* ang mga magpapakasal sa dayuhan o asawa ng dayuhan bago mabigyan ng pasaporte.
- ___ 5. Hindi lahat ng nag-aasawa ng dayuhan ay sa pamamagitan ng *mail-order bride scheme*.

IV. Takdang-Aralin

Gumawa ng komik strip tungkol sa liham na binasa.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. *Slow at Middle*

Maaaring gawin ang aralin sa dalawang sesyon.

1. Unang sesyon:

- a. Balik-aral
- b. Pagganyak
Paglalahad:
 - Pagbabasa ng sulat
 - Pagtatalakay ukol sa sulat

2. Pangalawang sesyon:

- a. Paglalahat: Ibigay na takdang aralin.
- b. Pagpapahalaga
- c. Pagtataya

ITO AKO

core message: *Karapatan ng tao ang maglakbay, magtrabaho o mamalagi sa ibayong dagat, bagamat ang mga karapatang ito ay may kaakibat na pananagutan.*

learning competency: *Natatalakay kung paano nakakamit, nawawala at muling nakakamit ang pagkamamamayang Pilipino*

Ang pagkamamamayan ay pagiging kasapi ng isang bansa. Ang mamamayan ng Pilipinas ay may karapatang maglakbay, magtrabaho o mamalagi sa ibayong dagat, bagamat ang mga karapatang ito ay may kaakibat na pananagutan. Ang isang mamamayan ay may tungkuling maging matapat sa kanyang bansa, sumunod sa mga batas nito at maglingkod sa bansa. Samantala, may karapatan din siyang ipagtanggol at pangalagaan ng pamahalaan sa loob at labas ng kanyang bansa.

Itinakda ng Konstitusyon na maaaring mawala at muling makamit ang pagkamamamayang Pilipino ayon sa batas. Nawawala ang pagkamamayan ng isang Pilipino kapag ito ay nanumpa ng katapatan sa dayuhang bansa. May mga pagkakataon na nawawala rin ang pagkamamamayan ng isang Pilipino kung magpapakasal siya sa isang dayuhan na ang bansang pinanggalingan ay naggagawad ng pagkamamayan sa napangasawa nito.

Ang ating mga batas ay mayroon ding mga probisyon kung paano muling makakamit ang pagkamamamayang Pilipino. Sa proseso ng naturalisasyon na iginagawad ng ating pamahalaan, nanunumbalik ang pagkamamamayang nawala ng isang Pilipino dahil nag-asawa ito ng dayuhan. Ang *Administrative Order 285* ay nagbabalik sa pagkamamamayan ng isang Pilipinang nawala ang pagkamamamayan dahil nagpakasal siya sa isang dayuhan.

Bibigyang pansin sa araling ito ang kahalagahan ng pagkakaroon ng mga mag-aaral ng tamang kaalaman hinggil sa ating pagkamamamayan, ang pagkawala nito at paano ito muling makakamit.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Natatalakay kung paano nakakamit at muling nakakamit ang pagkamamamayang Pilipino

B. Tiyak

1. Nakikilala kung sino ang mamamayang Pilipino ayon sa Saligang Batas
2. Natatalakay ang mga kalagayan kung paano nakakamit, nawawala at muling nakakamit ang pagkamamamayang Pilipino
3. Nailalarawan ang damdamin sa pagiging mamamayang Pilipino

II. Paksa : Ito Ako

Sanggunian : *Birth Certificate*, Saligang Batas, 1987 hinggil sa *Citizenship*
Takdang Panahon : 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral

1. Ano ang inyong pagkamamamayan? Bakit kayo Pilipino?

2. Ano ang mga katangiang dapat taglayin ng isang dayuhan para siya'y maging naturalisadong mamamayang Pilipino?

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Ipaawit ang awiting "Ako ay Pilipino".

2. Maghanda sa isang pag-uulat na kagaya ng programang MEL and JAY. Atasan ang ilang mag-aaral na mag-uulat tungkol sa:
 - a. pagkawala ng pagkamamamayan
 - b. muling pagkakamit ng pagkamamamayang Pilipino(Ibigay ang iuulat ng mga mag-aaral isang linggo bago ang araling ito.)

C. Talakayan

1. Anu-ano ang mga paraan kung paano mawawala ang pagkamamamayan ng isang Pilipino?
2. Anu-ano ang mga paraan kung paano ito muling makakamit?
3. Sinu-sino ang mga dayuhang hindi pinapayagang maging naturalisadong mamamayang Pilipino?
4. Anu-ano ang mga obligasyon ng mga Pilipino at naturalisadong Pilipino hinggil sa kanilang pagkamamamayan?

D. Paglalahat

Gabayan ang mga bata na gumawa ng buod sa napag-aralan para sa pagbuo ng isang kaisipan. Halimbawa: Ang pagkamamamayan ng isang Pilipino ay nakakamit, nawawala at muling nakakamit ayon sa batas ng Pilipinas. May mga tungkuling dapat na tuparin hinggil sa pagkamamamayan.

1. Magbigay ng karagdagang impormasyon tungkol sa pagkamamamayan ayon sa Saligang Batas.
2. Sabihin na ang bawat tao ay may karapatang pumili ng kanilang pagkamamayan. Tungkulin naman nilang respetuhin ang kanilang lahi at panatilihin ang dangal nito.

May mga batas ding sinusunod sa ibang bansa hinggil sa pagkamamayan.

E. Paglalapat

Kung ikaw ang papipiliin, nais mo bang manatiling Pilipino o maging mamamayan ng ibang bansa? Bakit?

F. Pagtataya

Piliin at isulat ang titik ng wastong sagot sa inyong papel.

- ___ 1. Si Marta ay ipinanganak sa bansang Hapon. Pilipino ang kanyang ama at Hapon ang kanyang ina. Ano ang pagkamamamayan ni Marta?
 - a. Hapon
 - b. Pilipino
 - c. Pilipino at Hapon
 - d. walang pagkamamamayan
- ___ 2. Si G. Kookooritchkin ay isang Aleman. Naging naturalisadong Pilipino siya. Ano ang pagkamamamayan ng kanyang anak na 16 na taong gulang lamang?
 - a. Aleman
 - b. Pilipino
 - c. Pilipino at Aleman
 - d. walang pagkamamamayan

- ___ 3. Si Noli Agustin ay isang Pilipino. Subalit natawag siyang maglingkod sa US Army (naging mamamayang Amerikano siya). Ano ang kanyang pagkamamamayan?
 - a. Mananatili siyang Pilipino.
 - b. Magiging naturalisadong Pilipino siya.
 - c. Magiging mamamayang Amerikano siya.
 - d. Wala siyang pagkamamamayan.

- ___ 4. Anong batas ang nagbabalik ng pagkamamamayan ng isang Pilipinang nawalan ng kanyang pagkamamamayan dahil nagpakasal siya sa isang dayuhan?
 - a. AO 285
 - b. EO 346
 - c. RA 8042
 - d. BP 77

- ___ 5. Paano muling makakamit ng isang Pilipinong dayuhan ang kanyang pagkamamamayan?
 - a. sa pamamagitan ng Korte Suprema
 - b. naturalisasyon
 - c. pagtatag ng isang negosyo sa bansa
 - d. pagbayad sa Komisyon ng Imigrasyon at Deportasyon

G. Pagpapayaman ng Aralin

Magpatala ng mga paraan kung paano mawawala at muling makakamit ang pagkamamamayan.

IV. Takdang Aralin

Ipahayag ang damdamin hinggil sa pagiging Pilipino sa pamamagitan ng pagsulat ng isang *slogan*. Ito ay maaaring sa isa o dalawang linya.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Kailangang bigyan ng sapat na panahon ang pagtatalakay na gagawin ng mga mag-aaral at kailangang subaybayan ng guro ang mga gawain upang makuha ang konsepto ng aralin.
2. Gumamit ng *picture study* o dula-dulaang nagpapakita sa paksa.
3. Paglinang ng Gawain: Magbasa ng sipi ng tungkol sa pagkawala at muling pagkamit ng pagkamamamayan.
4. Paglalahat: Magbigay ng halimbawa sa pagbuo ng kaisipan at papiliin ang mga bata.
5. Pagtataya: Gumamit ng tseklist.
6. Takdang Aralin: Magpadala ng larawan na magpapatunay ng damdamin ng pagiging mamamayang Pilipino.
7. Dula-dulaang nagpapakita sa paksa.

B. Middle

1. Kailangan ang dagdag na panahon sa pagtatalakay.
2. Kailangan ng mga makatotohanang pangyayari upang maging makatotohanan ang pagtatalakay.

3. Paglinang ng Gawain: Magbigay ng halimbawa o mga sitwasyon kung paano nawawala at nakakamit na muli ang pagkamamamayan.
4. Paglalahat: Magbigay ng *clue* o *motive question* upang makabuo ng kaisipan sa paksa.
5. Takdang Aralin: Magbigay ng mga sitwasyon upang maipahayag ang damdamin hinggil sa pagiging Pilipino.
6. Gumamit ng *panel discussion* upang matalakay ang paksang:
 - a. Mamamayang Pilipino ayon sa Saligang Batas
 - b. Kalagayan paano nakakamit, nawawala at muling nakakamit ang pagkamamamayang Pilipino.

C. Bright

Magpaliwanag nang pasalaysay kung paano nakakamit at nawawala ang pagkamamamayan.

NA WAN-TU-TRI AKO

core message: *Mag-ingat sa mga iligal na nangangalap ng mga manggagawa para sa ibang bansa.*

learning competency: *Natutukoy ang ilang pambansang suliranin/isyu na nakapipigil sa pag-unlad ng bansa*

Sa pagnanais ng ating mga kababayan na makapangibang-bansa upang kumita ng dolyar at mabigyan ng magandang kabuhatan ang kanilang pamilya, ang ilan sa kanila ay nagiging biktima ng *illegal recruiter*.

Hindi madali ang mag-aplay ng trabaho sa ibang bansa. Kailangan ng lubos na paghahanda tulad ng pag-alam sa uri ng trabahong papasukin pati na rin ang patakaran at kultura ng bansang pupuntahan. Maraming kaukulang papeles ang dapat makuha at lakarin. Kung saan at paano, kailangang tukuyin ng isang aplikante ang mga wastong tanggapan o lugar at kaparaanan ng pagsasaayos ng mga dokumento. Dahil dito, may mga taong nagsasamantala sa kamangmangan ng mga aplikante sa paraan ng pag-aplay at paglakad ng mga papeles na gagamitin. May mga nagkukunwaring ligal ang kanilang pangangalap ng manggagawa o mga nangangako ng hanapbuhay kasabay ng pagsingil ng pera para diumano sa pag-aasikaso ng mga kinakailangang papeles. Pagkaraan ng ilang araw, nawawala na ang mga taong ito sapagkat marami na ang nahulog sa kanyang bitag o *modus operandi*.

Ang araling ito ay naglalayong maipaabot sa mga mag-aaral ang mga kaalaman upang maiwasan maging biktima ng *illegal recruiter*. Hinahangad din ng modyul na ito na matulungan ang mga manggagawang Pilipino, na maunawaan sa maraming paraan upang maiwasan nila at maging alerto sa mga *modus operandi* ng mga *illegal recruiters*.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Natutukoy ang ilang pambansang suliranin o isyu na nakapipigil sa pag-unlad ng bansa tulad ng *illegal recruitment*

B. Tiyak

1. Nasasabi kung sino ang mga *illegal recruiter*
2. Naiisa-isa ang mga pamamaraan na ginagamit ng mga *illegal recruiter*
3. Naiisa-isa ang mga hakbang upang maiwasan maging biktima ng *illegal recruiter*
4. Naipahahayag ang damdamin tungkol sa mga *illegal recruiter* sa pamamagitan ng isang poster

II. Paksa : **Mag-ingat sa mga Iligal na Nangangalap ng mga Manggagawa para sa Ibang Bansa.**

Sanggunian : *Handbook for Overseas Filipino Workers (Tingnan sa Module Annex)*
Kagamitan : *3 manila paper* na susulatan ng *Wanted: Isang Illegal Recruiter*
Takdang Panahon : 1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-Aral

Pagtukoy sa mga suliranin ng bansa hinggil sa mga manggagawa (kawalan ng trabaho, mababang kita)

B. Paglinang ng Gawain

1. Pagganyak

Itanong sa klase kung sino ang may mga magulang, kapatid o kamag-anak na nasa ibang bansa. Magpakuwento sa kanila.

2. Paglalahad

Pangkat in ang klase sa tatlo. Bawat pangkat ay pupunan ang mga hinihingi sa isang *advertisement* tungkol sa isang 'WANTED ILLEGAL RECRUITER'.

WANTED : Isang "Illegal Recruiter"

Pangalan:

Trabaho:

Ugali/Katangian:

- 1.
- 2.

Mga Gawain o *Modus Operandi*

- 1.
- 2.

Mga Nagiging Biktima

- 1.
- 2.

Paano Maiiwasan

- 1.
- 2.

3. Talakayan

- a. Anu-ano ang mga paglalarawang binanggit ng mga pangkat tungkol sa isang *illegal recruiter*?
- b. Sino ang nabibiktima ng mga *illegal recruiter*? Bakit sila nabibiktima?
- c. Anu-ano ang gawain o modus operandi ng mga *illegal recruiter*?
- d. Paano maiiwasang maging biktima ng *illegal recruiter*?

C. Paglalahat

Idagdag ang mga sumusunod na kaalaman o impormasyon:

1. May mga ahensiya na walang lisensya at pahintulot na makapangalap o makapanguntrata ng mga manggagawa para magtrabaho sa ibang bansa. Ang mga ito ang nambibiktima ng mga nais magtrabaho sa ibang bansa.
 - a. Sa pamamagitan ng mga sentro ng sanayan (*training center*) at kompanya ng *promotions*, hihingan ng bayad ang nagsasanay na umaasang mabibigyan ng *employer* para sa ibang bansa. Palilitawin na ang pagsasanay ay kailangang-kailangan para sa trabahong inaaplayan.
 - b. Sa pamamagitan ng pagpapaaunsiyo sa peryodiko, hinihikayat ang aplikante na ipadala ang sagot sa *P.O. Box*, kalakip ang salapi para umano sa pagpoproseso ng papeles. Kung makaalis

man ang manggagawa, ito ay bilang turista, kaya mahirap mabigyan ng proteksiyon at di-tiyak na siya ay makapagtatrabaho. Kung makatagpo man ng trabaho, malamang na mauwi sa *exploitation* o pagsasamantala.

2. Mga Dapat Gawin Upang Di-Mabiktima:

- a. Alamin kung lisensiyado ang ahensiyang *magre-recruit*.
- b. Alamin sa POEA *Action Center* kung may lehitimong *job order* ang ahensiya
- c. Huwag magbayad ng *recruitment fee* na hihigit sa halagang katumbas ng isang buwang suweldo ng manggagawa, at dagdag na P5,000 para sa *mobilization fee* ng mga magtatrabaho sa Taiwan at South Korea. Huwag ding magbayad ng kahit anong halaga kung walang opisyal na resibo.
- d. Huwag tumanggap ng *tourist visa* sa ahensiya. *Working visa* ang kailangan ng OFW.
- e. Iwasan ang *fixers*.
- f. Ipaalam sa POEA o sa pulis ang anumang iregular na aktibidad ng pangangalap at pagpapaalis ng manggagawa sa inyong lugar.

3. Mga epekto ng *illegal recruiter* sa pamilya at bayan

- a. lalong pagkabaon sa utang ng pamilya
- b. pagpapahirap sa maraming mamamayan
- c. nakadaragdag sa tala ng walang trabaho
- d. nakasisira sa pangalan ng bansa

D. Paglalapat

Alam mong lumapit sa isang ahensiya ang tatay mo na nais magtatrabaho sa ibang bansa. Ano ang ipapaalala mo sa kanya?

E. Pagtataya

Magpatala ng tatlong:

1. gawain o *modus operandi* ng mga *illegal recruiter*
2. paraan upang maiwasang maging biktima ng *illegal recruiter*

F. Pagpapayaman ng Aralin

Gumawa ng isang anunsiyo para sa mga nag-*apply* na *overseas workers* na magsisilbing babala laban sa mga *illegal recruiter*.

IV. Takdang Aralin

Gumawa ng isang *poster* na naglalarawan ng inyong damdamin para sa mga *illegal recruiter*.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Layunin: Ang tiyak na layunin ay maaaring gawin sa loob ng dalawang araw.
2. Pamamaraan:
 - a. Pagganyak: Magpakita ng larawan upang mabigyan ng patnubay ang mga bata.
 - b. Paglalahad: Gumamit ng mga larawan na nagpapakita ng mga ginagawa ng isang *illegal recruiter*.

- c. Paglalapat: Gumamit ng mga larawan na may *caption*.
 - d. Pagtataya: Ang mga katanungan ay dapat *selection type*.
 - e. Pagpapayaman ng aralin: Magpakita ng *posters* tungkol sa *overseas worker* na nagsisilbing babala laban sa mga *illegal recruiter*.
3. Maaaring magbigay ng kuwento tungkol sa isang gustong maging OFW o mangibang-bansa upang maghanapbuhay. Ito ay nagbenta ng mga ari-arian para lamang ibayad sa mga nanlolokong ahente.
 4. Pagganyak: Palitan ang tanong sa pagganyak para lalong maintindihan ng mga bata gaya ng: Mayroon ba kayong kilala na nag-aaplay sa ibang bansa na hindi natutuloy? Bakit? Ano kaya ang dahilan? Maaaring ang mga sumusunod ang maging kasagutan:
 - a. malaki raw ang hinihinging bayad bilang *processing fee*.
 - b. walang permanenteng tirahan na maibigay ang nag-recruit sa kanya.
 - c. walang resibo sa ibinigay na paunang bayad.
 5. Mga istrategiya: Maglahad ng maikling kuwento at ipasadula sa mga mag-aaral.

B. Middle

1. Magpakita rin ng larawan na siyang pupunahin ng mga bata. Ang mga bata ay patnubayan sa pagsagot sa mga tanong.
2. Gumamit ng *role playing*.

C. Bright

Gumamit ng *role playing*, *dramatization* at *group dynamics*.

SAAN KA MAN NARORON

core message: Itinataguyod ng gobyerno ang kapakanan at kalagayan ng Pilipino sa ibang bansa.

learning competency: Nasasabi ang mga sangay ng pamahalaan at ang bahaging ginagampanan ng bawat isa

May iba't-ibang dahilan kung bakit ang Pilipino ay nandarayuhan. Maaaring siya ay tumungo sa ibang bansa upang maghanapbuhay, upang manirahan ng permanente, mag-asawa ng dayuhan, mag-aral o magsanay ng propesyon, o magbakasyon. Anuman ang dahilan o kalagayan ng isang Pilipino sa ibang bansa, ang pamahalaan ng Pilipinas ay handang tumulong at itaguyod ang kagalingan at kapakanan nito.

Ang mga sumusunod ay ang mga pangunahing sangay ng pamahalaan na may tungkulin at programa na tungkol sa mga Pilipinong nasa ibayong dagat:

Department of Foreign Affairs (DFA)

Ang DFA ang pangunahing kagawaran na inatasan upang mangalaga at magtaguyod sa karapatan at kapakanan ng mga Pilipinong nasa ibayong dagat.

Saan man dako ng mundo ay mayroong kumakatawan sa bansang Pilipinas. Ang mga embahada at konsulado ng Pilipinas ay gumaganap sa tungkuling ito. Ang mga embahada at konsulado ay nasa ilalim ng pamamahala ng DFA. Isa sa mahahalagang gawain ng ating mga embahada/konsulado ay ang pagpapatupad ng mga programa para sa pagtulong sa lahat ng mga Pilipinong naroroon sa bansang nasasakupan nito.

Sa ilalim ng DFA ay ang *Commission on Filipinos Overseas (CFO)* na naatasang magtaguyod ng kagalingan at kapakanan ng mga Pilipinong maninirahan at naninirahan sa ibang bansa kasama ng kanilang kaanak at mga mag-aasawa o nag-asawa ng dayuhan na patungo sa bansa ng dayuhang kabiyak/kasintahan. Ang CFO ay nagrehehisto ng mga Pilipinong umaalis ng Pilipinas upang manirahan ng permanente sa ibang bansa. Ito rin ay may mga programa para sa papaalis na emigrante tulad ng: *pre-departure orientation, guidance and counselling* para sa mga nag-aasawa ng banyaga, at *peer counselling* para sa mga batang mula 13 hanggang 19 na taong gulang na papaalis ng bansa.

Department of Labor and Employment (DOLE)

Ang DOLE ay ang pangunahing kagawaran ng pamahalaan na nagtataguyod sa karapatang pantao ng mga manggagawang Pilipino. Dahilan sa laki ng bilang ng mga Pilipino na naghahanap-buhay sa ibang bansa, mayroong dalawang mahahalagang ahensiya sa ilalim ng DOLE na nangangasiwa at namamahala sa pagpapatupad ng nauukol na programa para sa mga manggagawang Pilipino na nasa ibang bansa. Ang mga ito ay ang *Philippine Overseas Employment Administration (POEA)* at *Overseas Workers Welfare Administration (OWWA)*.

Ang POEA ang naatasang ahensiya ng DOLE na nagbibigay proteksiyon sa mga karapatan ng mga Pilipino na patungo sa ibang bansa upang maghanapbuhay at magpatupad ng mga programa para sa makatarungan at pantay-pantay na pamamalakad sa paghahanapbuhay sa ibang bansa. Ang POEA ang nagtitiyak na ang mga manggagawang nais mag-*abroad* ay hindi magiging biktima ng *illegal recruitment*. Samantala, ang OWWA ay isang ahensiya ng DOLE na nangangasiwa at namamahala ng pagkakaloob ng proteksiyon at tumutulong sa pangangailangan ng mga manggagawang Pilipino sa ibang bansa. Ang OWWA ay nagkakaloob din ng tulong at benepisyo sa mga kaanak ng mga Pilipinong nagtatrabaho sa ibang bansa.

MUNGKAHING BANGHAY ARALIN

I. Layunin

A. Panlahat

Nasasabi ang mga sangay ng pamahalaan at ang bahaging ginagampanan ng bawat isa

B. Tiyak

Nabibigyang halaga ang mga tulong at serbisyo ng iba't ibang ahensiya na nagtataguyod sa kagalingan ng nandarayuhang Pilipino

II. Paksa: Saan Ka Man Naroroon

Sanggunian	:	Teksto ng Aralin
Kagamitan	:	<i>butcher paper, pentel pen</i>
Takdang Panahon	:	1 sesyon

III. Pamamaraan

A. Balik-aral : Pandarayuhan/Pangingibang-bansa

B. Pagganyak

Itanong: Natatapos ba ang responsibilidad ng gobyerno sa kanyang mamamayan kapag siya ay nakapangibang-bansa na?

C. Paglalahad

1. Ipaiba-isa ang mga sangay ng pamahalaan na nagbibigay ng serbisyo sa mga nangingibang bansa.
2. Itanong kung ano ang tungkulin o serbisyong ibinibigay ng mga ahensiyang ito.
3. Itugma sa paksa ang talakayan:
 - a. Ipaibigay sa mga bata kung ano kaya ang maaaring maging bahagi at tungkulin ng mga nabanggit na ahensiya upang mabigyan ng pangangalaga ang kapakanan ng Pilipinong nandarayuhan.
 - b. Bigyan ng pagpapahalaga ang mga tungkulin at serbisyo ng mga ahensiyang nabanggit.

D. Paglalahat

1. Banggitin ang mga sangay ng pamahalaan na hindi naibigay ng mga bata.
2. Idagdag ang mga pribadong ahensiyang nangangalaga rin sa kapakanan ng mga Pilipino sa ibayong bansa.
3. Bigyang diin ang mga tungkulin/gawain o paglilingkod nitong ginagawa.

Gabayan ang mga bata na maisaisip na:

Marami mang kaganapang di kanais-nais sa mga Pilipinong nasa ibang bansa, ang pamahalaan naman ay patuloy na tumutugon sa pangangailangan ng mga Pilipinong nandarayuhan.

Kaya naman:

May mga ahensiya, na nagtataguyod sa interes at kalagayan/ kapakanan ng mga Pilipino sa ibang bansa.

E. Pagpapahalaga

Ano ang pangkalahatang dulot ng mga serbisyo ng iba't ibang sangay ng pamahalaan o ahensiyang pribado sa kabuuang kapakanan ng Pilipinong nandarayuhan?

G. Pagtataya

Ipagpalagay na ikaw ay isang taong nandayuhan. Sumulat ng talata o liham na nagsasaad ng mga kapakinabangang dulot ng mga napag-aralang ahensiya.

IV. Takdang Aralin

Kapanayamin ang isang taong nangibang-bansa. Alamin kung mayroon siyang suliranin o problemang kinakaharap o naranasan nang siya ay nasa ibang bansa. Batay sa napag-aralan, ano kaya ang maaaring maging solusyon? Anong ahensiya ang maaaring nakatulong sa kanya? Pangatwiranan.

MUNGKAHING ISTRATEHIYA

Ang sumusunod ay mga mungkahing istrategiya na maaaring isaalang-alang ng mga guro para sa iba't-ibang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral:

A. Slow

1. Sa Pagtataya, magbigay ng isang sitwasyon na may kasamang mga sagot na maaari nilang pagpilian. (*Multiple choice*)

Halimbawa:

Si Juan ay pupunta sa Estados Unidos upang doon manirahan ng permanente. Saang ahensiya siya pupunta upang maihanda ang kanyang sarili sa mga pagbabago/kaibahan ng pamumuhay sa bansa na kanyang pagtutunguhan?

- a. CFO b. DFA c. POEA

2. Isagawa ang *role playing* na may kasamang *question and answer* o maglahad na gumagamit ng larawan, tsart o *graph*.
3. Magtanong o gumamit ng *story cases* upang mailarawan ang tulong na binibigay ng mga ahensiya ng pamahalaan sa mga OFW.

B. Middle

1. Pasagutan sa mga estudyante ang isang *checklist* ukol sa mga kabutihang maibibigay ng pamahalaan.
2. Ang layunin ay maaaring ituro sa loob ng 2 sesyon.

C. Bright

Ano ang iyong maimumungkahi sa mga ahensiya ng gobyerno tulad ng POEA at OWWA hinggil sa maaari pa nilang magawa upang tulungan ang mga OFW?

ANNEX

TABLE OF CONTENTS

Government Agencies Mandated to Protect the Welfare of Filipino Migrants	2
Country Profiles of Major Destination Countries of Filipino Migrants	
• Australia	10
• Canada	15
• Japan	20
• Kingdom of Saudi Arabia	27
• Taiwan	34
• United Arab Emirates	39
• United States of America	44
Overseas Filipino Workers Handbook <i>(Published by the Philippine Overseas Employment Administration)</i>	53
Iwasan: Illegal Recruitment	60
Laws Protecting the Rights and Welfare of Overseas Filipinos	
Republic Act no. 6955 <i>Mail Order Bride Recruitment</i>	65
Republic Act No. 8042 <i>Migrant Workers and Overseas Filipinos Act of 1995</i>	66

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

It is the state policy to promote the well-being and interests of overseas Filipinos. In June 1995, Republic Act No. 8042 or the Migrant Workers and Overseas Filipinos Act was enacted to institute the "policies of overseas employment and establish a higher standard of protection and promotion of the welfare of migrant workers, their families, and overseas Filipinos in distress." Essentially, the task of promoting the interests and well-being of Filipino migrants principally rests upon the Department of Foreign Affairs and the Department of Labor and Employment and their attached agencies such as the Commission on Filipinos Overseas, the Philippine Overseas Employment Administration and the Overseas Workers Welfare Administration.

There are, however, other agencies of government which provide critical assistance and support in the overall program to promote migrant interests and well-being in the various stages of the migration process. Beyond the assistance extended on-site, preventive and preparatory programs, as well as reintegration programs are also provided to migrants and prospective migrants. This approach underscores the importance of preventive measures in addressing the consequent ill-effects of legal or illegal migration.

It is in this light that the Assistance-to-Nationals Task Force, created by virtue of Administrative Order No. 182 on April 6, 1995, undertook as one of its principal undertakings, the Communication and Advocacy Program which involves the conduct of a grassroots community education program to promote public awareness, understanding and appreciation of the realities of migration. This is based on the premise that providing adequate information at the grassroots level is the key to a well-informed and empowered citizenry. Ultimately, by ensuring the availability of information on migration realities at the grassroots, the public will be afforded with basis for making informed decisions.

One of the major programs under the ATN is the formation of the Migrants' Advisory and Information Network (MAIN). It is an effort to harmonize the approaches and systems by which information on migration concerns can be effectively disseminated to the public. A Memorandum of Agreement formalized the cooperation of the following agencies under the MAIN:

Department of Foreign Affairs
Department of Labor and Employment
Department of Social Welfare and Development
Department of Interior and Local Government
Commission on Human Rights
Commission on Filipinos Overseas
National Commission on the Role of Filipino Women
Bureau of Immigration
National Bureau of Investigation
Philippine Information Agency
Philippine Overseas Employment Administration
Overseas Workers Welfare Administration

The participating agencies of the MAIN agreed to undertake the following:

- Conduct of information caravans at the grassroots level;
- Provide advisory, counseling, and other psycho-social interventions for prospective and returning migrants and their families;
- Conduct of information dissemination activities to counter the practices of mail-order bride recruiters and illegal recruiters;
- Implement and promote reintegration programs for returning migrants;
- Conduct entrepreneurship training to promote alternative livelihood opportunities; and
- Publish and distribute relevant information materials on migration.

Through the MAIN, the various agencies of government are also informed of the various programs and initiatives aimed at addressing Filipino migrant interests and well-being, thereby promoting the complementation of inter-agency efforts in this regard.

DEPARTMENT OF FOREIGN AFFAIRS

The Department of Foreign Affairs is the primary agency that advises and assists the President in planning, organizing, directing, coordinating, and evaluating the national effort in the field of foreign relations. The DFA is the primal arm of government in achieving national goals and desired changes through foreign relations; projecting and promoting the cultural, political and economic image of the Philippines; and pursuing foreign policies.

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

The following are the three pillars in managing Philippine foreign policy:

- Strengthening the country's national security;
- Supporting national development through the promotion of economic diplomacy abroad; and
- Protecting and promoting the rights and interests of Filipinos overseas.

Programs and Services:

- *National Security.* The DFA and the Philippine foreign service constitute the country's first line of defense. Pursuing an independent foreign policy, the Philippines promotes diplomacy to defend the national security in the face of external threats and hazards.
- *Economic Diplomacy.* The Philippines implements economic diplomacy which centers on country-specific work programs for trade representation, market intelligence gathering, and the promotion of exports, investments, tourism, and economic cooperation. Through successful trade representations abroad, the DFA has helped open foreign markets for key exports.
- *Assistance to Nationals.* This program is guided by the principles espoused by RA 8042, otherwise known as the Migrant Workers and Overseas Filipinos Act of 1995:

The protection of the Filipino migrant workers, as well as the promotion of their welfare, in particular, and the protection of the dignity and fundamental rights and freedoms of the Filipino citizen abroad, in general, shall be the highest priority concerns of the Secretary of Foreign Affairs and the Philippine Foreign Service posts.

As chairman of the Assistance-to-Nationals Task Force, DFA, through CFO, spearheads all activities of the MAIN and enjoins all member agencies to actively participate in all its activities.

COMMISSION ON FILIPINOS OVERSEAS

The beginning of the Commission on Filipinos Overseas can be traced to the passage of the Labor Code of the Philippines in 1974, as amended by Presidential Decree 1412. Said law provided for the establishment of the Office of Emigrant Affairs, under the Department of Labor, which was tasked to register and create a database on departing Filipino emigrants for national manpower policy formulation.

Noting the increasing number of Filipino emigrants, policy makers submitted in 1979 Parliamentary Bill No. 1035 seeking for the formation of the Commission on Filipinos Overseas, as an independent agency under the Office of the President. Its main tasks were to register Filipino emigrants, formulate policy recommendations, and develop programs and services for a distinct group of Filipinos overseas. The legislative proposal to create the Commission on Filipinos Overseas was approved and enacted as Batas Pambansa Blg. 79 on June 16, 1980.

BP 79 defined the clientele of CFO as Filipinos overseas who are "permanent residents abroad, including Filipino emigrants who are already citizens of foreign countries or are still Filipino citizens awaiting naturalization, recognition of admission, and their dependents."

CFO has a distinct clientele who are not covered by any other agency of the Philippine government. They are:

- Filipino emigrants (those who are leaving the country to settle permanently overseas);
- Filipino fiancées and spouses of foreign nationals (who are required to undergo counseling prior to migration); and
- Filipinos overseas who have become naturalized citizens of other countries, including their descendants.

The creation of the CFO was premised on the need to establish and strengthen linkages of these overseas Filipinos, including former Filipino citizens, with their home country so that socio-economic and cultural ties may be strengthened and harnessed. Filipino immigrants world-wide, currently numbering approximately 2 million, including those who have become naturalized citizens of other countries have continuously been a source of contributions and support to the country's development efforts.

Pursuant to the provisions of BP 79, the CFO is tasked to perform the following functions:

- Provide advice and assistance to the President and Congress of the Philippines in the formulation of policies and measures affecting Filipinos overseas;
- Develop and implement special programs and projects for the promotion of the well-being and interests of Filipinos overseas;

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

- Serve as a forum for preserving and enhancing the social, economic, cultural ties of Filipinos overseas with the Philippines; and
- Provide liaison services to Filipinos overseas with appropriate government and private agencies in the transaction of business and similar ventures in the Philippines.

Programs and Services:

In carrying out its mandate, the CFO has been conducting several programs and services under the following program areas:

- *Migrant Social and Economic Integration.* Ensures that all Filipinos migrating to other countries are adequately prepared to meet the practical and psychological problems attendant to international migration. Pre-departure services such as registration of all departing Filipino emigrants, orientation for departing Filipino emigrants, and guidance and counseling for Filipino fiancées and spouses of foreign nationals are some of CFO's programs and services under this program area.
- *Filipino Education and Heritage.* In cooperation with other agencies and organizations, critical education services are provided, as well as a continued exposure of the younger generation of overseas Filipinos to Philippine history, culture, and institutions are maintained. Under this program area, the CFO conducts an annual "Lakbay-Aral" for children of Filipino migrants overseas; coordinates with other agencies on the establishment of Philippine community schools abroad; and promotes Filipino culture and heritage overseas.
- *All-Filipino Unity and Sustainable Development.* Fosters better cohesion and a unity of purpose within and among the various overseas Filipino organizations so that their own interests and well-being could be promoted, supported or enhanced within a greater and formidable all-Filipino community. Activities under this program include the LINKAPIL (socio-civic activities participated in by overseas Filipinos and Filipino associations overseas); Adopt-a-Scholar project, the Observance of the Month of Overseas Filipinos; and the "Balik-Turo" Program.
- *Policy Development and Data Banking.* Provides a continuing study and review of the economic, social, legal, and administrative environment which have bearing on the status of overseas Filipinos. The ATN program is under this CFO program area, as well as the development of a computerized databank on Filipino emigrants; studies and researches pertinent to international migration; and development of a comprehensive security manual for overseas Filipinos are some of the activities under this program area.

DEPARTMENT OF LABOR AND EMPLOYMENT

The Department of Labor and Employment is an agency tasked to promote social justice and protect human rights and respect for human dignity by ensuring the workers' protection and welfare, promotion of full employment, improvement of employability, maintenance of industrial peace, and enhancement of workers' participation in policy making.

As a member of the MAIN, DOLE, through its agencies, the Philippine Overseas Employment Administration and Overseas Workers Welfare Administration, has a workers' education program and anti-illegal recruitment campaign encompassing the pre-employment, on-site, and post-employment phases which aim to promote the welfare and protection of migrant workers and their families. DOLE also participates actively in the multi-sectoral and inter-agency initiatives that are geared toward promoting public awareness on migration issues. The Public Employment Services Offices (PESO) are also expected to support the campaign of the MAIN to promote alternative employment opportunities to prospective migrants.

PHILIPPINE OVERSEAS EMPLOYMENT ADMINISTRATION

The Philippine Overseas Employment Administration is an attached agency to the Department of Labor and Employment, which provides regulations for a systematic overseas employment program. It is mandated to protect the rights of Filipino migrant workers to fair and equitable employment practices.

POEA is the agency primarily responsible for the implementation of RA 8042, an act to institute the policies of overseas employment and establish a higher standard of protection and promotion of the welfare of migrant workers.

In carrying out its mandate, POEA conducts several programs and services, priority of which are the following:

- *Intensive Public Information and Education Program.* POEA continuously expands its grassroots tri-media outreach of public orientation and education on the risks and rewards of overseas employment.

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

- *Improvement of Special Deployment Scheme.* POEA monitors the movement of overseas Filipino workers with vulnerable skills. It also develops labor intensive markets and training testing, and certification system for entertainers and household workers, and an on-site pre-qualification of their prospective employers.
- *Strengthening of Regional Presence.* POEA sets up additional operational units in selected regions to promote community based workers mobilization and reintegration and monitor worker mobility.
- *Anti-illegal Recruitment Drive.* POEA ensures the effective implementation of the Migrant Workers and Overseas Filipinos Act of 1995. It provides assistance to illegal recruitment victims in availing of the witness protection program.
- *Public Empowerment Programs.* POEA continuously expands its placement operations by, among others, the development of community-based advisories on international market, the conduct of campaigns on anti-illegal recruitment and on the social dimensions of going abroad.
- *Bilateral and Multi lateral Negotiations.* POEA negotiates with various host countries and international organizations to provide protection to OFWs.
- *Networking of Computer Information System.* POEA establishes a standard computerized system for the operation of POEA regional extension units and overseas labor offices.
- *A Five-Year Comprehensive Deregulation Plan.* POEA streamlines its systems and procedures through its Deregulation Plan for the benefit of the greater public.

As a member of the MAIN, POEA, through its existing extension offices and whenever applicable and feasible, establishes and/or coordinates the establishment of MAIN Desks in its regional, provincial, city offices. It also participates in the information campaign activities to promote public awareness on the risks and rewards of overseas employment.

COMMISSION ON HUMAN RIGHTS

The Commission on Human Rights is a national institution committed to the primacy and sacredness of life through the protection and promotion of human rights. It aims to:

- Provide timely, impartial, and objective investigation of human rights violations and assist victims and/or their families with legal services and other forms of assistance;
- Conduct information, education, research, and training programs for all sectors of society; and
- Act as the human rights expert in the country particularly in responding to issues of either national or special concerns affecting different sectors, interest groups and organizations by undertaking policy advocacy, information campaigns, networking and inter-agency referrals, mobilization of People's Organizations (POs), partnership with Non-Governmental Organizations (NGOs), strategic legal studies, education, research and sectoral training coordination, to facilitate delivery of its programs and services particularly to the underprivileged, disadvantaged, and vulnerable groups, towards the goal of preserving the human dignity of every Filipino.

Programs and Services:

- *Investigation and Hearing of Complaints.* Investigate, on its own or on complaint by any party, all forms of human rights violations, and thereafter, initiates/indorses/recommends the filing of appropriate charges before the proper court, administrative body or agency. It also monitors, among others, the government's compliance with international covenants on economic, social, and cultural rights.
- *Visitorial Services.* Through regular visitation and monitoring of jail conditions in the country, the CHR ensures that prisoners and detainees continue to enjoy their basic human rights while in jail.
- *Legal Aid and Counseling.* The CHR provides free legal aid and counseling to those who, because of poverty, cannot avail themselves of proper legal counsel. This includes referral of cases not within the jurisdiction of the Commission, to appropriate agencies and/or free legal assistance groups.
- *Assistance to Victims of Human Rights Violations.* To help bring immediate relief/help to victims of human rights violations and their families, the Commission extends and makes available a financial assistance package in the form of survivor's benefits to the surviving heirs of the victims; medical assistance to wounded /injured victims; community assistance to communities/groups of families uprooted from their place of abode as a result or in the course of or by reason of the commission of human rights violations; and

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

incidental emergency expenses. Also, rehabilitation assistance is being extended to victims of unjust imprisonment/detention.

- *Public Information and Education Services.* As part of its public information and HR education services, the CHR provides a continuing human rights education and training program for the various sectors to include the military, police, academe, students, etc.

As a member of the MAIN, CHR ensures the protection and enhancement of the right of all people to human dignity including the right to information. Through its Barangay Human Rights Action Centers (BHRACS), CHR provides a channel for the dissemination of information on migration issues and realities.

DEPARTMENT OF THE INTERIOR AND LOCAL GOVERNMENT

The Department of the Interior and Local Government is mandated to promote peace and order, ensure public safety, and further strengthen local government capability aimed towards the effective delivery of basic services to the citizenry.

It envisions to achieve peaceful, self-reliant and progressive communities nationwide.

In carrying out its mandate, DILG conducts several programs and services, some of which are:

- Provide technical assistance, consultancy and brokering services to local institutions and local government units (LGUs);
- Initiate and maintain a system of consultation and coordination among national government agencies in providing services and resources to LGUs;
- Promote the participation of citizens, non-government organizations, people's organizations and the private sector in local governance including maintenance of public order and safety;
- Monitor and evaluate the implementation of the Local Government Code of 1991.

As a member of the MAIN, DILG assists in establishing a system of coordination and cooperation among the citizenry, the LGUs and participating agencies in support of the activities of MAIN.

Specifically, through the Barangay Human Rights Action Centers, it disseminates, among others, information on the issues and realities on migration.

DEPARTMENT OF SOCIAL WELFARE AND DEVELOPMENT

The Department of Social Welfare and Development provides opportunities and services to uplift the living conditions of disadvantaged families and communities, as well as to distressed individuals and those with special needs. It enables local government units, non-government organizations, and other national government agencies and peoples' organizations to effectively implement programs that will alleviate poverty and empower the disadvantaged individuals, families and communities for an improved quality of life.

DSWD envisions empowered individuals, families, and communities with capability to improve their quality of life; perform their expected roles; and meet their basic and other development needs.

Programs and Services:

- *Poverty Oversight and Coordination.* Through this program, DSWD generates, utilizes, and disseminates poverty statistics and monitors and evaluates policy implementation on poverty alleviation efforts.
- *Social Protection and Assistance Management.* DSWD manages social development funds and donations; administers social laboratories; and mobilizes, generates, and augments resources for social services.
- *Policy Formulation and Program Development.* DSWD formulates and develops plans and policies for social services.
- *Standard Setting and Regulation.* DSWD issues clearances for welfare fund drives and for donations for social services development purposes. It also regulates and issues solicitation permits and clearances for minors who travel.

As a member of the MAIN, DSWD, through its existing extension offices and whenever applicable and feasible, establishes and/or coordinates the establishment of MAIN desks in its regional, provincial, city, and municipal offices. It also participates in the information activities of MAIN to promote public awareness on its social welfare and development services for disadvantaged overseas Filipinos and returning overseas Filipino workers.

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

NATIONAL BUREAU OF INVESTIGATION

NBI was created by virtue of RA 157 with the main objective of establishing and maintaining a modern, effective, and efficient investigative service and research agency to implement fully the following functions.

- Investigate crimes and other offenses against the laws of the Philippines;
- Assist in the investigation or detection of crimes and other offenses;
- Act as a national clearing house of criminal records and other information for use of all prosecuting and law enforcement entities in the Philippines;
- Provide technical help to all prosecuting and law enforcement offices and agencies of the government and courts;
- Extend its services in the investigation of cases of an administrative or civil nature in which the government is interested;
- Establish and maintain an up-to-date scientific crime laboratory and conduct researches in furtherance of scientific knowledge in criminal investigation;
- Coordinate with other national and local agencies in the maintenance of peace and order;
- Act as one of the law-enforcement agencies assigned to investigate Tanodbayan cases;
- Undertake the instruction and training of city and municipal peace officers to ensure greater efficiency in the discharge of their duties; and
- Operate and maintain the Tagaytay Treatment and Rehabilitation Center.

Programs and Services:

- *Investigation Services.* NBI attends to the investigative work dealing with international crimes, narcotics, fraud, graft and corruption, and personnel background investigation, as well as investigation of general crimes and other offenses against the law of the Philippines. NBI also conducts special investigation services.
- *Technical Services.* NBI provides technical assistance and expertise in scientific crime detection and investigation such as medico-legal, chemistry, dactiloscropy (finger printing), polygraphy (lie-detection), questionable documents, and investigative photography.
- *Intelligence Services.* NBI collects, analyzes, and interprets intelligence information relating to crime, criminals, and the national security.
- *Drug Treatment and Rehabilitation Centers.* NBI maintains drug and rehabilitation centers in its drive against drug dependency.

As a member of the MAIN, NBI is tasked to conduct investigation and recommend for prosecution, persons or entities involved in illegal recruitment. NBI also participates in the activities of the MAIN by organizing MAIN Desks in its regional offices. It is also actively participates in multi-sectoral and inter-agency initiatives that are geared toward promoting public awareness on migration issues.

NATIONAL COMMISSION ON THE ROLE OF FILIPINO WOMEN

The National Commission on the Role of Filipino Women (NCRFW) was created by Presidential Decree 633 on January 6, 1975.

NCRFW has three (3) major functions:

- Advises the President and the Cabinet in formulating policies and implementing programs for the full integration and mobilization of women in national development;
- Takes measures to ensure the enjoyment by women and men of full equality before the law in all fields; and
- Undertakes regular review and evaluation of the extent to which women are integrated in all sectors and levels of social, economic, political, and cultural life.

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

Programs and Services:

- *Training in Gender and Development.* Conducts seminars for gender consciousness raising and technical training on gender responsive development planning and programming.
- *Establishment of Institutional Mechanisms for Gender-Responsive Planning and Programming.* Creates and strengthens Women in Development and Gender and Development Focal Points to ensure the implementation, monitoring, and updating of the Philippine Perspective Plan for Gender and Development.
- *Research and Policy Studies.* Undertakes research and policy studies on women's special concerns such as violence against women, migration, prostitution, family, peace, ecology, media, arts and culture.
- *Legislative Initiatives.* Review bills and laws as to their direct and indirect impact on women and to influence the enactment of laws which are favorable to women.
- *Networking.* Participates and coordinates activities related to women at regional, national, and international levels.
- *Media Relations.* Institutes quick response mechanisms on questions raised by and in tri-media regarding women's issues and concerns.
- *Development of Philippine Database on Women.* Develops a gender-based indicator system, conducts assessment of gender-disaggregated statistics, and facilitates the generation of gender-based data.

As a member of the MAIN, NCRFW promotes the gender perspective on the national situation on migration to ensure the timely delivery of accurate information and government service to women in difficult circumstances here and abroad.

OVERSEAS WORKERS WELFARE ADMINISTRATION

The Overseas Workers Welfare Administration (OWWA) is an agency of the Philippine government attached to the Department of Labor and Employment (DOLE). The agency has a two-fold mandate; to provide welfare assistance to registered overseas workers and their dependents, and to ensure the viability of the OWWA Fund.

OWWA Mandate:

- Protect and promote the welfare of the Filipino overseas contract workers and their dependents;
- Facilitate the implementation of the provisions of the Labor Code concerning the responsibility of the government for the upliftment of Overseas Filipino Workers (OFWs);
- Provide social work, legal, cultural, and entertainment programs;
- Provide skills development services for OCWs and their dependents;
- Undertake studies and researches for the enhancement of the OFW's social, economic, and cultural well-being; and
- Develop, support, and finance projects for the welfare of OFWs.

Programs and Services:

- *Economic Benefits.* OWWA provides economic support and assistance to OFWs through its livelihood loans, Kabuhayan 2000, and loan packages. Kabuhayan 2000 includes training and retraining referrals, livelihood referrals, and investment counselling referrals. Loan packages include the family assistance loan.
- *Security and Assistance.* This program includes legal assistance, repatriation of workers, airport assistance, insurance coverage for OFWs (covering life insurance, disability or dismemberment assistance, funeral grant, and medical benefit), medicare program for OFWs, and the migrant workers evaluation and referral center.
- *Psychological and Social Well-Being.* This program includes the social reintegration program development, and the social counselling for women.

GOVERNMENT AGENCIES MANDATED TO PROTECT THE WELFARE OF FILIPINO MIGRANTS

- *Skills and Career Development.* OWWA provides training grants for seamen's career development, refresher course program, training loan for Filipino seamen, and skills-for-employment scholarship program.
- *Integrated Support Services.* OWWA provides an in-house and one day pre-departure orientation seminar for OFWs, public assistance program, on-site services, and an OWWA identification system.

As a member of the MAIN, OWWA, through its regional extension offices, participates in promoting public awareness on migration issues. OWWA organizes MAIN Desks through its regional offices and assists in providing advisory services on migration-related issues/concerns, conduct of information dissemination activities, implementation and promotion of reintegration programs, entrepreneurship training, and distribution of information materials.

PHILIPPINE INFORMATION AGENCY

The Philippine Information Agency is the information arm of the Philippine Government. As such, it is mandated to provide the people with adequate information which will help them make better decision and identify opportunities that could improve their quality of life.

Its goal is to create an enlightened citizenry who can participate meaningfully in democratic processes.

Programs and Services:

The programs and services of PIA fall under four (4) categories:

- *Communication Research.* PIA's programs and services under this category involve determining the information needs, problems, and priorities of the people. Monitoring the public pulse with respect to government programs and community-related issues are conducted as well as studies on media access, conditions and problems. Data banking for communication planning/policy formulation and project development are some of the services of PIA under this category.
- *Information Production.* PIA's programs and services under this category involve providing assistance in carrying out the communication component of government programs. Under this program, creative and technical assistance are provided in planning, conceptualization, development, production, and delivery of multimedia materials via print, radio/TV, film and special media.
- *Institutional Development.* PIA's programs and services under this category involve looking after the broadening of people's access to media and the upgrading of skills and ethical standards among communication personnel, particularly those in government. The conduct of training in all aspects of communication of media production and value orientation programs to fully professionalize communication personnel and services is one specific program of PIA under this category.
- *Information Dissemination.* PIA's programs and services under this category involve providing outlets for government and general information utilizing its nationwide network which includes 16 regional offices, 48 provincial centers, 30 extension offices and community-based development info centers.

As a member of MAIN, PIA coordinates multi-sectoral and inter-agency initiatives and resources that are geared toward promoting public awareness on migration issues, particularly in close coordination with the local media.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

AUSTRALIA

Geography

Australia is the smallest continent in the world. It is described as the "Land Down Under" because it lies within the Southern Hemisphere. It is located southwest of the Indian Ocean, east of the Pacific Ocean and the Tasman Sea, and north of the Timor and Arafura Seas.

The total area of Australia and its adjacent islands is 7,700,000 square kilometers, or about the size of the United States, excluding Alaska. Australia has three time zones, with Western Australia having the same time zone as the Philippines.

The capital of Australia is Canberra. Other major cities include Sydney, Melbourne, Brisbane, Perth, and Adelaide.

Climate

Australia's winter is from June to August, and its summer is from December to February. Southern cities, including Sydney, Melbourne, Adelaide and Perth, enjoy temperate climates with 25-37 degrees Celsius in summer, and 10-20 degrees Celsius in winter.

People

In 1997, Australia's population was estimated at 18.6 M. The population is composed mostly of Europeans, mainly of British origin.

Language

English is the official language. The Department of Immigration and Multi-Cultural Affairs (DIMA) operates the Translating and Interpreting Service (TIS) to provide services by 2000 Professional interpreters in more than 100 languages and dialects. They also provide English Language Lessons to recently arrived migrants and humanitarian entrants.

Religion

Australia allows freedom of religion. The predominant religions are the Church of England, Roman Catholic, Methodist and Presbyterian. Other major faiths such as Islam, Hinduism, and Buddhism have followers in Australia.

Political System

The Federal Government is popularly known as "The Commonwealth Government". It exercises authority on defense, services, customs and income tax.

Each state has exclusive power to enact laws in matters such as health, labor and social services, police and education. The most important functions of local government include sanitation, infrastructure, building regulations and town planning. Each state has a separate judicial system.

The House of Representatives and the Senate comprise the Parliament. The party or coalition of parties with a majority in the Parliament becomes the Government.

Executive power is exercised by a Governor-General, representing the Queen of England. The Governor-General acts upon the advice of Cabinet Ministers who are members of the ruling party.

IMMIGRATION LAWS

Australia adheres to the policy of providing equal participation of immigrants in society. It stresses that in selecting between one individual and another, no person shall be discriminated upon on the basis of race, color, national or ethnic origin, sex and religion.

Entry Requirements

Passport

Foreigners who intend to enter Australia are required to present their passport, except those exempted under immigration laws.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Visa

Foreigners must present a visa before they are allowed to enter Australia. They must also meet health requirements. Some applicants may have to undergo medical and x-ray examinations before they are granted a visa.

The possession of a visa does not automatically permit the holder to enter Australia or to be granted an entry permit. The entry permit must be availed of by the holder of the visa upon arrival in Australia. It entitles the holder to enter and to remain in Australia.

Temporary Residence Visa Categories

Temporary residence is mainly for people with special employment skills or who can contribute in the fields of sports, culture or international relations, such as diplomats, working holiday makers, and people who come to Australia under exchange agreements.

Foreigners who may be issued Temporary Residence Visa include those who are visiting Australia for the purpose of:

- o **Business** (medical practitioner, executive, etc.)
 - Exchange** - Individuals who want to experience other cultures under a staff exchange program or under an existing bilateral agreement between the Australian Government and another country.
- o **Cultural/Social** (entertainment, sports, media/film staff, etc.)
 - Specialist** - Foreigners with special skills.
- o **Educational** (foreign government agency, visiting academic, etc.)
- o **Domestic worker**
- o **Family Relationship** (single persons who are under 18 years who are staying with relatives or family friends in Australia.)
- o **Retirement** - Retirees are allowed to stay on an extended temporary basis.
- o **Dependents of Australian or New Zealand citizens**
 - Expatriate Dependents** - Dependents of expatriate workers who are based in remote areas as in Southeast Asia, South Pacific or Papua New Guinea, who will reside temporarily in Australia during the employee's assignment in the remote location.
- o **Overseas Students** - The student visa program provides for the entry of overseas students who wish to undertake full-time studies in registered courses in Australia.

The temporary residence permit holder may be accompanied by his/her spouse and dependent children if they are included in the sponsorship application. Those who are not included need to apply for a separate visa.

Permanent Visa Categories

Those who want to migrate to Australia must meet strict selection criteria, including health and character requirements. They apply for migration to Australia through one of two main categories - the Skilled Stream or the Family Stream. Those who want to come to Australia under the Skilled Stream qualify against strict objective criteria on the basis of their skills, work experience, and English language ability.

Migrants in the Family Stream enter on the basis of their close relationship to an Australian resident. The majority of Family Stream migrants are the spouses/partners or dependent children of Australian citizens.

Foreigners who are migrating to Australia under the following categories may be issued permanent visa:

- o **Employment**
- o **Family**

There are two types of Family Migration:

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

(1) *Preferential Family Migration*

This category covers the following:

Spouse - a husband, wife or *de facto* partner of an Australian citizen, permanent resident or eligible New Zealand citizen. Dependent members of the family, such as children or aged relatives of the foreign spouse or *de facto* partner can be included in the application.

Fiance/ee - a fiance/ee intending to marry his/her sponsor in Australia receives a temporary visa allowing him/her to stay in Australia for nine (9) months. He/she must marry his/her sponsor within that period.

A two-year temporary visa is issued after marriage. After 2 years, the spouse may apply for a permanent residence visa. The requirements include: undergoing a medical examination, submitting character references from countries where he/she has lived, and attending an interview conducted by the Department of Immigration and Multicultural Affairs.

Child - a natural or adopted child of the sponsor. A child who is married or is engaged to be married can not be sponsored.

Adoption - This category can be applied to a child under 18 years old who is coming to Australia whose adoption is supported by the state/territory welfare agencies in Australia; or a child under 18 years old who was adopted by Australian citizens or permanent residents, while they were living overseas for at least 12 months at the time of the application for visa.

Parents - parents of the sponsor. The sponsor must have lived in Australia for 2 years before filing the application to sponsor his/her parent/s.

Orphan relative - relative of the sponsor who is an orphan, is under 18 years old and is not married.

Special Need relative - relative of the sponsor who can provide substantial help to an Australian citizen, permanent resident or eligible New Zealand citizen living in Australia who needs permanent or long-term help which can not be provided by other relatives in Australia or obtained from welfare, hospital, nursing or community services in Australia.

Aged Dependent relative - unmarried dependent of the sponsor in Australia who is qualified to avail of an old age pension under the Social Security Act of 1991.

Remaining relative - the sponsor's last brother or sister or non-dependent child outside Australia. The sponsor must have lived in Australia for at least 2 years before filing the application to sponsor said relative.

(2) *Concessional Family Migration*

This category allows the migration to Australia of a non-dependent child, parent of working age, brother or sister, niece or nephew.

The above must be sponsored by their actual relative in Australia. They must be of working age and must meet health and character requirements.

o *Interdependency*

Foreigners applying for this type of visa must be sponsored by an Australian citizen, permanent resident or eligible New Zealand citizen with whom they must have a commitment to a shared life together.

o *Skill*

Foreigners whose expertise, outstanding talent or business skills are needed in Australia may be able to migrate under the following classes of the Skill Migration Visa:

Labour Agreement - Issued to people with skills, qualifications and experience required under an existing labor agreement;

Employer Nomination - Issued to highly skilled people nominated by employers in Australia who were not able to find or train workers in Australia.

Distinguished Talent - Issued to people who are considered assets to Australian society due to their outstanding record in an occupation, the arts or sports.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Independent - Issued to highly skilled people who must be of working age, and are proficient in the English language.

Business Skills - Issued to people who have established business and/or investment skills. They must have recent experience as owner/part-owner, or senior executive in a large company.

o **Refugee, Humanitarian and Special Assistance**

This category covers persons who seek refugee status in Australia. They are granted temporary residence status and may be allowed to remain in Australia for humanitarian reasons.

o **Special Eligibility**

Former citizens and residents of Australia, and family members of eligible New Zealand citizens may avail of this type of visa.

Entry Permit

An entry permit may be temporary or permanent. The length of stay of the temporary entry permit holder in Australia is determined by the immigration authorities. He/She is not allowed to perform or do any kind of work without a written permission from the Department of Immigration and Multicultural Affairs.

On the other hand, a permanent entry permit holder's length of stay is not subject to any limitation.

Sponsorship

Any Australian citizen, permanent resident or eligible New Zealand citizen who is 18 years old and above, and agrees to support a non-Australian resident during the latter's first two (2) years of settlement in Australia is called a sponsor.

The sponsor must:

- Assist the sponsored person to attend English language courses;
- Ensure that the sponsored person has adequate accommodation;
- Provide any necessary financial assistance; and
- Provide settlement, employment and other pertinent information and advice to the sponsored person.

Who Needs a Sponsor to be Able to Migrate to Australia?

- Spouse or de-facto partner
- Fiance/ee
- Unmarried and dependent child
- Adopted child
- Parent
- Orphaned, unmarried relative under 18 years old
- Special Need relative
- Aged, unmarried and dependent relative
- Remaining relative
- A person who has an interdependent relationship with sponsor
- Family relative such as non-dependent child, working age parent, brother/sister, nephew/niece

The following are limitations on the sponsorship of foreign spouses, fiance/ees, and interdependent partners:

- The number of approved sponsorships is limited to two, with a minimum of five (5) years apart; and
- If the sponsor was originally sponsored to Australia as a spouse, fiancee or interdependent partner, and the relationship with his/her sponsor breaks down, he/she can not in turn sponsor a new spouse, fiance or interdependent partner for a period of five years from when he/she was sponsored. However, foreign spouses remain eligible for permanent residence if their relationship with the Australian spouse/partner broke down during the two-year temporary residence period and they, or a member of their family unit had suffered domestic violence.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Sponsorship of Temporary Residents

Applicants for temporary residence must be sponsored by their prospective employer or interested organization in Australia. Self-sponsorship or sponsorship by an overseas organization is not permitted.

The sponsor must:

- Ensure that the activity/ies stated in the sponsorship application and authorized by the Department of Immigration and Multicultural Affairs is/are not different from the actual activity/ies undertaken by the temporary residence permit holder;
- Comply with all relevant employment laws;
- Ensure that the temporary residence permit holder leaves Australia within the period specified in the permit and bear the costs incurred if the employment/stay of the foreigner ends sooner than anticipated;
- Notify the Department of Immigration and Multicultural Affairs as soon as the foreigner leaves Australia; and
- Comply with other requirements which may be required by the Department of Immigration and Multicultural Affairs.

Sponsorship of Parents

Parents may be sponsored if the "balance of family" test is met. This means that a majority of their children must be lawfully and permanently living in Australia.

Assurance of Support

An Assurance of Support stating that the sponsor is capable of providing financial and accommodation assistance to the foreigner whom he/she is sponsoring is required. The person issuing the Assurance of Support need not be the sponsor.

There are no sponsorship fees, but there is a fee for the information forms that will be issued by the Australian embassy/consulate.

Citizenship

Usually, people born in Australia of Australian parents become Australian citizens by birth; those who migrate to Australia can acquire it by application upon meeting certain criteria.

Deportation

A person may be deported from Australia on the following grounds:

- o If he/she has lived in Australia for less than 10 years, is convicted for a crime and sentenced to death or to life imprisonment, or for a period of more than one year;
- o If he/she is deemed a threat to the security of Australia;
- o If he/she is convicted for certain serious offenses;
- o If he/she is an illegal alien, and the grace period for the legalization of illegal entrants has ended; and
- o If his/her residence permit has been cancelled.

Overstaying Aliens

Foreigners who overstay their visa for more than 28 days are normally required to apply for visas in Australian embassies/consulates overseas if they seek residency in Australia. Under the new regulation, overstaying aliens may apply for a visa in Australia if they:

- o Have children who are Australian citizens; and
- o Have been in a genuine and continuing relationship with an Australian resident or citizen for at least two (2) years.

This regulation does not apply to those who have previously been refused a visa since their last entry to Australia.

LABOR LAWS

Australian labor laws vary from state to state but generally, the wages/salaries and working conditions are regulated and determined by the Australian Government. These regulations are aimed at ensuring minimum standards to protect the rights of workers. Other companies negotiate with their workers on pay and conditions.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Working Hours

In most companies, the standard number of working hours in a week (Monday-Friday) is 38. Working hours for normal working days should not be more than eight (8) hours. Different industries and States vary with regard to days off, flexible working hours, block work periods (working for more consecutive days with longer periods off) and weekend work.

When employees render overtime and shift work, an additional payment which is equivalent to 1.5% of the rates is paid to them.

Pay Periods

Employees are paid weekly or every two weeks. Income tax is deducted on a pay-as-you-earn (PAYE) basis. The rate varies, depending on the type of job and position.

Leaves

Each year, an employee receives at least four weeks paid recreation leave. An employee is entitled to paid long service leave (two or three months) after 10-15 years of service.

He/she is also entitled to the following leaves:

- Ten (10) public holidays paid leave; and
- Five to ten days paid sick leave per year.

Part-Time, Casual and Seasonal Work

Part-time workers receive either paid leave based on the number of hours of work or a higher rate, in lieu of paid leave. They are also guaranteed permanent status if they decide to work on a permanent basis. Others may also share a full-time job with another person. This scheme is called "Job Sharing."

Casual and seasonal workers have no assurance of continuing permanent work. Casual employees work irregularly for a limited time. Seasonal work is available at certain times of the year and in certain occupations.

Retirement Age

Retirement age is 60 for women and 65 for men. The benefits that can be availed of are specified in the Social Security Laws.

Labor Agreement

This refers to the agreement among the Australian Government, employer and union to facilitate the permanent or temporary entry of skilled foreign workers to Australia. Labour agreements permit employers to recruit a specified number of overseas workers for certain occupations.

These agreements are signed both by the Department of Immigration and Multicultural Affairs (DIMA) and the Department of Employment, Education and Training (DEET).

Sources: *Department of Immigration and Multicultural Affairs, Australia*
Embassy of Australia, Manila
Philippine Embassy, Canberra

CANADA

Geography

Canada occupies almost two thirds of the North American continent. Its total area is 3,849,675 square miles (9,970,610 square kilometers), including inland water. Canada is bounded on the north by the Arctic Ocean, on the east by the Atlantic Ocean, on the south by 12 states of the United States, and on the west by the Pacific Ocean and Alaska.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

It has many lakes and rivers, as well as mountains, hills, plains, "badlands," tundras and forests. The variety of Canada's landscape is reflected in the cultural differences among the people who live in each region, province, or community.

The capital of Canada is Ottawa.

Climate

The climate is highly varied. Most of Canada, particularly the area stretching east-west along the American border, experiences four distinct seasons which are as follows:

Spring	-	mid-March to mid-May
Summer	-	mid-May to mid-September
Autumn	-	mid-September to mid-November
Winter	-	mid-November to mid-March

During summer, daytime temperature can soar up to 35°C, while winter temperature can drop to as low as -25°C. Spring and fall temperatures are more moderate.

People

As of 1998, Canada's population was estimated at 30,286,596.

The British comprise the largest ethnic group in Canada, accounting for 40% of the total population. They are followed by the French, who make up 27%, and the Germans who account for 5% of the population. Almost 80% of Canada's French population is concentrated in Quebec.

Language

English and French are the official languages in Canada.

Religion

Seventy five percent (75%) of the population belong to three dominant Christian denominations: Roman Catholic, United Church of Canada, and Anglican Church. The remaining 25% of the population are members of other religious sects which include: Presbyterians, Lutherans and Baptists. The rest are Adventists, Jehovah's Witnesses, Menomites, Mormons, Pentecostals, Christian Reformed, Orthodox, Ukrainian Catholics and Salvation Army.

Political System

Canada is a federal state composed of 10 provinces: Alberta, British Columbia, Manitoba, New Brunswick, Newfoundland, Nova Scotia, Ontario, Prince Edward Island, Quebec, Saskatchewan; and 2 territories: Northwest Territories and Yukon.

Canada is a constitutional monarchy ruled by the British Monarch. The Executive Government is headed by the Queen of the United Kingdom, likewise recognized as the Queen of Canada. The powers of the Crown are exercised on the Queen's behalf by the Canadian Governor-General, whom she appoints upon the advice of the Prime Minister of Canada.

The parliament of Canada, which is based in Ottawa, is the nation's chief governing body. It consists of the House of Commons and the Senate. The House of Commons basically initiates legislations, while the Senate exercises a generally advisory function.

The members of the House of Commons are elected by popular election. Senators, on the other hand, are appointed by the Governor-General upon the advice of the Prime Minister. The Prime Minister is the nation's chief political officer and likewise the head of the largest party in the House of Commons.

The Supreme Court is the highest appeal court of Canada in civil and criminal matters. At least three (3) of its nine (9) judges should come from Quebec, with due regard to the special character of Quebec Civil law. The body, likewise, extends advisory opinions to the Federal government in a special reference procedure made by the latter.

The Federal Court of Canada specifically deals with taxation cases, claims involving the Federal government, cases involving trademarks, copyrights and patents, admiralty law cases and aeronautical cases.

Each province has inferior courts (family courts, juvenile courts, magistrate courts and small debt courts) which deal with minor civil and criminal matters. A great majority of cases are decided in these courts.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

IMMIGRATION LAWS

The **Canadian Immigration Act**, the basis of the immigration laws, does not discriminate on the grounds of race, nationality or ethnic origin, color, religion or sex. Anyone can apply to migrate to Canada and such applications should be lodged with the Canadian Embassy, High Commission, or Consulate. Individuals visiting Canada and who decide to live in Canada, will be required to apply for permanent residence from abroad.

Entry Requirements

Canada's selection system classifies immigration applications under three categories:

Family class — applicant must have a close relative living in Canada who has legally promised to extend financial help.

Refugee and humanitarian class — admission of applicants under the class are based on special rules.

Independent and other class — applicants may apply on their own, with or without the financial help of relatives in Canada. Applicants applying under this category should have education, skills, or background which makes it likely for them to become self-sufficient contributors to Canada.

Except for refugees and members of the Family Class, everyone is assessed on a point system. Points are given for the following factors:

- 1) education;
- 2) job training;
- 3) work experience;
- 4) occupation;
- 5) arranged employment;
- 6) age;
- 7) demographic factor;
- 8) ability to communicate in either English or French;
- 9) personal suitability; and
- 10) having a relative living in Canada.

A medical examination and a background check is also required of all applicants.

Family Class Applicants

Family class applicants must be sponsored by a close relative living in Canada as a permanent resident or citizen, and is at least 19 years old. The sponsorship application must be submitted by a relative to a Canadian Immigration Centre (CIC) nearest his/her residence in Canada. The sponsoring relative will have to prove that he/she is financially capable of providing assistance to the family members he/she is sponsoring for a specified period of time, up to ten years. If the sponsorship application is approved, the Canadian visa office in the country of the relative being sponsored will be advised on the procedures for application for an immigration visa.

The following relatives of a Canadian sponsor can apply in the Family Class:

- wife/husband;
- dependent son or dependent daughter;
- fiancé(e);
- parents, grandparents;
- brothers, sisters, nephews, nieces, grandchildren, who are orphans, unmarried and under 19 years old;
- children under 19 years old who the applicant plans to adopt; and
- any other relative, if one does not have any of the above or any family in Canada.

Refugees

Refugees who wish to settle in Canada are assessed on three basic factors:

- whether they meet the internationally recognized definition of "refugees";
- their need for settlement in Canada;
- their ability to settle in Canada.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Other individuals who may not fully meet the definition of "refugee" but who are in a similar position to refugees are also given due consideration under this immigration class. These may include Indo-Chinese and political prisoners, and oppressed persons.

Independent Class

The independent class includes investors, entrepreneurs, self-employed persons, assisted relatives, and others who apply on their own. Applicants are assessed on the basis of a points system. The factors assessed and the total number of points required depend on the category within the independent class.

The various categories of individuals who may apply under the independent class may be defined as follows:

Assisted Relatives - are not members of the Family Class but have relatives in Canada who are willing to help them get established. These may include a Canadian resident's brothers and sisters, children and grandchildren, aunts and uncles, nieces and nephews, and any dependent accompanying them.

Investors, entrepreneurs, and self-employed people - Investors and entrepreneurs are people who have the ability and intend to operate commercial ventures which will create jobs for Canadians. A self-employed person is someone who intends and has the ability to establish a business that will create employment for himself and will contribute significantly to the economy or the cultural and artistic life of Canada. To qualify as an entrepreneur, an applicant must provide documentation showing an overall personal net worth in the area of \$300,000 Cdn and 2-3 years of business or upper managerial experience. The investors category, on the other hand, allows for a five-year irrevocable investment in an approved Canadian company in the amount of \$300,000 or \$250,000 Cdn.

Other Independents - Applicants for this category are assessed using the point system. Points are given for education, job training, work experience, occupation, arranged employment, age, and ability to communicate in either English or French. Applicants under the Independent criteria who wish to go to Quebec should submit their applications to the nearest Quebec Immigration Office abroad.

The application for permanent residence generally includes the applicant, spouse, and any unmarried children under the age of 19 years. Generally, parents are not included as accompanying dependents of the main applicant. Parents can be sponsored after the applicant becomes a Canadian landed permanent resident. In exceptional cases, an elderly parent can be included as an accompanying dependent pursuant to the "Last Surviving Member" policy.

Processing Fees

Applications for immigration to Canada are charged processing fees, both for the applicant and his/her dependents. A Right of Landing Fee of \$975 Cdn is also levied to any person who is at least 19 years of age applying for permanent residence. Processing fees and the Right of Landing Fees must be filed with applications. Processing fees are not refundable, although the Right of Landing Fees may be refunded upon refusal or withdrawal of application.

Other Important Information

Residency in Canada

Current legislation discourages a Canadian permanent resident from remaining outside of Canada for more than six months in any twelve-month period. Should a permanent resident need to stay out of Canada for a prolonged period, a Returning Resident Permit may be obtained from the Canadian authorities which would allow for continuous absence of up to two years while permanent resident status is preserved.

Application for Non-Immigrant Visitor's Visa

Applicants who wish to visit Canada and who have a pending application for permanent residence will be required to demonstrate sufficient ties to their country of residence.

Application for a Temporary Non-Immigrant Employment Authorization

Individuals with the necessary skills and qualifications may apply for a temporary non-immigrant employment authorization with the assistance of the prospective employer who must file an application with the Canada Employment authorities inside Canada. Upon confirmation that the hiring in question will not adversely affect the local labour market, the application will be forwarded to the appropriate visa office outside Canada for assessment and processing. This is known as "arranged employment". Due to the long processing time for the employment validation, it is not advantageous in most cases for an applicant to apply for a temporary authorization visa during the processing of an application for permanent residence.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

LABOR LAWS

The labor laws in Canada are embodied in its Labour Code which specifies the duties of employers, employment standard regulations and benefits of workers.

Hours of Work

The standard number of working hours of an employee shall not exceed 8 hours a day and 40 hours a week, in excess of which, the employee is entitled to an overtime pay. "Flexible" hours written in a contract usually results in rendering work in excess of the required number. A worker can refuse to have "flexible" hours in the contract. A worker is entitled to a 30 minute break for every 5 hours of work.

Free Time for Live-in Domestic

Live-in domestics are guaranteed two free periods per week; one of 36 consecutive hours (1 1/2 days); and one of 12 consecutive hours (1/2 day). These may be added so that they can avail of a total of 48 hours (2 days) off per week. The employer can not require the live-in domestic to work during these free periods. If the latter, however, agrees to work during a free period, he/she must be compensated the amount equivalent to one and a half day's pay; or, he/she can agree to get paid time off at 1.5 hours for each hour worked, within the next four weeks.

Holidays

The worker has the right to eight public or statutory holidays. These are:

- o New Year's Day
- o Good Friday
- o Victoria Day
- o Canada Day
- o Labor Day
- o Thanksgiving Day
- o Christmas Day
- o Boxing Day

The employer must give the worker these days off with pay as long as the latter has been employed for at least three months before the holiday and has worked during the regularly scheduled work days before and after the holiday. The employee and employer may agree to substitute any other holiday for a general holiday.

Leaves

Vacation Leave

After 12 months of continuous service with the same employer, the worker is entitled to at least two weeks vacation with pay. This can be taken together or as two one-week vacations. The worker may avail of this paid vacation with pay not later than ten months after he/she qualifies for it. The employer must give a written statement about the vacation pay.

If the worker is on vacation with pay, any statutory holiday which falls on his/her vacation must be added as extra days to his/her vacation.

Maternity Leave and Reassignment

This is granted to an employee who has completed six consecutive months of continuous employment and provides her employer with a medical certificate affirming her condition. The employee may, during her pregnancy, request the employer to modify or reassign her to another job if her present job poses a risk to her health or that of the unborn child.

Parental Leave

An employee who has completed six consecutive months of continuous service is entitled to a leave of absence if the employee has/will have the actual care and custody of a newborn child, or adoption of any child. This leave may extend for 24 weeks in the 42-week period as soon as the child comes under the employee's care.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Leave of Absence

An employee who wishes to take a leave of absence must first comply with the following requirements:

- o Give at least four weeks notice in writing to the employer unless there is valid reason why that notice can not be given.
- o Inform the employer regarding the length of leave the employee wishes to take.

Canada Employment Centres (CECs)

The CECs are government job placement centres that try to match employers with employees. They help workers find jobs and they give advice on special training programs available. The services provided by CECs are free.

CITIZENSHIP

Individuals who are at least 18 years of age and with 3 years of permanent residency in Canada during the preceding 4 years, upon application, are qualified to apply for Canadian citizenship. Applications should be submitted to the local citizenship office nearest the applicant's area of residence. Upon initial review of the application, the local citizenship office conducts an interview with the applicant to review the merits of the submissions. Within 12-15 months from submission, applicants may be required to appear before a Citizenship Judge to provide evidence of their knowledge of one of Canada's official languages as well as an understanding of the overall Canadian political structure, including the rights and responsibilities of citizenship.

Applicants who have previously travelled to Canada as temporary visitors can receive credit for one half day to a maximum of one year, for each day of his/her temporary status in Canada.

Canada recognized dual citizenship since 1977. This means that, in some cases, you may become a Canadian citizen while remaining citizen of another country.

Under the provisions of the North American Free Trade Agreement, citizens of Canada who fall within a particular profession, can qualify for a U.S. non-immigrant employment visa. This visa can be obtained at a border Immigration and Naturalization Service (INS) office without the need to obtain prior approval from the local Department of Labor authorities. This visa is renewable every year and may ultimately lead to U.S. Green Card status.

Sources:

Compilation of Frequently Asked Questions

Canadian Citizenship and Immigration, October 1996

Coming to Canada, Citizenship and Immigration Center

OAS Overview, Ministry of Public Works and Government Services Canada

International Agreements Overview, Ministry of Public Works and Government Services Canada

JAPAN

Geography

Japan is popularly known as the "Land of the Rising Sun." It is an archipelago located on the eastern coast of the Asian continent, consisting of the main islands of Hokkaido, Shikoku Honshu and Kyushu as well as thousands of adjacent smaller islands. The Japanese archipelago runs in an arc from north to south, covering 3,800 kilometers in length. Its total land area is 145,870 square miles (377, 801 square kilometers).

Mountains comprise most of the land area of Japan, with plains and basins accounting for the remainder. Rivers are short and swift-flowing. Volcanoes abound in Japan, including about one-tenth of the world's active ones. Mount Fuji, the country's highest peak is a dormant volcano.

The capital of Japan is Tokyo.

Climate

Japan has four seasons: spring, summer, autumn or fall, and winter. Its climate varies from region to region.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Spring (*haru*), which starts in the month of April, is marked by the blossoming of the palm and cherry trees. Japan's rainy season (*tsuyu*) starts in June and lasts normally through the first week of July. The height of summer (*natsu*) lasts from the end of the rainy season until the end of September. Except for Hokkaido, the weather is hot and humid. As autumn (*aki*) approaches, the temperature becomes cooler. The weather is sunny and many trees change color. During the winter (*fuyu*) months, the northern and southern parts of Japan experience heavy snowfall.

In almost all parts of Japan, the best seasons are spring and autumn.

People

In 1994, the population of Japan was registered at 124,960,000, making it the seventh (7th) most populous nation in the world. The Japanese people have the world's highest life expectancy at 76 years for male and 82 years for female.

Japan's insular geographic location has developed cultural homogeneity among the people, unity and a strong sense of national identity.

Language

Nihongo is the Japanese language. Each region has its own dialect, but a standard version of Japanese is taught in schools and understood by people all over Japan. This "standard" Japanese is based on the dialect from the Tokyo area.

Modern Japanese language uses a mixture of different types of characters: kanji, hiragana, katakana and Roman letters.

Religion

Japan has two main religions: Shintoism and Buddhism. Although many people say that they have no special belief, most people participate in both Shinto and Buddhist customs and rituals.

A small percentage of the population are adherents of Christianity. There are also a number of new religions.

Political System

Japan has a democratic system of government. The government system is divided into three branches: the Executive, Legislative and Judiciary. The Japanese national legislature is called the Diet. It has two houses, the House of Representatives and the House of Councilors. Most national laws must be passed by both Houses. In some cases, however, the decision of the House of Representatives prevails if the two houses do not agree.

The executive power is vested in the Cabinet which consists of the Prime Minister and the ministers who are collectively responsible to the Diet. The Prime Minister is designated by the Diet and is himself a member of the Diet. He has the power to appoint and dismiss the ministers of the Senate, all of whom must be civilians and majority of whom must be members of the Diet.

The Judiciary is completely independent of the executive and legislative branches of government. The judiciary system consists of the Supreme Court, eight high courts, a district court in each of the prefectures with the exception of Hokkaido which has four and a number of smaller courts.

The emperor is the symbolic head of state. While the emperor does not exercise real political power in government, he is a highly revered figure in Japanese society.

IMMIGRATION LAWS

Japan has been known in history for its closed economy and culturally homogenous society.

The immigration policies of Japan are strict in monitoring the entry of foreigners. As a general rule, foreigners can not stay in Japan if they do not have status of residence. If they intend to engage in activities which do not fall under the type of residence status that they are holding, they must obtain permission to do so. Foreigners who wish to extend their stay in Japan should follow the prescribed immigration procedures.

Entry Requirements

Foreign nationals who intend to enter Japan must possess a valid passport issued by the government of their respective countries. They must also obtain from a Japanese embassy or consulate abroad a visa stamped on the passport, indicating the purpose of their visit.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

No vaccination is required in order to enter Japan from any country.

The immigration inspector at the port of entry determines a foreigner's entry in Japan. If the foreigner is permitted to enter Japan, his/her passport will be endorsed with a stamp granting permission to land.

Visa

Nationals of countries which have reciprocal visa exemption agreements with Japan are not required to apply for a visa for short periods of stay (generally three months, with differences in duration depending on the country). The purposes of the visits should only cover tourism, business, attendance in international conventions and the like. If they are visiting Japan for such purposes, they are not allowed to work nor engage in any activity wherein they will gain remuneration.

The Philippines has no existing reciprocal visa exemption arrangement with Japan. Filipino nationals who are visiting Japan are required to apply for visa.

A visa is always required if the foreigner's purpose is to reside in Japan, obtain employment or to engage in any activity where he/she will obtain remuneration. All applications for visa should be accompanied by the documents required by the immigration authorities. Among these requirements is a letter of guarantee from the Japanese who is sponsoring the foreigner's stay in Japan—an employer, spouse, parent, or relative.

Visa Categories

Diplomat - This type of visa is issued to foreign diplomats who are accredited by the Japanese Government. This visa, which is extended to immediate members of their family, is valid for the duration of their official mission in Japan.

Official - This visa is issued to officials of foreign governments or international organizations recognized by the Japanese Government. This visa, which is extended to immediate members of their family, is valid for the duration of their official mission in Japan.

Transit - Visitors who are transiting through Japan to a third country are issued a visa which will allow them to stay for not more than 15 days.

Temporary Visitor - Temporary visitors who are engaged in sightseeing, rest, sports activities, short courses and business meetings are only allowed to stay for a maximum period of three months.

Employment/Working Visa - This type of visa should be secured at the Japanese Embassy/Consulate prior to departure. The following persons may be issued an employment/working visa:

- o Professors engaged in research or education-related activities in Japanese colleges are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Artists who derive income from their activities in the arts, including music, fine arts, literature, etc. are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Investors/business managers are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Foreign law specialists/certified public accountants practicing foreign accounting are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Physicians, dentists, or those with other legal qualifications are allowed to stay for 1 year or 6 months.
- o Researchers on contract with public or private organizations in Japan are allowed to stay for 1 year or 6 months.
- o Language instructors, and those teaching in elementary schools, junior high schools, high schools, schools for blind, handicapped children's schools, advanced vocational schools, vocational schools or the other educational institutions are allowed to stay for 1 year or 6 months.
- o Professionals engaged in work which requires technology and/or knowledge in physical science, engineering or other natural science fields are allowed to stay for 1 year or 6 months.
- o Specialists in humanities/international services whose expertise is based on their experience with foreign cultures are allowed to stay for 1 year or 6 months.
- o Personnel who are transferred to their company's business office in Japan are allowed to stay for 1 year or 6 months.
- o Entertainers may be given visas valid for 1 year, 6 months, or 3 months.
- o Those engaged in religious activities may stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Journalists are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Skilled laborers are allowed to stay for 1 year, or 6 months.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

General Visa

- o College students are allowed to stay for 1 year, or 6 months.
- o Pre-college students are allowed to stay for 1 year, 6 months, or 3 months.
- o Trainees in public or private organizations are allowed to stay for 1 year, 6 months, or 3 months.
- o Spouse or unmarried minor child/ren of those who stay in Japan except visitors on tourist/business visa are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Persons engaged in academic or artistic activities that provide no income, or activities for the purpose of pursuing specific studies of Japanese culture or arts are allowed to stay for 1 year, or 6 months.

Specified Visa

- o Spouse or child/ren of Japanese nationals are allowed to stay for three years, 1 year, or 6 months. The immigration officer at the port of entry determines the authorized duration of stay. It must also be noted that the extension of the visa would depend on the continued sponsorship by the Japanese spouse, or another Japanese national in case of divorce, and in cases allowed by Japanese law.
- o Long-term residents, or those who are permitted by the Ministry of Justice to reside in Japan under special circumstances are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.
- o Foreigners who are engaged in activities especially designated by the Ministry of Justice are allowed to stay for 3 years, 1 year, or 6 months.

Extension of Visa

Application for extension of visa may be filed at the Immigration office in Japan. Said extension is always at the discretion of the immigration authorities.

Change of Residency Status

An application for change in residency status is required in the following instances:

- o A foreigner desires to engage in another activity which does not fall under his/her current status of residency.
- o A foreigner wishes to cease the activity permitted under his/her present status of residency and to engage in a new activity.
- o A foreigner desires to remain in Japan beyond the authorized period of stay. Application to extend the period of stay should be filed one month before the expiration of the validity of the visa.
- o A foreigner wishes to acquire permanent residence status.
- o A foreigner who was born in Japan or when a person who has renounced Japanese citizenship wants to continue living in Japan.
- o A foreigner wishes to re-enter Japan and take up residence again after leaving Japan temporarily during his/her authorized period of stay.

Acquisition of Japanese Nationality

Acquisition By Birth

A child can become a Japanese national if any of his parents are Japanese. Japan does not grant nationality automatically to those born within its borders.

Acquisition By Legitimation

An illegitimate child of a Japanese father and foreign mother can now obtain Japanese nationality as that of a legitimate child if his parents get legally married, or if the father recognizes the paternity of his child.

Dual Nationality

The child of dual nationality is required to make a choice of nationality before reaching 22 years old for those who acquired dual nationality before the age of 20, or within two years of acquiring dual nationality in case of those who became dual nationals on or after reaching 20 years old.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Naturalization

A foreigner can also become a Japanese national through the process of naturalization.

1. Naturalization for Ordinary Foreigners

The following conditions must be met by a foreigner before he/she can be naturalized:

- a. Residence in Japan for five (5) consecutive years;
- b. Must be at least 20 years old;
- c. Must be of good moral character;
- d. Must be able to maintain a livelihood;
- e. Must renounce or lose his nationality; and
- f. Must not have engaged in activities that endanger Japan

2. Naturalization for the spouse and children of a Japanese national

The Ministry of Justice may permit the naturalization of the foreign spouse of a Japanese national if the foreigner has resided in Japan for three (3) consecutive years or more and is presently residing in Japan, or if the foreigner has been married to a Japanese national for three (3) years or more and has been a resident of Japan for at least one (1) year. The foreign spouse should also have a good knowledge of *kanji*.

Procedure for Naturalization

Application for naturalization must be submitted to the Legal Affairs Bureau in the foreigner's area of residence.

Alien Registration Certificate

In accordance with the laws of Japan, a foreigner who intends to stay for more than 90 days is required to register with the local municipal authorities which shall then issue him/her an Alien Registration Certificate. This document is a proof that the foreigner is a resident of a certain area and serves as a resident card for foreigners. Foreigners are required to keep the Certificate with them at all times. This will serve as their personal identification.

The application for the Alien Registration Certificate must be filed by the foreigner in person at the municipal office of the city, ward, town or village. If the foreigner, however, is under 16 years or can not appear in person by reason of illness, one of the persons living with the applicant can file the application on the latter's behalf. The spouse, child (except those under 16 years), father or mother, or relative can serve as proxy.

The following persons are exempted from applying for alien registration:

- Those who have been granted permission for provisional landing, port of call landing, in-transit landing;
- Those landing as crew members, emergency landing or landing due to disaster;
- Diplomats and government officials, members and civilian employees of the Armed Forces of the United States of America or United Nations forces and their dependents residing in Japan; and
- Persons who depart from Japan within 90 days from the date of landing or those who depart from Japan within 60 days from the renouncement of Japanese nationality.

Changes in Registration Certificate

In case of changes in the information written on the registration certificate such as the place of residence, name, citizenship, status of residence, period of stay, name or location of workplace, the foreigner is required to apply for registration of such change within 14 days of the date on which the change has taken place.

Re-application for Registration Certificate

A foreigner is required to renew his/her Certificate of Registration every five (5) years. Foreigners who are below 16 years of age must renew their registration upon reaching the age of 16 years even if the initial registration has not yet expired.

Re-issuance of Registration Certificate

In case of loss, damage, or theft of the Certificate of Registration, the foreigner must notify the nearest police station. He/she is required to apply for a new certificate within 14 days of the loss or theft.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Return of Alien Registration Certificate

The foreigner must return the Alien Registration Certificate upon his departure from Japan. It must be returned to the immigration inspector at the port of departure except if a valid re-entry permit has been obtained.

Deportation

A foreigner may be deported from Japan due to the following reasons:

- o Engaging in activities other than those authorized under the present status of residency without official permission;
- o Staying in Japan beyond the authorized period of stay;
- o Violating the provisions of the Alien Registration Law, thus being meted a penalty of one year imprisonment;
- o Any person who has been sentenced to imprisonment exceeding three years under the Juvenile Law;
- o Violating the provisions of the Narcotics Control Law, Stimulants Control Law, etc.;
- o Sentence of imprisonment exceeding one year. A foreigner who has been sentenced to over one year in prison is denied re-entry;
- o Engaging in any business directly or indirectly related to prostitution;
- o Instigating or abetting illegal landing or illegal entry;
- o Engaging in acts of destruction or violence;
- o Committing acts detrimental to the interest or security of Japan;

Foreign nationals who violate immigration laws are sentenced to 18 months in prison and deported later.

LABOR LAWS

Foreigners engaged in activities other than that specified in their residence status will be considered illegal. Furthermore, employers who hire illegal workers run the risk of being meted three years of imprisonment and being fined.

Generally, existing labor policies and laws in Japan apply only to all legally employed workers. Illegal workers can not invoke the Labor Standards Law for protection from low wages, substandard working conditions or other human rights violations.

General Labor Policies

The following provisions serve as the framework and guiding principles of Japanese labor laws:

- o Working conditions must be humane and meet the needs of the worker.
- o The worker and employer must abide by the collective agreement, rule of employment and labor contract and must discharge their respective duties faithfully.
- o No employer shall discriminate against or for any worker by reason of nationality, creed or social status in the payment of wages, setting of working hours and other working conditions.
- o The employer shall not force workers to work against their will by means of violence, intimidation, imprisonment, or any other unfair restraints on the mental and physical freedom of the workers.

Employment of Foreign Workers

Procedures

1. The employer applies for a visa at the Japanese Ministry of Justice.
2. Upon approval of the visa, a certificate of eligibility is granted and given to the employer and the Japanese Embassy in the home country. Processing time takes about two months at the Ministry of Justice in Japan. The certificate of eligibility of the worker is renewable after three months.
3. The visa is stamped on the worker's passport in the Japanese Embassy upon the advice of the Ministry of Justice in Japan.
4. The Japanese Embassy requires the prospective employee to appear in person upon the release of the visa.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Recruitment of Workers

Skilled Workers

All foreign workers applying to take up skilled posts must have ten years professional experience. The new rules particularly mention chefs and animal trainers.

Entertainers

Entertainers and artists should show two years of experience as performers in their homeland. Employers must also meet certain conditions regarding the number of employees and areas of their stages and audience halls to prove their serious professional intent and to avoid the common perception that entertainers come to Japan to work as prostitutes.

In order to qualify as a performing artist to work in Japan, one must comply with the following requirements:

- Women entertainers must be at least 23 years old;
- Women entertainers must have a minimum of one (1) year cumulative reputable performance in the Philippines or abroad;
- Certification by a Philippine licensed agency deploying performing artists overseas; and
- Membership in a dance troop booked as a group with a minimum of five (5) members who have been contracted for the same establishment and contract period.

The following categories of entertainers are exempted from these requirements:

- o Performing artists invited to perform in Japan for a charitable cause as certified by the Philippine Embassy or Consulate;
- o Well-known performing artists booked for limited performance;
- o Well-known artists on a concert tour or in the case of well-known dance troupes, on a performance tour;
- o Graduates of a regular course/formal training obtained from a performing arts school duly certified or accredited by the Department of Education, Culture and Sports;
- o Performing artist, as an individual or as part of a group, with a track record of local and overseas performances in major establishments such as reputable hotels, theaters, etc; and
- o Performing artists who are returning to work in Japan are exempted from the age and experience requirement.

Restrictions

Activities of foreign nationals are limited to a narrow range of professional and skilled work. Work permits are not issued to unskilled laborers or workers but only to those with specialized knowledge or technical skills.

Employment of Foreign Seafarers

The Government of Japan does not employ foreign seafarers in Japanese ships with which manning rights are vested in Japanese companies. However, Japanese ships chartered out to foreign entities on bare-boats charter are manned by both Japanese and foreign seafarers.

In Japan, the rules concerning recruitment and placement of seafarers are regulated by the Seafarers' Employment Security Law. This law provides for services that are offered by the employment agency. It also prescribes that the agency shall be a body established for public benefit. The service rendered shall be free of charge, the purpose of such body shall be non-profit and more importantly, it must be approved by the national government. The seafarers' employment agency service organizations can be operated without relying on the national subsidy.

The law also prescribes equal treatment for seafarers in Japan with regard to receiving employment agency services or vocational training for ratings regardless of race, nationality, beliefs, sex, social status, birth, previous occupation or membership in labor unions.

Contract of Employment

Labor contracts, excluding those without any set period, shall not be concluded for a period longer than one year except those requiring a definite period for the completion of a project.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

The contract is only valid when the employer clarifies the wages, working hours, privileges, and other working conditions to the worker. When the provisions stipulated in the said contract are in contrast to what the employee is receiving, the worker may cancel the labor contract without notice.

The employer is not allowed to fix in advance either the sum payable to the employer for breach of contract or the amount of indemnity for damage. Furthermore, the employer can not deduct wages to collect the money advanced to the worker or any other claim from the worker.

Wages

Wages must be paid in cash and in full directly to the workers. Payment other than cash may be permitted if it is stated in the law or the labor agreement. Partial deduction from wages may be permitted only if there is a written agreement with the trade union composed of the majority of workers.

The minimum wages are fixed by the hour, day, week or month. In some cases, however, wages are fixed according to piece-work system or other contractual work systems

Wages must be paid at least once a month. The payment of bonuses and other benefits will depend on the employer. Family allowance and other wages are excluded from the computation of wage increases.

Hours of Work, Recess, Rest Days and Holidays

The employer can not compel the worker to work for more than eight hours a day or 48 hours a week. If the employer, however, wishes the worker to render overtime work on special days, a provision on overtime should be clearly stated in the contract.

The employer shall pay for the labor rendered by the worker by at least 25% of the normal wages. The working hours may only be extended if there is a written agreement with the trade union or the person representing the majority of the workers.

A worker is entitled to have at least forty-five minute recess if he has worked for six hours and one hour recess if he has worked for eight hours. In addition, workers are given at least one rest day per week.

The employer is required to grant an annual holiday with pay of six consecutive working days for a worker who has been employed continuously for a year and was present for over 80% of the total working days. When the worker is employed for two or more years, the annual holiday with pay is increased to seven days. The worker receives the sum equivalent to his average wage per hour for the paid holidays.

Insurance Benefits

The Workmen's Accident Compensation Insurance grants insurance benefits to workers in cases of injury, disease, invalidity or death resulting from employment. It also promotes rehabilitation of workers who suffered from injury, or contracted a disease as a result of employment.

Only legally employed workers may avail of the abovementioned benefits.

Sources: *Embassy of Japan, Manila*
Philippine Embassy, Tokyo
ISSHO, Tokyo

KINGDOM OF SAUDI ARABIA

Geography

The Kingdom of Saudi Arabia is the largest country in the Persian Gulf with an area of 2,250,000 square kilometers.

Much of the territory of Saudi Arabia is desert land with very few watering places. Its unique position has allowed it to play a major role in world affairs since ancient times, as transit point for people migrating to the east, west or north.

The capital of Saudi Arabia is Riyadh.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Climate

The climate of Saudi Arabia can be described as a desert climate and varies from very hot to very cold. Summer lasts from March to September, while the cold season lasts from October to early March. Summer temperatures during the day can reach 40 to 45 degrees Celsius.

Local climate varies. Jeddah is hot and humid, with temperatures ranging from 18-38 degrees Celsius and 90% humidity in summer; Riyadh is hotter than Jeddah in summer and colder in winter.

People

In 1994, the population was estimated at 17,947,000.

A majority of the Saudi citizens are mostly of the Muslim Sunni faith. There are about 200,000 Shi'ites who are mostly found in the eastern region. The principal cities have the concentration of the populace, especially the capital and commercial center, Riyadh.

There are an estimated 5 to 7 million foreign workers in Saudi Arabia, many of whom are in the technical fields. These foreign workers are found in every sector of the Saudi economy, from the top level management of Saudi companies to domestic service.

Language

Arabic is the national language, but English is also widely spoken in the Kingdom.

Religion

Islam is the only official religion in the Kingdom of Saudi Arabia and no public worship other than that of Islam is allowed. Islam is a total way of life regulating government policy, customs, behavior and personal relationships. A religious police or "*muttawa*" enforces religious observance and punishes offenders.

Men and women of any faith and nationality should conform to the behavioral codes imposed in the Kingdom. In public places, women should wear a black, full length robe known as the "*abaya*", over their dresses and men should be in shirts and long trousers. Women are advised not to wear pants. Females are not allowed to drive vehicles or ride bicycles on public roads, or in places where they can be seen.

Different sexes mixing in public social gatherings and public display of affection between men and women are not allowed. A man may be arrested for being seen with, walking with, travelling with, or driving a woman other than his wife or immediate relative. Married couples should carry with them their marriage certificate when going out together.

Muslims pray five times a day. Upon hearing the call to prayer, restaurants, stores, and other public places close for approximately half an hour and Muslims stop their activities to pray during that time. Non-Muslims are not allowed to travel to Mecca and Medina — the two most holy shrines of Islam.

During the *Ramadhan* (holy month of fasting), government and business activities are noticeably lessened. Foreigners are advised to respect the observance of the *Ramadhan* by not eating, drinking, smoking, chewing gum, etc. in public from dusk till dawn. The schedule of the month of fasting varies, depending on the Muslim calendar.

The manufacture, sale and use of alcohol and drugs is prohibited. Many drugs sold without prescription in other countries may be illegal in Saudi Arabia. The penalty for drug smuggling and trafficking is death. Items which are not allowed based on religious and political grounds and pornography of any kind are strictly banned from the Kingdom. Foreigners are also advised not to take photographs without permission, especially those of mosques, airports, military installations and other buildings.

Political System

Saudi Arabia is an Islamic nation wholly and solely guided by Islamic laws in all its affairs. The government is not secular and the separation of church and state does not exist. Religion is intertwined with all governmental, political and civil affairs of the country.

Absolute monarchy is vested on the King, the Custodian of the Two Holy Mosques, who heads the government as prime minister and is the general commander of the armed forces. He is both the King and the religious leader. The next in rank is the First Deputy Prime Minister who acts as the Commander of the National Guard, followed by the

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Second Deputy Prime Minister and the country's ministers and governors. Executive power rests with the Council of Ministers.

The Kingdom is divided into fourteen (14) regions called governorates, each headed by a Governor or Emir. Each governorate has a capital and a large number of towns and villages are linked to it. These municipalities, towns and villages are administered through general municipal councils, district councils, and tribal and village councils.

Legal System

Shariah, a system based on Islamic laws, is the dominant force in the Saudi legal system. Commercial courts, however, have been set up to take a more active role in implementing a more sophisticated legal system to deal with business-related matters.

The country's criminal justice is such that criminal suspects can be detained and investigated without the aid of lawyers and without any formal charges filed in court against them. The writ of habeas corpus and the right to bail are non-existent, therefore foreign workers suspected of a crime may suffer long periods of detention even if they are innocent.

For cases filed in court, neither lawyers nor advocates represent the accused. The only external "interference" allowed during trials is the presence of two interpreters from the embassy/consulate-general of the country of the accused. All court proceedings are conducted in a highly confidential manner. As soon as the "convicts" are detained in prisons, consular representatives are not allowed to visit them without prior authorization from the Ministry of Foreign Affairs (MFA).

IMMIGRATION LAWS

Entry Requirements

Foreigners who intend to enter Saudi Arabia need three things: passport, visa and health certificate.

Passport

The passport must be valid for at least 6 months beyond the estimated stay of the foreigner in the country. The following are exempted from complying with this requirement:

- Holders of *Laissez Passer* issued by the United Nations;
- Holders of a Seaman's Book and travelling on duty; and
- Muslim pilgrims holding pilgrim passes, tickets and other documents required for their return.

Visa

The Saudi Government does not issue tourist visas. The two (2) general types of visas issued to foreigners are:

- o **Visas for temporary visits** are issued for foreigners on temporary business visit, personal visit to relatives and pilgrimage to Mecca.

All foreigners on temporary business visit must have a Saudi company or individual sponsor. Individuals who wish to visit non-Saudi relatives must have their relative's Saudi sponsor request a written permission from the Saudi Ministry of Foreign Affairs for them to enter Saudi Arabia.

Business and visitors' visas are written in English and Arabic, while the visas of those who are on pilgrimage are written in Arabic only.

The passport and the visa are the only evidence of the bearer's right to be present in the Kingdom. The passport should not be surrendered to the Saudi sponsor.

If a foreigner is staying as a temporary visitor and has obtained Saudi sponsorship for employment, he/she must exit Saudi Arabia to obtain an entry visa for employment. Said visa does not need to be issued in the foreigner's country of origin, but the applicant must personally apply for the visa.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

o *Visas for work/employment*

Work/employment visas are issued to foreigners who are entering Saudi Arabia on an employment contract. Holders of this type of visa must be sponsored by a Saudi company or individual. The foreigner's spouse and dependent children may accompany him/her if there is written permission from the Saudi sponsor and the authorization of the Saudi Foreign Ministry. Only managers and professionals are usually allowed to bring their dependents.

Foreign workers are required to surrender their passport and those of their dependents to their Saudi sponsor.

Application procedures are as follows:

- The employer applies for the foreign worker's visa at the Saudi Arabian Ministry of Foreign Affairs.
- If the application is approved, the Saudi Arabian Ministry of Foreign Affairs releases the documents to the employer.
- The employer sends the approval to the employment agency/foreign worker.
- The employment agency/foreign worker applies for a visa through the airline.
- The visa is stamped on the foreign worker's passport by the Embassy/Consulate in his/her country of residence. It is released to the worker through the airline.

Visa holders must arrive in Saudi Arabia within the period of validity of the visa, which starts on the date of issue. Visas are valid for one (1) entry, unless otherwise specified.

Visa Exemption

The following do not need to present a visa when entering Saudi Arabia:

- Saudi nationals;
- Holders of a Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar or United Arab Emirates passport who are not of Jewish origin;
- Holders of a re-entry permit;
- Nationals of Yemen Republic holding a re-entry permit issued after September 20, 1990;
- Holders of a "landing permit" issued by the Saudi Arabian Ministry of Foreign Affairs;
- Merchant seamen holding a passport or seaman's book travelling on duty and arriving in Saudi Arabia; and
- Passengers proceeding to a third country by the same or first connecting flight provided they do not leave the transit lounge, their forwarding flight does not make another stop in Saudi Arabia, and they hold tickets with confirmed flight reservations onward.

Health Requirements

Except for transit passengers not leaving the airport, all incoming foreigners are required to have vaccination against yellow fever (if arriving within 6 days after leaving a country infected with such) and meningitis (for *Hajis* and *Umrah* passengers only).

Foreign workers also need a medical clearance from cholera, AIDS and pregnancy.

Restrictions

The Government of Saudi Arabia refuses admission and transit to the following:

- Nationals of Israel;
- Nationals of Yemen Republic holding re-entry permits issued before 20 September 1990;
- Holders of passports with visas for Israel (valid or expired) or/and any indication that the passport holder has been in Israel;
- Jewish passengers whose passports show their religion;
- Foreigners arriving in an apparently intoxicated state;
- Foreigners who did not comply with the Saudi Arabian requirements regarding general appearance and behavior such as women exposing legs or arms, or wearing too tight or revealing clothes or men exposing their legs.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Residence Permits

Foreigners who are holding employment visas are issued a residence permit (*iqamas*) which serve as evidence of legal residence in the country. It must be kept at all times.

Foreigners are not allowed to travel from one major region/city of Saudi Arabia without permission from the Saudi authorities.

Exit Requirements

All Saudi nationals and foreigners must present an exit permit at the airport before they are allowed to leave the Kingdom. The exit visa is only issued upon the request of the Saudi sponsor.

Foreigners who intend to return to Saudi Arabia must obtain a re-entry permit, except for members of the United States Armed Forces who are already registered in Saudi Arabia.

Exit of Foreign Workers

Foreign workers can not leave Saudi Arabia without their employer's consent in the form of an exit visa. To be able to leave the Kingdom, a foreign worker has to obtain the following:

- o For workers who have completed their two-year contract
 1. Notice from the employer of the termination of contract, with no intention of renewing it;
 2. The "*iqama*" or ID card which is turned over to the employer so that the worker can secure an exit visa;
 3. An exit visa from the Immigration office; and
 4. Passport.
- o For workers who have not completed their contracts including illegal workers, stranded workers and runaways
 1. Police certificate for those who were detained at the deportation center or in police stations;
 2. No Objection Certificate (NOC) from the employer. The employer will normally charge the worker with the cost of bringing him over from Manila;
 3. Plane ticket;
 4. Document of identification (those who have lost their passport or whose passport have been turned over to the Immigration Office which has lost them); and
 5. Deportation paper, with official stamp.

An exit permit is valid for two months upon issuance.

All categories of foreign workers leaving the Kingdom on exit visas will be allowed to go back six months after their date of departure. Those who pre-terminated their contract will have to wait for three years before they are allowed to return to Saudi Arabia.

Marriage to a Saudi National

Citizenship

Since the discovery of oil, the Saudi Government has stopped granting citizenship to foreigners. Non-Saudi nationals can not obtain permanent residency status. All foreigners need a Saudi sponsor to obtain a temporary residence permit which will allow them to stay in the Kingdom. No visa of any kind to enter Saudi Arabia is issued without a Saudi sponsor, except those sponsored by foreign missions of governments.

Saudi laws do not recognize dual citizenship. A foreign spouse of a Saudi national is granted a Saudi passport if the latter applies for it. In the case of a Saudi woman marrying a foreigner — although this is very much discouraged — the woman retains her Saudi citizenship but her children automatically acquire the nationality of the father. These children may apply for Saudi citizenship upon reaching legal age.

Other Information

A woman who is married to a Saudi national must obtain her husband's permission so that she will be allowed by the immigration authorities to leave Saudi Arabia. The husband is the sponsor of his foreign wife and his children, and is

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

the only individual who can request an exit visa for the wife or children.

LABOR LAWS

A foreign worker should be prepared for his trip to Saudi Arabia. He should expect an extreme change in the climate, a different working environment, and culture.

Saudi Arabia's devotion to Islam can be felt even in the working environment. Official work begins on Saturday and ends on Wednesday. Government offices are open from 7:00 a.m. to 2:00 p.m., while private offices observe broken hours — from 9:00 a.m. to 12:00 noon and from 4:00 p.m. to 10:00 p.m. This work schedule allows for daily prayers at dawn, noon, 3:00 p.m., early evening, and 8:00 p.m. Shops are also expected to be closed during these times.

Commercial and labor laws are based on principles and practices of the West. The usual guarantees to safeguard the well-being of workers can be found in the Kingdom's Labor Laws, called the "Labor Regulations."

Employment of Foreign Workers

Under the provisions of the Labor Laws of the Kingdom of Saudi Arabia, Saudi nationals are given priority over foreigners in terms of employment. Foreigners who will work in companies and private establishments in Saudi need to secure a work permit in accordance with the form, procedures, and rules prescribed by the Ministry of Labor. Such permit will be granted if and only the following requirements are met:

1. The worker has entered Saudi Arabia in a legal manner and has satisfied the conditions prescribed in the residence regulations;
2. The foreign worker possesses vocational skills and educational qualifications which Saudi Arabia needs, and there is a shortage of said qualifications among Saudi nationals; and
3. The foreign worker shall be under contract with and guaranteed by a Saudi employer, or a non-Saudi employer authorized under the Regulations of Foreign Capital, or shall be a member of a profession, guaranteed by an accredited company.

The Saudi Government's policy of Saudinization also requires the employer to prepare Saudi nationals to replace non-Saudis by improving their technical know-how and to submit regularly a register showing the record of Saudi nationals who have replaced foreign workers.

Employers are also required to ensure that the number of Saudi nationals shall not be less than 75% of the total number of their workers, and that their wages shall not be less than 51% of the total wages of his workers.

Except within the limits dictated by the need to attract foreign workers, an employer may not pay foreign workers wages and remunerations in excess of what he pays Saudi nationals of equal competence, technical proficiency and academic qualifications.

Injury

A worker who sustains an injury resulting in disability which does not prevent him from doing a job other than his previous job, can be assigned to another job suitable to his qualifications and with a salary commensurate to such work.

Labor Contracts

There must be a labor contract signed by the worker and the employer specifying the worker's wage, job specification, and terms of employment. It must be in writing, and drawn up in Arabic and in duplicate, one copy to be retained by each party.

A labor contract concluded for a designated period shall be terminated upon the date of expiration. If both parties agree to continue to enforce the contract, it shall be considered renewed for an unspecified period of time.

For contracts of an unspecified period of time, either party may cancel it for a valid reason. However, a thirty-day prior notice should be given to workers who are employed at a monthly rate, and a fifteen-day prior notice for other workers.

If the party who initiated the cancellation of the contract fails to observe the prescribed notice period, he shall pay the other party the amount equivalent to the worker's pay for the notice period or the remaining period.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Contracts that are cancelled without valid reason entitles the party prejudiced by such cancellation to an indemnity to be assessed by the Commission for the Settlement of Labor Disputes.

A worker whose services are terminated for no valid reason may apply for a stay of execution of such discharge to be submitted to the Director of the Labor Office of the area, within fifteen days from the date his employer discharged him. The Labor Office will then try to settle the case. In case of failure to settle said case, it will be submitted to the Commission which will decide on the case within two weeks from the date of the first hearing. If an order of Stay of Execution is reached, the employer will have to pay the worker with a sum equivalent to his pay from the date of his discharge.

Termination

Termination/Discharge shall be considered without valid reason if:

- a. It occurred after the worker demanded legitimate rights due to him by the employer and no other valid reason for termination is established;
- b. It was caused by the worker's refusal to comply with an order transferring him from his original place of work when such transfer is not based on adequate and valid reason/s dictated by work requirements or if such move would prejudice the worker.

A monthly-rated worker may not be reclassified as a daily-rated worker or otherwise, unless he agrees in writing and without adversely affecting the rights he has acquired during the period he spent as a monthly-rated worker. Moreover, a worker may not be called upon to perform tasks other than those agreed upon, unless he so agrees in writing, done on a temporary basis, and necessitated and dictated by the nature of work.

In case of loss, damage or destruction of materials, machinery or products which belong to the company as a result of the worker's fault, the employer may withhold from the worker's wages the amount needed to restore it to its initial condition. However, the amount to be deducted should not exceed five days' wages in a month. The worker may appeal before the Commission and may be refunded of whatever amount he initially paid to his employer.

The employer may cancel the contract without termination award, advance notice or indemnity if the worker has committed the following offenses, and provided the employer gave his worker a chance to state his reasons for objecting to the cancellation:

- a. If, during or by reason of work, the worker has assaulted the employer or any of his supervisors;
- b. If the worker failed to fulfill the essential obligations arising from the labor contract, obey legitimate orders, deliberately failed to observe instructions posted by the employer in a conspicuous place for the safety of the work and workers;
- c. If the worker is guilty of inappropriate conduct, e.g. dishonesty;
- d. If the worker deliberately committed an act of negligence with intent to cause material loss to the employer;
- e. If the worker resorted to forgery in obtaining the job;
- f. If the worker is hired on probation;
- g. If the worker absents himself without valid reason for more than 20 days in one year or more than 10 consecutive days, provided termination/discharge was preceded by a written warning from the employer;
- h. If the worker left the hospital in which he is under treatment without permission from the person supervising his treatment; and
- i. If the worker divulged industrial and commercial secrets of the employer.

The worker may, without advance notice, leave the work before the expiration of the contract in the following cases:

- a. If the employer has not fulfilled his obligation/s towards the worker as specified in the contract;
- b. If the employer required the worker to perform a task which is different from the nature of his work for which he signed in the contract, or if the employer transferred the worker to another place causing serious prejudice to the worker and such transfer was not dictated by the nature of work;
- c. If the employer has assaulted or committed an immoral act against the worker or any member of his family;
- d. If there is a serious hazard threatening the safety or health of the worker and the employer has been aware of such and did not undertake any step to remove it;
- e. If at the time of contract signing, the employer or his representative misled the worker with respect to the terms of his employment; and
- f. If the employer has caused the worker to appear as the party terminating the contract.

Upon termination of the contract, the employer should return to the worker all that has been deposited to him. The worker shall be entitled, free of charge, to a service certificate specifying the period of his employment, salary, and benefits he was entitled to.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Responsibilities of Workers

Workers have the following responsibilities:

- a. To perform the work stipulated in the labor contract under the employer's control and direction, in accordance with the law or public morals and if such instructions do not expose the worker to danger;
- b. To return to the employer unconsumed materials and take adequate care of company materials;
- c. To observe good conduct and behavior during work;
- d. To extend every help and assistance without demanding additional pay, in case of disasters and dangers threatening the safety of the workplace and the workers;
- e. To submit to medical examinations requested by the employer to make sure that workers are free from occupational, communicable or incurable diseases; and
- f. To keep technical, commercial, and industrial secrets of the products which the company is working on.

Wages

The worker's wages and any amount due to him must be paid in the official currency of the country. It should be paid during the working hours and at the place of work in accordance with the following provisions:

- a. Wages of daily-rated workers shall be paid at least once a week;
- b. Wages of monthly-rated workers shall be paid once a month;
- c. If the work is performed by piece, and it needs a period exceeding two weeks, a payment proportionate to the work completed by the worker must be made to him every week, and the full balance of his wages shall be paid within the week immediately following the delivery of the work;
- d. In cases other than those mentioned above, wages shall be paid to workers at least once a week.

If the worker's services are terminated, his wages shall be paid immediately. However, if he leaves the work of his own accord, his wages may in this case, be paid within seven days at the most from the date when he left his work.

Workers are entitled to a month's vacation, fully paid, after 2 years of service. If they are coming back, employers provide for their return tickets.

Sources: *Philippine Embassy, Riyadh*
Philippine Consulate General, Jeddah
"Tips for Travellers to the Middle East and North Africa", Consular Information Sheet,
U.S. State Department

TAIWAN

Geography

Taiwan is situated in the Pacific Ocean about 160 kilometers from the southeastern coast of the Chinese mainland. It is approximately 245 miles long (from north to south) and 90 miles across at its widest point. Taiwan is bounded to the north by the East China Sea, which separates it from the Ryukyu Islands, Okinawa and Japan; to the east by the Pacific Ocean; to the south by the Bashi Channel, which separates it from the Philippines; and to the west by the Taiwan (Formosa) Strait, which separates it from the Chinese mainland.

Taiwan has an area of approximately 36,000 square kilometers, including offshore islands. Taiwan is slightly smaller than The Netherlands.

Taipei, the largest city, is the seat of the government of Taiwan. Located about midway between Korea and Japan, it is a natural gateway for travellers to and within Asia. The Central Mountain Range bisects the country from north to south and about two-thirds of the island is covered with forested peaks. The rest is made up of foothills, terraced flatland and coastal plains and basins.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Climate

The climate is subtropical, with average temperatures of 21 degrees Celsius in the north and 24 degrees Celsius in the south.

The rainy season lasts from May to June. Summers, which last from May to September, are usually hot and humid with daytime temperatures ranging from 27 to 35 degrees Celsius. Winters, which last from December to February, are short and mild; snow falls only on the island's higher mountains.

People

In 1994, Taiwan's population was estimated at 21,151,000. The Han Chinese constitute almost 98% of the total population; while the remainder are mostly Malayo-Polynesian aborigines.

Language

Mandarin Chinese is the official language. Taiwanese dialects of Chinese, as well as the southern Fookien and Hakka dialects are also spoken.

Religion

Buddhism, Taoism and Confucianism are the main religions. Only a small percentage of the population is Christian.

Government

Taiwan combines the cabinet and presidential systems of government. The government is based on a constitution that was originally promulgated in 1947 for all of China. When the Nationalists fled from the mainland to Taiwan in 1949-50, they were able to maintain the former mainland Nationalist government's rule over the native Taiwanese.

Martial law was declared and was not lifted until 1987. The Nationalist Party was the island's only legal political party from 1949 until the late 1980s, and it dominated the country's government and political life during that time.

Under the constitution, the delegates to the National Assembly elect the president. A growing proportion of these delegates are chosen by the Taiwanese electorate, as opposed to Nationalist Party members who held lifetime seats in the Assembly. Elected to a six-year term, the president is the supreme executive authority; he has wide powers of appointment and mediates between the various branches of the government. Under the president are five independent yuans (councils): executive (functioning as the Cabinet), legislative, judicial, examination (fulfilling civil service commission functions), and control (overseeing government administration). The executive yuan is responsible for policy and administration, while the legislative yuan, is the main lawmaking body. The judicial yuan administers the nation's system of courts.

The Nationalist Party tightly controlled the membership of most of these governmental bodies until the mid-1980s, when opposition parties were allowed to contest elections to nationwide offices for the first time. The leadership-selection procedures of the Nationalist Party itself were also democratized. The main trend in Taiwan's political evolution in the 1980s and early 1990s was the growing representation of native-born Taiwanese in the government, in place of those Nationalists who had fled the mainland in 1949-50.

IMMIGRATION LAWS

Entry Requirements

A foreign visitor must present the following documents before he/she is allowed entry to Taiwan:

- Valid passport
- Visa
- Other official papers required by the Taiwan Immigration

Citizenship

Under Taiwan's laws, a person is considered a Taiwanese national if:

1. His/her father is a Taiwanese national at the time of his/her birth;
2. He/she was born after his/her father's death who is a Taiwanese national at the time of death;

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

3. His/her father is unknown or stateless, but his/her mother is a Taiwanese national; and
4. He/she was born in Taiwanese territory regardless if both parents are unknown or stateless.

Acquisition of Citizenship

A foreigner may acquire citizenship if:

1. He/she is married to a Taiwanese national except in cases wherein an individual is required by the law of his/her country to retain his/her citizenship;
2. He/she is a legitimate child of a Taiwanese national;
3. His/her father is unknown or is not legitimate, but his/her mother is a Taiwanese national;
4. The child is adopted by a Taiwanese national; and
5. He/she has been naturalized under Taiwan's naturalization laws.

A foreigner or stateless person may obtain permission from the Ministry of Interior to become a naturalized Taiwanese national after satisfying the following requirements:

1. Uninterrupted residence in Taiwan for not less than five (5) years;
2. At least 20 years of age and has the legal capacity to enter into contracts under the existing laws of his/her country and Taiwan;
3. Of good moral character; and
4. Possession of sufficient property, skill or ability to make an independent living.

A foreigner who has lived uninterruptedly in Taiwan for less than the required minimum number of years may also qualify for naturalization under the following circumstances:

1. His/her father/mother was once a Taiwanese national;
2. His/her spouse was once a Taiwanese national;
3. He/she was born in Taiwanese territory;
4. He/she has had residence in Taiwan for 10 years or more without interruption;
5. He/she is presently residing in Taiwan and his/her father/mother is a Taiwanese national; and
6. He/she has rendered distinguished service to Taiwan.

LABOR LAWS

Except if otherwise provided by law, the employment of foreign workers shall be limited to the following:

1. Those performing special or technical services;
2. Chief executive of an enterprise established by an overseas Chinese or a foreigner whose employment in Taiwan is approved by the Taiwanese Government;
3. Teachers of public or registered private colleges or universities, or primary schools for foreign residents;
4. Full-time teachers of foreign languages in short-term supplementary schools registered under the act of supplementary education;
5. Athletes or athletic coaches;
6. Work-related to religion, the arts or entertainment;
7. Domestic helper;
8. Work designated by the competent central authorities as necessary to important reconstruction strategies or economic or social development; and
9. Other work especially approved by the competent central authorities for which local skill is lacking, necessitating the recruitment of foreign persons.

Prior to filing an application to recruit foreign workers, the employer shall first advertise locally for a worker stating reasonable labor conditions. If there are no locals who are qualified for the position, the employer may be allowed to employ a foreign worker.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Work Permit

After the entry of the foreign worker in Taiwan, his/her employer is required to obtain a work permit for him/her. Once obtained, the work permit should be carried by the foreign worker at all times to be shown upon request of Taiwanese authorities.

Other Requirements

Within fifteen (15) days upon arrival in Taiwan, a foreign worker is required to present the following documents to the local police station, where he/she will be issued an Alien Resident Certificate (ARC):

- o Letter of Authorization from the Council of Labor Affairs, Executive Yuan
- o Medical Certificate for foreign workers and a letter of authorization from the local health authorities.

The foreign worker must report to the local police station in person to complete the application process and related procedures, such as finger printing.

Duration of Contract

The longest period of employment of a foreign worker is one (1) year. An employer may apply once for an extension of employment up to one year.

Procedure for Appeals

Foreign workers who are facing difficulties can:

- o Report to the local labor administrative authorities;
- o Report through their own country's representative office in Taiwan; or
- o Report directly to the labor administrative authority.

Wages/Overtime Pay

Wages should be agreed upon by both the employer and the foreign worker. It should not be lower than the minimum wage. Overtime pay should be made in accordance with the rate stipulated in the Labor Standard Law.

Working Hours

The normal working hour per day is 8 hours, and 48 hours per week. Overtime hours must not exceed legally stipulated limits. After any 4-hour period of continuous work, there must be at least a 30-minute break. When work is arranged in shifts, is urgent, or continuous in nature, the employer should arrange other rest periods.

Rest Days

There should be at least one day of rest for every 7 days of work. These do not include national holidays. When it is necessary to continue work due to a natural disaster or any unforeseen occurrence, the holiday or leave stipulated by the provisions of the Labor Standards Law can be suspended. The remuneration for work done during this period is paid at double rate, and the holiday or leave is given at a later date.

After one year of work for the same employer, workers are entitled to 7 days special leave beginning on the second year.

Work-related Injuries/Accidents

If an occupational accident which occurs during work results in sickness, injury, disability or death, the employer must compensate the work, according to relevant regulations.

Membership in Labor Unions

Foreign workers are allowed to join labor unions but they can not be elected to a director or supervisor position in the union.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Labor Standards Law

Foreign workers may be terminated by their employers under the following conditions:

1. If there is an operating loss or business contraction, or business is suspended or transferred. The employer must give advance notice of such an intention and provide severance pay;
2. If the foreign worker commits a mistake or default which, under the Labor Standards Law, warrants the termination of the employment contract. Under this condition, the employer can terminate the employment without prior notice and can refuse to provide severance pay;
3. If the employer proves to be at fault. The worker can terminate the employment contract without prior notice, and demand that the employer provide severance pay.

Obligations of Foreign Workers

The following are obligations of foreign workers:

- o Obey work rules and meet any obligations stated in their employment contract;
- o Be diligent in the performance of their work;
- o Be faithful to their employer and fulfill their duties; and
- o Respect the confidentiality of their work/keep and protect industrial secrets.

Settlement of Labor Disputes

Labor disputes involving foreign workers are settled in accordance with the provisions of the settlement of the Labor Disputes Law. An application should be made to the local labor authorities to request for mediation.

Labor Insurance

If a foreign worker is hired by a business that employs more than five (5) people, he/she should receive labor insurance from the employer, or from a subordinate group or organization, and pay the required contributions on a monthly basis.

Labor insurance is not legally required for foreign domestic helpers who work for a legally defined natural person. In such cases, insurance may only be given on a voluntary basis. Foreign domestic helpers should provide photocopies of their work permit and employment documents.

Employment Service

Foreign workers are not allowed to:

1. Work for any employer other than the one who applied for their work permit, unless the current employer is unable to continue employing foreign workers due to bankruptcy or other reasons, and after obtaining approval from the Council of Labor Affairs under the Executive Yuan.
2. Perform any unauthorized work.
3. Refuse a fixed-period medical examination during the period of employment.
4. Violate the Employment Service Law or regulations governing the authorization and administration of foreign workers.
5. Violate any other laws of Taiwan.

Violators of the above regulations will have their work permits revoked and be deported. Moreover, they will be permanently refused entry to Taiwan.

Medical Examination

Within three (3) days of entering Taiwan, foreign workers should undergo a medical examination arranged by their employers at a hospital designated by the central health authority. The examination should include the following:

- o Chest x-ray
- o Examination for HIV antibodies
- o Blood test for syphilis
- o Surface antigen test for hepatitis B
- o Blood test for malaria
- o Examination of stool for intestinal parasites

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

hospital. If he/she fails to pass any of the tests, he/she will be sent back to his/her home country.

Payment of Income Tax

All persons, whether local residents or foreign workers, who earn income in Taiwan are required under Taiwan's law to pay their income tax. Workers who work for 182 days or less in a calendar year are required to pay a flat rate of 20 percent of their gross income. Those who work for 183 days or more must pay 6 percent of their gross income. These workers can claim certain personal exemptions and deductions provided they are able to present required documents (like marriage certificates and birth certificates of dependents) which should be authenticated by TECO Manila.

Grounds for Revocation of Work Permit and Deportation

The following reasons may be deemed sufficient grounds for the revocation of the foreign workers' permit and deportation:

- o Bringing their families to live with them;
- o Continuing their employment in Taiwan when their skills do not commensurate with the job requirements under which they applied for;
- o Continuing their employment in Taiwan if they fail the medical examination;
- o Marrying within the period of their employment; and
- o Forging documents or committing falsehoods to obtain a work permit.

Sources: *Encyclopedia Britannica, 1994 edition*
Manila Economic and Cultural Office (MECO)

UNITED ARAB EMIRATES

Geography

The United Arab Emirates (UAE) is a country in East Arabia situated between the Arabian Sea, the mountains of Oman and the deserts of Saudi Arabia. It has a total land area of 90,600 square kilometers. It has a 700 kilometer coastline of which 100 kilometers are on the Gulf of Oman.

The capital of the UAE is Abu Dhabi.

Climate

The UAE has a dry, sub-tropical weather with exceptionally hot summers and high humidity near the coast, where the temperature can reach 45 degrees Centigrade. Its winters are mild, with the temperature ranging from 10 to 30 degrees Centigrade.

People

In 1995, its population was estimated at 1,290,000. Unemployment is negligible and the workforce is dominated by single, male foreign workers.

Language

The official language is Arabic. English is generally understood in business circles. The other languages used are Farsi, Hindu and Urdu.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Religion

The United Arab Emirates is a Muslim country. State and religion are closely intertwined, such that the laws and policies of the land are in accordance with the teachings of Islam. Women are advised to dress conservatively in public. Women's clothing should be loose fitting and concealing, with high necks, skirts worn well below the knee, and sleeves below the elbow. Non-Muslims may consume alcohol but only in licensed bars or restaurants. There are strict penalties for persons involved in traffic accidents while under the influence of alcohol.

During the *Ramadhan* (holy month of fasting), government and business activities are noticeably lessened. Foreigners are advised to respect the observance of the *Ramadhan* by not eating, drinking, smoking, eating candy, chewing gum, etc. in public from dusk till dawn. The schedule of the month of fasting varies, depending on the Muslim calendar.

Non-Muslims are free to practice their religion, but are not allowed to preach publicly or distribute religious literature. Major cities have Christian churches, Hindu and Sikh temples. The Government allows the entry of foreign clergy to serve foreign congregations. Non-Muslim religious groups are permitted to engage in private charitable activities and to send their children to private schools.

Political System

The United Arab Emirates, which was established in December 1971, is a federation of seven (7) independent emirates (formerly called Trucial States), namely: Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ras Al Khaimah, Umm al-Quiwain, Ajman, and Fujairah. Each emirate has its own government, with the rulers controlling the oil and gas resources and land ownership.

The highest government authority is vested on the Supreme Council, whose membership includes the rulers of the seven emirates or their designated deputies. The President, who is elected for a five-year term from among the members of the Supreme Council, appoints the Prime Minister and the members of the Council of Ministers. The next important body is the Federal National Council, a consultative Parliament, with forty members drawn proportionately from each sheikdom.

There are no elections in the UAE, but the citizens may express their concerns directly to their leaders through the councils or *majlis*.

IMMIGRATION LAWS

Entry Requirements

Passport

Foreign nationals who wish to enter the UAE, either as tourists or workers, have to present a valid passport except the following:

- o Merchant seamen holding a seaman book and travelling on duty;
- o Holders of "*Kinderausweis*" identity card issued to nationals of the Federal Republic of Germany who are under 16 years of age; and
- o Holders of *laissez passer* issued by the United Nations.

Passports or travel documents must be valid for a period of three (3) months, if the holder is travelling as a tourist; and six (6) months, if he is travelling on business. Passports endorsed for one of the independent emirates of the United Arab Emirates are NOT valid. The endorsement must either be "United Arab Emirates" or "all countries of the world".

Visa Requirements

Visitors to the UAE must obtain a visa before arrival. Persons who wish to enter the UAE must have a visa issued by any of the following authorities:

- o Ministry of Labor and Social Affairs;
- o Department of Immigration and Nationalities of the Ministry of Interior;
- o Ministry of Foreign Affairs and the Embassies and Consulates abroad.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Classification of Visas

The visa obtained may be classified as follows:

- o *Visit* - This visa is usually granted to foreigners who wish to enter the UAE temporarily for personal, tourism, visit to relatives and friends, or other similar reasons. The applicant for this type of visa should be sponsored by a person who is presently residing in UAE. The visa allows a maximum stay of 30 days, and can be renewed two (2) times.
- o *Employment* - This visa is granted to any foreigner who would like to work in UAE. This visa can only be obtained through the sponsorship of an employer in UAE in coordination with the Ministry of Labor and the Immigration Office.
- o *Residence* - This visa is granted to a foreigner who wishes to establish residency in the UAE and live with relatives (e.g., husband/wife, father/mother, brother/sister) who have either employment visas or labor cards.
- o *Transit and Business* - This visa has a maximum duration of 14 days and is granted to foreigners who are in transit while going to another place of destination or who wish to enter UAE temporarily for business purposes. A sponsor is required for the issuance of this visa, and he/she shall be required to meet the foreigner upon arrival at the airport. This visa can also be granted through sponsorship of hotels or commercial establishments which have dealings with the applicant.
- o *Diplomatic* - This visa is granted to foreigners holding diplomatic or special passports issued by governments which are accredited by the UAE. This type of visa can be obtained through the Embassy and Consulate Offices of the UAE.

Holders of visit, employment, residence and diplomatic visas are authorized to stay for 30 days in UAE during which they should complete all formalities required for the further extension of their stay.

If a foreigner intends to visit the UAE several times in a given period of time, he/she can apply for a multiple entry visa.

Immigration Procedures

No airport tax is collected from passengers upon their arrival at the airport in the UAE.

Persons arriving in the UAE need to present all required documents to the immigration officials (i.e., passport, visas etc.) for verification. They also have to be met at the airport by their sponsor whether they are entering the country as tourist, worker, businessman or diplomat. If they intend to stay for a longer period of time, they have to accomplish all requirements as specified in their visa. Some types of visas may be collected at the airport upon arrival.

Restrictions

The UAE will refuse admission to the following:

- Household staff (domestic helpers, drivers, cooks, gardeners) who wish to enter within 12 months from the date of their departure from the UAE, if they left the UAE due to the expiration or cancellation of their visa;
- Any passenger, who after visiting the UAE on a 14-day or 30-day visa, would like to return for employment within six (6) months;
- Anyone with cancelled employment visa (either voluntarily or by sponsor) and who wishes to re-enter the UAE by employment visa only within six (6) months from the date of cancellation of the employment visa;
- Holders of Bahraini passports with endorsement other than "Citizen of Bahrain";
- Holders of Kuwaiti passports, stamped "article 17, para. 2";
- Nationals of Iraq, Jordan, Mauritania, Sudan, Yemen Republic, and holders of Pakistani documents. Foreign residents of the UAE with resident visas, who have stayed less than six months abroad are exempted.

The UAE will refuse admission and transit to the following:

- Nationals of Israel;
- Holders of a passport specifying Israel (separately or included in a list of other countries) for which it is valid or was valid;
- Holders of a passport with an entry stamp or visa (valid or expired) for Israel;
- Foreigners holding a passport with the annotation, "the holder of this passport is not permitted to take up employment abroad" (e.g. nationals of India) even if they are holding an employment visa for the UAE;

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

- Stateless passengers, even if holding a valid visa for UAE. They may, however, be allowed transit without visa provided they continue their journey on the same aircraft.

Citizenship

There is no formal procedure for naturalization, although foreign women may obtain citizenship if they are married to a UAE national.

Dual Citizenship

The UAE does not recognize dual citizenship. Citizenship is transmitted through the father regardless of the child's place of birth. Children resulting from intermarriages must use their UAE passport when entering and departing from the UAE.

Divorce

Islamic law is applied in cases of divorce. Courts usually grant fathers custody of the children. A woman who remarries automatically forfeits her right to the custody of children from a previous marriage.

Other Important Information

- o A woman who is married to a UAE national is not allowed to seek employment without her husband's written permission.
- o Women do not need their husband's permission to travel abroad, but a husband may prevent his wife and children from leaving the country by submitting their names to immigration authorities.
- o UAE laws prohibit co-habitation by unmarried couples. The Government may imprison and deport foreign women who bear children out of wedlock. In the event that the woman is sentenced to prison for said offense, authorities will hold the newborn children in a special place/nursery until the mother's release and deportation. In case of dispute arising from the question of custody, the child may remain longer in said place.

LABOR LAWS

Employment Procedures

Foreigners are allowed to work in the United Arab Emirates if they have prior approval from the labour department and after obtaining a work permit in accordance with the procedures and regulations required by the Ministry of Labor and Social Affairs.

Work Permit

A work permit is granted only if the foreigner:

- o Possesses the professional competence or educational qualifications which the UAE needs; and
- o Has lawfully entered the country and satisfies the conditions prescribed in the residency regulations of the UAE.

The labour department does not approve the recruitment of foreigners unless it has been proven that there are no UAE nationals who are capable of performing the work required.

Only licensed nationals — individuals or agencies — are allowed to recruit foreign workers. Their license is valid for a renewable period of one year. Recruiters are prohibited from demanding and accepting from any person, commission or material rewards, in return for arranging such recruitment. A worker who is supplied by an employment agent shall be regarded as an employee of that employer and shall have all the rights of the employees of the establishment in which he is employed. Relations between the employer and recruiter end as soon as the employee and employer are introduced.

Cancellation of Work Permit

The Ministry of Labour and Social Welfare may cancel a work permit granted to a foreign worker in the following cases:

- o He/she continues to be unemployed for more than three (3) consecutive months;
- o He/she fails to fulfill one or more of the conditions for which the work permit was granted;

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

- o If it is clearly proven that a particular UAE national is qualified to replace the foreign worker, in which case the worker shall remain in his job until the expiry date of his contract of employment or the expiry of his work permit, whichever is earlier.

Contract of Employment

The contract of employment should be written in two (2) copies, one of which goes to the worker and the other to the employer. In the absence of a written contract, adequate proof of its terms may be established by any lawful means of evidence. A contract of employment has to specify the nature and place of work, duration of contract, and amount of remuneration.

Duration of the Contract

A contract of employment may be for an unlimited or a limited period. If the employment is for a limited period, said contract should not be more than four (4) years but this may also be renewed by mutual agreement between the parties for a similar or a shorter period in one or more occasions. If it is renewed, it would be considered as an extension of the original contract.

If the two parties continue to perform the contract without an expressed agreement, after the expiry of its initial period, the original contract is deemed to be extended on the same conditions.

If an employer delegates the work or any part of said work to another worker, only the latter shall be liable for any entitlement arising out of such work.

Termination of Contract

A contract of employment shall be terminated in the following cases:

- o If both parties agree to its termination, provided that the worker gives his consent in writing; and
- o Upon the expiration of the contract, unless the contract is expressly extended in accordance with the provisions of law.

A contract is deemed terminated upon the death of the worker or his/her total incapacity to work as attested by a medical certificate and approved by the health authority of the State. The contract should clearly state the worker's condition and the performance of his work should be consistent with his health condition, the compensation of which should be commensurate with the work he is doing.

If an employer terminates the contract other than for the reasons stated above, the employer is required to pay the employee compensation which should not exceed the total amount due for a period of three months or the remaining period of the contract, or whichever is shorter unless the contract states otherwise.

An employer may terminate a contract on the following grounds:

- o If the worker assumes a false identity or nationality or submits forged certificates or documents;
- o If the worker is on probation and is dismissed during the probationary period or upon its expiration;
- o If the worker commits a mistake resulting in substantial material loss for the employer, on condition that the latter notifies the labour department of the incident within 48 hours of his becoming aware of its occurrence;
- o If the worker disobeys instructions concerning industrial safety of the workplace, on condition that such instructions are in writing and have been posted at a conspicuous place, and in the case of an illiterate worker, that he has been instructed verbally;
- o If the worker does not perform his basic duties under the contract and persists in violating them despite the fact that he has been under investigation for this reason and that he has been warned that he will be dismissed if such behavior continues;
- o If the worker reveals any secret/classified information of the establishment where he is employed;
- o If the worker is convicted by a competent court for an offense involving honour, honesty or public morals;
- o If the worker is found to be under the influence of alcohol/drug during working hours;
- o If the worker assaults the employer, the responsible manager or any of his work mates, while working; and
- o If the worker absents himself from work without any valid reason for more than twenty (20) non-consecutive days, or more than seven (7) consecutive days, in any one year.

The worker may leave his work without notice on the following grounds:

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

- o If the employer fails to comply with his obligations to the worker, as specified in the contract; and
- o If the worker is assaulted by the employer/employer's legal representative.

If a foreign worker leaves his work without valid reason before the expiration of his contract, he will not be allowed to work in another company in the UAE even with the consent of the employer.

Wages/Salaries

Wages/salaries include the cost of living allowance and may be received on a yearly, monthly, weekly, daily or hourly basis. It may also be in the form of piece-work, production, or commission basis. The employees must be paid on a working day in the national currency (United Arab Emirates Dirham).

Labor contracts are reviewed by the Labor and Social Affairs Ministry to ensure that the remuneration and cost of living allowance paid to the worker is acceptable.

Deductions

Deductions from the wage/salary of the worker may not be made, except in the following cases:

- o In the recovery of advances or amount of money paid to the worker which were paid in excess of his wage/salary, on condition that the amount deducted in this case does not exceed 10% of said wage/salary;
- o Social security and insurance contributions;
- o Contributions to a savings fund or repayment of advances payable to the said fund;
- o Contributions to the welfare scheme or other privileges provided by the employer and approved by the labour ministry;
- o Fines imposed upon the worker for any offense he/she has committed; and
- o Any debt payable by virtue of the decision of a court of law.

No deduction, however, must exceed 25% of the worker's remuneration. If the worker has two or more debts, the maximum deduction is 50% of his remuneration.

If an employee caused the damage or destruction of equipments, tools or machines, the employer may deduct from the worker's remuneration such amount that will be necessary to repair or replace them. However, deductions should not exceed the amount equivalent to five working days in each month.

Hours of Work

The maximum number of working hours is eight (8) a day or forty eight (48) a week. The hours of work may be increased to nine (9) hours a day in commercial establishments, hotels and cafes, and guard duties, as well as any other authorized operations. The daily hours of work may be reduced in the case of arduous or unhealthy operations by order of the Minister of Labour and Social Affairs.

Certain types of workers, notably domestic helpers, may be required to work longer than the allowed standard hours.

During the month of *Ramadhan*, the number of working hours is reduced to two (2) per day.

The daily hours of work is arranged such that no worker works for more than five (5) consecutive hours without breaks for rest, meals, and prayer amounting to not less than one hour. In factories where work is organized in the form of successive day and night shifts or in operations where continuous work is necessary for technical and economic reasons, the manner in which breaks are administered shall be decided upon by the Minister of Labor and Social Affairs.

Rest Period

Friday shall be the normal weekly rest day for all workers except for daily wage workers. If the worker has to work on this day, he/she shall be granted another day of rest or receive his/her basic remuneration for his/her normal hours of work; plus a supplement of 50% of the remuneration.

No worker shall be made to work for two consecutive Fridays except for daily wage workers.

The following persons shall not be entitled to the abovementioned privileges:

- o Persons holding managerial or supervisory positions; and
- o Workers constituting the crews of sea-going ships and persons employed at sea and enjoying special conditions of service on account of the nature of their work, except dockworkers engaged in loading and unloading and other related operations.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Overtime

If an employee is required to work for more than the normal hours of work, it is considered as overtime. The remuneration that he/she will receive shall be equivalent to the amount paid to him/her per day plus 25% of the remuneration.

If he/she is required to work between 9:00 p.m. and 4:00 a.m., he/she shall be entitled to receive a remuneration equal to his normal hours of work and a supplement of 50% of the remuneration.

Actual hours of overtime shall not exceed two a day, unless work is necessary to prevent substantial loss, a serious accident or to eliminate or alleviate its consequences.

Leave

Every worker is granted a paid leave of not less than:

- o Two (2) days a month, if the worker has been employed for more than six months but less than one year;
- o Thirty (30) days a year, if the worker has been with the company for more than one (1) year.

These are in addition to the national and religious holidays.

The worker who works for another employer while on leave will not be able to collect his remuneration for the said period. If a worker does not return immediately to his work, he will not be able to collect his remuneration for the period of his absence.

If a worker works during his leave period, he shall be paid his basic remuneration plus a leave allowance. If he works during a holiday, he shall be granted a compensatory leave plus a bonus of 50% of his remuneration.

A worker is not entitled to paid sick leave if he is still on probation.

Other Important Information

- o Labor laws do not cover government employees, domestic helpers and agricultural workers.
- o Only adult foreign workers are allowed to work in the UAE. Those who are under 15 years old are not allowed to work.
- o There are no unions and strikes in the UAE. Foreign workers will be deported if they attempt to organize unions or strikes.
- o Collective bargaining is not practiced in the UAE. Workers in the industrial and service sectors are normally employed under contracts that are subject to review by the Ministry of Labor and Social Affairs.
- o Manual workers are not allowed to do outdoor work when the temperature exceeds 45 degrees Celsius.

Sources: *Embassy of the United Arab Emirates, Manila*
Ministry of Labour and Social Affairs, United Arab Emirates
Philippine Embassy, Abu Dhabi
"Tips for Travellers to the Middle East and North Africa", Consular Information Sheet, U.S. State Department

UNITED STATES OF AMERICA

Geography

The United States of America is the largest country in North America with a total land area of 9,372,571 square kilometers, including Alaska and Hawaii. It is bounded to the north by Canada; to the west by the Pacific Ocean; to the south by Mexico, the Gulf of Mexico, and the Straits of Florida; and to the east by the Atlantic Ocean.

The capital of the US is Washington, D.C.

Climate

The climate of the United States differs greatly from place to place. Average annual temperatures range from -33

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

degrees Fahrenheit in Barrow, Alaska, to 134 degrees Fahrenheit in Death Valley, California.

The Midwest, Middle Atlantic States and New England experience warm summers and cold, snowy winters. In the South, summers are long and hot, and winters are mild. Along the Pacific Coast, and in some other areas near large bodies of water, the climate is relatively mild all year. Alaska has a sub-arctic climate with long cold winters and short cool summers. A tropical climate with warm weather and abundant rainfall characterizes Hawaii throughout the year.

People

In 1994, the population was estimated at 260,967,000.

The majority of the Americans are of European descent. The African-Americans comprise the largest minority group. The rest of the population is made up of Asians, Hispanics, Native Americans, and others. America is often described as a "Melting Pot" but it may be more appropriately called a "Salad Bowl", with different ingredients, each one distinct and yet, together, making up a delectable dish.

Language

English is the official language. Spanish is widely spoken in California, New Mexico, Texas, New York, Florida, and Puerto Rico, which is a US territory.

Religion

The U.S. Constitution guarantees the freedom to choose and practice one's religion. Of the total population, 52% are Protestants, 37% Roman Catholics, 4% Jews, 3% Mormons and 3% are members of the Eastern Orthodox Church. The rest belong to other faiths such as Islam and Buddhism.

Political System

The United States of America is a union of 50 autonomous states with Washington, D.C. (District of Columbia) as the seat of the national government. It also possesses various island territories in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean. These protectorates include Guam, the Virgin Islands, American Samoa, the Commonwealth of Puerto Rico, and the Commonwealth of Northern Marianas Islands.

The Federal government is headed by the President. The legislature has a bicameral Congress (Senate and House of Representatives); and the judiciary is headed by the Supreme Court Justice. Each state is headed by a governor. Within each state are counties, townships, cities and villages, with their own elected government officials. The state government has authority over commerce within the state, and laws that govern marriage, divorce and education.

The right to vote is enjoyed by all citizens from the age of 18. The exercise of such right is not compulsory. The presidential election is held every four years. All members of the House of Representatives and about one third of the members of the Senate are elected every two years.

IMMIGRATION LAWS

The US adopts a tight immigration policy. Immigration laws control the admission of aliens and the distribution of benefits to those who are qualified. Foreigners may be classified into two: non-immigrants and immigrants.

Entry Requirements

Passport

Foreigners who intend to enter the U.S., its possessions and protected territories such as Swains Island, Belau, Caroline, Johnston, Marshall, Midway, Wake Islands and Micronesia are required to present their passport except those exempted under immigration laws.

Visa

Foreign nationals who intend to enter the US must apply for a visa at the US embassy or consulate in their country of residence. They must present their passport, birth certificate, police certificate, and other documents required by the consular officer.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

The issuance of a visa does not guarantee entry into the United States. US immigration authorities have the authority to deny admission at the port of entry and to determine the length of stay of the visitor in the U.S.

Non-Immigrant Visa

The visas issued for non-immigrants are classified as follows:

1. *Visitor (Business, Vacation, and Medical Purposes)*

- Foreigners travelling on business must present a letter from the firm based in the U.S. indicating the purpose of their trip, intended length of stay, and the firm's intent to defray travel expenses.
- Foreigners travelling as tourists must show evidence indicating the purpose of the trip, intent to depart from the U.S., and financial capability to cover the expenses of the trip. The consular officer may require the presentation of other documents/proofs and these may vary depending on the applicant's circumstances.
- Persons travelling to the U.S. for medical treatment must present a medical certificate from their doctor.

To qualify, they must:

- Present a valid passport
- Present a round trip ticket issued by an airline which has an existing agreement with the U.S. Government to participate in the waiver program
- Present proof of financial capability
- Submit a completed and signed visa waiver arrival/departure form

Requests for an extension will not be granted. Visitors are not also allowed to change their status if they are travelling to the US under the visa waiver pilot program.

2. *Transit*

A visa is recommended for transit passengers through the US except for the following:

- Those who arrive on airlines which have an existing agreement with the U.S. INS; and
- Those holding tickets with confirmed and onward reservations to at least the next country beyond the U.S., holding valid travel documents authorizing their admission to the onward country, and proof that they will continue their journey by the same or first available flight within 8 hours after arrival.

Transit passengers may only enter at designated ports of entry.

Who Needs a Transit Visa?

- o Nationals of Afghanistan, Cuba, Iran, Iraq, Libya and Pakistan need a transit visa at all times.
- o Nationals of Bangladesh, India, and Sri Lanka need a transit visa. If they can show proof that they are "landed immigrants" of Canada or Bermuda, they may not need a visa but they must comply with the other requirements set by the INS.
- o Nationals of North Korea and Vietnam also need a transit visa but if they can show proof that they reside in another country other than North Korea or Vietnam, they just need to comply with the other requirements set by the INS.
- o Nationals of Albania, Bulgaria, People's Republic of China, Commonwealth of Independent States, Czechoslovakia, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Mongolian People's Republic, Poland, and Romania may transit without visa only if they are arriving on a plane which has an existing agreement with the U.S. Government, and they are not changing aircraft.

3. *Treaty Trader/Investor*

Foreigners who are coming to the US to engage in trade, including trade in services or technology, develop and direct the operations of an enterprise in which they have invested, or are investing a substantial amount of capital may apply for the treaty trader/investor visa.

The visa is issued only to applicants who are employed in a supervisory or executive capacity, or possess highly specialized skills essential to the efficient operations of the firm. Ordinary skilled or unskilled workers are not qualified.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

4. *Student (Academic)*

Foreign students on F-1 immigration status are prohibited from attending public elementary schools (grades K through 8) or publicly-funded adult education programs. Their attendance in public secondary schools (grades 9 through 12) is limited to a maximum of 12 months. They are also required to reimburse public secondary schools for the full, unsubsidized tuition fees for the intended period of study.

This new law does not affect the following:

- Foreign students who are exchange visitors; and
- Dependents of foreign nationals on long-term visas such as diplomats, researchers, or foreign workers

If a private school student wishes to transfer to a public school or publicly-funded adult education or language program, he/she will have to pay his tuition fees for the intended period of study.

5. *Temporary Worker*

Foreigners who are allowed to apply for this type of visa include the following:

- Registered nurses;
- Persons engaged in highly specialized occupation involved in Government-to-Government research and development;
- Temporary or seasonal agricultural workers;
- Temporary or seasonal non-agricultural workers;
- Trainees involved in the education of handicapped children;
- Persons employed by companies with branches, parent or affiliate companies in the U.S.;
- Persons with extraordinary ability in the sciences, arts, education, business, or athletics, or extraordinary achievements in the motion picture and television, as well as those accompanying them;
- Individual or team athletes, or members of an entertainment group that is internationally recognized;
- Artists or entertainers who will perform under a reciprocal exchange program;
- Artists or entertainers who perform under a program that is culturally unique; and
- Participants in an international cultural exchange program which provides practical training, employment, and shares their home country's history, culture, and traditions.

6. *Exchange Visitor*

Foreign participants of educational and cultural exchange programs accredited by the U.S. Information Agency (USIA) may be issued EVP visa. These include the following:

- Students at all academic levels
- Trainees obtaining on-the-job training with firms
- Representatives of participating institutions and agencies
- Teachers of primary, secondary and specialized schools
- Professors coming to teach or do research at institutions of higher learning
- Research scholars
- Professional trainees in the medical and allied fields
- International visitors coming for the purpose of travel, observation, consultation, research, training, sharing, or demonstrating specialized knowledge or skills, or participating in organized people-to-people programs.

Certain categories of EVP participants in programs which were financed in whole or in part, directly or indirectly, by an agency of the U.S. Government or by the participants' government, or whose skills or expertise are needed in their country of residence must return after completion of the program and practice their profession in their country of residence for a period of two (2) years.

The spouse and minor child/children accompanying EVP participants in the U.S. may be issued visas. They must present sufficient proof that they have adequate financial resources to cover all the expenses that will be incurred during their stay in the U.S.

7. *Fiance/Fiancee*

Foreigners who are coming to the U.S. to marry American citizens and reside there may be issued fiance/fiancee visa.

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

The American citizen must file a petition on behalf of his/her fiancée/fiance. The approved petition will be forwarded by the INS to the US embassy or consulate where the foreigner will apply for fiancée/fiancee visa. Upon receipt of an approved petition, the US consular officer will inform the beneficiary and give all the necessary instructions to apply for a fiancée/fiancee visa. In addition to the application forms, the following documents are required:

- Valid passport
- Birth certificate
- Divorce or death certificate of any previous spouse
- Police certificate from all places lived since the foreigner was 16 years old
- Medical examination
- Evidence of support
- Evidence of valid relationship with the petitioner
- Photographs

At the port of entry, the fiancée/e is given temporary permission to work. The marriage must take place within 90 days of admission into the United States. After the marriage, the fiancée/e must apply for conditional permanent residence status with the INS. Three (3) months prior to the second anniversary of marriage, the couple shall file a petition for the lifting of conditional status with the INS to pave the way for the issuance of a permanent residency permit. Proof should be shown indicating continued co-habitation by the couple.

Unmarried, minor children of a fiancée/e may also be issued a visa if they are named in the petition.

8. Others:

Official/Diplomatic - This type of visa is issued to visiting officials of foreign governments, and diplomats assigned in foreign embassies and consulates in the U.S. This is also extended to immediate members of their families and household help.

Crew Member - This visa is issued to persons serving in any capacity on board a vessel or aircraft

Foreign Information Media Representative (members of media)

Representative to International Organization

Non-Academic Student (vocational students)

Immigrant Visa

The visas issued for immigrants may be classified into four broad categories, namely:

1. Preference Categories

1st preference (unmarried sons and daughters of U.S. citizens, and children if any)

2nd preference (spouse, children, and unmarried sons and daughters of permanent residents)

3rd preference (married sons and daughter of U.S. citizens and their spouses and children)

4th preference (brothers and sisters of U.S. citizens, and their spouses and children, provided the U.S. citizens are over 20 years old.

2. Immediate Relatives of U.S. Citizen

This category includes the spouse, widow/er and minor unmarried children of a U.S. citizen, and the parents of a U.S. citizen who is 21 years old and above.

3. Special Immigrants

These include certain religious workers, ministers of religion, certain international organization employees and their immediate family members, and qualified, recommended current and former U.S. Government employees.

4. Investors

Foreigners who create employment for at least ten (10) unrelated persons by investing capital in a business in the U.S. may apply for investors visa.

5. Diversity Immigrant Visa Lottery

Foreigners selected at random from countries with low rates of immigration to the U.S. may avail of this type of visa.

6. Employment-based

Foreigners who fall under the following categories may avail of employment-based immigrant visas:

- o Those with extraordinary ability in the sciences, arts, education, business, or athletics
- o Outstanding professors and researchers
- o Executives and managers of multinational corporations

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

- o Professionals with advanced degrees of education, and persons of exceptional ability in the sciences, arts, and business
- o Professionals with baccalaureate degrees, skilled workers with at least 2 years experience, and other workers whose skills are in short supply in the U.S.

Requirements in Applying for a Visa

Applicants must submit the following:

- passport
- birth certificate
- police certificate
- other documents required by the consular officer

Affidavit of Support

Changes in U.S. immigration laws require applicants for immigrant visas to submit an affidavit of support duly completed by the petitioner.

For those who are petitioned by immediate members of their family, the petitioner must be the sponsor. Employment-based immigrants may be petitioned by a relative or by a business in which the relative has significant ownership or interest.

Medical Examination

Before the issuance of an immigrant visa, every applicant, regardless of age, must undergo a medical examination. The examination will be conducted by a doctor designated by the U.S. embassy/consulate.

Vaccination

Recent changes in U.S. immigration laws now require immigrant visa applicants to obtain the following vaccinations:

- mumps	- measles
- rubella	- polio
- tetanus and diphtheria toxoids	- pertussis
- influenzae type b (Hib)	- hepatitis B
- varicella	- pneumococcal
- influenza	

Sponsorship of Relatives

Immigrants may immediately file petitions for the legal spouse and all unmarried children regardless of age. Approval of the petition depends upon the petitioner's capability to support the relatives financially. A petition for parents, brothers and sisters can only be made by an American citizen who is at least 21 years old. A petition can not be filed for a grandparent, grandchild, nephew, niece, aunt, cousin nor in-law.

Adoption

Only U.S. citizens may petition for the immediate immigration of foreign adopted children. Once a legal permanent resident becomes a U.S. citizen, he/she may petition for the immediate immigration of an adopted (or to be adopted) orphan.

A single U.S. citizen over 25 years old or a married U.S. citizen of any age may sponsor an adoptee for immigration to the U.S. The spouse of a married citizen need not be a U.S. citizen, but he/she must agree to the adoption.

Naturalization Requirements

Foreigners who wish to be naturalized citizens of the United States of America should comply with the following requirements:

For Immigrants

- a. 5 years of accumulated stay in the US from date of entry; at least six months' residency in the state where he applied for naturalization;

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

- b. Basic knowledge of English;
- c. Fair knowledge of American history and government;

For Spouses of US Nationals

- a. 3 years of co-habitation with an American spouse residing in the US; or
- b. 3 years of marriage to an American citizen who is employed in a foreign country and who has intentions of residing in the US (employment must be with an American firm or with the US government or an international organization);
- c. Basic knowledge of English;
- d. Fair knowledge of American history and government;

Naturalization is not automatic after the required years of residency.

Deportation

A foreigner may be deported from the US if he/she is guilty of the following:

- o Commission of crimes and unlawful activities in the U.S. such as espionage and sabotage;
- o Use of fraudulent documents for entry in the country;
- o Expiration of required temporary permits;
- o Need to stand trial for crimes committed in a country with which the US has an extradition treaty.

It should be noted that in any of these cases, the foreigner is entitled to the services of a lawyer in a U.S. court to defend himself/herself from deportation.

LABOR LAWS

Employment of Foreigners

The U. S. Department of Labor allows employers to employ foreign workers only after they have presented proof that they have exerted all efforts to attract U.S. workers for a specific job opening but have been unsuccessful. Only foreign workers who are qualified and fit to work may be employed.

Foreigners applying for jobs must show proof of their employment eligibility (i.e. Social Security Number and Card). Only U.S. citizens, immigrants, or foreigners authorized by law are allowed to work in the U.S. Employers of students, nurses, fashion models and persons specializing in certain professions/skills must comply with the requirements set by the US Department of Labor.

Equal Employment

Employers are mandated to treat their employees according to their abilities, achievements, experience, and attitudes regardless of race, color, creed, sex, age or physical disability.

Wages/Compensation

US Labor Laws require that employees be paid at least a minimum wage and overtime pay. The following may, however, be exempted from this requirement:

- Employees under 20 years old during their first 90 consecutive calendar days of employment;
- Certain full-time students, student learners, apprentices, and workers with disabilities provided that special certificates are issued by the Department of Labor;

COUNTRY PROFILES OF SELECTED MAJOR DESTINATION COUNTRIES

Leaves

Employees are granted vacation and sick leaves. The computation of vacation and sick leave is based on the number of years they have been employed by the employer.

The Family and Medical Leave Act of 1993 further allows the employee to avail of unpaid leave of absences up to 12 weeks for the following reasons:

- Birth of a child
- Care for the newborn child
- Placement with the employee of a child for adoption or foster care, and to care for the newly placed child
- Care for an immediate family member who is seriously ill
- Employee is unable to work due to a serious health condition. This must be duly certified by his/her attending physician or any health worker allowed by law.

With some exceptions, employees may retain the same position, or its equivalent upon their return to work.

To avail of said benefit, the employee must:

- Be employed in public agencies, including state, local and federal employers, schools, or privately owned companies engaged in commerce or any related activity which employs 50 or more employees;
- Have worked for the employer for 12 months;
- Have worked for at least 1,250 hours over the past 12 months;
- Work in the US or any territory or possession of the US where there are at least 50 employees within 75 miles.

Occupational Safety and Health

US Federal laws enforce safety and health in the work place; provides and enforces regulations and standards, authorizes inspections, monitors employee complaints, investigates, and assesses penalties for violations

Workers' Compensation Insurance

Employers are required to compensate for employees' injuries or illnesses contracted in line of work, or due to exposure to occupational hazards. Employees may receive benefits for lost wages, and medical and rehabilitation services. Survivors of a deceased employee may also be entitled to receive death benefits.

Unemployment Compensation

Employees (U.S. citizens and permanent residents who are holders of Social Security cards), who lose their jobs due to factors beyond their control may avail of benefits given by the state under the Unemployment Compensation Program. The allowance provided to the unemployed worker is funded by taxes paid by employers.

Sources: *US Department of Labor, Employment Standards Administration*
 US Department of State, Bureau of Consular Affairs
 US Immigration and Naturalization Service

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

Ang **overseas Filipino worker (OFW)** ay tumutukoy sa manggagawang magtatrabaho, nagtatrabaho o nakapagtrabaho na sa ibang bansa na tumatanggap ng buwanang sahod sa serbisyong nagawa.

MGA URING OFW:

- **Name Hire.** Manggagawang hindi na dumaan sa licensed recruitment agency. Siya'y direktang namasukan sa foreign employer sa sariling sikap o sa pamamagitan ng mga kakilala na nasa ibang bansa.
- **Government Hire.** Manggagawang tinulungan ng POEA na makahanap ng foreign employer sa pamamagitan ng pakikipagkasundo sa gobyerno ng ibang bansa.
- **Private Agency Hire.** Manggagawang dumaan sa private at licensed recruitment agency.
- **Balik-Manggagawa**
 - Manggagawang bumalik sa Pilipinas upang magbakasyon (annual o emergency leave) at babalik sa dating pinaglilingkuran.
 - Manggagawang lumipat ng pinaglilingkuran at nakapagsimula nang maglingkod bago magbakasyon sa Pilipinas.
- **Landbased Worker.** Name hire, government hire o balik-manggagawa.
- **Seabased Worker.** Manggagawa sa barko o anumang sasakyang pandagat kabilang na rito ang manggagawa ng anumang kumpanyang pandagat.

PAG-A-APPLY

Kung gusto mong makapagtrabaho sa ibang bansa, kailangan alam mo ang tamang paraan at mga documentary requirements upang maging mabilis ang processing ng mga papeles at upang hindi maloko ng fixers at illegal recruiters.

May dalawang pangunahing hakbang sa pag-a-apply:

Una : ang pagpa-authenticate ng papeles sa iba't-ibang ahensiya ng gobyerno.
Pangalawa : pagkuha ng pasaporte

Mga ahensiyang nag-a-authenticate ng mga dokumento:

- Central Supervising Office
- Authentication Unit, Legal Office (AULO)
- Department of Foreign Affairs
- Embahada ng bansang pupuntahan

POEA Processing

Landbased Workers

Tatlong paraan kung paano makapagtrabaho sa ibang bansa:

- Sa pamamagitan ng pribadong recruitment agency;
- Sariling paghahanap ng trabaho o employer. Ito ay tinatawag na Name Hire; at
- Sa pamamagitan ng POEA Government Placement Branch

☐ Pribadong licensed recruitment agency

Mga kailangang dokumento sa pag-a-apply:

- Dalawang 2 X 2 photos
- Self-made bio-data with job description
- Employment certificate (di kukulangin sa dalawang taong experience)
- High school diploma, college, transcript of records o school certificate
- Certificate of training
- Birth Certificate

Gabay sa pag-a-apply

1. Alamin sa POEA Action Center na may telephone numbers 722-1144/55 kung lisensiyado ang ahensiya o kung ito ay kanselado o suspendido. Mag-apply lamang sa lisensiyadong ahensiya. Alamin din kung ito ay may lihitimong job order para matiyak na may naghihintay na trabaho sa ibang bansa.
2. Mag-apply lamang sa address ng ahensiya na nakasaad sa listahan ng licensed agencies.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

3. Magbayad ng takdang halaga kung tapos nang pumirma ng kontrata.

TANDAAN: Huwag magbayad kung walang opisyal na resibo ang ahensiya.

4. Bago umalis patungong ibang bansa, tiyaking mayroong mga sumusunod na dokumento:

- Overseas Employment Certificate (OEC) na inisyu ng POEA
- Valid Passport
- Entry Visa o di kaya ay No Objection Certificate (NOC)
- Orihinal na kopya ng kontratang pinirmahan.

Mag-iwan ng kopya ng dokumento sa pinakamalapit na kamag-anak.

TANDAAN: Kailangan dumaan muna sa Labor Assistance Center (LAC) sa Ninoy Aquino International Airport bago sumakay ng eroplano ang new hire. Hindi papayagang makaalis ang isang new hire na contract worker kung hindi dadaan sa LAC.

5. Kung kayo ay hindi makaaalis sa loob ng apat na buwan pagkatapos pumirma ng kontrata mag-report agad sa Legal Assistance Division ng POEA.

☐ Name Hire

Ang manggagawa ay maaaring makapagtrabaho sa ibang bansa nang hindi dudulog sa isang recruitment agency. Siya ay tinatawag na Name Hire pero kailangang maproseso ang kanyang papeles sa pamamagitan ng Name Hire Processing Unit (NHPU), Government Placement Branch (GPB) ng POEA.

Mga kailangang dokumento:

- Employment contract na may lagda ng employer at ng manggagawa at kailangang authenticated ng Philippine Embassy para sa mga household workers.
- Work permit, Visa o Visa Certificate o di kaya ay no objection certificate (NOC) na inisyu ng bansang patutunguhan.
- Tiket sa eroplano o airline booking certificate.
- Valid contract worker passport.
- Dalawang 2 X 2 photos. Paraan ng pag-a-apply

Isumite ang orihinal na kopya at photocopy ng mga dokumento sa NHPU, Government Placement Branch ng POEA, Ground Floor. (Maiiwan sa POEA ang photocopy ng mga papeles.) Ang susunod na gagawin ay ipaalam sa aplikante ng POEA Evaluator.

Dapat dumaan ang NAME HIRE sa mga sumusunod na hakbang:

1. Pagsusuring pangkalusugan sa isang pagamutan o klinika na kinikilala ng POEA (accredited clinics of POEA). Ang pagsusuring pangkalusugan ay ayon sa bansang pupuntahan o employer/principal ng OFW.

Ang manggagawang patungo sa bansa ng Middle East ay kailangang dumaan sa AIDS Test, Hepa B at VDRL. Ang mga babae ay kailangang dumaan sa pregnancy test.

Kailangan ding makapasa ang lahat ng OFW sa psychological exam bago pahintulutan na makapunta sa ibang bansa. Ang resulta ng medical at psychological exam ay may bisa lamang ng tatlong buwan.

2. Pre-departure Orientation Seminar (PDOS). Ang pag-attend ng pre-departure orientation seminar ay mandatory sa lahat ng OFW dahil dito malalaman ang kumpletong impormasyon tungkol sa bansang pupuntahan.

Ang schedule ng PDOS ay ibinibigay ng NHPU evaluator. Ito ay nakasaad sa referral slip. Ang lahat ng manggagawang naka-schedule ay dapat magpatala sa PDOS Room, 2nd Floor, POEA. Pagkatapos ng seminar, ang manggagawa ay tatanggap ng PDOS certificate.

TANDAAN: Para sa mga manggagawa tulad ng household worker, performing artist o fishworkers, tanging POEA lamang at mga accredited na Non-Government Organizations (NGOs) ang maaaring magbigay ng PDOS.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

3. Kung nakapagbayad na ang POEA processing fee at welfare fund contribution sa GPB evaluator ang sumusunod na papeles ang ibibigay:

- Overseas Employment Certificates (OEC)
- Orihinal na kopya ng kontrata na dumaan sa POEA at iba pang dokumento.

MAHALAGA:

Ang babayarang halaga ay nakasaad sa RA 8042 at ito ay hindi maaaring itaas at ang employer ang siyang magbabayad nito.

US \$100 - POEA Processing Fee

US \$ 25 - OWWA Welfare Fund Contribution

US \$125 - Kabuuang Halaga

Mga papeles na dapat dalhin sa Airport:

- Kontrata
- Overseas Employment Certificate
- Passport with stamped visa
- POEA-PDOS Certificate
- Vaccination card ng Saudi-bound workers
- Plane ticket

TANDAAN: Walang babayaran na terminal fee ang isang OFW sa airport. Ipakita lamang ang lahat ng dokumento sa Labor Assistance Center (LAC) bago pumunta sa airline check-in counter.

☐ Government Hire

Ang Government Hiring ay isinasagawa ng POEA sa pamamagitan ng pakikipag-ugnayan sa pamahalaan ng ibang bansa na nangangailangan ng dayuhang manggagawa.

Karamihan sa mga ito ay medical, professional at iba pang skilled workers.

1. Pinipili ng employer ang manggagawa mula sa manpower pool ng POEA Manpower Registry Division. Para makapagrehistro, kailangan ang mga sumusunod na dokumento:
 - 1.1. Self-made bio-data with detailed job description (typewritten).
 - 1.2. Dalawang 2 X 2 photos o anim na 2 X 2 photos para sa MHO, SRO applicants
 - 1.3. Sertipiko ng pagtatrabaho na hindi kukulangin sa dalawang taon.
 - 1.4. High School/college/vocational records (transcript or diploma)
 - 1.5. Sertipiko ng pagsasanay (if available)
 - 1.6. Birth Certificate
 - 1.7. Marriage contract para sa babaeng may asawa
 - 1.8. OMA certificate para sa Muslim applicants

Para sa mga professional workers at nurses

- 1.11. Updated PRC card
- 1.10 3.5 X 5 (half body) colored picture sa likod, lagyan ng (typewritten):
 - pangalan
 - tirahan
 - kapanganakan
 - height/weight
- 1.11. Post card size colored picture

Isumite ang nabanggit na dokumento sa Manpower Registry Division, Ground Floor, POEA Bldg., (Lunes hanggang Huwebes – 8 ng umaga hanggang 3 ng hapon). Lahat ng dokumento ay dapat nakalagay sa long size cream folder. Photocopy lamang ang isumite. Ang sino mang mapi'i ay makakatanggap ng telegrama mula sa POEA na magsasaad kung kailan dapat magreport sa POEA.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

2. Ang mga napiling aplikante ay bibigyan ng medical referral slip at ng pre-departure orientation seminar referral slip. Isang passport size picture ang kailangang ibigay sa FPB account officer para sa medical referral slip. Hindi na kailangang magseminar ang mga dati ng OFW.

Ang certificate of PDOS attendance ay ibibigay pagkatapos ng six-hour orientation seminar. Ang medical result naman ay ibinibigay ng klinika sa POEA pagkatapos ng tatlong araw.

3. Kung pumasa sa medical examination, kailangan magsumite ng mga sumusunod:

- Employment contract na may lagda ng employer at OFW
- Passport
- Dalawang kopya ng info sheet
- NBI Clearance
- PDOS certificate
- POEA registration card

4. Para sa madaling pag-alis kailangang ihanda ang mga sumusunod na dokumento.

- High School diploma, transcript of records na pinagtibayan ng DECS at Malacanang
- Trade/Technical Certificate na pinagtibayan ng Embassy ng banyagang bansa na kukuha sa manggagawa.
- PRC ID, board rating certificate na pinagtibayan ng PRC, Malacanang, at Embahada ng bansang kukuha ng manggagawa.
- Birth Certificate na galing sa Bureau of Census, pinatibayan ng Malacanang at Embahada ng bansang kukuha ng manggagawa.
- Marriage contract na pinagtibayan ng City or Municipal Court.

5. Ang employer ang siyang nagpapadala ng airline ticket sa pamamagitan ng PTA (pre-paid Ticket Advice) sa POEA. Hanggang wala ito ang working visa ng OFW ay hindi ibibigay ng Embassy. Ang POEA-GPB ang siyang nag-aasikaso ng ticketing at pagproseso ng VISA. Ang Visa fee ay maaaring bayaran ng employer o ng worker.

TANDAAN: Kung ang aplikante ay hindi nakapasa sa medical examination, siya ay hindi papayagan ng POEA na magtrabaho sa ibang bansa.

6. Pagkatapos ng final briefing na isasagawa ng POEA Account Officer ibibigay ng OFW ang mga sumusunod:

- Passport na may Working Visa
- Plane ticket
- Employment contract stamped by POEA
- Overseas employment certificate
- OFW ID
- Medical result at iba pang dokumento

Bago umalis kailangang:

- Magpabakuna at dalhin ang vaccination card na bigay ng Bureau of Quarantine
- Magdala ng US\$50 hanggang US\$100 para sa pocket money
- Ang babae na pupunta sa Middle East ay kailangang magdala ng Abaya o belo.

□ Performing Artist

Ang entertainer o ang overseas performing artist (OPAs) ay isa sa pinaka-vulnerable na uri ng manggagawa.

Ang bagong alintuntunin at programa na nagsimula noong 1991 ay nagbibigay diin sa kapakanan at proteksiyon ng performing artist. Ito ay pinangunahan sa pagtatalaga ng edad na 23 taong gulang para sa babaeng OPA at ang pagbabayad ng employer ng karagdagang cash bond na US \$20,000 para sa legal at valid claims ng OPAs.

Nuong July 8, 1996 nagdaos ng consensus meeting ang Secretary of Labor na dinaluhan ng iba't-ibang sektor ng industriya kasama ang mga non-government organizations (NGOs) at iba pang government agencies. Dito ibinaba and deployment age sa 21 at kung sa loob ng anim na buwan ay makapagpapatayo ng welfare centers sa strategic places ay ibaba sa 18 taong gulang and deployment age.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

Napabilang sa performing artist ang singer, dancer, musician o isang bonafide performer na napatunayan na may kakayahan sa academic o skills training.

Ayon sa bagong sistema, kailangan na dumaan sa pagsasanay, pagsusulit at sertipikasyon ang isang performing artist bago siya maging karapat-dapat na magtrabaho sa ibang bansa na ipinagtibay ng Department Order No. 3 at 3A, Series of 1994 na tinatawag na ARB system upang mapaganda at ma-professionalize and overseas employment industry. Ito ay sa pamamagitan ng kakayahan at masusing pagpili ng manggagawa.

Ang pagsasanay sa kakayahan at kaalaman ng performing artist ay ginagawa sa loob ng 90 days sa mga POEA accredited testing centers. Ang 30 days para sa value formation, household management, personal hygiene at ang patakaran ng pagpapadala ng Filipinong manggagawa sa ibang bansa ng mga lisensiyadong ahensiya at ang 60 days ay itinalaga sa pagsasanay sa nakatagong kakayahan sa pamamagitan ng mga professional trainers.

Sa pagtatapos ng pagsasanay ang performing artist ay dapat dumaan sa academic at skills testing upang makakuha ng certificate of competency na ibinigay ng Technical Education at Skills Development Authority (TESDA) na kilala noon bilang National Manpower and Youth Council (NMYC). Ito rin ang batayan sa pagbibigay ng Artist Record Book o ARB.

Mga kailangang dokumento upang makapagtrabaho sa ibang bansa:

- Valid Artist Record Book
- Passport
- Employment Contract
- Plane Ticket
- Certificate of Eligibility
- Overseas Employment Certificate

Ang Artist Record Book

Ang Artist Record Book o ARB ay dokumentong nagpapatunay na ang performing artist ay may kakayahang magtrabaho sa ibang bansa. Ito ay nagtataglay ng impormasyon tungkol sa nagmamay-ari nito katulad ng pangalan, kapanganakan, thumb mark, kulay ng mata, taas, bigat, kanyang kakayahan, larawan ng artist at ang talaan ng kanyang training, academic at skills tests, pagtatrabaho sa ibang bansa at ang kanyang ahensiya, remittance at iba pang impormasyon.

Ang ARB ay ibinibigay pagkatapos na makapasa sa skills at academic requirements at mabigyan ng Certificate of Competency. Hindi makapagtatrabaho sa ibang bansa ang performing artist ng wala ito.

Ang POEA ang siyang nagbibigay ng ARB pagkatapos makapasa sa pagsusuring isinasagawa ng TESDA. Ibinibigay ito sa halip ng PECC at ACC cards at ng PPC cards.

Ito ay may validity period na tatlong taon at ang may-ari nito ay dapat sumunod sa mga batas at alituntunin ng overseas employment.

Mga hakbang sa pagkuha ng Artist Record Book

- Ang TESDA ang siyang nagbibigay ng Performing Artists Information Sheet na pinatunayan na tama at wasto ng artist mismo at ng kanyang training center.
- Kailangang ipakita ng lisensiyadong ahensiya na magdedeploy sa performing artist ang orihinal na certificate of competency at ang booking confirmation (interim requirement) sa POEA.
- Kailangang magbayad ng P300.00 para sa Artist Record Book.
- Pagkatapos makumpleto ang lahat ng dokumento at makabayad na ng kaukulang halaga lalagdaan at lalagyan ng thumb mark (kaliwa at kanan) ng artist ang ARB.
- Ipaaalam ang notice of ARB issuance sa performing artist kung saan nakalagay ang ARB no. ng artist.
- Ang Employment Branch na rin ang nagbibigay ng ARB at booking confirmation sa Employment Contract Processing Branch pagkatapos maipakita ang approved recruitment order, katibayan na ang employment contract, certificate of eligibility at ang request for processing ay nasa Employment Contract Processing Branch ng POEA.
- Ang POEA ang siyang nagbibigay periodically ng mga listahan ng performing artist na nabigyan na ng Artist Record Book.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

Ang kahalagahan ng Artist Record Book

1. Ang tanging may hawak lamang ng valid Artist Record Book ang siyang papayagang makapagtrabaho sa ibang bansa at ito ay pangunahing kinakailangan sa pagpoproseso ng kontrata sa paggawa ng isang lehitimong performing artist at para na rin sa pre-departure showcase preview, exit clearances sa airport at iba pang exit points.
2. Magiging valid lamang ang ARB ng isang artist na lumipat ng management entity pagkatapos na magsumite ito ng clearance galing sa training center o licensed recruitment agency na siyang nagsumite sa kanyang application para sa ARB. Ang clearance ay kailangang maibigay ng hindi lalampas sa 30 na araw.

Mga sanhi ng kanselasyon ng Artist Record Book

- Falsification ng mga dokumento o maling statements tungkol sa aplikasyon para sa ARB.
- Pagkakaroon ng pangalawang ARB na hindi ibinabalik ang naunang ARB.
- Paggamit ng ARB na labag sa batas at alintuntunin ng overseas employment.
- Tampering ng ARB.

Ang lahat ng napatunayang nagkamali na naging sanhi ng pagkansela ay maaaring mapabilang sa mga watchlisted at blacklisted at maaaring mapatawan ng kaukulang kaparusahan.

□ Seabased Workers

Mga kailangang dokumento para makakuha ng seaman's registration card (SRC) na isa sa mahalagang dokumento sa paghahanap ng trabaho:

1. Valid Seafarer's Identification and Record Book (SIRB)
2. Orihinal na diploma para sa high school/college/basic seaman course graduate
3. C.A.V. (Certificate of Authentication and Verification) galing sa DECS o completion certificate for graduates of the Philippine Merchant Marine Academy (PMMA) at exemption certificate ng DECS para sa graduates ng government maritime schools/centers
4. 168 hour on-the-job-training (OJT) certificate para sa graduates ng basic seaman course
5. Original Basic Safety Courses Certificate
6. 2 pcs. 1 X 1 photos

Para sa Inter-Island fishing/domestic vessel experience: sea service certificate suportado ng mga sumusunod:

1. Valid Seafarer's Identification and Record Book (SIRB)
2. Certificate of sea service
3. Valid crew list galing sa Bureau of Customs Clearance Office o
 - SSS premium
 - Copy of formalized shipping articles
 - BFAR clearance for fishermen
4. 2 pcs. 1 X 1 photos

Para sa ex-Philippine navy personnel

1. Valid SIRB
2. Discharge Order
3. Statement of sea duty
4. Statement of service

Para sa lisensiyadong opisyal

1. Valid SIRB
2. Valid PRC ID license
3. ROC/RSC sa mga deck officials (original copy)
4. 1st Class Radio Telegraphy certificate nanggaling sa NTC para sa radio operators, IMARSAT & GMDSS certificates
5. Original Basic Safety Courses Certificates para sa new registrants
6. 2 pcs. 1 X 1 photos

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

Para sa C3

1. Routing slip galing sa Seafarers Accreditation Division
2. Employment contract at information sheet
3. Medical Certificate of fitness
4. Guarantee undertaking with related employment certificate o related training certificate
5. Valid SIRB
6. Original Basic Safety Course Certificate
7. 2 1 X 1 photos

Paraan ng pag-aapply ng SRC

1. Magrehistro muna. Magtungo ng personal sa POEA Manpower Registry Division upang ipakita at maibigay ang kinakailangang dokumento.
2. Kung kumpleto na ang mga dokumento, kayo ay bibigyan ng seafarer information sheet na inyong sasagutin.
3. Isauli ang info sheet sa processor matapos maitala ang tamang impormasyon kalakip ang resibo ng kabayaran (P50) upang makakuha ng Seafarers Registration Card (SRC).
4. Kung wala ang inyong pangalan sa listahan ng mga watchlisted seafarers, ihahanda ng processor ang Seafarers Registration Card (SRC).

TANDAAN: Sa mga aplikanteng may hawak ng Employment Contract kailangang ibigay kaagad ang nakuhang SRC sa Seabased Processing Division upang mabigyan ng kaukulang aksiyon ang kontrata. Sa mga nawalang SRC, magbayad ng P150.00 para makakuha ng panibago.

Paraan ng Pag-aapply:

May dalawang pamamaraan kung paano makakahanap ng trabaho ang isang seabased worker sa ibang bansa:

- Sa pamamagitan ng licensed manning at shipping agencies
- Sa pamamagitan ng name hiring

Mga kailangang dokumento ng isang namehire

- Employment Contract
- Seaman Service Record Book
- Pasaporte (optional)
- SRC
- Plane Ticket
- Vessel Particulars

Isumite sa Seabased Processing Division, 2nd Floor, POEA Building ang mga sumusunod na dokumento upang mabigyan ng Overseas Employment Certificate (OEC). Ang OEC ang magsisilbing travel exit pass at tax exemption certificate.

Para sa mga aplikante ng recruitment agencies, mayroong liaison officers na siyang mag-aasikaso ng mga papeles ng mga seabased workers.

TANDAAN: Magpatatak ng mga dokumento sa Labor Assistance Center (LAC) sa International Airport. Hindi makakaalis kung ang passport at OEC ay hindi dumaan sa LAC.

☐ Balik-Manggagawa (BM)

Mga kailangang dokumento:

- Pasaporte na may valid entry visa o kaya ay work permit, soggiorno at iba pang katumbas nito.
- Valid employment contract o katunayan ng pagiging manggagawa sa ibang bansa (optional).

Paraan ng pag-aapply:

1. Ipakita sa BM Form Issuance Counter ang mga dokumentong nabanggit upang mabigyan ng libreng BM Information Sheet.
2. Sagutin ang BM info sheet/Medicare Application Form at ibalik ito kasama ng iba pang mga papeles na hinihingi sa Evaluation Counter.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

3. Magbayad ng BM processing fee sa POEA Collecting Officer sa itinakdang counter. Hingin ang resibo.
4. Para sa undocumented BM, magbayad ng welfare fund contribution sa itinakdang counter at kunin ang resibo mula sa OWWA Collecting Officer.
5. Magbayad ng Medicare fee sa OWWA-Medicare Collecting Officer sa itinakdang counter. Hingin ang official receipt (OR) o resibo bilang katibayan ng pagbabayad. Ipakita ang nasabing katibayan (certification) sa itinakdang counter upang mapagkalooban ng "exemption" sa pagbabayad ng Medicare fee.
6. Hintaying tawagin ang pangalan sa Releasing Counter at kunin ang Overseas Employment Certificate, Medicare Eligibility Certificate (MEC), passport, plane ticket at iba pang papeles na kalakip nito.

❖ **Undocumented BM – Umalis ng Pilipinas ng hindi dumaan sa POEA processing tulad ng turista, negosyante o mangangalakal, manggagawang pumasok ng ibang bansa sa illegal na paraan, dependent ng OFW at estudyante na nagkaroon ng pagkakataong makapagtrabaho at bumalik na may lehitimong employment contract; mga seaman na magtatrabaho bilang landbased workers.**

Mga dapat bayaran ng Balik-Manggagawa:

Magbayad sa itinakdang counters ng mga sumusunod:

P100	-	POEA Processing Fee
P900	-	OWWA-Medicare Fee
P625	-	OWWA Contribution para sa mga undocumented contract workers at nagsipagbago ng employer.

IWASAN: ILLEGAL RECRUITMENT

Ang illegal recruitment ay labag sa batas. Ito ay gawain ng mga walang lisensiya at walang pahintulot na makapag-canvas, makapangalap o makapangontra ng mga manggagawa para sa ibang bansa.

Kabilang dito ang pagbibigay ng referral o pagbabayad sa serbisyo, pagpapaanunsiyo ng mga trabahong panlokal at pang-ibayong dagat, maging ito'y pagkakakitaan o hindi.

Ang kaso ng illegal recruitment ay maaaring isampa sa Regional Trial Court.

Kaparusahan:

Ang sinumang tao na mapatunayan ng hukuman na nagkasala ay mapaparusahan ng pagkabilanggo ng anim (6) na taon at isang araw ngunit hindi hihigit sa labindalawang (12) taon at pagbabayad ng hindi kukulangin sa dalawang daang libong piso (P200,000.00) o hihigit sa limang daang libong piso (P500,000.00)

Ang pagkabilanggo ng habang buhay at pagbabayad ng limang daang libong piso (P500,000.00) o mahigit sa isang milyong piso ay ipapataw sa sindikato o kaya sa mga taong gumagawa ng illegal na pangangalap lalo na king ang kanilang na-recruit ay menor de edad na hindi umabot sa labing walong taong gulang at walang lisensiya o pahintulot na mag-recruit.

Ipinagbabawal sa mga kasapi o empleyado at kamag-anak hanggang sa 4th degree ng alinmang sangay ng pamahalaan na namamahala ng overseas employment na makasapi o makianib sa pagpapadala ng manggagawa sa ibang bansa.

Money Claims

Ang Labor Arbiters ng National Labor Relations Commission (NLRC) ang siyang may eksklusibong karapatan na magdinig at magdesisyon sa loob ng labing siyam (19) na araw pagkatapos maisampa ang kaso sa hukuma at pagbibigay ng karampatang halaga sa taong nalinlang ng illegal recruiter kasama rin ang moral exemplary at iba pang paraan ng kapansanan.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

Mga pamamaraan ng illegal recruitment

- Sa pamamagitan ng lisensiyadong ahensiya o taong may pahintulot na makapangalap ngunit kanselado, suspendido o natapos na ang taning sa pangangalap.
- Sa pamamagitan ng mga sentro ng sanayan at kompanya ng promotion. Hihingan ng bayad ang nagsasanay na umaasang mabibigyan ng employer para sa ibang bansa. Palilitawin na ang pagsasanay ay kailangang-kailangan para sa trabahong inaaplayan.
- Sa pamamagitan ng pagpapaanunsiyo sa peryodiko. Hinihikayat ang aplikante na ipadala ang sagot sa P.O. Box, kalakip ang salapi para umano sa pagpoproseso ng papeles. Kung makakaalis man ang manggagawa, ito ay bilang turista, kaya mahirap mabigyan ng proteksiyon at di tiyak na makapagtatrabaho. Kung makatagpo man ng trabaho ay malamang na mauwi sa exploitation o pagsasamantala.

Mga dapat gawin upang di mabiktima:

- Alamin kung lisensiyado ang ahensiyang nagrefrecruit. Kumuha ng kopya ng list of licensed agencies na ipinalalathala sa piling diyaryo at ipinamimigay ng POEA ng libre o sa pinakamalapit na opisina ng DOLE sa inyong pook.
- Alamin sa POEA Action Center kung may lehitimong job order ang ahensiya.
- Huwag magbayad ng recruitment fee na hihigit sa P5,000. Huwag din magbayad ng kahit anong halaga kung walang opisyal na resibo. Binabayaran lang ang ahensiya kung may employment contract na ang aplikante at nakalagda na sa kontrata.
- Huwag tumanggap ng tourist visa sa ahensiya. Working visa ang kailangan ng OFW.
- Iwasan ang fixers. Makipagtransaksyon lamang sa mga awtorisadong representative ng POEA. Huwag padadala sa mga taong nangangakong may magagawa para sa mas madali at maagang pagpapaalis ng contract worker.
- Ipaalam sa POEA o sa pulis ang anumang iregular na aktibidad ng pangangalap at pagpapaalis ng manggagawa.

Mga dapat gawin kung mabiktima:

- Magsadya sa pinakamalapit na himpilan ng pulisya o sa POEA o sa Regional Office ng DOLE o sa NBI PC-CIS o kaya ay tuwirang maghabla sa tanggapan ng Piskalya.
- Kapag napatunayan na naganap nga ang illegal na pangangalap ng manggagawa, isasampa ang kaso sa korte upang sumailalim sa paglilitis.

Mga maitutulong ng POEA sa biktima

- Mapapayuhan ng Anti-Illegal Recruitment Branch (AIRB) ng POEA ang mga biktima ng illegal recruitment kung papaano haharapin ang kanilang suliranin.
Kung may katibayan labag sa batas ang pangangalap na isinasagawa sa pakikisabwatan ng lisensiyadong ahensiya, ang POEA ay magsasampa ng kasong administratibo laban sa nasabing ahensiya.
Kung ang kaso ay kagagawan mismo ng illegal recruiter, ang biktima ay tutulungan ng Legal Assistance Division ng AIRB upang siya'y pormal na makapagreklamo laban sa illegal recruiter.
- Nagbibigay rin ng libreng abogado ang AIRB sa mga biktima ng illegal recruiter para makatulong at maging gabay ng biktima sa imbestigasyon sa piskalya (preliminary investigation) at maging sa paglilitis ng kaso sa hukuman (trial proper). Kung kailangan, ang opisina ng recruiter ag agad ipasasara ng Operation and Surveillance Division (OSD) upang kaagad mahinto ang illegal na pangangalap.
- Sisikapin ng OSD na maisara ang illegal na ahensiya. Sa bisa ng Artikulo 38 ng Kodigo ng Paggawa, ang OSD ay binigyan ng police power. Kung may sapat na batayan, ang illegal recruiter ay maaaring arestuhin ng tauhan ng OSD at pulisya o kaya ay anyayahan sa POEA upang harapin ang mga biktima. Ang pagsasampa ng kaso sa Piskalya ay ginagawa ng Prosecution Division.
- Kung naisampa na ang kaso sa Piskalya at kung ang biktima ay nakatanggap ng subpoena, ipaalam lamang sa mga abogado ng Prosecution Division kung kailan itinakda ang pakikipagharap sa Piskalya (preliminary investigation) nang sa ganoon ay mabigyan ng kaukulang tulong o assistance.
- Dapat matibay ang loob ng biktima upang maipaabot at maipabatid sa hukuman ang mga nangyari nang sa ganoon ay mapatawan ng karampatang parusa ang nasasakdal na illegal recruiter.

TANDAAN: Walang kasong nagtatagumpay kung walang matibay ang loob na maisampa ang kaso sa hukuman.

Paano matutunagan ang illegal recruiter:

- Ang illegal recruiter ay hindi makapagpapakita ng lehitimong lisensiya na nasa kanyang pangalan o dili kaya ng korporasyong kanyang kinabibilangan.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

- Ang kanyang tanggapan ay matatagpuan sa pook na hindi kinikilala ng POEA o itinakda sa kanyang lisensiya.
- Kahit ipinangalandakan niya na siya ay ahente ng isang lisensiyadong kompanya, ang kanyang Special Power of Attorney ay hindi kinikilala o aprubado ng POEA.
- Maipangangalandakan niyang siya ay nangangalap sa pamamagitan ng "direct hire" na di nangangailangan ng lisensiya ng POEA. Hindi rin dapat magtiwala sa ganito sapagkat ang pangangalap sa paraang "direct hire" ay ipinagbabawal ng batas at hindi magkakabisa nang hindi magdaraan sa lisensiyadong ahensiya o sa POEA.
- Siya ay nangangalap ng mga aplikante na ang gagamiting pamamaraan ay ang apat na nabanggit sa itaas.

MGA OBLIGASYON, KARAPATAN AT BENEPISYO NG MANGGAGAWA:

Ang paghahanap buhay ay isang responsibilidad sa pamilya, sa sarili at sa bayan. Ang responsibilidad na ito ay mas mabigat kung sa ibang bansa magtatrabaho. Kasama sa pagtupad ng mga obligasyon ang pagsunod sa batas ng bansang tinitigilan at ang pakikisama sa mga taong naiiba ang kultura kaysa atin. Higit pa rito, dala-dala ng manggagawa ang pangalan ng ating bansa na dapat ingatan at itaguyod.

Kasabay ng mga obligasyon at responsibilidad ay ang pangangalaga sa karapatan. Alamin at isagawa ang mga ito!

Obligasyon:

- Gampanan ang trabahong kinakailangan ayon sa isinasaad ng kontrata, batas o pampublikong moral sa ilalim ng pangangasiwa at direksiyon ng employer at ayon sa kanyang bilin.
- Ibalik sa employer ang mga hindi nagamit na materyales at pangangalagaan nang husto ang ginamit na makina at kasangkapan.
- Pairalin sa lahat ng sandali ang mabuting ugali at asal.
- Huwag ulit-ulitin ang trabahong matagal nang tapos. Huwag ding maglagay ng labor saving devices nang walang pahintulot ng employer. Ito ay maaaring maging sanhi ng pagpapataksik.
- Ipagkaloob ang tulong nang walang hinihinging kapalit o dagdag na bayad kung may malaking sakuna at panganib na nagbabanta sa kaligtasan ng pinagtatrabahuhan lugar o ng mga taong nagtatrabaho roon.
- Pumayag sa hiling ng employer na magpa-medical examination bago o habang nagtatrabaho para masiguro na walang kapansanang kaugnay ng trabaho (occupational disease), nakakahawa o walang lunas na karamdaman.
- Pangalagaan ang mga sekretong teknikal o komersiyal ng produkto. Pangalagaan ang lahat ng trade secrets kaugnay ng trabaho sapagkat kung kakalat ay makakapinsala sa interes ng employer.

Responsibilidad

Sumunod sa terms at conditions ng employment contract, kumilos nang mabuti ayon sa tradisyon ng isang Pilipino, sundin at igalang ang batas, kostumbre, tradisyon at kaugalian ng bansang pagtatrabahuhan.

➤ Sa pamilya

- Siguraduhing mabigyan ng karampatang pinansiyal at moral na suporta ang pamilya sa Pilipinas.
- Ipadama ang pagmamahal sa pamamagitan ng madalas na komunikasyon.

➤ Sa kapwa OFW

- Tumulong at makisama sa ibang OFW sa pinagtatrabahuhan.
- Huwag manira ng kasama para lamang makuha ang kanyang posisyon o katungkulan.
- Huwag magtago ng impormasyon o kaalaman na makapagpapahamak sa kasamang manggagawa.

➤ Sa bansa

- Ipamalas ang kagalingan ng bansa at maging handa na ipagtanggol ito kung kinakailangan.
- Sundin ang mga batas at alintuntunin na itinalaga ng gobyerno.
- Protektahan ang kabutihan ng Pilipino at huwag gagawa ng makakasira sa katauhan ng Pilipino sa ibang bansa.

➤ Sa ahensiya at employer

- Ibigay ang karapatdapat na sagot tungkol sa kakayahan, karanasan at iba pang kwalipikasyon.
- Unawain ang nakasaad sa kontrata bago ito pirmahan at sunding mabuti ang mga nakatala rito.
- Sikaping maabot ang mataas na level ng productivity at sundin ang batas at mga alintuntunin ng kumpanya.

➤ Sa bansang pinagtatrabahuhan

- Pag-aralang mabuti ang kaugalian at tradisyon ng bansang pupuntahan at piliting masunod ito.
- Igalang at sundin ang batas ng bansang pupuntahan.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

Disiplina

Ang mga sumusunod na paglabag ay may kaukulang parusa na hindi lamang sa bansang pinagtatrabahuhan at sa bansang Pilipinas kundi maging sa POEA.

- Felony na maaaring parusahan ng Philippine Laws o ng host country
- Drug addiction o posesyon o trafficking ng ipinagbabawal na gamot
- Abandonment o pag-iwan ng pamilya
- Pagsusugal (lalo na sa ibang bansa ipinagbabawal ito)
- Paglalasing (lalo na sa bansang ipinagbabawal ang nakalalasing na inumin)
- Pamumuno o pagsali sa mutiny (para sa mga seamen) o paghihikayat sa mga manggagawa na sumali sa welga o work stoppage sa bansang ipinagbabawal ito
- Smuggling o paglabag sa customs regulations ng Pilipinas o host country
- Pamumuno ng gulo sa lugar na pinagtatrabahuhan
- Paglulustay sa pondo ng kumpanya o sa pera na pag-aari ng kapwa manggagawa na ipinagbilin para sa kamag-anak sa Pilipinas
- Pagnanakaw
- Prostitusyon
- Vandalism o pagsira ng ari-arian ng kumpanya
- Posesyon ng nakamamatay na sandata

Kaukulang parusa ng POEA

- Babala o warning
- Pagbabayad ng halaga ng repatriation
- Suspension o permanent disqualification sa overseas employment

Karapatan

Karapatan ng bawat employer at manggagawa ang malaman lahat ang nilalaman ng Batas sa Paggawa upang malaman niya ang kanyang kinatatayuan at maimulat siya sa kanyang mga karapatan at obligasyon.

1. Kontrata

Ang kontrata ay kasunduan sa pagitan ng employer at manggagawa. Dito ay sumasang-ayon ang huli na maglingkod sa kanyang employer sa itinakdang panahon.

- Isinasaad sa kontrata ang panahong saklaw ng probasyon ng isang manggagawa. Kapag hindi siya isinailalim sa probasyon ibibilang na sa regular na manggagawa.
- Kung ipagpapatuloy ang tinapos na kontrata, ituturing na nagkaroon ng panibagong kasunduan na may itinakdang panahon.
- Kung walang takdang panahon ang kontrata, maaaring tapusin ng sinuman sa employer o manggagawa nang 30 araw bago matapos ang kontrata. Sa iba, dapat magpaalam ng 15 araw bago matapos ang kontrata.
- Kung mamamatay ang employer ay patuloy ang bisa ng kontrata. Subalit kung ang OFW ang mamamatay ito ay mawawalan ng bisa ganun din kung siya ay ma-disable, kung dapuan ng karamdaman na magiging sanhi ng kanyang malimit na pagliban sa trabaho ng di kukulangin sa 90 na araw, o dili kaya ay di hihigit sa 120 araw sa isang taon.
- Ang kontrata ay hinid maaaring kanselahin o mapawalang bisa ng employer ng walang paunang sabi sa manggagawa. Kailangang bigyan ng indemnity o bayad o di kaya ay termination award ang manggagawa. Kung may pagtutol ang manggagawa kailangang bigyan siya ng pagkakataon upang sabihin ang kanyang mga dahilan sa pagtutol sa pagkansela.

2. Sahod, indemnities, atbp.

- Kapag ang kontrata ay kinansela ng walang sapat na dahilan, ang naaapektuhan ay pagkakalooban ng kabayaran o indemnities.
- Walang ibabawas sa sahod ng manggagawa liban sa
- Perang kinuha o hihiramin niya o anumang bagay na babayaran niya kung ito ay may nakasulat na pahintulot ng manggagawa
- Social insurance premiums mula sa manggagawa
- Multa sa paglabag sa mga alituntunin.

OVERSEAS FILIPINO WORKERS HANDBOOK

- Maaaring atasan ang employer na ibalik na manggagawa ang perang di dapat awasin, o dili kaya ay bayaran ang manggagawa bukod sa sahod.

3. Pagtitiwalag (discharge)

- Hindi sapat na dahilan sa pagtanggag sa manggagawa ang pagtanggag nito na ilipat sa ibang lugar kung ito'y nagdudulot ng perwisyo sa manggagawa. Pag-utusan ang employer na ibalik ang manggagawa sa kanyang orihinal na pinagtatrabahuhan at bayaran ang atrasadong sahod mula sa kanyang pagkatiwalag hanggang sa pagbabalik sa kanya sa trabaho, at ituturing na tuloy-tuloy ang kanyang serbisyo.
- Sa kapakanan ng mga manggagawang malayo ang tirahan sa pinagtatrabahuhan, dapat maglaan ng pagkain ang employer tatlong beses sa isang araw.

Benepisyo

Ayon sa minimum requirements na nakasaad sa Master Employment Contract ng POEA-DOLE, ang benepisyong dapat matanggap ng isang overseas worker ay:

- Benepisyo mula sa Workers' Compensation para sa sakit, kapansanan o pagkamatay na konektado sa trabaho, ayon sa batas ng Pilipinas o sa batas ng pinagtatrabahuhang bansa.
 - Proteksiyon sa mga war hazards sakaling mayroong mga digmaan sa bansang pinagtatrabahuhan.
 - Vacation pay na hindi kukulangin sa 15 araw bawat taong serbisyo o kaya'y ang katumbas ng halaga nito; at
 - Sick leave pay na hindi kukulangin sa 15 araw bawat taong serbisyo o kaya'y ang katumbas na halaga rito.
 - Pagbabalik ng bangkay sa Pilipinas kung ang OFW ay masawi habang nagtatrabaho sa ibang bansa.
 - Libreng pamasahang papunta sa lugar na pagtatrabahuhan at pagbalik sa Pilipinas.
 - Libreng tirahan at sapat na pagkain o food allowance.
 - Overtime pay para sa serbisyong higit sa takdang oras ng trabaho bawat araw.
- ❖ Ang detalye ng mga benepisyo ay nakasaad sa Standard Employment Contract (SEC) para sa iba't-ibang uri ng manggagawa.

Paano at saan makukuha

Ang mga benepisyong nakasaad sa unahan kasama ng suweldo ay kaagad makukuha sa lugar na pinagtatrabahuhan.

Mula sa Workers' Compensation, dalawang klase ang medical financial help o support at ang insurance benefits. Kapwa makukuha ang mga ito sa agency o dayuhang kumpanyang pinapasukan. Sa kanila dapat mag-file ang sinumang naghahabol ng benepisyo.

Mga kailangan sa pag-file:

- Medical certificates at records at report ng mga pangyayaring makapagbibigay linaw sa insidente (kung sakuna);
- Insurance policy sa Pilipinas at sa bansang pinagtatrabahuhan;
- Employment contract
- Mga sasaguting forms kaugnay ng mga ito (hingin ang mga kailangang forms sa agency o kompanyang pinapasukan).

REPUBLIC ACT NO. 6955

"An Act to Declare Unlawful the Practice of Matching Filipino Women for Marriage to Foreign Nationals on a Mail-Order Basis and Other Similar Practices, Including the Advertisement, Publication, Printing or Distribution of Brochures, Fliers, and Other Propaganda Materials in Furtherance Thereof, and Providing Penalty Therefor"

Be it enacted by the Senate and House of Representatives of the Philippines in Congress assembled:

Section 1. It is the policy of the State to ensure and guarantee the enjoyment of the people of a decent standard of living. Towards this end, the State shall take measures to protect Filipino women from being exploited in utter disregard of human dignity in their pursuit of economic upliftment.

Section 2. Pursuant thereto, it is hereby declared unlawful:

(a) For a person, natural or juridical, association, club or any other entity to commit, directly or indirectly, any of the following acts:

- (1) To establish or carry on a business which has for its purpose the matching of Filipino women for marriage to foreign nationals on a mail-order basis or through personal introduction;
- (2) To advertise or publish, print or distribute or cause the advertisement, publication, printing or distribution of any brochure, flier or any propaganda material calculated to promote the prohibited acts in the preceding paragraph;
- (3) To solicit, enlist, or in any manner attract or induce any Filipino woman to become a member in any club or association whose objective is to match women for marriage to foreign nationals either on a mail-order basis or through personal introduction for a fee;
- (4) To use the postal service to promote the prohibited acts in sub-paragraph 1 hereof;

(b) For the manager, officer-in-charge, or advertising manager of any newspaper, magazine, television or radio station, or other media, or of an advertising agency, printing company or other similar entities, to knowingly allow, or consent to, the acts prohibited in the preceding paragraph.

Section 3. In case of violation of this Act by an association, club, partnership, corporation, or any other entity, the incumbent officers thereof who have knowingly participated in the violation of this Act shall be held liable.

Section 4. Any person found guilty by the court to have violated any of the acts herein prohibited shall suffer an imprisonment of not less than six years and one day but not more than eight years, and a fine of not less than eight thousand pesos (P8,000.00) but not more than twenty thousand pesos (P20,000.00): Provided, that the offender is a foreigner, he shall be immediately deported and banned forever from entering the country after serving his sentence and payment of fine.

Section 5. Nothing in this Act shall be interpreted as a restriction on the freedom of speech and association for purposes not contrary to law as guaranteed by the Constitution.

Section 6. All laws, decrees, orders, instructions, rules and regulations, or parts thereof inconsistent with this Act are hereby repealed or modified accordingly.

Section 7. This Act shall take effect upon its publication for two (2) consecutive weeks in a newspaper of general circulation.

Approved: June 30, 1990

**EXCERPTS FROM THE MIGRANT WORKERS
AND OVERSEAS FILIPINOS ACT OF 1995
(Republic Act. No. 8042 and its Implementing Rules and Regulations)**

I. ILLEGAL RECRUITMENT

SEC. 6. *Definition.* - For purposes of this Act, illegal recruitment shall mean any act of canvassing, enlisting, contracting, transporting, utilizing, hiring, or procuring workers and includes referring, contract services, promising or advertising for employment abroad, whether for profit or not, when undertaken by a non-licensee or non-holder of authority contemplated under Article 13 (f) of Presidential Decree No. 442, as amended, otherwise known as the Labor Code of the Philippines: *Provided,* That any such non-licensee or non-holder who, in any manner, offers or promises for a fee employment abroad to two or more persons shall be deemed so engaged. It shall likewise include the following acts, whether committed by any person, whether a non-licensee, non-holder, licensee or holder of authority:

- a) To charge or accept directly or indirectly any amount greater than that specified in the schedule of allowable fees prescribed by the Secretary of Labor and Employment, or to make a worker pay any amount greater than that actually received by him as a loan or advance;
 - b) To furnish or publish any false notice or information or document in relation to recruitment or employment;
 - c) To give any false notice, testimony, information or document or commit any act of misrepresentation for the purpose of securing a license or authority under the Labor Code;
 - d) To induce or attempt to induce a worker already employed to quit his employment in order to offer him another unless the transfer is designed to liberate a worker from oppressive terms and conditions of employment;
 - e) To influence or attempt to influence any person or entity not to employ any worker who has not applied for employment through his agency;
 - f) To engage in the recruitment or placement of workers in jobs harmful to public health or morality or to the dignity of the Republic of the Philippines;
 - g) To obstruct or attempt to obstruct inspection by the Secretary of Labor and Employment or by his duly authorized representative;
 - h) To fail to submit reports on the status of employment, placement vacancies, remittance of foreign exchange earnings, separation from jobs, departures and such other matters or information as may be required by the Secretary of Labor and Employment;
 - i) To substitute or alter to the prejudice of the worker, employment contracts approved and verified by the Department of Labor and Employment from the time of actual signing thereof by the parties up to and including the period of the expiration of the same without the approval of the Department of Labor and Employment;
 - j) For an officer or agent of a recruitment or placement agency to become an officer or member of the Board of any corporation engaged in travel agency or to be engaged directly or indirectly in the management of a travel agency;
 - k) To withhold or deny travel documents from applicant workers before departure for monetary or financial considerations other than those authorized under the Labor Code and its implementing rules and regulations;
 - l) Failure to actually deploy without valid reasons as determined by the Department of Labor and Employment; and
 - m) Failure to reimburse expenses incurred by the worker in connection with his documentation and processing for purposes of deployment, in cases where the deployment does not actually take place without the worker's fault.
- Illegal recruitment when committed by a syndicate or in large scale shall be considered an offense involving economic sabotage.

Illegal recruitment is deemed committed by a syndicate if carried out by a group of three (3) or more persons conspiring or confederating with one another. It is deemed committed in large scale if committed against three (3) or more persons individually or as a group.

The persons criminally liable for the above offenses are the principals, accomplices and accessories. In case of juridical persons, the officers having control, management or direction of their business shall be liable.

SEC. 7. Penalties.

- a) Any person found guilty of illegal recruitment shall suffer the penalty of imprisonment of not less than six (6) years and one (1) day but not more than twelve (12) years and a fine of not less than Two Hundred Thousand Pesos (P200,000.00) nor more than Five Hundred Thousand Pesos (P500,000.00).
- b) The penalty of life imprisonment and a fine of not less than Five Hundred Thousand Pesos (P500,000.00) nor more than One Million Pesos (P1,000,000.00) shall be imposed if illegal recruitment constitutes economic sabotage as defined herein.

Provided, however, That the maximum penalty shall be imposed if the person illegally recruited is less than eighteen (18) years of age or committed by a non-licensee or non-holder of authority.

SEC. 8. *Prohibition on Officials and Employees.* - It shall be unlawful for any official or employee of the Department of Labor and Employment, the Philippine Overseas Employment Administration (POEA), or the Overseas Workers Welfare Administration (OWWA), or the Department of Foreign Affairs, or government agencies involved in the implementation of this Act, or their relatives within the fourth civil degree of consanguinity or affinity, to engage directly or indirectly, in the business of recruiting migrant workers as defined in this Act. The penalties provided in the immediate preceding paragraph shall be imposed upon them.

SEC. 9. *Venue* - A criminal action arising from illegal recruitment as defined herein shall be filed with the Regional Trial Court of the province or city where the offense was committed or where the offended party actually resides at the time of the commission of the offense: Provided, That the court where the criminal action is first filed shall acquire jurisdiction to the exclusion of other courts: Provided, however, That the aforesaid provisions shall also apply to those criminal actions that have already been filed in court at the effectivity of this Act.

Sec. 10. *Money Claims* - Notwithstanding any provision of law to the contrary, the Labor Arbiters of the National Labor Relations Commission (NLRC) shall have the original and exclusive jurisdiction to hear and decide, within ninety (90) calendar days after the filing of the complaint, the claims arising out of an employer-employee relationship or by virtue of any law or contract involving Filipino workers for overseas deployment including claims for actual, moral, exemplary and other forms of damages.

The liability of the principal/employer and the recruitment/placement agency for any and all claims under this section shall be joint and several. This provision shall be incorporated in the contract for overseas employment and shall be a condition precedent for its approval. The performance bond to be filed by recruitment/placement agency, as provided by law, shall be answerable for all money claims or damages that may be awarded to the workers. If the recruitment/placement agency is a juridical being, the corporate officers and directors and partners as the case may be, shall themselves be jointly and solidarily liable with the corporation or partnership for the aforesaid claims and damages.

Such liabilities shall continue during the entire period or duration of the employment contract and shall not be affected by any substitution, amendment or modification made locally or in a foreign country of the said contract.

Any compromise/amicable settlement or voluntary agreement on money claims inclusive of damages under this section shall be paid within four (4) months from the approval of the settlement by the appropriate authority.

In case of termination of overseas employment without just, valid or authorized cause as defined by law or contract, the workers shall be entitled to the full reimbursement of his placement fee with interest of twelve percent (12%) per annum, plus his salaries for the unexpired portion of his employment contract or for three (3) months for every year of the unexpired term, whichever is less.

Noncompliance with the mandatory periods for resolutions of cases provided under this section shall subject the responsible officials to any or all of the following penalties:

- a) The salary of any such official who fails to render his decision or resolution within the prescribed period shall be, or caused to be, withheld until the said official complies therewith;
- b) Suspension for not more than ninety (90) days; or
- c) Dismissal from the service with disqualification to hold any appointive public office for five (5) years.

Provided, however, That the penalties herein provided shall be without prejudice to any liability which any such official may have incurred under other existing laws or rules and regulations as a consequence of violating the provisions of this paragraph.

SEC. 11. *Mandatory Periods for Resolution of Illegal Recruitment Cases.* - The preliminary investigations of cases under this Act shall be terminated within a period of thirty (30) calendar days from the date of their filing. Where the preliminary investigation is conducted by a prosecution officer and a *prima facie* case is established, the corresponding information shall be filed in court within twenty-four (24) hours from the termination of the investigation. If the preliminary investigation is conducted by a judge and a *prima facie* case is found to exist, the corresponding information shall be filed by the proper prosecution officer within forty-eight (48) hours from the date of receipt of the records of the case.

SEC. 12. *Prescriptive Periods.* - Illegal recruitment cases under this Act shall prescribe in five (5) years: *Provided, however,* That illegal recruitment cases involving economic sabotage as defined herein shall prescribe in twenty (20) years.

SEC. 13. *Free Legal Assistance; Preferential Entitlement Under the Witness Protection Program.* - A mechanism for free legal assistance for victims of illegal recruitment shall be established within the Department of Labor and Employment including its regional offices. Such mechanism must include coordination and cooperation with the Department of Justice, the Integrated Bar of the Philippines, and other non-governmental organizations and volunteer groups.

The provisions of Republic Act No. 6981 to the contrary notwithstanding, any person who is a victim of illegal recruitment shall be entitled to the Witness Protection Program provided thereunder.